

UNIVERSITATEA SPIRU HARET

**INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ
CENTRUL DE CERCETĂRI APLICATE ÎN ECONOMIE**

**MANAGEMENT, CONTABILITATE ȘI
INFORMATICĂ DE GESTIUNE**

**MANAGEMENT, ACCOUNTING AND
MANAGEMENT INFORMATION SYSTEMS**

- MAMIS 2017 -

CONFERINȚA ECONOMICĂ NAȚIONALĂ - CEN 2017

**EUROPA ÎNCOTRO?
RISURI ȘI OPORTUNITĂȚI PENTRU ROMÂNIA**

**NATIONAL ECONOMIC CONFERENCE
CEN 2017**

**EUROPE WHERE TO?
RISKS AND OPPORTUNITIES FOR ROMANIA**

**Volum îngrijit de Conf. univ. dr. Lucian-Dorel ILINCUȚĂ
Director adjunct CCAE**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2017**

Revista *Management, Accounting and Management Information Systems – MAMIS* (*Management, Contabilitate și Informatică de Gestione*), ISSN 2344-3367, ISSN-L 2344-3367, este o publicație cu apariție anuală a *Centrului de Cercetări în Domeniile Managementului, Contabilității și Informaticii de Gestione* (CCDMCIG).

Revista **MAMIS**, publică în principal fără a se limita la acestea, articolele prezentate la *Conferința de Management, Contabilitate și Informatică de Gestione* a Facultății de *Management Financiar-Contabil*, București, din cadrul Universității *Spiru Haret*.

Începând din anul 2015 în urma fuziunii celor trei facultăți cu specific economic din București, respectiv: Facultatea de *Management Financiar-Contabil* (înființată în anul 1991), Facultatea de *Marketing și Afaceri Economice Internaționale* (înființată în anul 1996) și Facultatea de *Finanțe și Bănci* (înființată în anul 2002) s-a înființat **Facultatea de Științe Economice** din cadrul Universității *Spiru Haret*.

Pe lângă Facultatea de *Științe Economice* funcționează începând din anul 2016, **Centrul de Cercetări Aplicate în Economie – CCAE** care a organizat în perioada **18-19 mai 2017, Conferința Economică Națională – CEN 2017**, în cadrul căreia au fost prezentate lucrările publicate în acest număr al revistei.

Limba de publicare a textului este română/engleză.

Consiliul științific și editorial (pentru acest număr este reprezentat de *Comitetul științific CEN 2017*) face eforturi susținute pentru indexarea revistei în baze de date internaționale - BDI.

Revista MAMIS nr. 5 / mai 2017.

Editor: *Centrul de Cercetări în Domeniile Managementului, Contabilității și Informaticii de Gestione/ Centrul de Cercetări Aplicate în Economie*

Adresa: Str. Fabricii nr. 46 G, Sector 6, București, corpul C, etajul 2, camera 2.1.

E-mail: mamis@spiruharet.ro

www.mamis.spiruharet.ro

tel. 0745.552.551 - conf. univ. dr. Lucian-Dorel ILINCUȚĂ

Consiliul științific și editorial

- Conf. univ. dr. Aurelian A. BONDREA, USH
- Prof. univ. dr. DHC Gheorghe ZAMAN, membru corespondent al Academiei Române, IEN
- Prof. univ. dr. Emil DINGA, Academia Română
- Prof. univ. dr. Maria ANDRONIE, USH
- Prof. univ. dr. Luminița PISTOL, USH
- Prof. univ. dr. Zenovic GHERASIM, USH
- Prof. univ. dr. Manuela EPURE, USH
- Prof. univ. dr. Cornel IONESCU, Academia Română, IEN, USH
- Prof. univ. dr. Daniela Artemisa CALU, ASE București
- Prof. univ. dr. Sorinel DOMNIȘORU, Universitatea din Craiova
- Prof. univ. dr. Gheorghe PISTOL, USH
- Prof. univ. dr. Ilie MIHAI, USH
- Prof. univ. dr. Eduard Ionel IONESCU, USH
- Prof. univ. dr. Daniela PAȘNICU, USH, INCSMPS
- Conf. univ. dr. Ramona Olivia MIHĂILĂ-ȘTEFĂNESCU, USH
- Dr. Mihaela GHENȚA, CSII, INCSMPS
- Conf. univ. dr. Mariana IATAGAN, USH
- Conf. univ. dr. Elena GURGU, USH
- Conf. univ. dr. Luminița IONESCU, USH
- Conf. univ. dr. Luise MLADEN, USH, INCSMPS
- Conf. univ. dr. Lucian Dorel ILINCUȚĂ, USH
- Conf. univ. dr. Raluca ZORZOLIU, USH
- Conf. univ. dr. Claudia BAICU, USH
- Conf. univ. dr. Daniel Adrian GÂRDAN, USH
- Conf. univ. dr. Mădălina MILITARU, USH
- Conf. univ. dr. Lăcrămioara Rodica HURLOIU, USH
- Conf. univ. dr. Aurelian Virgil BĂLUȚĂ, USH
- Conf. univ. dr. Eugen GHIORGHIȚĂ, USH
- Lect. univ. dr. Rocsana BUCEA MANEA ȚONIȘ, USH

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

ISSN 2344 – 3367

ISSN-L 2344 – 3367

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/23443367

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2017
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS¹

- *STAGII DE PRACTICĂ ÎN CONCORDANȚĂ CU PIAȚA MUNCII. BUNE PRACTICI ALE PROIECTULUI PROMARKET/ INTERNSHIPS IN LINE WITH THE LABOR MARKET. GOOD PRACTICES OF THE PROMARKET PROJECT*, conf. univ. dr. **Aurelian Virgil BĂLUȚĂ**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, ec. **Dan MANOLACHE**, Cabinet Expert Contabil și Auditor Financiar Nica Dumitru, e-mail: **baluta.aurelian@yahoo.com** 9

- *MOTIVAREA ÎN MANAGEMENTUL ȘCOLAR CA PARADIGMA A SISTEMULUI EDUCAȚIONAL EUROPEAN/ MOTIVATION IN SCHOOL MANAGEMENT AS A PARADIGM OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SYSTEM*, conf. univ. dr. **Sebastian CHIRIMBU**, Centrul de Studii Multiculturale și Interlingvistice, Universitatea Spiru Haret, e-mail: **sebastian_chirumbu@yahoo.com** 15

- *MANIFESTAREA ECONOMIEI CIRCULARE ȘI DESFIINȚAREA DEȘEURILOR ÎN ZONE URBANE CONVENȚIONALE/ EXPRESSION OF CIRCULAR ECONOMY AND WASTE ABOLITION IN CONVENTIONAL URBAN AREAS*, dr. ec. **Ilie Ionel CIUCLEA**, Gen. Manag. Supercom, Universitatea din Petroșani, conf. univ. dr. **Ioan I. GÂF - DEAC**, Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative București, Universitatea Spiru Haret, dr. **Cristina Monica VALECA**, Universitatea din Pitești, Institutul de Cercetări Nucleare (ICN), conf. univ. dr. **Elena GURGU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **elenagurgu@yahoo.com** 24

- *RISCURILE ȘI OPORTUNITĂȚILE APARTENENȚEI LA UNIUNEA ECONOMICĂ EUROPEANĂ ACTUALĂ*, asist. univ. dr. **Raluca-Ana-Maria DUMITRU**, prof. univ. dr. **Marin DUMITRU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **se_rdumitru@spiruharet.ro** 29

- *ABORDĂRI ACTUALE PRIVIND CREȘTEREA CALITĂȚII INFORMAȚIILOR DIN SITUAȚIILE FINANCIARE/ CURRENT APPROACHES TO INCREASE THE QUALITY OF INFORMATION IN FINANCIAL SITUATIONS*, lect. univ. dr. **Liana GĂDĂU**, prof. univ. dr. **Eduard Ionel IONESCU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **lianagadau@yahoo.com** 38

- *MĂSURAREA ACTIVELORE INTANGIBILE ÎN ZONELE DE EXPLOATARE ȘI VALORIFICARE A RESURSELOR NATURALE/ MEASUREMENT OF INTANGIBLE ASSETS IN RECOVERY AREAS AND OPERATION OF NATURAL RESOURCES*, conf. univ. dr. **Ioan I. GÂF - DEAC**, Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative București, Universitatea Spiru Haret, dr. **Cristina Monica VALECA**, Universitatea din Pitești, Institutul de Cercetări Nucleare (ICN), conf. univ. dr. **Elena GURGU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, **Adrian BĂRBULESCU**, E.M. Lupeni, Universitatea din Petroșani, e-mail: **editurafmp@gmail.com** 46

¹ În ordine alfabetică după numele primului autor.

- *STUDIUL PRIVIND ANALIZA DE NEVOI A GRUPULUI ȚINTĂ DIN REGIUNEA SUD-MUNTENIA/ STUDY REGARDING THE NEEDS ANALYSIS OF THE TARGET GROUP IN THE SOUTH-MUNTENIA REGION*, conf. univ. dr. **Floarea GEORGESCU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **georgescuflori@yahoo.com**..... 56
- *MANAGEMENTUL CUNOAȘTERII, RESURSA STRATEGICĂ A FIRMEI/ KNOWLEDGE MANAGEMENT AS A STRATEGIC BUSINESS RESOURCE*, prof. univ. dr. **Adam GRZEGORCZYK**, University of Promotion in Warsaw, Poland, conf. univ. dr. **Eugen GHIORGHITĂ**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **eugenghi@gmail.com** 64
- *MONITORING AND CONTROL SERVICES OF THE SALES AND DISTRIBUTION OPERATIONS IN THE NEW ECONOMY/ SERVICII DE MONITORIZARE ȘI CONTROL ALE OPERAȚIUNILOR DE DESFACERE ȘI DISTRIBUȚIE ÎN NOUA ECONOMIE*, lect. univ. dr. **Ion-Iulian HURLOIU**, lect. univ. dr. **Rodica DRAGOMIROIU**, ec. **Alexandrina MERUȚĂ**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **iulian.hurloiu@gmail.com** 74
- *PROCEDURES REGARDING THE MANAGEMENT OF ORGANISING AND LEADING THE BOOK KEEPING/ PROCEDURI PRIVIND MANAGEMENTUL ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII CONTABILITĂȚII*, lect. univ. dr. **Ion-Iulian HURLOIU**, conf. univ. dr. **Lăcrămioara Rodica HURLOIU**, conf. univ. dr. **Bianca Florentina RUSU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **iulian.hurloiu@gmail.com**..... 81
- *ELEMENTE PRIMARE PRIVIND CONTABILITATEA FONDURILOR EUROPENE/ PRIMARY ELEMENTS REGARDING THE ACCOUNTING OF THE EUROPEAN FUNDS*, conf. univ. dr. **Lucian Dorel ILINCUȚĂ**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **se_ilincutal@spiruharet.ro** 85
- *DEZVOLTĂRI PRIVIND CONTABILITATEA FINANȚĂRII DIN FONDURI EUROPENE/ DEVELOPMENTS REGARDING THE ACCOUNTING OF FUNDING FROM EUROPEAN FUNDS*, conf. univ. dr. **Lucian Dorel ILINCUȚĂ**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **se_ilincutal@spiruharet.ro** 102
- *AUDITUL STATUTAR AL ENTITĂȚILOR DE INTERES PUBLIC. REGLENTARI EUROPENE/ STATUTORY AUDIT OF PUBLIC INTEREST ENTITIES. EUROPEAN REGULATIONS*, prof. univ. dr. **Cicilia IONESCU**, prof. univ. dr. **Cornel IONESCU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **cicilia.ionescu@yahoo.com**..... 131
- *ASPECTE PRIVIND EFICIENȚA ȘI ROLUL CONTABILITĂȚII ÎN NOUL MANAGEMENT PUBLIC/ ASPECTS REGARDING THE EFFICIENCY AND ROLE OF ACCOUNTING IN NEW PUBLIC MANAGEMENT*, conf. univ. dr. **Luminița IONESCU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **luminitaionescu2003@yahoo.com**..... 137

- *MECANISME DE CONTROL AL BIROCRAȚIEI ÎN MANAGEMENTUL PUBLIC/ MECHANISMS TO CONTROL BUREAUCRACY IN PUBLIC MANAGEMENT* - conf. univ. dr. **Luminița IONESCU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **luminitaionescu2003@yahoo.com** 143

- *IMPLICAȚII ALE MANAGEMENTULUI CUNOAȘTERII ÎN DOMENIUL RESURSELOR UMANE/ IMPLICATIONS OF KNOWLEDGE MANAGEMENT IN HUMAN RESOURCES DOMAIN*, prof. univ. dr. **Marius Daniel MAREȘ**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, conf. univ. dr. **Valerica MAREȘ**, Academia de Studii Economice București, e-mail: **mdmares.mfc@spiruharet.ro** 149

- *RELAȚIA CUNOAȘTERE – INOVARE - DEZVOLTARE ȘI RESPONSABILITATEA SOCIALĂ A COMPANIILOR/ RELATIONSHIP KNOWLEDGE-INNOVATION-DEVELOPMENT AND SOCIAL RESPONSIBILITY OF COMPANIES*, prof. univ. dr. **Marius Daniel MAREȘ**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, conf. univ. dr. **Valerica MAREȘ**, Academia de Studii Economice București, e-mail: **mdmares.mfc@spiruharet.ro** 159

- *PAYROLL ACCOUNTING MANAGEMENT IN PUBLIC INSTITUTIONS/ MANAGEMENTUL CONTABILITĂȚII DREPTURILOR SALARIALE ÎN CADRUL INSTITUȚIILOR BUGETARE*, conf. univ. dr. **Bianca Florentina RUSU**, lect. univ. dr. **Ion Iulian HURLOIU**, lect. univ. dr. **Rodica DRAGOMIROIU**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **bianca_preda1974@yahoo.com**..... 166

- *THE LOCAL BUDGETING PROCESS IN PUBLIC INSTITUTIONS – A METHOD OF PRESENTATION OF FINANCIAL RESOURCES/ PROCESUL BUGETAR LOCAL – INSTRUMENT DE REFLECTARE A RESURSELOR FINANCIARE*, conf. univ. dr. **Bianca Florentina RUSU**, conf. univ. dr. **Lăcrămioara Rodica HURLOIU**, ec. **Alexandrina MERUȚĂ**, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, e-mail: **bianca_preda1974@yahoo.com**..... 173

- **ANEXA - Program CEN 2017**..... 185

STAGII DE PRACTICĂ ÎN CONCORDANȚĂ CU PIAȚA MUNCII. BUNE PRACTICI ALE PROIECTULUI PROMARKET

INTERNSHIPS IN LINE WITH THE LABOR MARKET. GOOD PRACTICES OF THE PROMARKET PROJECT

conf.univ.dr. Aurelian Virgil BĂLUȚĂ, Universitatea Spiru Haret,
baluta.aurelian@yahoo.com

Dan MANOLACHE, Cabinet audit financiar și expertiză contabilă Nica Dumitru

Rezumat.

Comunicarea reprezintă diseminarea câtorva rezultate ale proiectului ProMarket în ceea ce privește practica la specializările economice, cu accent pe stagiul de practică al specializării finanțe-bănci. Sunt prezentate importanța economică a problemei practicii din educația universitară și stadiul actual al literaturii științifice în probleme privind practica studenților. Pentru înțelegerea soluțiilor adoptate în cadrul proiectului este inclusă o scurtă evoluție a modului în care a fost abordată practica în cadrul Universității Spiru Haret, cea care a derulat proiectul ProMarket. În capitole distincte sunt tratate principiile respectate în cadrul proiectului și ideile care merită a fi preluate sau dezvoltate în viitoarele programe de practică.

Abstract.

Communication is the dissemination of several results of the ProMarket project in terms of practice in economic specializations, focusing on the practice of the finance-banking specialization. The article contains the economic importance of the problem of university education practice and the current state of scientific literature in student practice issues. In order to understand the solutions adopted within the project, there is a brief evolution of the way in which the practice at the Spiru Haret University, which carried out the ProMarket project.

In order to understand the solutions adopted within the project, there is a brief evolution of the practice problem at the Spiru Haret University, the one that carried out the ProMarket project

The distinct chapters deal with the principles observed in the project and the ideas that are worthwhile being taken over or developed in future practice programs.

Cuvinte cheie: stagii de practică, studenți, bune practici, piața muncii, proiect.

Key words: internships, students, good practices, labour market, project.

Clasificare JEL: J240

JEL Clasification: J240

1. Introducere

Importanța practicii studențești depășește cadrul strict organizatoric al activității unei instituții din domeniul educației. La nivel macroeconomic se întâlnește problema elasticității ofertei ca factor de creștere economică. Tipurile de elasticitate a ofertei fac parte din elementele de bază ale științei economice. Oferta elastică, având coeficientul de elasticitate supraunitar, dar mai ales oferta perfect elastică, având coeficientul de elasticitate cu valori care tind spre infinit, (Crețoiu, Cornescu, Bucur, 2008) sunt variantele care stimulează cel mai bine dinamica economiei și a societății. Elasticitatea ofertei celui mai important factor, resursa de muncă, este un element decisiv pentru valorificarea potențialului de creștere economică. În cadrul ofertei forței de muncă, componenta personalului cu studii superioare economice a avut în România în decursul timpului o importanță specială. Dezvoltarea comerțului de bancă la sfârșitul secolului XIX nu s-a realizat la parametrii așteptați de cadrul funcțional creat prin înființarea Băncii Naționale datorită lipsei funcționarilor bancari. În anii 90, imediat după trecerea la economia de piață, numeroase firme au ezitat să intre în România

tocmai datorită lipsei personalului cu specializările finanțe și mai ales contabilitate. După anul 2007, tot România a consemnat deficitul de personal cu pregătire economică care să stăpânească scrierea, managementul și implementarea de proiecte cu finanțare de la Uniunea Europeană. Acest deficit de conținut al pregătirii specialiștilor în managementul proiectelor este pus alături de birocrație și de legislația achizițiilor publice printre elementele care au afectat absorbția fondurilor europene de către România (Voiculescu, 2014). De fiecare dată elasticitatea limitată a forței de muncă spre sectoarele deficitare a generat o pierdere netă de Produs Intern Brut și un ritm de creștere mai mic decât cel oferit de toți ceilalți factori de producție. Deficitul persistent în anumite specializări poate fi acoperit printr-o elasticitate mai mare a ofertei numai dacă în pregătirea de bază elementele de practică au avut un rol esențial.

2. Revederea literaturii științifice de specialitate

Problema practicii stundenților a făcut parte de mult timp din dezbaterile privind calitatea învățământului superior, atât pe plan mondial, regional, inclusiv în Uniunea Europeană, cât și în România. În studiul privind reforma învățământului superior din Europa, începută încă din 1980, pe lângă problemele privind finanțarea, structura, administrarea, internaționalizarea, conexiunea cu politicile publice sau conținut al curriculei, se face trimitere expresă la legăturile mai strânse ale învățământului superior cu piața muncii (Reading, 2000).

Practica viitorilor absolvenți este un parametru important al competitivității educației. România înregistrează un deficit educațional cu accent pe sistemul de învățământ, cu incapacitatea de adaptare la economia cunoașterii. Acesta se completează cu deficitul de mentalitate și deficitul de autoîncredere (Coșea, 2011). Prin ameliorarea modului în care este efectuată practica studenților se pot reduce concomitent cele 3 deficite.

Au început să fie tratate aspectele de finanțare specifice ale instituțiilor educaționale, cu aplicabilitate atât în activitatea curentă cât și cea pe bază de proiect (Duma, 2014). Calitatea practicii efectuate de studenți este un punct important al sistemului de evaluare a instituțiilor de învățământ superior care se referă la procesele educaționale desfășurate. Nivelul de calitate este dat de variabilele de input (resurse umane și materiale alocate procesului educațional) sau variabile de output, inclusiv descriptorii de competențe (Cerkez, 2009), aceștia fiind asigurați prin practică.

Literatura economică centrată pe piața muncii a pus în evidență procesul de “cumpărare a timpului liber de către lucrători” (Oprescu, 2001) și a dezvoltat utilizarea acestui timp liber inclusiv pentru informare (Angelescu, 1997) sau formare și educație (Suci, 2000). În același timp, educația economică a făcut obiectul unor manifestări științifice speciale, cum a fost cazul Simpozionului științific internațional organizat de Academia de Studii Economice în colaborare cu Asociația Generală a Economiștilor din România intitulat “ *Educația economică. Actualitate și perspective*”. O serie de teme pentru programele de practică destinate studenților economiști au fost susținute prin comunicări științifice: maniera funcțională ca element complementar al abordării enciclopediste în educația economică (Georgescu G, 2003), valențele pregătirii interdisciplinare (C. Rațiu-Suci, 2003), educația economică interdependentă, miza strategică a competențelor, impactul schimbărilor structurale asupra pregătirii economiștilor, universitățile centrate pe nevoile corporațiilor (Dragomirescu, 2003). La orientarea practicii studențești este recomandabil să se țină seama de particularitățile intervenției omului în economie în condițiile revoluțiilor tehnologice și științifice succesive. În producție apare “omul ca organism social” care acționează ” într-un proces social vital” (Constantinescu NN, 2000).

3. Contextul derulării proiectului ProMarket

Urmărirea inserției pe piața muncii absolvenților de la Universitatea Spiru Haret a fost o constantă încă de la înființarea acestei instituții. Cuvintele lui Spiru Haret “este indispensabil ca tot ce se învață în școală să se învețe cu gândul de a utiliza acel învățământ”

(Bondrea, 2011) au generat în permanență conexiunea studiilor universitare la cerințele pieței muncii.

Trecerea pe o treaptă superioară a acestei activități a fost reprezentată de formalizarea științifică a metodologiilor utilizate și elaborarea unor comunicări pe baza activității de cercetare întreprinse (Ilie Mihai, 2013). În plus, la Universitatea Spiru Haret a fost dezvoltat conceptul de parteneriat educațional, atât teoretic (Chirimbu ș.a., 2013), cât și practic, prin încheierea a numeroase convenții sau protocoale de colaborare, având ca obiectiv practica studentescă sau depunerea de proiecte în comun. Unul din parteneriatele educaționale încheiate a generat participarea activă la proiectul "Insert- Universități mai aproape de viitor", inclusiv la focus-grupurile privind managementul corelării sistemului de învățământ cu piața muncii.

Dezvoltarea conexiunii dintre piața muncii și studiile universitare, ușurarea integrării absolvenților în economie și societate, au făcut obiectul a numeroase proiecte finanțate din fonduri ale Uniunii Europene. Universitatea Spiru Haret a derulat în perioada 1 octombrie 2010-20 septembrie 2013 un proiect în parteneriat cu UNAP axat tocmai pe ameliorarea calității practicii studenților de la mai multe specializări (www.studentipracticieni.ro).

Universitatea Spiru Haret a pus la punct, prin intermediul unui proiect derulat în perioada 2010-2013, un sistem de proceduri cuprinse într-un Manual de Management al Calității care conține elemente privind direcțiile de perfecționare ale procesului educațional. În primul rând acționează procesele referitoare la relația cu clientul și satisfacția clientului (Manual, 2013), studentul fiind principalul client al unei universități.

4. Idei de valorificat ale proiectului ProMarket în conținutul stagiului de practică al studenților

4.1. Concluzii ale procedurii de monitorizare

Din analiza pe bază de eșantion a caietelor de practică și a discuției cu o parte din studenți a rezultat respectarea strictă a programei de practică de către toți tutorii.

Se observă cunoașterea bună a partenerilor de practică, ceea ce denotă că în activitatea viitoare studenții vor putea stabili ușor elementele definiției ale oricărei organizații de care vor fi legați profesional sau pe linie de afaceri.

Este îmbucurător faptul că a devenit pentru studenți un reflex în stabilirea cu exactitate a condițiilor specifice la un loc de muncă și necesitatea respectării întocmai a normelor privind sănătatea și securitatea în muncă (SSM).

Din analiza conținutului caietelor de practică a rezultat înțelegerea de către studenți a informației financiar contabile. Am observat cu bucurie uneori devansarea programei de la disciplina contabilitate și utilizarea la nivel profesionist a datelor din orice tip de raportare contabilă. Studenții au în cea mai mare parte capacitatea să valorifice pentru nevoile funcției financiare a tuturor informațiilor disponibile. Este de remarcat congruența dintre cunoștințele practice dobândite de cei care deja au lucrat și cele teoretice dobândite la disciplinele studiate în facultate.

Acolo unde partenerul de practică sau tutorele era interesat de creditare au fost incluse elemente privind costul creditării. Lipsa de apetit pentru creditare a unor parteneri a pus pe plan secund acest aspect. Am întâlnit în câteva cazuri justificări profesioniste ale practicii firmelor de a nu face apel la creditare bancară.

Utilizarea bună a instrumentelor de decontare bancară este un aspect general. Unii studenți au inclus elemente specifice ale relației personalizate dintre partenerul de practică și unitatea bancară al cărei client este.

Caietele de practică analizate au probat practica tot mai largă a întreprinderilor din categoria IMM de a înlocui Bugetul de Venituri și Cheltuieli cu flux de trezorerie pe termen

scurt. Aceasta este valabil pentru întreprinderile care se pare că nu aveau credite bancare în derulare și nu intenționau să contracteze astfel de credite. La unele firme lipseau orice instrument de planificare financiară dar din discuții a rezultat că studenții le cunoșteau conținutul acestora și puteau explica în limbajul de afaceri perspectivele imediate.

Studenții din anul 2 posedă atât din disciplinele parcurse cât și din experiența proprie elementele definitorii ale procesului de facturare și importanța acestuia atât pentru nevoile de informare internă din firmă cât și pentru raportările fiscale.

Din analiza datelor prezentate în caietele de practică rezultă stadiul de post-criză sau prelungire a impactului crizei asupra firmelor, diferențiat în funcție de segmentul de piață pe care operează. Analizele efectuate de studenți au evidențiat în majoritatea cazurilor explicit sau implicit poziția firmei pe ciclul economic.

4.2. Observații pentru îmbunătățirea practicii la specializarea finanțe-bănci

În tabelul numărul 3 este prezentată o sinteză a observațiilor privind desfășurarea practicii la specializarea finanțe-bănci și a soluțiilor pentru ameliorarea ei în perioada următoare.

Tabelul numărul 1
Sinteza
observațiilor privind desfășurarea practicii la specializarea finanțe-bănci an 2
conținând soluțiile pentru ameliorarea ei în perioada următoare

Nr. crt.	Observație privind desfășurarea practicii la specializarea finanțe-bănci	Soluții propuse pentru viitor
0	1	2
1	Toate unitățile de practică au fost din economia reală	Lipsa accesului la unități financiare specializate (bancare, de asigurări, de pe piața de capital) va putea fi suplinită prin organizare de întreprinderi de exercițiu cu un astfel de profil. Organizarea unor întâlniri sau conferințe cu oameni de afaceri, manageri, personal de execuție din unități financiare specializate Pe pagina proiectului de practică să fie inserate opinii și recomandări ale unor persoane cu expertiză în unități financiare specializate.
2	Toate unitățile de practică au fost din categoria IMM	Organizarea unor întreprinderi de exercițiu pentru practică simultană și interconectată la mai multe specializări având ca referențial întreprinderi mai sau grupuri de întreprinderi. Organizarea unor întâlniri sau conferințe cu oameni de afaceri, manageri, personal de execuție din întreprinderi mari sau grupuri de întreprinderi. Pe pagina proiectului de practică să fie inserate opinii și recomandări ale unor persoane cu expertiză în întreprinderi mari sau grupuri de întreprinderi.

3	Prezența limitată în portofoliu a întreprinderilor mari a generat o reducere a atenției pentru problemele de brand, marcă, cultură organizațională	Includerea explicită în tematica de practică a problemelor privind brandul și marca întreprinderii, cultura organizațională a acesteia
4	Prezența limitată în portofoliu a întreprinderilor mari a generat o reducere a atenției pentru sistemele de proceduri și managementul calității	Includerea în pachetul de informații privind practica a unor elemente privind sistemul de proceduri al Universității Spiru Haret. Cei care își doresc un viitor în companii mari să poată face practica chiar în Universitatea Spiru Haret.
5	Lipsa de predictibilitate din instituțiile publice a generat o lipsă de apetit pentru practică în astfel de unități	Pe pagina proiectului de practică să fie inserate opinii și recomandări ale unor persoane cu expertiză în finanțele instituțiilor publice
6	O parte din persoanele active în domeniul financiar utilizează antreprenoriatul sau auto-angajarea (brokeri asigurări, consultanți financiari, etc)	Includere capitol distinct privind problemele de organizare a antreprenoriatului în domeniul financiar

Concluzii

De mai multe ori a existat în România un deficit de personal calificat în profesii economice care a generat o pierdere netă de Produs Intern Brut și un ritm de creștere mai mic decât cel oferit de toți ceilalți factori de producție. Deficitul educațional al României poate fi redus prin îmbunătățirea practicii studenților. Realizarea proiectului performant ProMarket a fost prefigurată de preocupări permanente privind practica, de trecerea de la aspecte empirice la generalizare științifică, de utilizarea conceptului “parteneriat pentru educație”, de implementarea unor proceduri riguroase la nivel de organizație. Practica trebuie să acopere toată aria de oferte posibile, să includă aspecte de cultură organizațională și familiarizare cu sistemele de proceduri avansate, să dea ocazia simulării intrării directe în antreprenoriat a absolvenților.

Bibliografie

1. Coralia Angelescu, Dorin Jula: *Timpul liber- condiționări și implicații economice*, Editura Economică, București, 1997, pag. 189
2. Aurelian A. Bondrea, Gheorghe Bică, Aurel V.David, Florian Tănăsescu: *Manualul de Management al Calității al Universității Spiru Haret*, Editura Fundației România de Măine, București, 2013, pag. 63 și 70
3. Aurelian Gh.Bondrea: *Spiru Haret -contemporanul nostru*, Editura Fundației România de Măine, București, 2011, pag.187
4. Cristina Barna: *Formarea economistului modern în contextual schimbărilor structurale și al imperativului aderării României la Uniunea Europeană*, în volumul Simpozionului științific internațional <Educația economică. Actualitate și perspective>, Editura Economică, București, 2003, pag. 259-261
5. Nicolae N. Constantinescu: *Teoria valorii muncă și lumea contemporană*, în volumul „Scrieri alese”, volumul II, Editura Economică, București, 2000, pag.339
6. Mircea Coșea: *România după 20 de ani*, Editura Business Adviser, București, 2011, pag.166
7. Gheorghe Crețoiu, Viorel Cornescu, Ion Bucur, *Economie*, ediția a II-a, Editura C.H.Back, București, 2008, pag.158

8. Adina Barbu-Chirimbu, Silvia Rașcu-Pistol, Sebastian Chirimbu, *Parteneriatele în educație*, în volumul CEN 2013 <Prezent și viitor în economia românească>, Editura Universitară, 2013, pag.211-216
9. Mirela Cerkez: *Evaluarea programelor și politicilor publice. Teorii, metode și practici*, Editura Polirom, București, pag.87
10. Horațiu Dragomirescu: *Competențele- miza strategică a competitivității în noua economie*, în volumul Simpozionului științific internațional <Educația economică. Actualitate și perspective>, Editura Economică, București, 2003, pag. 199-205
11. Florin Sebastian Duma: *Managementul financiar al instituțiilor educaționale*, Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2014, pag. 2-3
12. Georgeta Georgescu: *Educația economică- între maniera enciclopedică și cea funcțională*, în volumul Simpozionului științific internațional < Educația economică. Actualitate și perspective>, Editura Economică, București, 2003, pag. 162-165
13. Ilie Mihai: *Încadrarea absolvenților FFB-USH București în industria bancară*, în volumul CEN 2013 <Prezent și viitor în economia românească>, Editura Universitară, 2013, pag.200-209
14. Gheorghe Oprescu: *Piața muncii. Teorii. Politici. Tranziția în România*, Editura Expert, București, 2001, pag.17
15. Proiectul “ Studenți practicieni- studenți activi și integrați”www.studentipracticieni.ro
16. Mihai Pricop, Adrian Dumitru Tanțău: *Universitățile corporațiilor*, în volumul Simpozionului științific internațional <Educația economică. Actualitate și perspective>, Editura Economică, București, 2003, pag. 262-263
17. Viviane Reading, *Douăzeci de ani de reformă în învățământul superior din Europa: începând cu 1980*, Studii Euridydice, București, 2000, pag.137-140
18. Camelia Rațiu-Suciu: *Valențe ale pregătirii economice interdisciplinare*, în volumul Simpozionului științific internațional <Educația economică. Actualitate și perspective>, Editura Economică, București, 2003, pag. 91-94
19. Marta Christina Suciu: *Investiția în educație*, Editura Economică, București, 2000, pag.79
20. Dan Voiculescu, *Dezvoltarea economică durabilă. Rolul fondurilor europene structurale și de investiții*, Monitorul Oficial RA, 2014, pag. 74-75.

MOTIVAREA ÎN MANAGEMENTUL ȘCOLAR CA PARADIGMĂ A SISTEMULUI EDUCAȚIONAL EUROPEAN

MOTIVATION IN SCHOOL MANAGEMENT AS A PARADIGM OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SYSTEM

Sebastian CHIRIMBU

Centrul de Studii Multiculturale și Interlingvistice, Universitatea *Spiru Haret*/
IOSUD, Universitatea *Valahia* din Târgoviște
Multicultural and Interlinguistic Centre, Spiru Haret University/ PhD candidate,
IOSUD, Valahia University of Târgoviște

Rezumat.

Pentru ca schimbările să fie eficiente în educație, managerii (educaționali) trebuie să fie liderii liderilor creând, susținând și implicându-se în diferite comunități. Mai mulți autori contemporani menționați în prezentul articol consideră că școala ar trebui să fie "transformată" într-o comunitate de învățare și directorul să fie liderul în această comunitate. În contextul social actual, motivația este considerată a fi responsabilitatea cea mai importantă a managerilor de orice fel pentru a obține performanțele așteptate. Stimularea motivației rămâne o artă care ține de măiestria și harul didactic al unui manager. În baza modelelor teoretice vom încerca în prezentul articol să descriem modalități practice care ar putea să ghideze managerul educațional în vederea optimizării fenomenului motivațional.

Abstract.

Educational managers must be leaders of leaders, creating, supporting and getting involved in different communities for the changes to be effective in education. Several contemporary authors mentioned in this article believe that school should be "converted" into a learning community having the manager as a true leader in this community. In the current social context, motivation is considered to be the most important responsibility of managers of any kind to achieve expected performance. Boosting motivation remains an art that takes finesse and grace teaching of a manager. Based on some theoretical models, we will try in this article to describe practical ways that could guide the educational manager to optimize the motivational phenomenon. Today, in modern organizations, managers develop long- or short term development strategies, prevailing professional development of human resources in order to increase motivation for the entire activity. This approach starts from the assumption that human resources are involved with responsibility in all organizational activities being keen to learn/acquire new skills, experiences. Motivation through professional development is a new concept that should be implemented and used in educational Romanian management.

Cuvinte-cheie: *management, organizație educațională, competență, decizie, motivație.*

Key words: *management, education, competence, decision, motivation.*

Clasificare JEL: D81, I20, I21

0. Educația în societatea actuala europeană

Educația reprezintă un proces complex, amplu și sistematic, având drept scop ridicarea nivelului cultural, profesional, ideologic, formarea și dezvoltarea facultăților morale, intelectuale, și fizice ale omului, ale comunității etc. în ansamblul său, având ca sursă culturală, științifică și morală experiența socială acumulată la un moment dat de comunitatea umană. În acest context educațional, omul îndeplinește simultan rolul de educator și educat, fiind în același timp cauză și efect, deci este în centrul preocupărilor întregii societăți, iar, ca urmare, este investiția cea mai de preț pe care o poate face societatea în membrii săi.

Unul din posibilele răspunsuri educaționale la transformările rapide și complexe cu care se confruntă societatea actuală europeană (și implicit din România) o reprezintă tendința

de instrumentalizare a educației, în sensul mutării accentului în politicile neolibérale pe formarea deprinderilor și a competențelor de bază care să permită continua adaptare la „societatea de risc”.

La nivel european se depun eforturi susținute pentru investiția în educație, văzută drept pârghia cea mai importantă pentru realizarea unei „Europe bazate pe cunoaștere”. În perioada 2000-2016, Consiliul European a adoptat diferite strategii de dezvoltare a UE ca „societate a cunoașterii” (deși apar conflicte asupra diversității odată cu dorința Marii Britanii de a părăsi acest mare parteneriat). Educația indivizilor continuă să fie concepută ca un instrument de bază pentru ambițiosului obiectiv conform căruia Europa putea fi „cea mai competitivă și mai dinamică piață din punct de vedere economic și științific, capabilă de dezvoltare susținută, cu mai multe și mai bune locuri de muncă și cu o mai bună coeziune socială”. Este motivul pentru care în ultimii zece ani eforturile s-au intensificat pentru a asigura „o dimensiune europeană a educației” și a pregătirii, realizate la cel mai înalt nivel de calitate. Asigurarea unei educații și pregătiri de înaltă calitate este o parte integrantă a strategiei europene care promovează includerea și coeziunea socială, mobilitatea, cetățenia activă, dezvoltarea individuală și profesională, competitivitatea și ocuparea forței de muncă. Sunt deziderate pe care le regăsim în toate documentele Comisiei Europene, întărite în rezoluțiile și documentele Consiliului Europei, însă reluate într-o formă asemănătoare în stipulările UNESCO, ca arii de acțiune strategică menite să susțină globalizarea.

Problematica educațională se referă la medii de învățare care să stimuleze învățarea autodeterminată a individului, instituțiile educaționale să devină ele însele organizații care învață, care își reconsideră și restructurează oferta curriculară.

Resursa umană va trebui să fie mai informată, motivată și responsabilă pentru a face față vremurilor atât de solicitante. Specialiștii menționează o creștere a nivelului de exigență a individului postmodern mai avizat, mai critic față de ofertele educaționale pe care le parcurge.

Sunt necesare competențe tot mai complexe pentru a face față noilor solicitări pe piața muncii, motiv pentru care accentul tinde să cadă pe achiziționarea acestor deprinderi instrumentale, vocaționale, în detrimentul educației generale.

Dacă ținem seama de relația motivației cu viitorul, aceasta, prin complexitatea ei, va constitui o nouă realitate educațională pentru individul postmodern în vederea mobilizării și adaptării acestuia la schimbările rapide și profunde ale societății.

1. Organizația educațională între competență, motivație și decizie

Într-o manieră constatativă *a conduce* înseamnă *a decide*, decizia fiind de fapt motorul managementului, procesul continuu de armonizare a obiectivelor cu resursele. Orice activitate managerială se bazează pe decizie, aceasta devenind esența conducerii: este un domeniu al științei managementului, de mare actualitate, care explică în mare măsură eficiența activităților prin modul în care sunt elaborate și aplicate deciziile (Mihuț 2003:116).

Complexitatea reală a fenomenului decizional a dus la definirea fost în mod diferit a deciziei manageriale. Problematika deciziei “a izbucnit” în diversele domenii ale cunoașterii în perioada anilor ’60 –’70 ai secolului trecut. În viziunea unor specialiști “*decizia este un proces dinamic de interacțiune între toți participanții care determină o politică de alegere*” (Mihuleac 1993 :366).

Decizia în organizații este executarea unui număr de opțiuni luate în calitate de obiective și alegerea unor alternative pe baza informațiilor colectate (Cyert, March). Morris (1964 :144) menționează că decizia este “*conceptualizarea unei situații de alegere, fie sub forma unei imagini mentale, fie a unui model explicit, decizia este o alegere între mai multe alternative*”.

În opinia lui M. Caluschi (2003:214) “*managerii și liderii mileniului trei trebuie pregătiți, monitorizați și sprijiniți într-o formare ce poate răspunde problemelor multiple ce se nasc din schimbare generând schimbarea, care solicită capacitate de previziune, intuiție,*

originalitate și flexibilitate, curaj în asumarea riscurilor și dragoste de luptă cu încercările vieții la nivel individual, organizațional și comunitar”(Caluschi 2003:214). Din aceste considerente, sfera competențelor de luare a deciziilor în implementarea inovațiilor prezintă o importanță deosebită la viitorii manageri.

O condiție a autorității și o componentă a personalității, *competența profesională* se dobândește prin educație și formare și se certifică prin atestări, este irevocabilă și se degradează în timp (Russu 1993:132). *Competența decizională* se dobândește prin autorizarea provenită de la foruri superioare, este temporară și revocabilă, dar totodată reprezintă principalul instrument managerial de care decidentul se poate servi, pentru a-și îndeplini responsabilitățile, dar și principalul argument pentru a fi făcut răspunzător de nerealizarea lor. Considerăm *competența decizională* ca fiind cea mai importantă verigă în lanțul activităților manageriale, decizia implicând realizarea sau nerealizarea obiectivelor organizaționale, implicit succesul sau insuccesul actului managerial.

Munca managerului presupune multiple cunoștințe teoretice și deprinderi practice care îi permit managerului să înțeleagă bazele teoretice ale activității manageriale, să-și creeze un fond de documentație de specialitate, să-și contureze limitele de performanță, conduita și criteriile etice. Activitatea managerului presupune o vocație în vederea căreia trebuie acumulate cunoștințe, sunt necesare aptitudini și atitudini ce urmează a fi folosite pentru a organiza, conduce, îndruma activitatea salariaților organizației. Această muncă are particularități distincte, care pot fi însușite, formate, urmărite și analizate.

Dobândirea și perfecționarea competențelor manageriale în organizație, se face prin participarea managerilor la programele de formare, a căror calitate depinde, într-o proporție apreciabilă, de mijloacele pedagogice utilizate precum și de cunoștințele și experiența formatorului. Dacă în deceniile trecute predominau metodele didactice clasice, cum ar fi prelegerile și seminariile, în prezent, accentul cade pe metodele moderne, care vizează, în primul rând, formarea și dezvoltarea de aptitudini și deprinderi. Eficacitatea procesului de formare și perfecționare a personalului, în general, poate fi asigurată atunci când se au în vedere mai multe elemente (Verboncu, I., Nicolescu, O. 2008 :93):

- conținutul programelor este legat de specificul muncii angajaților;
- problemele abordate prezintă interes atât pentru superiorii ierarhici cât și pentru subordonații participanților;
- participanții la programe vor avea posibilitatea să aplice în cadrul organizației, cunoștințele, deprinderile și aptitudinile dobândite;
- participanții la programele de formare și perfecționare au o satisfacție mai mare în muncă după absolvirea cursurilor, atât în raport cu perioada ulterioară cât și cu colaboratorii lor care nu au luat parte la astfel de programe.

Abordarea științifică a managementului organizațiilor educaționale (ca instituții de învățământ) ține seama de cele două accepțiuni majore ale acestuia: știință și activitate. Pentru practica socială ceea ce interesează cu prioritate este cea de-a doua accepțiune. În activitatea de management sunt implicați mii de oameni și de ea depinde soarta tuturor instituțiilor de învățământ. Complexitatea managementului instituției de învățământ constă tocmai în această dublă natură a procesului de conducere: conducerea activităților administrative și conducerea procesului de învățământ. Managementul educației este ilustrat ca “*o disciplină de granițe, care studiază evenimentele implicate în decizia organizării unei activități pedagogice determinate și în administrarea programelor educative*”(Jinga, I., Istrate, E. 1998:58).

Caracteristica esențială a științei managementului este că situează în centrul atenției sale omul (ca resursă umană principală), în toată complexitatea sa, privit prin prisma obiectivelor ce-i revin în strânsă interdependență cu obiectivele, resursele și mijloacele sistemelor în care este integrat. Efectul acestei abordări constă în caracterul multidisciplinar al cunoștințelor de management (psihologice, sociologice, pedagogice), subordonat direct sporirii eficienței instituțiilor de învățământ.

La nivel instituțiilor de învățământ, știința managementului prezintă un dublu caracter – procesual și relațional. După Stan C. (2014 : 507-514), caracterul procesual rezidă în faptul că orice activitate de management constă într-un ansamblu de faze prin care se determină obiectivele de îndeplinit și procesele de muncă necesare realizării acestora.

Procesul de management se divide în mai multe procese specializate care se deosebesc în funcție de natura lor și de mijloacele de conducere utilizate cu precădere, denumite funcții sau atribute ale managementului. Există multe puncte de vedere (Niculescu O. 1993, Fayol H. 1966, Afanasiev V.G. 1976, Dumitrescu M. 1981), cu privire la numărul, tipurile și conținutul funcțiilor de management. În ultimii ani tinde să fie acceptată abordarea prezentă în *Dicționarul de conducere și organizare* (DCO 1985) potrivit căruia *funcțiile managementului sunt previziunea, organizarea, coordonarea, antrenarea și controlul*.

2. Triada competență-autoritate-responsabilitate

Faptul că *educația a ajuns să pună în centrul ei competența* este un lucru foarte important, cu deschideri nemaîntâlnite până acum. Șansa școlii de a fi cu adevărat plăcută și utilă vine din faptul că fiecare om își dorește să fie competent. Această nevoie poate fi satisfăcută corect sau înăbușită și uitată. Întrucât obiectul de studiu al managementului instituțiilor de învățământ este reprezentat de relațiile dintre oameni și grupuri de oameni, munca acestora, conținutul și eficacitatea conducerii științifice depind de calitățile persoanelor și grupurilor de muncă implicate.

Competența managerială trebuie abordată bidimensional: pe de o parte, este vorba despre competența acordată, atribuită, numită și autoritatea oficială și, pe de altă parte, competența propriu-zisă, numită și autoritatea personală. Prima ipostază reclamă libertatea decizională, dreptul de decizie al conducătorului, posibilitatea de implicare decizională a acestuia pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă domeniul manageriat.

Cea de-a doua ipostază vizează cunoștințele, calitățile și aptitudinile pe care titularul de management trebuie să le posede pentru exercitarea în condiții normale a autorității cu care este investit respectivul post. Această a doua dimensiune a competenței poate și trebuie să fie tratată în două ipostaze: competența profesională și competența managerială (O. Nicolescu, I. Verboncu 2008:48).

Triada competență – autoritate – responsabilitate “*reprezintă motorul, inima procesului managerial și, în același timp, un puternic factor de autocontrol, deoarece managerul știe în ce limite își poate exercita autoritatea și în ce limite își poate manifesta responsabilitatea, în funcție de competența managerială*”(Toca 2008:83).

Emil Păun (2002 :38) apreciază că “*managementul educațional întrunește caracteristicile de bază ale managementului organizațiilor*”. Particularitățile care îl diferențiază de managementul organizațiilor economice/industriale țin de managementul psihologic din care acesta face parte. Aceste particularități se referă la următoarele aspecte: dimensiunea moral-axiologică referitoare la finalitățile educației și deschiderea spre lumea valorilor; mobilizarea resurselor umane ca “gestiune a talentelor și competențelor” (J.J.Servan Schreiber). “*Valorizarea individului și a capacităților sale constituie obiectivul major al managementului educațional*. De aceea, directorul școlii, precizează profesorul Păun, trebuie “*să nu fie doar manager administrator, ci un manager – educator*”.

În literatura de specialitate este consacrat faptul că leadership-ul este un element important al competenței managerului școlar. Întrebarea este care este cel mai potrivit stil de conducere pentru gestionarea școlilor. Mai mulți autori (Bass, 1990; Bass și Avolio, 1993) rețin două stiluri de conducere: transformățional și tranzacțional. Alții dau importanță leadership-ului moral și etic (Glanz, 2006, Johnson, 2005; Langlois, 2008). Cu toate acestea, mai multe studii consideră că managerii care au succes sunt departe de a avea un stil de management uniform, mai degrabă acesta variază în funcție de circumstanțe, situații (Hallinger, 1996; L. Lashway, 1997).

După Northouse (2007:162), leadership-ul situațional este una dintre abordările cele mai recunoscute, care a fost folosit pe scară largă în programe de formare în Statele Unite. După cum sugerează și numele, premisa acestei teorii este că stilul de conducere ar trebui să fie adaptat la situații. O altă teorie a conducerii apropiată de leadership situațional este teoria managementului de urgență care stipulează că stilul de conducere utilizat depinde de contextul organizațional.

Pont, Nusche et Moorman, care au realizat un studiu în 22 de țări sunt de părere că „școlile trebuie să se implice tot mai mult în comunitatea locală, colaborând cu alte instituții și alte servicii publice”(2008:9). În raportul acestor autori, se subliniază importanța colaborării cu alte școli: „Liderii școlari sunt deschiși pentru a lucra cu alte instituții și unități de învățământ similare, pentru a colabora și pentru a construi relații interdependență și de încredere. Liderii de sistem, așa cum sunt numiți, sunt interesați de succesul propriei organizații, dar, de asemenea, și de al altora.” Aceasta este leadership-ul sistemic – „o practică nouă și în curs de dezvoltare care cuprinde o gamă largă de responsabilități” (Pont, B., Nusche, D. et Hopkins, D. 2008; 280).

Există o multitudine de factori cu un impact asupra rezultatelor elevilor, pe care îi regăsim în aproape toate aceste studii:

1. managerul școlar, competența lui, leadership-ul (Pont, Nusche și Hopkins, 2008, Bridge, Nusche și Moorman, 2008);
2. existența în cadrul școlii a unei comunități de învățare profesională (Hickman, 2010, Jackson, 2009);
3. rețele de colaborare și cooperare a managerului și a personalului cu alte școli și alte comunități (Bridge, Nusche și Hopkins, 2008; Bridge, Nusche și Moorman, 2008).

Ideal este ca managerul școlar să dețină și calități de lider (Teacă M., Jaradat M., 2018:103) mai ale pedagogic și etic, însă contextul, circumstanțele și climatul școlar pot duce la o adoptare a stilului directiv sau stil tranzacțional de conducere. În documentele de literatură de specialitate și oficiale stilurile de conducere considerate în prezent eficiente și eficiente sunt: participativ (comun, distribuit) și transformațional.

Pentru ca schimbările să fie eficiente în educație, directorii trebuie să fie liderii liderilor creând, susținând și implicându-se în diferite comunități (Beck, 1993; Dufour, 2005; Eaker și al, 2004 Jackson, 2009; Kimble și al, 2007). Mai mulți autori consideră că școala ar trebui să fie "transformată" într-o comunitate de învățare și directorul să fie liderul în această comunitate (Dufour și Eaker, 2004; Eaker și al, 2004; Epstein, 2007, McLaughlin și Talbert, 2001; Sackney, 2007).

3. Motivația și stimularea acesteia în organizația educațională

În contextul social actual, motivația reprezintă responsabilitatea cea mai importantă a managerilor de orice fel pentru a obține performanțele așteptate. Stimularea motivației rămâne o artă care ține de măiestria și harul didactic al unui manager. În baza modelelor teoretice voi oferi sugestii, modalități practice care să ghideze managerul educațional în vederea optimizării fenomenului motivațional.

Nivelul competenței profesorului, ca și gradul lui de implicare în activitatea didactică și nu numai, entuziasmul, pasiunea cu care își face meseria influențează profund dinamica motivațională a elevilor săi. Lipsa de motivație a managerului este o problemă la fel de gravă ca și incompetența sa. Având în vedere exigențele actuale față de procesul educațional, față de profilul de competență a profesorului, specialiștii afirmă că profesorul ca manager va fi o soluție. Pentru a deveni un real agent al schimbării, profesorul trebuie să devină un bun manager al activităților educaționale. Se consideră că importanța rolului pe care îl deține profesorul, ca agent al schimbării „...n-a fost niciodată mai clară ca în perioada contemporană. Probabil că faptul va deveni și mai evident în secolul al XXI-lea” (Delors, 2000).

În contextul unei societăți informaționale democratice fiecare cadru didactic devine prin statut social și prestație pedagogică profesor-manager, profesor diriginte-manager, profesor consilier-manager, profesor documentarist manager etc.

Managementul de succes în educație depinde însă și de relevarea și respectarea unor cerințe de bază: prioritatea calității, motivarea și participarea factorilor implicați, utilizarea rațională a resurselor și a elementelor educației.

Pentru unii cercetători motivația este o noțiune superfluă, menită să dispară, alții o consideră fundamentală. Literatura de management a început să studieze motivația din alt unghi de vedere decât cea pentru rezolvarea sarcinilor de învățare.

Integrarea diferitelor teorii motivaționale în activitatea unui manager educațional va deveni o necesitate datorită schimbărilor profunde din societatea. Se consideră că indivizii se implică în managementul muncii lor în mod diferit ținând cont de următoarele variabile care interacționează în mod dinamic: caracteristici individuale, interese, trebuințe, motive precum și caracteristicile mediului organizațional.

Una din marile probleme cu care se confruntă managementul la toate nivelurile este aceea de a răspunde la întrebarea cum poate fi motivată mai bine resursa umană? De găsirea unor astfel de modalități, strategii depinde succesul, performanța resursei umane. Motivarea profesională aduce în atenție o perspectivă dublă asupra modului în care putem gândi motivația: atât din perspectivă managerială, cât și din perspectiva fiecărui individ.

Cercetările privind motivația în muncă cuprind abordări ce consideră acest proces psihosocial esențial pentru comportamentul organizațional. Problematika motivației se extinde asupra tuturor aspectelor vieții umane. Este foarte importantă înțelegerea și explicarea comportamentelor organizaționale motivate.

În perioada anilor 1960-1970 începea constituirea teoriilor despre comportamentul organizațional. Acestea au fost prezentate într-un mod simplist, lipsind gruparea teoriilor în clase sau categorii mai mari și distincte. La sfârșitul anilor 1970 apar primele criterii de clasificare a teoriilor motivației. În lucrarea *Organizațional Behavior* (1978) Organ și Bateman fac o clasificare a teoriilor după următoarele întrebări: *Ce energizează comportamentul uman? Ce anume orientează comportamentul? Ce menține comportamentul?* Răspunsul pe care îl dau autorii: comportamentul este energizat de nevoi (teoriile motivației bazate pe nevoi); comportamentul este direcționat de scopuri și așteptări teoriile motivației bazate pe scopuri și expectații); comportamentul este menținut de același scopuri și așteptări, la care se adaugă atribuirile și perceperea echității.

În perioada anilor 1980-1990, psihologia organizațională grupează teoriile motivației după criteriul tematic: teorii de conținut și teorii de proces.

Teoriile de conținut sunt centrate pe determinarea factorilor individuali care energizează, direcționează și susțin comportamentele. Ele pot fi grupate în funcție de modul de interpretare a nevoilor, teoriile *nevoilor neierarhizate* (Taylor, McClelland) și *teoriile nevoilor ierarhizate*, (Maslow, Alderfer).

Teoriile de proces au în vedere mecanismele motivaționale care pun în mișcare comportamentul uman. Vroom, Adams, Locke, Hackman și Oldham și-a adus contribuții remarcabile în ceea ce privește explicarea și teoretizarea motivației comportamentului organizațional. Astăzi este acceptată sistematizarea teoriilor în funcție de criteriul tematic (Cole, 1995, Johns G. 1998). Meryem Le Saget (1992) propune o sistematizare a teoriilor motivației bazată pe *combinarea criteriului tematic cu cel istoric*: teoriile motivației din prima generație (1900-1950); teoriile motivației din a doua generație (1950 - 1990); teoriile motivației din a treia generație (după 1990). Aceste teorii aduc argumente în favoarea motivației intrinseci, posibilităților de exprimare și realizare personală.

Între anii 1990-1997 au apărut și au fost inventariate peste o mie de articole științifice care au tratat probleme specifice procesului motivațional și al muncii. Prima categorie a

teoriilor motivaționale au la bază școala fondată de Frederic Taylor. Acesta considera că motivarea oamenilor se poate realiza printr-o bună salarizare.

Teoriile behavioriste cu referire la resursele umane au în centrul lor potențialul uman și diferă de materialismul științific. Omul devine mai productiv dacă îi sunt satisfăcute nevoile de ordin psihosocial.

În lucrările românești motivația și motivația în muncă au fost puțin studiate.

Cătălin Zamfir (1980) realizează un studiu sociologic despre motivația în muncă în lucrarea „Un sociolog despre muncă și satisfacție”; discipline precum: managementul resurselor umane, psihologia industrială/organizațională și comportamentul organizațional au la bază studiul motivației.

La nivelul „sistemului de discipline sociologice care s-au extins treptat atingând în sociologia contemporană un număr impresionant, studiul motivației poate fi subscris cercetărilor din domeniul sociologiei industriale/ organizaționale” (Chipea, 2008, p. 8),

Celelalte studii au avut fie o orientare metodologică (Chelcea, Zamfir coord., 1980) fie au tratat procesele conexe satisfacției și motivației: climatul organizațional, integrarea profesională, dinamica grupurilor de lucru: Golu (1974), *Psihologie socială*, Zamfir (1980) *Muncă și satisfacție*.

În lucrările de după revoluție, din psihosociologia organizațională, motivația este tratată teoretic (nu sunt lucrări de sine stătătoare ci doar capitole integrate în lucrările citate (Zlate, 2007, *Tratat de psihologie organizațional-managerială*, Hoffman, 2004, *Sociologia organizațiilor*, Vlăsceanu, 1993, *Psihosociologia organizațiilor și conducerii*). În volumul „Manual de psihologia muncii și organizațională” (Bogathy coordonator, 2004), Popescu prezintă un capitol despre motivația pentru muncă. Motivarea constituie una din responsabilitățile managerilor, care vor fi nevoiți să stimuleze resursa umană pentru a obține performanță. Oamenii fac parte din diverse organizații, în cadrul cărora interacționează zilnic cu alte persoane pentru a-și atinge scopul comun. Baze teoretice și instrumente de analiză adecvate înțelegerii modului de funcționare a organizațiilor, caracteristicilor acestora, a comportamentului organizațional, noile structuri organizaționale, atât din instituțiile private, cât și din cele publice sunt tratate în lucrările apărute în ultimii ani (Vlăsceanu, 2003, *Organizații și comportament organizațional*, 2005; *Organizația: proiectare și schimbare. Introducere în comportament organizațional*, Stanciu et.al., *Cultură și comportament organizațional*; Preda, 2006, *Comportament organizațional. Teorii, exerciții și studii de caz*; Zlate, 2007, *Tratat de psihologie organizațional-managerială*, vol. 2).

Legat de strategiile de motivare sunt cele cunoscute de zeci de ani și reprezintă aspecte pe care câteodată managementul tinde să le piardă din vedere ori să le diminueze importanța. Aceste acțiuni implică „creativitate” vor putea motiva angajatul spre performanță. Ceea ce constata Herzberg, în anul 1959, este valabil și azi. În școala relațiilor umane, conducătorii au învățat prenumele subordonaților, le-au zâmbit, i-au tratat „ca și cum ar fi ființe umane”. Acest lucru a determinat creșterea câștigurilor și a beneficiilor” (Herzberg, Mausner, și Snyderman, 1959/2008). Este recomandabil spun autorii, „ca acțiunile de feedback pozitiv și recunoaștere să fie extinse”.

Analiza socio-organizațională a școlii a evidențiat particularitățile care definesc specificul acesteia. Școala este o organizație care învață și *produce învățarea* (learning organization). Prezența și desfășurarea a două activități de bază (activitatea managerial-administrativă și cea pedagogico-educatională) configurează specificul școlii ca organizație. Cele două planuri ale activității organizației școlare (administrativ-managerial și pedagogic) diversifică formele (intrinsecă și extrinsecă, cognitivă și afectivă, pozitivă și negativă) și rolurile pe care le îndeplinește motivarea (organizațional, managerial, economic, individual, social). Profesorul prestează o muncă emoțională, întrucât nici o investiție nu o poate egala pe cea sufletească.

Complexitatea problemelor pe care le ridică școala ca organizație lărgeste setul de roluri ale profesorului (manager, practician, resurse umane, terapeut, consilier, expert informațional) (Chirimbu S., Popescu D., 2017:80)

Dar principalele roluri ale - profesorului, indiferent de contextul social în care își desfășoară activitatea sunt cel de conducător al întregii activități didactice, evaluator, educator și manager.

Noul rol de cadru didactic mentor, va asigura formarea și inserția profesională a studenților și stagiatarilor în activitatea didactică. Am descris și rolurile de îndrumare, conducere și control deoarece managerul are sarcina centrală de a crea un climat organizațional motivator pentru întreaga activitate didactică. Conform articolul 244 din Legea educației naționale nr. 1, p. 106 este necesară „dobândirea unor competențe complementare prin care se extinde categoria de activități desfășurate de profesor: predarea asistată de calculator, predarea în limbi străine, consilierea educațională și orientarea în carieră, educația adulților și altele”. Standardul profesiei didactice reflectă rezultatele care nu pot fi vizibile decât în momentul maturității generațiilor de foști elevi (care ajung valori sau nonvalori).

Din perspectiva pedagogiei interactive crește, se intensifică rolul profesorului de a fi motivat să interacționeze cu elevii, atât în activitățile de predare-învățare, cât și în derularea activităților extracurriculare, parteneriatelor cu diferiți actori comunitari ca: mediator, facilitator, actor, regizor.

În prezent, în organizațiile moderne, managerii elaborează strategii de dezvoltare pe termen lung, sau scurt, în care primează dezvoltarea profesională a resurselor umane, în vederea creșterii motivației pentru întreaga activitate. Această abordare pornește de la considerentul că resursa umană se implică responsabil în activitățile organizaționale și este preocupată să învețe noi abilități, experiențe. *Motivarea prin dezvoltare profesională* este un concept nou care trebuie implementat și utilizat în managementul educațional românesc, fiind în corelație cu noile cerințe reglementate prin metodologia de formare continuă a personalului din învățământul I preuniversitar (Ordinul M.E.C.T.S. nr. 5.561/2011).

Concluzii

Studiul problematicii motivației relevă faptul că fiecare persoană acționează pe baza unei rețele complexe de motive: fiziologice, de afiliere, aprobare, afective, realizare fiind definite de pregnanța unuia dintre acestea. Competența de a motiva și de automotivare devine necesară pentru managerul școlar. Inteligența emoțională prin componentele sale (autoconștientizarea, autocontrolul, motivația, empatia și abilitatea socială) poate să transforme un manager în lider (Preda, 2006 :57). Ca o concluzie, motivația este un concept complex format din: rezultatul, consecința interacțiunii dintre individ, sarcina de îndeplinit și mediul organizațional sau o măsura în care un efort persistent este dirijat pentru realizarea unui scop.

Referințe bibliografice

1. Afanasiev, V.G., *The scientific and Technological Revolution. Its Impact on Management and Education*, (Moscova: Progress Publishing, 1976), 191
2. Bass, B.M., *Bass & Stogdill's Handbook of Leadership*, (USA Free Press, 1990), 76-77
3. Caluschi, M., *Managerul inventator, o nouă profesie* (Iași: Performantica, 2003), 214
4. Chipea, F., *Obiectul de studiu al sociologiei*. (Universitatea din Oradea, 2008) sursă online <http://stsocioumane.uoradea.ro>. accesată la 1.09.2017
5. Chirimbu S., Popescu D., „Motivation and the relationships between managers and subordinates in education” în *International Academic Journal of Interdisciplinary Studies* vol.IV/2017, (Yorkshire:FINE Publishing, 2017), 80
6. Cioranescu, A., *Dicționarul etimologic al limbii române* (București: Saeculum I.O., 2001)
7. Cole, G. A., *Organizational Behaviour*, (Londra: BBPC, 1995)

8. Cole, G. A., *Management: Theory and Practice*, 3 Edition, (Londra:D.P.Publications, Aldine Place, 2002)
9. DuFour, R., Eaker, R., & DuFour, R., *On common ground: The power of professional learning communities*, Bloomington, sursă online: Solution Tree, disponibil la <http://nationalforum.com/Electronic%20Journal%20Volumes/Lunenburg,%20Fred%20C%20Creating%20a%20Professional%20Learning%20Community%20NFEASJ%20V27%20N4%202010.pdf>, accesată la 1.09.2017
10. DuFour, R., DuFour, R., & Eaker, R., *Revisiting professional learning communities at work: New insights for improving schools*. (Bloomington: Solution Tree, 2009)
11. Dumitrescu, M. și alții, *Enciclopedia conducerii întreprinderii*, (București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1981), 73
12. Fayol, H., *Administration industrielle et générale* (Paris : Dunod, 1966), 38
13. Jinga, I., Istrate, E., *Manual de pedagogie* (București: All,1998), 58
14. Mihaș, I., *Management general* (Cluj-Napoca, Carpatica, 2003), 116
15. Mihuleac E., *Bazele managementului* (București: Romfel Srl, 1993), 366
16. Morris T., *The analysis of management decisions* (Momewood: Richard D. Inc., 1964), 144
17. Nicolescu, O. și alții, *Ghidul managerului eficient*, (București : Editura Tehnică,1993), 21
18. Northouse, Peter G., *Leadership: Theory and Practice* (USA: Sage Publications Inc, 2007), 162
19. O. Nicolescu, I. Verboncu, *Fundamentele managementului organizației* (București: Editura Universitară, 2008), 48
20. Păun, E., *Managementul instituției școlare* (Buletinul Centrului Național de Formare a Personalului din Învățământul Preuniversitar nr . 1, București, 2002), 38
21. Pont, B., Nusche, D. et Moorman, H., « Améliorer la direction des établissements scolaires » (vol.1) în *Politiques et pratiques* (Paris : OECD, 2008), 9
22. Pont, B., Nusche, D. et Hopkins, D., « Améliorer la direction des établissements scolaires » (vol. 2) în *Étude de cas sur la direction des systèmes* (Paris : OCDE, 2008), 280
23. Preda, M., *Comportament organizațional. Teorii, exerciții și studii de caz* (Iași: Editura Polirom, 2006), 57
24. Teacă M., Jaradat M., „Leadership-ul într-o lume în schimbare” în *Educational Perspectives. Conference Proceedings* (Ciubotaru M., Chirimbu S., coordonatori) (London: Academia Publishing, 2018), 110
25. Stan, C., „Competența managerială în educație” în *Review of Management & Economic Engineering* (vol. 13 Issue 3, 2014), 507-514
26. Russu, C., *Management, concepte, metode, tehnici* (București: Expert, 1993), 132
27. Toca, I., *Management educational* (București: EDP,2008), 83
28. Verboncu, I., Nicolescu, O., *Fundamentele managementului organizației* (București: Editura Universitară, 2008), 93
29. ****DCO- Dicționar de conducere și organizare* (București: Editura Politică), 32 Ordinul MECS nr. 5561/2011

MANIFESTAREA ECONOMIEI CIRCULARE ȘI DESFIINȚAREA DEȘEURILOR ÎN ZONE URBANE CONVENȚIONALE

EXPRESSION OF CIRCULAR ECONOMY AND WASTE ABOLITION IN CONVENTIONAL URBAN AREAS

Ilie Ionel CIUCLEA¹, Ioan I. GÂF-DEAC², Cristina Monica VALECA³, Elena GURGU⁴

Rezumat

În articol se arată că recurgerea la estimări, evaluări, extrapolări, interpolări, stabilirea de tendințe ș.a. se dovedește demers evaluativ sprijinitor al personalului decizional de ansamblu /global în sfera resurselor și nevoilor de consum. Pe de altă parte, "rata zero de creștere" nu este acceptabilă ca teză cu aplicabilitate constantă în timp. Este observabilă concluzia că recuperarea, refolosirea, reciclarea economică circulară participă la devoluția conceptuală a limitelor resurselor generale. Problema deșeurilor într-o astfel de viziune, în zone urbane convenționale (tratată în cercetări doctorale efectuate de I.I. Ciuclea în perioada 2014-2016) nu mai este o "problemă", ci un factor (parametric) de intrare (input) în sistemul general evolutiv societal uman. Sursele de descoperire a cunoașterii și inovației, proprii economiei circulare, sunt descrise extensiv pe baza cercetărilor autorului menționat și se ajunge la concluzia că acestea se regăsesc în pe suprapunerea arealelor de cunoștințe și de "progres tehnologic/ economic circular", având în atenție și fundamentele pentru o bună creativitate.

Abstract

The article shows that the use of estimates, assessments, extrapolations, interpolations, setting trends etc. evaluative approach proves supporter of personnel decision overall / global sferaresurselor and consumer needs. On the other hand, "zero growth rate" is not acceptable as a sentence applicable constant over time. It is observable conclusion that the recovery, reuse, recycling economic circular participate in devolution conceptual resource limits overall resources. The problem of waste in such a vision in conventional urban areas (treated in doctoral research carried by I.I. Ciuclea in 2014-2016) is no longer a "problem" but a factor (parametric) input (input) into mainstream human societal evolution. Sources discovery of knowledge and innovation, its own circular economy, are described extensive based on the research of the author mentioned and concludes that they are found in the overlapping areas of knowledge and "technological progress / economic circle", having carefully fundamentals good for creativity.

Cuvinte și expresii cheie: zone urbane convenționale, estimări, evaluări, extrapolări, interpolări, economia circulară, deșeuri.

Keywords and phrases: conventional urban areas, estimates, evaluations, extrapolations, interpolations, circular economy, waste.

1. Introducere. Creșterea economică și sustenabilitatea trans-generațională în Economia Circulară

În arsenalul generic al resurselor, raportat la nevoile de consum se întâlnesc, frecvent, nepotriviri în calcule, întrucât statistica în domeniu este "specială", dinamică, într-o continua completare /ajustare.

¹ PhD. Ec, Gen. Manag. Supercom, University of Petrosani, iic@upet.ro

² Senior Lecturer PhD. Law, Ec./Technical Science, SH University of Bucharest, editurafmp@gmail.com

³ PhD., University of Pitești, Nuclear Research Institute (ICN), monica.valeca@nuclear.ro

⁴ Associate Professor, PhD., Faculty of Economic Sciences, Spiru Haret University, Bucharest, elenagurgu@yahoo.com

Nevoile de consum în viitor se schimbă cvasi-continuu în zonele urbane convenționale, iar descoperirea și punerea în valoare a resurselor noi, ori a celor consacrate, nu au constanță, ci variabilitate stochastică, incertitudini marcate din semnale naturale caracteristice zăcămintelor, depozitelor geologice, ș.a.

Substanțele tehnice, tehnologice și, în egală măsură, dispersia zăcămintelor de substanțe utile întăresc decalajele și efectele dimensionale/ calitative ale consumului și afectează sustenabilitatea trans-generațională în Economia Circulară.

Cu toate acestea, recurgerea la estimări, evaluări, extrapolări, interpolări, stabilirea de tendințe ș.a. se dovedește demers evaluativ sprijinitor al personalului decizional de ansamblu /global în sfera resurselor și nevoilor de consum.

Pe de altă parte, “rata zero de creștere” nu este acceptabilă ca teză cu aplicabilitate constantă în timp.

Este observabilă concluzia că recuperarea, re folosirea, reciclarea economică circulară participă la devoluția conceptuală a limitelor resurselor generale.

Problema deșeurilor într-o astfel de viziune, în zonele urbane convenționale nu mai este o ”problemă”, ci un factor (parametric) de intrare (*input*) în sistemul general evolutiv societal uman.

Acum, în zonele urbane convenționale trebuie recunoscute limitele distribuirii naturale a resurselor, însă economia rețelizată/ clusterizată, procesată supradisciplinar, prin economia circulară soluționează distribuția și consumul.

La această formalizare conceptuală se adaugă incidența operațională asumată strategic și tactic în regimul sustenabilității, respectiv al dezvoltării durabile, inter și trans-generaționale.

2. Descoperirea cunoașterii și inovației, proprii economiei circulare, în zonele urbane convenționale

Crearea cadrului pentru manifestarea economiei circulare în zonele urbane convenționale pornește de la “creația științifică economico-circulară”. (*fig.1*)

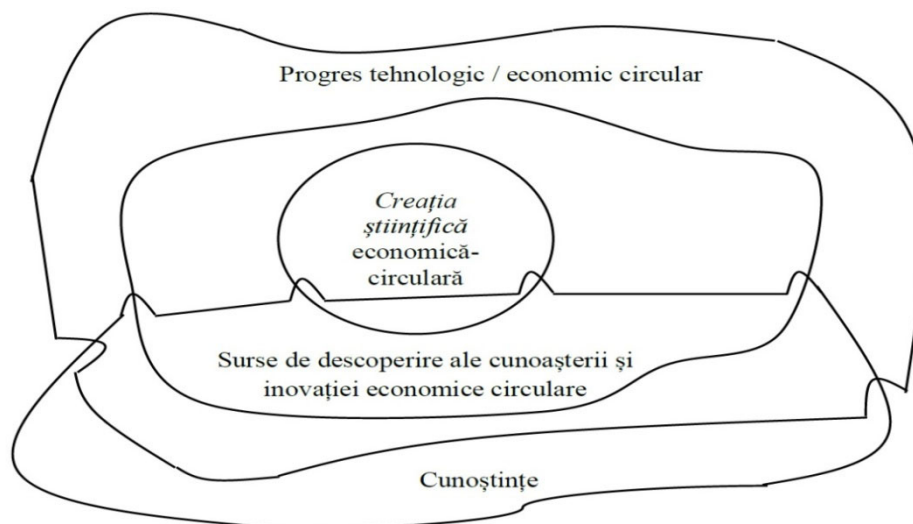

Fig. 1-Surse pentru creația științifică în economia circulară în zonele urbane convenționale [1]

În esență, sursele de descoperire a cunoașterii și inovației, proprii economiei circulare, se regăsesc în zonele urbane convenționale pe suprapunerea arealelor de cunoștințe și de “progres tehnologic/ economic circular” [1], având în atenție și fundamentele pentru o bună creativitate. (*fig.2*)

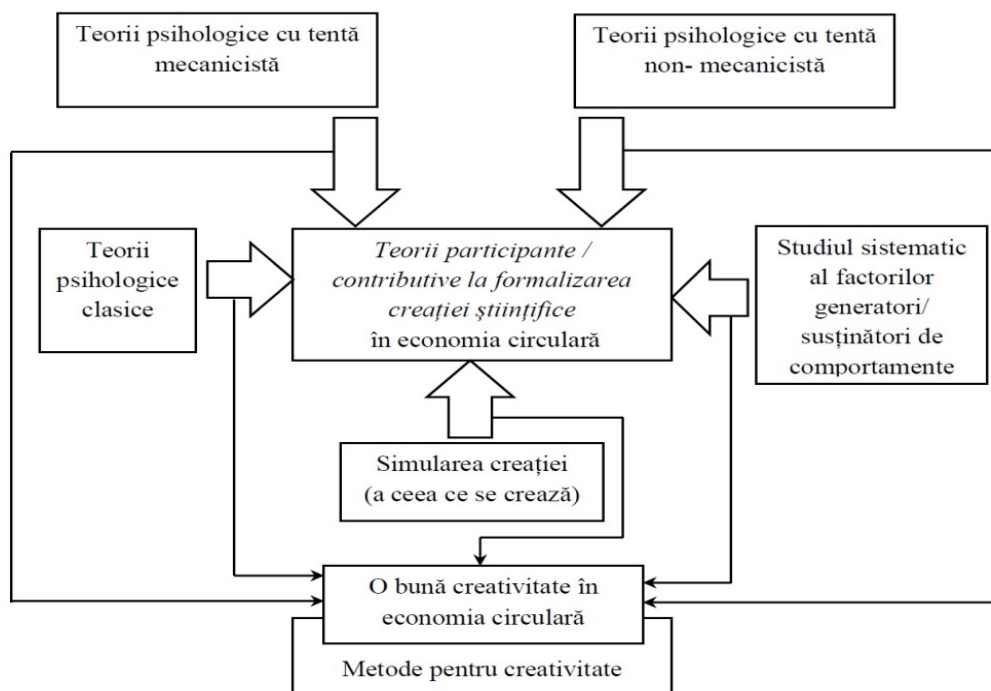

Fig. 2-Fundamente teoretice pentru “o bună creativitate” urmate de metode pentru creație/ creativitate în economia circulară în zonele urbane convenționale

Încă din anul 1976 a fost finalizat un raport de cercetare intitulat „*Hannah Reekman*”, destinat Comisiei Europene a aceluia timp.

Raportul are precizarea de obiectiv denumit „*The Potential for Substituting Manpower for Energy*” (Potențialul de a substitui forța de lucru umană pentru energie).

Autorii, *Walter Stahel* și *Genevieve Reday*, au conceput o buclă economică/ un flux circular economic, marcând efectul acesteia asupra competitivității economice, a economisirii resurselor și prevenirii risipei, în strânsă legătură cu crearea de noi locuri de muncă.

A fost, în fapt, unul dintre primele semnale credibile vizând sustenabilitatea și promovarea acesteia.

A „vinde servicii” în loc de a „vinde bunuri” înseamnă instituirea “economiei serviciilor funcționale”, subliniind tendința a avea bunuri care să dureze „toată viața” prin mentenanță, recondiționare, ș.a. Acest sub-text conceptual se regăsește pe deplin în „economia performanței”.

De aceea, economia circulară în zonele urbane convenționale devine „o arhitectură cu inspirații din sistemele vii”, funcționabile „ca organisme”, procesând tot ceea ce se poate (cvasi-totalitate) în cicluri biologice sau tehnice, îndreptându-se reconceptualizarea spre „bucle închise”, respectiv „regenerative”.

Ca atare, s-ar putea aprecia / afirma că în zonele urbane convenționale cu economie circulară „deșeurile nu există”.

Se acceptă ideea că, în fapt, componentele tehnice și biologice ale unui produs pot fi proiectate pentru încadrarea într-un ciclu material complet, trecând prin dezamblări, topiri, retopiri, reinsertii în noi produse și forme ș.a.

Un astfel de demers este fezabil în zonele urbane convenționale atunci când se recurge la folosirea bazelor de date și a cunoașterii mediului ambient [1] pentru instituirea unei direcții comune, compuse, univectorial orientată în sensul dezvoltării firmei în economia circulară. (fig.3)

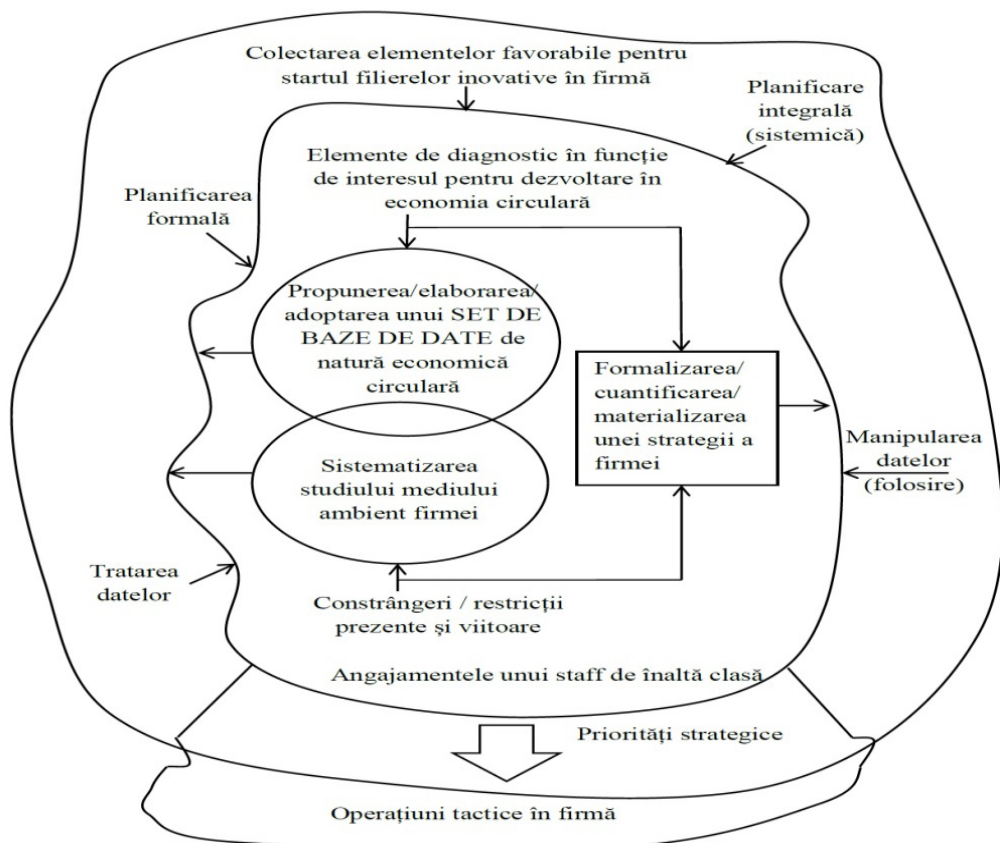

Fig. 3 –Folosirea bazelor de date și a cunoașterii mediului ambient în zonele urbane convenționale pentru stabilirea sensului dezvoltării firmei în economia circulară

În mediul concurențial global se întâlnesc versatilitatea, adaptarea și modularizarea.

Legături multiple și balanțele cvasi-derivate sunt din ce în ce mai reziliente în fața provocărilor societale și de mediu, aflate sub incidența cerințelor de „eficiență implicită/intrinsecă/ extrinsecă”,

Dispariția deșeurilor în zonele urbane convenționale este/ poate fi o urmare a capacității oamenilor de înțelegerea felului cum părțile interacționează, și mai ales, cum se influențează/ condiționează într-un întreg.

Cunoștințele folosite pentru „consolidarea capacității de cunoaștere” în zonele urbane convenționale sunt în esență [1]: a) economice și manageriale, respectiv b) știință despre capacitatea tehnologică în economia circulară. (fig. 4)

Într-o primă apreciere, componentele biologice ale deșeurilor în zonele urbane convenționale nu sunt toxice, deci ele pot fi descompuse chiar natural.

Este semnalul conceptual incipient al deschiderii buclor/sub-buclor economice circulare, marcând desființarea deșeurilor în zonele urbane convenționale.

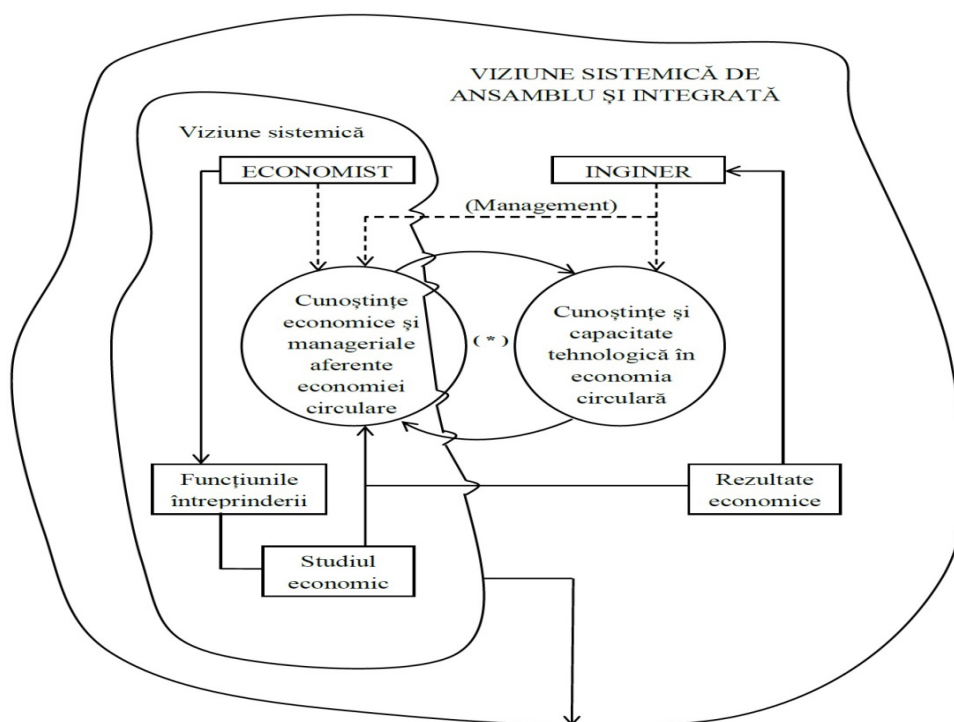

Fig. 4 - Completări de roluri ale economiștilor și inginerilor într-o întreprindere din economia circulară în zonele urbane convenționale

3. Concluzii

Dispariția deșeurilor în zonele urbane convenționale este/ poate fi o urmare a capacității oamenilor de înțelegerea felului cum părțile interacționează, și mai ales, cum se influențează/ condiționează într-un întreg.

Economia circulară în zonele urbane convenționale devine „o arhitectură cu inspirații din sistemele vii”, funcționabile „ca organisme”, procesând tot ceea ce se poate (cvasi-totalitate) în cicluri biologice sau tehnice, îndreptându-se reconceptualizarea spre „bucle închise”, respectiv „regenerative”. Ca atare, s-ar putea aprecia / afirma că în zonele urbane convenționale „deșeuri nu există”.

Se acceptă ideea că, în fapt, componentele tehnice și biologice ale unui produs pot fi proiectate pentru încadrarea într-un ciclu material complet, trecând prin dezamblări, topiri, retopiri, reinsertii în noi produse și forme ș.a.

Sursele de descoperire a cunoașterii și inovației, proprii economiei circulare, se regăsesc în zonele urbane convenționale pe suprapunerea arealelor de cunoștințe și de “progres tehnologic/ economic circular”, având în atenție și fundamentele pentru o bună creativitate.

Referințe bibliografice

1. Ciuclea I.I., - *Economia circulară în zonele urbane convenționale*, Lucrare prealabilă elaborată în cadrul Proiectului de cercetare științifică interdisciplinară/ aprofundată, Universitatea din Petroșani, 2015
2. Gâf-Deac I.I., (col), - *The development trough endogen status of the technical and technological changes*, Journal of Economics and Knowledge Technologies (ISSN 2360-5499 / ISSN- L 2360-5499), No.1/ January 2015, p.68-73
3. Gâf-Deac I.I., - *Bazele juridice și economice ale sistemelor de resurse în noua economie*, Ed. Infomin, Deva, 2007
4. Gâf-Deac, I.I., - *Metodologie complexă integrată computerizată pentru procesarea dezvoltării structurilor sisteme*, Revista Asigurarea și Promovarea Calității, București, nr.5/2002

RISCURILE ȘI OPORTUNITĂȚILE APARTENENȚEI LA UNIUNEA ECONOMICĂ EUROPEANĂ ACTUALĂ

asist. univ. dr. Raluca-Ana-Maria DUMITRU

prof. univ. dr. Marin DUMITRU

Universitatea *Spiru Haret*

Facultatea de *Științe Economice*, București, România

Rezumat.

Scopul prezentului articol este acela de a scoate în evidență provocările la care este supusă economia națională în această etapă când sunt tot mai multe dezbateri cu privire la viitorul Uniunii Europene. De asemenea, avem în vedere implicațiile competiției globale asupra securității economice în condițiile extinderii afacerilor transnaționale, precum și ofensiva societăților transnaționale asupra pieței locale și deținerea brandului de țară, afacerile la nivel global și perspectiva dezvoltării și consolidării securității economice în tranziția actuală, evaluarea riscurilor piețelor potențiale pentru o extindere a activității firmelor.

Cuvinte cheie: *Uniunea Europeană, competiție globală, globalizare, economie națională, companii transnaționale (CTN)*

Clasificarea JEL: *A10, B20, B30, B40, G01*

Introducere

A face o analiză pertinentă a tuturor factorilor apartenenței României la UE presupune să avem în vedere perspectiva economică și anume faptul că „globalizarea reprezintă mișcarea liberă a capitalului însoțită de dominația crescândă a piețelor financiare globale și a corporațiilor multinaționale asupra economiilor naționale.”⁵

Această dominație a piețelor și a corporațiilor multinaționale, induce o vulnerabilitate crescută a economiei naționale la factorii de insecuritate economică globală. Punctul de maximă vizibilitate al acestor vulnerabilități interdependente îl reprezintă crizele economice regionale sau globale, însă modalitatea în care este gestionată globalizarea economică la nivel național îi potentează economiei naționale capacitatea de a rezista și de a depăși crizele economice.

Riscurile și beneficiile asociate globalizării mediului de afaceri presupun acele schimbări majore survenite în sistemul de producție și distribuție al lumii, precum și în modul de transfer al dreptului de proprietate.

Corporațiile transnaționale au evoluat, devenind principalele forțe care modelează producția de bunuri și servicii, dar și viitorul inovațiilor tehnologice. În același timp a evoluat și relația dintre guvernele-gazdă și corporațiile transnaționale, devenind un parteneriat mai adaptat unui mediu de afaceri aflat într-o dinamică permanentă.

„Corporațiile joacă șah multinațional de multă vreme și au dobândit o influență disproporționată pe plan internațional. În prezent, pentru că sunt din ce în ce mai globale, marile corporații și instituțiile financiare mută piesele pe propria tablă de șah și sunt din ce în ce mai greu de tras la răspundere în țara de origine”.⁶

Multe țări aflate în curs de dezvoltare, împovărate de datorii și confruntate cu un proces de stagnare economică, s-au văzut nevoite să liberalizeze politicile lor față de corporațiile transnaționale. Pentru a-și câștiga credibilitatea, corporațiile transnaționale au

⁵ Soros, George, *Despre globalizare*, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 15

⁶ Toffler, Alvin & Heidi, *Avuția în mișcare*, Editura Antet, București, 2006, p. 334

arătat o sensibilitate tot mai mare față de scopurile sociale, economice și de dezvoltare ale țărilor-gazdă.

Interesele corporatiste urmăresc amortizarea investițiilor și maximizarea profitului în cel mai scurt timp posibil, în timp ce interesele naționale ale țării-gazdă vizează securitatea economică și socială pe baza unor procese de dezvoltare economică durabilă. Deși corporațiile transnaționale îmbunătățesc performanța economică națională, având cel mai adesea o productivitate mai mare decât firmele interne, contribuind astfel la răspândirea noilor tehnologii și la ridicarea nivelului de calificare a forței de muncă naționale, fenomenul globalizării afacerilor implică o divergență majoră între prioritățile transnaționalelor și cele ale guvernelor naționale. Efectele în plan social și economic ale acestei divergențe de interese pot fi devastatoare în momentul în care companiile multinaționale decid să se retragă de pe o anumită piață.

Principala vulnerabilitate o constituie în acest caz posibila relocare ulterioară a activității către o *zonă liberă*. Zonele libere sunt de obicei zonele cele mai sărace din țările mai puțin dezvoltate, cu legislație permisivă, scutite de taxe și impozite, supranumite *zone cu risc zero pentru globalizare*. Simpla existență a acestor zone este considerată de unii o amenințare la adresa securității naționale deoarece în baza facilităților acordate de statele sărace, „o parte a teritoriului lor devine denaționalizată.”⁷

Zonele libere nu reprezintă un pericol doar pentru integritatea teritorială a unui stat național, ci și pentru securitatea economică a acestuia: deși în aparență aceste zone contribuie la redistribuirea avuției globale, beneficiile sunt de cele mai multe ori inferioare consecințelor negative deoarece concurența dintre aceste zone încurajează relocarea permanentă, speculativă a activității, în căutarea celor mai mici costuri. „Unul dintre crudele paradoxuri ale zonelor libere este că toate stimulentele pe care guvernele le angrenează pentru a atrage multinaționalele nu fac decât să întărească percepția conform căreia companiile sunt niște turiști economici, iar nu investitori pe termen lung.”⁸

Zonele libere nu reprezintă singura amenințare reflectată de interesele economice pe termen scurt. O amenințare mult mai prezentă, specifică modului de transfer al dreptului de proprietate, este reprezentată de tranzacțiile speculative la bursă.

Piața est-europeană, inclusiv România, a avut un nivel relativ scăzut al tranzacțiilor speculative datorat pe de o parte capitalizării reduse a pieței, dar și nivelului ridicat al corupției, respectiv tranzacțiilor încheiate direct cu statul, specifice perioadei de privatizare. Din acest punct de vedere, o creștere a tranzacțiilor, chiar și speculative, la Bursa de Valori locală, a reprezentat un semn de maturizare a pieței.

Principala schimbare în natura afacerilor din ultimii ani o reprezintă înțelegerea importanței, respectiv integrarea componentei *cunoaștere*. S-a născut astfel o nouă sintagmă, *economia cunoașterii*, care la rândul ei ne obligă să regândim noțiunea de *securitate economică*. Securitatea economică este direct proporțională cu ponderea elementului *cunoaștere* în economia națională a unui stat. Decalajul de dezvoltare și implicit de securitate economică dintre state nu se măsoară în potențialul aferent resurselor cunoscute și nici în evoluția indicatorilor macroeconomici, ci în timpul necesar trecerii de la *economia industrială* bazată pe resurse la *economia cunoașterii*, singura resursă nepuizabilă.

„Ori de câte ori informațiile sunt imperfecte, în special atunci când este vorba despre asimetrii ale informațiilor, motivul pentru care mâna invizibilă pare invizibilă este faptul că ea nu se află acolo. Fără reglementări adecvate și fără intervenții din partea guvernului, piețele nu determină eficiență economică.”⁹

⁷ Sassen, Saskia, *Losing Control? Sovereignty in an Age of Globalization*, Columbia University Press, New York, 1996, p. 8

⁸ Klein, Naomi, *No logo – tirania mărcilor*, Editura Comunicare.ro, București, 2006, p. 191

⁹ Stiglitz, Joseph E., *Mecanismele globalizării*, Editura Polirom, Iași, 2008, p. 12

Țările în curs de dezvoltare au ajuns treptat să accepte avantajele investițiilor străine directe, fiind nevoite în mare măsură să renunțe la ostilitatea lor tradițională față de astfel de investiții. Această schimbare de atitudine la nivel național are la bază înțelegerea unor aspecte pozitive ale investițiilor companiilor transnaționale (CTN): furnizează locuri de muncă, care sunt de regulă mai bine plătite comparativ cu alte locuri de muncă disponibile pe plan local; acoperă golul de finanțare din economiile locale; pot furniza accesul la tehnologii avansate și la know-how-ul aferent, care nu pot fi transferate cu ușurință în exteriorul firmelor.

Astăzi, aproape toate economiile țărilor în dezvoltare încurajează corporațiile transnaționale străine să își amplaseze activitatea pe teritoriul lor. Mai mult, îngrijorarea guvernelor locale pentru faptul că economiile lor sunt mult prea dependente de investițiile străine directe s-a transformat într-o relativă îngrijorare legată de faptul că nivelul acestor investiții ar putea fi mult prea mic. În aceste condiții, securitatea economică națională pare să fie strâns legată de existența unui mediu de afaceri atractiv pentru aceste investiții străine directe.

Acțiunea societăților transnaționale are o influență majoră, de multe ori negativă, asupra pieței locale, dar și în privința definirii brandului de țară. Corporațiile transnaționale sunt veritabile imperii care se întind pe tot globul, aflate într-o permanentă dinamică, cu cifre de afaceri anuale mai mari decât PIB-ul multor națiuni și cu ritmuri de creștere ale cifrei de afaceri mai mari decât cele ale producției mondiale. De multe ori, penetrarea unei piețe locale se realizează prin achiziția unei firme locale; în alte cazuri, firmele locale nu pot face față concurenței și intră în faliment. Pe acest fond, pot să apară vulnerabilități economice legate de dispariția sectorului autohton.

În timp ce firmele locale dispar, noi consumăm aceleași produse, sub aceleași branduri. Astfel, fiecare brand este asociat cu o țară de proveniență, indiferent de localizarea producției sau de acționariatul existent în spatele acelui brand la un moment dat. Chiar dacă activitatea Nokia a fost externalizată, o parte a producției ajungând în România, brandul Nokia rămâne un brand norvegian. În aceste condiții, recunoașterea internațională a brandului Dacia, asociată creșterii vânzărilor pe piețele mature de profil, aduce un plus de încredere în economia românească, chiar dacă acționariatul și implicit profiturile aparțin unei corporații multinaționale franceze.

ONU definește societățile transnaționale drept acele întreprinderi care dețin sau controlează unități de producție sau de servicii situate în afara țării în care se află sediul central. Deși Națiunile Unite le desemnează oficial prin sintagma „corporații transnaționale”, societățile pe acțiuni care sunt amplasate în mai mult de o țară sunt adesea cunoscute sub denumirea de corporații multinaționale.

Pe măsură ce inovația tehnologică a devenit avantajul competitiv decisiv, CTN-urile au fost stimulate să își organizeze producția și distribuția în cadrul unei rețele de firme dispersate geografic, sub coordonarea unui centru.

Între beneficiile potențiale ale extinderii activității firmelor la nivel internațional, se disting o serie de motive care justifică riscurile aferente acestui proces: creșterea profitului îndeosebi prin scăderea costurilor (fructificarea resurselor locale mai ieftine, îndeosebi costul forței de muncă - *dumping social*). Scăderea costurilor conduce și la creșterea competitivității, prin scăderea prețului final; prelungirea vieții produsului (este recunoscut faptul că produsele ajunse în faza de declin pe piețele din statele dezvoltate, au o nouă șansă pe piețele din statele în dezvoltare); găsim exemple atât în sectorul IT, cât și în sectorul confecțiilor de lux; expansiunea CTN-urilor reflectă puterea lor de inovare, precum și capacitatea acestora de a exploata acest lucru la nivel internațional.

Pentru piețele externe pe care nu au considerat oportună o prezență directă, CTN-urile contractează multe activități cu IMM-urile locale; acestea pot fi mai flexibile și mai adaptate condițiilor specifice permițându-le să își ajusteze costurile de penetrare a pieței locale. Este elocvent exemplul dealerilor auto.

Globalizarea unei afaceri depinde de capacitatea de inovare a firmelor, dar și de abilitatea lor de a gestiona progresele în tehnologia comunicațiilor și în tehnicile de management, pentru a organiza eficient rețele transfrontaliere de producție și distribuție.

Pornind de la întrebarea *Europa încotro?* trebuie să analizăm și perspectivele, riscurile privind dezvoltarea/securitatea economică actuală față de vechea economie.

Astfel, sub presiunea unui complex de forțe de natură economică, tehnologică și politică, procesul europenizării a intrat într-o nouă etapă, cea a emergenței unei economii globale, întemeiată pe un sistem de interdependențe transnaționale în producție, comerț și finanțe. „Noua economie mondială”¹⁰ formată prin procesul globalizării piețelor, se caracterizează prin extinderea și intensificarea relațiilor de afaceri, modificarea raporturilor de forțe în plan economic și politico-militar și o re poziționare a relației dintre național și internațional. Evoluția realității conturate în sfera relațiilor economice internaționale este strâns legată de gradul de adâncire a globalizării, „indus de noile forțe care acționează în mod implacabil în această direcție, cum ar fi: noile tehnologii din domeniul informaticii și telecomunicațiilor, piețele financiare, comerțul cu servicii și strategiile marilor corporații transnaționale bazate pe operarea rețelelor de servicii.”¹¹

Rețelele generează mai multă creativitate și inovație din simplul motiv că au un fond comun mai mare, format din cei mai buni oameni, pe care să-l folosească. O rețea, într-un sens foarte real, este singurul model corporativ capabil să organizeze o lume atât de rapidă, complexă și diversă.”¹²

Dacă pătrunderea în cadrul unei rețele de afaceri, a devenit un mod de a securiza afacerea prin acordurile stabilite, este evident că activarea în afara oricărei rețele, ca afacere independentă, presupune o creștere a vulnerabilității acesteia la fluctuațiile, ciclicitățile și crizele din piață, specifice acestei *noi economii mondiale*.

Noua economie, cunoscută și ca *economia informațională* sau *economia digitală*, este un concept larg care descrie o economie în care atât produsul final, cât și stările intermediare ale acestuia constau în informație, iar tehnologiile digitale moderne oferă accesul la scară mondială la toate informațiile disponibile la un moment dat. *Noua economie*, prin integrarea afacerilor în rețele, asigură nu numai o securizare a acestora, dar implică indirect și o securizare a întregii economii naționale sau regionale. Însă *noua economie* nu caracterizează decât țările dezvoltate și nici pe acestea în aceeași măsură. Se presupune că există decalaje majore din punctul de vedere al nucleului tehnologic în informatică între SUA și țări dezvoltate precum Japonia, Germania sau Marea Britanie. Decalajul devine pur și simplu uriaș când ne raportăm la țările în curs de dezvoltare, în timp ce țările sărace nici nu au intrat pe hartă.

În aceste condiții, în care o mare parte a populației globului nu are încă acces la noua tehnologie a informației, nu putem vorbi despre o *globalizare a noii economii*. În cea mai mare parte a țărilor lumii, domină vechea economie, *economia coșurilor de fum*, cum o denumește Alvin Toffler.

Din perspectiva dimensiunii economice și a riscurilor securității naționale, perioada de tranziție către *noua economie digitală* aduce cu sine o bună parte din riscurile specifice vechii economii, precum și un risc major de inadecvare, respectiv de nesincronizare cu economiile dezvoltate, dat de posibila întârziere a procesului de integrare a economiei naționale, prin agenții economici care activează în plan local, în rețelele globale de afaceri.

Evaluarea riscurilor pieței naționale și a celor potențiale contribuie la luarea deciziei de accelerare a creșterii economice naționale. Pentru luarea acestei decizii de extindere a

¹⁰ Teulon, Frederick, *La Nouvelle économie mondiale*, Presses Universitaires de France, Paris, 2003

¹¹ Dinu, Marin, *Globalizarea și aproximările ei*, Editura Economică, București, 2014, p. 123

¹² Rifkin, Jeremy, *Visul european. Despre cum, pe Tăcute, Europa va pune în umbră „visul american”*, Editura Polirom, Iași, 2007, p. 159

activității economice este necesară o analiză pe două paliere: în primul rând capacitatea internă a economiei internaționalizate, iar în plan secund o evaluare a piețelor potențiale și a climatului internațional. În timp ce evaluarea internă a economiei vizează necesitatea extinderii, evaluarea externă vizează oportunitatea acesteia în condițiile actuale.

Analizând la nivel microeconomic pentru o firmă care caută să-și extindă activitatea pe piețele externe, trebuie evaluat potențialul piețelor străine vizate, urmează să se determine gradul de atractivitate al fiecărei piețe locale în parte, precum și posibilitățile firmei de pătrundere pe acestea pe baza unei analize detaliate. Decizia se fundamentează în general în funcție de trei criterii principale: *potențialul pieței, sub toate aspectele; reglementarea mediului de afaceri; riscurile macroeconomice și politice.*

Riscurile macroeconomice – cele mai evidente sunt cele de natură monetară, care se caracterizează în special prin fluctuarea ratelor de schimb ale monedei folosite pe respectiva piață. *Riscurile politice* – în această categorie se încadrează schimbările politice majore, a căror previziune este greu de realizat în dinamica globală continuă.

Sensibilitatea unei firme la riscul de țară variază în funcție de talia firmei (transnaționalele sunt mai puțin sensibile), dar și în funcție de natura tranzacției (contractele mari de vânzare sunt mai expuse riscurilor în comparație cu exporturile uzuale de produse).

Globalizarea financiară a devansat și chiar a facilitat globalizarea economică, iar amândouă au lăsat cu mult în urmă globalizarea instituțiilor politice și de reglementare.

Indiferent de gradul de adevăr al unor supoziții, este evident că sistemul financiar a beneficiat de o autonomie sporită, care i-a permis să nu își exercite în mod optim rolul din economia reală. Pe fondul lipsei de reglementare a sistemului financiar internațional, ținând cont de creșterea interdependențelor între piețele financiare și de periodicitatea crizelor financiare regionale, fiecare stat național a încercat să evite în mod individual o viitoare criză financiară regională sau globală, îndeosebi prin constituirea de rezerve valutare.

Relevant considerăm și cazul țărilor asiatice care, de la criza financiară înregistrată în anii 1997-1998, au ales în mare majoritate să-și mărească excedentele comerciale și rezervele valutare în scopul diminuării vulnerabilității în fața unor eventuale șocuri: „China a adunat peste 700 de miliarde de dolari (586 de miliarde de euro). Chiar și Singapore a acumulat rezerve de 100 de miliarde de dolari (83,59 miliarde de euro), ceea ce-i asigură cel mai mare volum al rezervelor pe cap de locuitor.”¹³ Chiar dacă aceste rezerve le-au protejat într-o anumită măsură economiile, excedentul comercial asiatic a presupus în contrapartidă un deficit în continuă creștere înregistrat de Statele Unite ale Americii, ceea ce a amplificat efectele crizei globale, aceste dezechilibre financiare afectând sustenabilitatea economică la nivel global.

Pentru a-și asigura securitatea economică, Statele Unite ale Americii au adoptat o politică a intereselor conjuncturale pe baza înțelegerii avantajelor date de renunțarea la o monedă puternică. Astfel, FED-ul a adoptat o politică de relaxare față de deficitele externe în creștere de la un an la altul, bazându-se pe următoarea logică: „dacă vrei să imporți mai mult și să exporti mai puțin, soluția este să-ți întărești moneda. Dar dacă primul scop este exportul, atunci este preferabil să ai o monedă slabă.”¹⁴

Este evident pentru toată lumea că o cădere bruscă a dolarului ar provoca crize în lanț, pe toate palierele economiei și finanțelor mondiale. Pe termen mediu și lung însă, dacă bursele nu dau nici un semnal de alarmă, prețurile interne nu urcă, iar încrederea consumatorilor rămâne pozitivă, concluzia este cât se poate de clară: nu dolarul cade, ci celelalte monede urcă, îndeosebi euro și yenul, deoarece China menține în mod artificial un curs de schimb scăzut.

¹³ Petrescu, Roxana, *Lupta economiilor asiatice se dă pe rezervele valutare*, Ziarul Financiar, 10 octombrie 2007

¹⁴ Vasilescu, Adrian, *Integrarea europeană*, Editura Economică, București, 2011, p. 195

O depreciere lentă și constantă a dolarului în raport cu euro ar face ca balanța comercială dintre Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană să fie influențată ușor în beneficiul primilor. Evoluția dolarului și politica chineză de promovare a exporturilor ieftine se răsfrânge direct asupra economiilor europene.

Principala problemă a economiilor europene în acest context este în opinia noastră dată de faptul că, deși există o piață unică, o monedă unică europeană și o Bancă Centrală Europeană, intervențiile în piață și măsurile de contracarare a crizelor financiare și economice sunt luate în mod individual, la nivel național.

Aspecte privind influența crizelor financiare asupra riscului de țară

Corporațiile transnaționale și firmele care își extind activitatea în exterior, monitorizează cu atenție evoluția riscului de țară, realizând în același timp și evaluări proprii ale piețelor potențiale în vederea identificării perspectivelor pieței pe termen lung. Riscul de țară este foarte important și pentru speculatorii existenți în piețele financiare, care urmăresc în primul rând perspectivele imediate și pe termen scurt ale pieței.

„Riscul de țară este un macro-risc, adică rezultatul evoluției condițiilor generale ale mediului economic național, având un impact major atât asupra creditării externe a țării respective, cât și asupra investițiilor private.”¹⁵ Rezultă că atât corporațiile transnaționale, cât și investitorii speculativi influențează în mod direct nivelul riscului de țară la un moment dat: primii sunt un factor de stabilitate, care contribuie în mod direct la buna desfășurare a circuitului economic, iar cei din urmă sunt un factor de instabilitate și o amenințare la adresa securității economice a unui stat.

Importanța evaluării corecte a riscului pentru securitatea economică a unei țări este dată de implicațiile acesteia asupra nivelului investițiilor străine. Realizarea unei evaluări pozitive a riscului de țară de către agențiile de rating internaționale poate facilita atât o creștere a investițiilor străine directe în economie, cât și posibilitatea contractării de împrumuturi de pe piețele financiare internaționale în condiții avantajoase, adică la costuri și dobânzi atractive.

De asemenea este foarte important și sistemul de analiză a riscului de țară folosit, cele mai apreciate fiind metodele utilizate de „Business Environmental Risk Intelligence” (BERI), de agențiile de rating americane „Standard&Poor’s”, „Moody’s”, „Fitch IBCA”, „Duff&Phelps”, dar și de reviste de specialitate, precum „Euromoney” sau „The Economist”. Pentru a facilita potențialilor investitori și corporațiilor transnaționale înțelegerea stării de fapt, precum și posibilitatea comparării rapide a piețelor potențiale, țările sunt grupate în clase de risc, pornind de la principiul că țările cu nivele de risc similare tind să aibă o evoluție macroeconomică similară. Această standardizare permite în același timp asocierea riscului de țară cu primele de risc practicate pe piețele financiare pentru creditele acordate unei țări, pentru obligațiunile emise de o țară, respectiv cu rata de cotare a titlurilor de creanță asupra unei țări debitoare.

Pe fondul existenței evaluărilor internaționale concludente, în condițiile în care guvernările statelor vizate cunosc interesul investitorilor speculativi de a destabiliza economia locală și acționează în vederea contracarării acestora, tendința este de a afirma că o economie națională cu indicatori slabi și cu o evoluție negativă are probleme structurale sau este prost administrată, motiv pentru care criza este iminentă, în discuție fiind doar momentul producerii ei. Deși în unele cazuri această afirmație poate fi adevărată, de exemplu „nu economiile proaste au distrus piețele financiare asiatice între 1997 și 1998, ci piețele valutare proaste, care au tras în jos o economie după alta.”¹⁶

¹⁵ Bari, Ioan, *Globalizarea economică*, Editura Economică, 2011, p. 298

¹⁶ Toffler, Alvin & Heidi, *Op. cit.*, p. 250

Crizele financiare, începând cu criza asiatică, crizele din Indonezia și Rusia, atacurile speculative asupra Braziliei, căderile cotațiilor bursiere și ale cursurilor de schimb valutar din țările Europei Centrale și de Est, țările Americii Latine, Turcia sau Africa de Sud au afectat grav piețele emergente de fiecare dată, în timp ce piețele mature ale statelor dezvoltate și-au revenit într-un ritm alert. O concluzie similară a reieșit și dintr-un raport din 2007 al FMI, unde se constată că „fluxurile mari de capital privat pot afecta în special economiile cu un deficit de cont curent ridicat, majoritatea piețelor emergente din Europa confruntându-se cu acest fenomen.”¹⁷

„Evoluția țărilor emergente în ultimii ani ai deceniului trecut arată că o extindere a oportunităților de investiții în aceste țări a fost însoțită, de fapt, de o creștere a riscului de țară, în principal prin intermediul unui potențial sporit de propagare internațională a crizelor. Acesta a rezultat din vulnerabilitatea sporită a țărilor în curs de dezvoltare și din persistența dezechilibrelor structurale.”¹⁸

Deși atât în criza asiatică, cât și în cea rusească au existat analize de risc care au anticipat cu un an înainte dificultățile iminente, randamentele ridicate oferite, încurajate de o politică greșită de acordare a fondurilor, au atras investitorii speculativi (inclusiv în rândul băncilor de investiții occidentale), care au valorificat posibilitatea unor câștiguri rapide.

Economia SUA, cel mai mare consumator global, urma să intre în faza finală a unui ciclul de creștere, dublat de o criză imobiliară care, pe fondul utilizării iresponsabile a unor instrumente financiare derivate, avea să se transforme într-o criză de încredere în sistem, culminând cu o virulentă criză economică. În același timp, putem vedea că revenirea după o criză majoră afectează mai mult țările subdezvoltate și pe cele în curs de dezvoltare, fapt confirmat și de evoluția percepției asupra riscului de țară pentru acestea.

Pentru România, trendul ratingurilor a fost pozitiv în ultimii 5 ani înainte de izbucnirea crizei, ca urmare a îmbunătățirii indicatorilor macroeconomici. În creșterea economică din această perioadă, o importantă pondere a avut-o sectorul construcțiilor, respectiv sectorul imobiliar, care a suferit o corecție puternică. O dată cu creșterea prețurilor din sectorul imobiliar a crescut și tentația băncilor de a acorda credite solicitând în garanție valori imobiliare; numărul investitorilor din sectorul imobiliar a crescut și el odată cu cererea, obținând finanțare tot din sistemul bancar. Astfel s-au obținut câștiguri rapide până când oferta a depășit cererea solvabilă. Imposibilitatea vinderii sau închirierii spațiilor construite a condus la dificultăți în rambursarea creditelor. În condițiile în care prețurile de pe piața imobiliară românească sunt comparabile cu cele de pe piețele occidentale, iar veniturile potențialilor cumpărători sunt net inferioare celor din țările vestice și sunt în scădere, a apărut un blocaj în piața imobiliară și o reorientare a fondurilor speculative în afara domeniului imobiliar, ceea ce a creat o presiune sporită asupra pieței financiar-bancare autohtone, cu efecte negative asupra creșterii economice și a ratei dobânzilor.

În concluzie, lumea de astăzi este produsul Occidentului, marca lui înregistrată. Dincolo de amenințările clasice la adresa securității naționale, războiul rece a reprezentat „o luptă între două sisteme economice”¹⁹, capitalism și comunism, care au fost deopotrivă rodul civilizației occidentale. „După ce a împins lumea pe calea mondializării și implicit a occidentalizării, Occidentul plătește prețul succesului său.”²⁰

În contextul globalizării pe care o trăim, dincolo de particularitățile economico-sociale și de determinările culturale și religioase, fiecare individ și fiecare națiune aflată în căutarea prosperității participă direct sau resimte indirect efectele oricărui conflict desfășurat pe glob,

¹⁷ Botea, Ciprian, *Fluxul puternic de capital privat din ultimii ani s-ar putea întoarce împotriva economiilor est-europene*, Ziarul Financiar, 11 octombrie 2007

¹⁸ Bari, Ioan, *Op. cit.*, p. 300

¹⁹ Friedman, Thomas L., *Pământul este plat*, Editura Polirom, Iași, 2007, p. 197

²⁰ Boia, Lucian, *Occidentul - o interpretare istorică*, Editura Humanitas, București, 2007, p. 6

indiferent de natura acestuia. Războiul pentru resurse și pentru acapararea piețelor de desfacere a devenit omniprezent și se poartă astăzi prin toate mijloacele: atât cele ale *puterii dure*, cât și cele ale *puterii blânde*.

Componenta economică a securității naționale este larg acceptată și prezentă în strategiile de securitate, dar importanța sa este puțin înțeleasă, în timp ce aplicarea este adeseori exercitată defectuos. Creșterile explozive ale șomajului, ritmurile necontrolate ale inflației, dobânzile mari, crizele datoriei externe, evoluțiile contradictorii ale proceselor de integrare economică, deficitele bugetare, modificările rapide tehnologice, intensificarea concurenței, degradarea mediului înconjurător, alcătuiesc un pachet masiv de probleme ale economiilor de piață, care creează premisele unui deficit de securitate.

„Securitatea economică este dată de capacitatea de a proteja sau de a dezvolta interesele economice ale unui stat în fața evenimentelor, dezvoltărilor sau acțiunilor care ar putea pune în pericol sau bloca aceste interese.”²¹ În economia de piață, condiția normală a actorilor este una de risc, de competiție agresivă și nesiguranță.

Baza obiectivă a globalizării nu s-a conturat independent de interesele naționale ale țărilor, ci prin manifestarea lor în cadrul circuitului economic mondial, precum și al celorlalte relații internaționale.

Statele în curs de dezvoltate, inclusiv România, trebuie să găsească soluțiile optime pentru asigurarea dezvoltării și securității noastre. *Dacă toată lumea gândește la fel, atunci cineva nu gândește deloc.*²² Acest adevăr nu își găsește verificarea doar la nivelul afacerilor, ci și în cel al dimensiunii economice și sociale a securității unei națiuni: modelul suedez, japonez sau american nu poate fi aplicat în România. În schimb, România trebuie să-și aducă contribuția la cel mai grandios proiect de securitate din istorie: un model european, care să țină cont de particularitățile tuturor participanților, încercând să valorizeze punctele tari ale fiecărei națiuni pentru contracararea vulnerabilităților tuturor statelor membre.

Concluzii

În concluzie, viabilitatea economiei reale este cea care dă adevărata imunitate la criză și care permite depășirea rapidă a acesteia. Din acest punct de vedere, se pare că Statele Unite ale Americii și China sunt statele cu cele mai puternice economii ale momentului.

Afacerile globale nu își extrag avantajele competitive doar din baza internă, ci pătrund tot mai adânc în sursele globale de avantaj competitiv, organizându-și activitatea la scară globală. CTN-urile au dezvoltat un model bazat pe circulația rapidă între țări, transferând producția, penetrând sursele de avantaj competitiv național în vederea maximizării profiturilor și valorificând la maxim mobilitatea redusă a forței de muncă.

Bibliografie

1. Bari, Ioan, *Globalizarea economică*, Editura Economică, 2011
2. Botea, Ciprian, *Fluxul puternic de capital privat din ultimii ani s-ar putea întoarce împotriva economiilor est-europene*, Ziarul Financiar, 11 octombrie 2012
3. Boia, Lucian, *Occidentul - o interpretare istorică*, Editura Humanitas, București, 2007
4. Dinu, Marin, *Globalizarea și aproximările ei*, Editura Economică, București, 2014
5. Friedman, Thomas L., *Pământul este plat*, Editura Polirom, Iași, 2007
6. Klein, Naomi, *No logo – tirania mărcilor*, Editura Comunicare.ro, București, 2006

²¹ Neu, Carl Richard, Wolf, Charles, *The Economic Dimensions of National Security*, Rand Corporation, București, 1994, p. 6

²² Ridderstale, Jonas, Nordstrom, Kjell, *Karaoke capitalism – management pentru omenire*, Editura Publică, București, 2007, p. 191

7. Neu, Carl Richard, Wolf, Charles, *The Economic Dimensions of National Security*, Rand Corporation, București, 2004
8. Petrescu, Roxana, *Lupta economiilor asiatice se dă pe rezervele valutare*, Ziarul Financiar, 10 octombrie 2007
9. Ridderstale, Jonas, Nordstrom, Kjell, *Karaoke capitalism – management pentru omenire*, Editura Publică, București, 2007
10. Rifkin, Jeremy, *Visul european. Despre cum, pe Tăcute, Europa va pune în umbră „visul american”*, Editura Polirom, Iași, 2007
11. Sassen, Saskia, *Losing Control? Sovereignty in an Age of Globalization*, Columbia University, New York, 1996
12. Soros, George, *Despre globalizare*, Editura Polirom, Iași, 2002
13. Stiglitz, Joseph E., *Mecanisme globalizării*, Editura Polirom, Iași, 2008
14. Teulon, Frederick, *La Nouvelle économie mondiale*, Presses Universitaires de France, Paris, 2003
15. Toffler, Alvin & Heidi, *Avuția în mișcare*, Editura Antet, București, 2006
16. Vasilescu, Adrian, *Integrarea europeană*, Editura Economică, București, 2011

ABORDĂRI ACTUALE PRIVIND CREȘTEREA CALITĂȚII INFORMAȚIILOR DIN SITUAȚIILE FINANCIARE

CURRENT APPROACHES TO INCREASE THE QUALITY OF INFORMATION IN FINANCIAL SITUATIONS

lect. univ. dr. Liana GĂDĂU
prof. univ. dr. Eduard IONESCU
Universitatea Spiru Haret

Rezumat

Practica actuală de utilizare a unor cadre conceptuale, care tinde să se generalizeze, permite oferirea unei calități mai ridicate a informațiilor prin stabilirea unor criterii de raportare.

Caracteristicile calitative sunt acele trăsături care dau utilitate și valoare informațiilor prezentate în situațiile financiare. Ele sunt în special caracteristice normalizării printr-un cadru conceptual, și în plan secundar normalizării printr-un Plan contabil. Aceste calități pe care trebuie să le conțină informațiile contabile, în contextul unor costuri acceptabile, fac legătura între obiectivele raportării financiare și cerințele existente în standarde, delimitând informațiile utile de cele mai puțin utile, în vederea prezentării lor în situațiile financiare.

Abstract

The generalized practice of using some conceptual frameworks offers a higher quality of information, by establishing specific criteria of reference.

The qualitative characteristics are those features that give utility and value to the information presented in the financial statements. They are features derived from the normalization of a conceptual framework and a chart of accounts. These qualities, which are supposed to be general for all accounting data, connect the objectives of the financial reporting and the requirements from accounting standards, by separating the useful information from the unnecessary ones, information which are going to be presented in the financial statements.

Cuvinte cheie: *caracteristici calitative fundamentale; relevanța informațiilor; reprezentarea exactă; caracteristici calitative amplificatoare; comparabilitatea; verificabilitatea; oportunitatea; inteligibilitatea.*

Keywords: *fundamental qualitative characteristics, the relevance, the faithful representation, enhancing qualitative characteristics, comparability, verification, opportunity, intelligibility.*

JEL Classification: M40, M41

1. Introducere

Indiferent de care cadru conceptual aparțin, internațional sau național, constatăm o multitudine de caracteristici calitative pentru ca o informație să fie utilă, trăsături foarte bine definite, ierarhizate, explicitate de cadrele contabile respective, însoțite și de o serie de restricții pe care trebuie să le îndeplinească pentru ca informația să aibă valoare și să fie utilă.

Astfel, sunt considerate **caracteristici fundamentale** (Fundamental Qualitative Characteristics) **relevanța** (relevance) și **reprezentarea exactă** (Faithful representation).

Iar **caracteristici secundare** care amplifică, ajută la îmbunătățirea caracteristicilor fundamentale (Enhancing Qualitative Characteristics) sunt considerate: **comparabilitatea**, **verificabilitatea**, **oportunitatea**, **inteligibilitatea**. Există păreri, că această clasificare este una arbitrară, iar clasificarea caracteristicilor de relevanță și reprezentate exactă în caracteristici fundamentale este utilă, dar nu aduce neapărat și o îmbunătățire a calității informației (Obert, R., 2016).

Constatăm că nici un cadru contabil conceptual, inclusiv *Cadrul general IASB*, nu mai folosesc termenul de **credibilitate (reliability)** pentru informația contabilă, care este înlocuit cu caracteristica **reprezentare exactă**.

De asemenea, constatăm că, prevalența economicului asupra juridicului, prudența, verificabilitatea care au fost caracteristici legate de credibilitate, nu mai sunt considerate aspecte ale reprezentării exacte, deoarece ar fi redundante.

Mai mult, *caracteristicile: prevalența economicului asupra juridicului și prudența sunt eliminate* dintre caracteristicile calitative, fiind considerate în noul format incompatibile cu neutralitatea. Astfel, asistăm la o reșezare a caracteristicilor calitative, de ce nu la o cosmetizare a acestora, în condițiile în care în contextul economico – financiar actual informația contabilă devine mai selectivă, mai complexă.

2. Caracteristici calitative fundamentale

Dacă până nu demult printre caracteristicile calitative principale, sau fundamentale așa cum erau clasificate de vechiul Cadru conceptual IASB, întâlneam relevanța și credibilitatea, în prezent optica actualului Cadru conceptual IASB păstrează în grupa respectivă relevanța și înlocuiește credibilitatea cu reprezentarea exactă.

• Relevanța informațiilor

Este considerată calitatea esențială a informației contabile deoarece privește capacitatea acesteia de a influența investitorii, creditorii și alți utilizatori ai situațiilor financiare în luarea deciziilor.

Tot o informație relevantă facilitează utilizatorii în evaluarea evenimentelor trecute, prezente și chiar viitoare privind activitatea întreprinderii, să confirme sau să corecteze eventualele greșeli din trecut.

Relevanța unei informații trebuie evaluată în contextul principalului obiectiv al raportării financiare și anume acela de a furniza informații utile pentru luarea deciziilor, dar și în contextul întocmirii întregului set de situații financiare.

Indiferent în ce referențial contabil ne poziționăm, se precizează că relevanța unei informații este influențată de *natura informațiilor și pragul de semnificație* al acesteia.

Natura informației – face referire la caracteristica descriptivă a acesteia (de exemplu relevarea unui nou sector de activitate al întreprinderii, sau a unei imobilizări corporale, necorporale, etc.), pe când *pragul de semnificație* - face referire la mărimea, valoarea informației (valoarea rezultatului obținut pe noul sector de activitate, valoarea imobilizării respective, etc.). Cei doi factori de influență pot acționa împreună, sau separat pentru asigurarea relevanței.

Sunt situații în care natura informației este suficientă pentru a sigura relevanța.

De exemplu informația privind apariția unui nou sector în cadrul întreprinderii este suficientă pentru a sesiza modificările și riscurile cu care aceasta se confruntă, indiferent de mărimea rezultatelor obținute în noul sector de activitate.

În alte situații, natura operației trebuie completată și cu informații privind importanța ei.

De exemplu natura Capitalurilor unei întreprinderi trebuie însoțită și de informația privind mărimea și semnificația diferitelor categorii de capitaluri proprii și împrumutate.

Pentru a răspunde procesului de convergență, pragul de semnificație, așa cum am precizat și mai sus, este prezentat ca o trăsătură a relevanței.

Cadrul conceptual IASB atribuie *relevanței* în relația cu utilizatorii dublul rol.

Astfel, de *valoare predictivă* – de exemplu informațiile cu privire la nivelul și structura capitalurilor proprii din prezent, și pentru o mai bună previziune se apelează și la informații din trecut, ghidează investitorii în realizarea unor previziuni privind capacitatea întreprinderii de a reacționa în viitor pentru a evita situațiile nefavorabile.

De *valoare de confirmare* – care asigură baza de comparație a efectelor deciziilor luate în trecut pe baza informațiilor din situațiile financiare previzionale, cu deciziile ce ar putea fi luate pe baza situațiilor prezente.

Valoarea predictivă și cea de confirmare a unei informații financiare sunt interdependente. De exemplu, datele privind produsele realizate pentru anul curent, pot fi folosite ca bază pentru prognozarea veniturilor pe anul viitor. Ele pot fi de asemenea comparate cu veniturile estimate ale anului curent sau anii precedenți.

Rezultatele acestor comparații pot ajuta utilizatorul să corecteze sau să îmbunătățească procesele care au fost utilizate pentru a face aceste previziuni.

- **Reprezentarea exactă**

Cadrul conceptual contabil IASB precizează că pentru a răspunde nevoii de utilitate, informațiile financiare, pe lângă reprezentarea fenomenelor relevante, *trebuie să reprezinte și cu exactitate fenomenele respective*.

Sunt atribuite reprezentării exacte trei caracteristici: informația să fie **completă**, **neutră** și **fără erori**.

În versiunea anterioară definirii Cadrului conceptual contabil IASB, caracteristicile *completă* și *neutră* atribuite unei informații pentru a fi reprezentată în situațiile financiare, erau trăsături ale credibilității, caracteristică care în prezent nu mai este definită explicit sub această denumire.

Constatăm totuși că trăsăturile credibilității, și anume ca informația contabilă să nu conțină erori, deformări, sau omisiuni, sau elemente care să conducă la interpretări eronate – le regăsim în explicațiile date de Cadrul conceptual în noua variantă caracteristicii **“fără erori”** care completează reprezentarea exactă.

Cadrul conceptual actual vine în completare cu lămuriri și precizează că o reprezentare fără erori nu înseamnă exactitudine sub toate aspectele.

Ca exemplu, cazul estimării unei valori, pentru care nu se poate determina dacă estimarea este exactă sau inexactă, totuși, o reprezentare a estimării respective poate fi exactă dacă valoarea este descrisă clar și precis ca fiind o estimare, dacă se explică natura și limitele procesului de estimare, dacă nu au fost făcute erori procesului adecvat pentru elaborarea estimării.

Cea de a doua caracteristică a reprezentării exacte este ca informația prezentată în situațiile financiare să fie **completă**.

O descriere completă a fenomenului trebuie să includă toate informațiile necesare pentru ca un utilizator să înțeleagă fenomenul reprezentat, cu toate descrierile și explicațiile necesare. Pentru anumite elemente această descriere trebuie completată cu explicații privind faptele semnificative referitoare la calitatea și natura elementelor, factorii și împrejurările care ar putea să le afecteze calitatea și natura.

De exemplu, descrierea completă a activelor unui grup include o descriere a naturii activelor grupului, o descriere numerică a tuturor activelor grupului (costul inițial, costul ajustat, valoarea justă).

Trebuie precizat că, reprezentarea completă a informației în situațiile financiare poate fi făcută în limitele rezonabile asigurate de constrângerile menționate de Cadrul conceptual contabil IASB ca raportul cost/beneficiu asupra raportării financiare utile, dar și în limitele impuse de incertitudinea estimării valorii, de specificul raționamentului profesional al diferiților specialiști, limitele bazelor de evaluare alese, etc.

Neutralitatea – este o altă caracteristică care în accepțiunea Cadrului conceptual contabil IASB completează reprezentarea exactă considerând ca aceasta este asigurată atunci când prin selectarea și prezentarea informațiilor în situațiile financiare nu se influențează luări de decizii și judecăți care să conducă la un rezultat predeterminat, iar informațiile să servească în mod egal toate categoriile de utilizatori, fără a le avantaja pe unele în detrimentul altora.

Considerăm că, neutralitatea trebuie văzută mai degrabă ca o limitare a tendinței de a prezenta informațiile în mod selectiv, și nu ca o îngrădire a raționamentului profesional, a posibilității de a alege dintre diverse metode contabile posibile, chiar dacă acestea ar genera diferențieri în prezentarea informațiilor.

Cadrul conceptual contabil IASB subliniază faptul că *informațiile prezentate în raportările financiare, pentru a fi utile trebuie să îndeplinească ambele calități: să fie relevante și reprezentate exact.*

3. Caracteristici calitative amplificatoare

Dacă varianta anterioară a Cadrului conceptual internațional avea puncte de vedere diferite în prezentarea caracteristicilor calitative, în sensul că referențialul internațional considera relevanța, credibilitatea (fiabilitatea), comparabilitatea, inteligența ca fiind toate principale, în prezent, actualul Cadru conceptual internațional le ierarhizează în *caracteristici fundamentale*, descrise de noi mai sus și *caracteristici amplificatoare*, care au ca scop îmbunătățirea, creșterea utilității informațiilor relevante și reprezentate exact.

În această categorie de caracteristici secundare sunt cuprinse: comparabilitatea, verificabilitatea, oportunitatea și inteligibilitatea.

Cadrul conceptual IASB precizează următoarele **avantaje**, dar și **limite** privind folosirea acestor caracteristici amplificatoare :

- pot constitui un factor decisiv în alegerea celei mai adecvate variante din două alternative, pentru a descrie un fenomen, dacă se consideră că ambele sunt la fel de relevante și exact reprezentate;

- amplifică utilitatea informațiilor relevante și reprezentate exact.

Ca limită, o reprezintă faptul că aceste caracteristici amplificatoare, fie individual, fie în grup nu pot da utilitate informațiilor dacă acestea sunt irelevante sau nu sunt reprezentate exact.

Ponderea caracteristicilor calitative amplificatoare în îmbunătățirea caracteristicilor fundamentale nu este întotdeauna aceeași. Astfel, sunt situații în care este necesar ca una din caracteristicile amplificatoare să fie diminuată pentru a maximiza una din celelalte caracteristici calitative.

De exemplu, se justifică reducerea temporară a comparabilității în urma aplicării prospective a unui standard de raportare financiară, pentru a îmbunătăți relevanța sau reprezentarea exactă pe termen lung, cu condiția întocmirii de prezentări adecvate care să compenseze parțial lipsa comparabilității

• Comparabilitatea

Informația “statică” aferentă raportărilor financiare unui anumit exercițiu financiar, de cele mai multe ori nu este relevantă pentru a influența deciziile economice ale utilizatorilor, dar când poate fi analizată în dinamică prin comparare pentru aceeași întreprindere, dar și în context cu diferite întreprinderi, atunci valențele informaționale ale informației contabile privind utilitatea ei pot fi cu adevărat atinse. **Deci, comparabilitatea este o trăsătură necesară informației contabile pentru ca aceasta să fie utilă.**

Necesitatea subscrierii raportării financiare la un Cadru conceptual, și completat cu standarde internaționale, **considerăm că este cel mai bine reliefată de caracteristica comparabilitate pentru informația contabilă**, în absența cadrului și a standardelor, conceptul de comparabilitate este redus, iar comparațiile făcute între întreprinderi nu ar avea utilitate informațională.

Indiferent de Cadrul conceptual remarcăm aceleași precizări legate de comparabilitate și anume, aceasta permite utilizatorilor să identifice și să înțeleagă similitudinile și diferențele dintre elemente. Însă comparabilitatea *nu trebuie confundată cu consecvența*, aceasta din urmă doar ajută în ameliorarea comparabilității. Consecvența se referă la folosirea acelorași metode, politici contabile atât cât este posibil, fără să distorsioneze informația contabilă,

pentru aceleași elemente, pentru a asigura comparabilitatea de la o perioadă la alta pentru aceeași întreprindere, sau pentru aceeași perioadă, dar între întreprinderi diferite.

De asemenea, se precizează că comparabilitatea *nu trebuie confundată nici cu uniformitatea*, pentru asigurarea comparabilității informațiilor, aspectele similare trebuie prezentate similar, iar aspectele diferite trebuie prezentate diferit.

Am precizat mai sus că pentru asigurarea comparabilității trebuie menținută aceeași politică contabilă atât cât este posibil, limita posibilității este deschisă de standardele contabile (de exemplu IAS 8 Politici contabile, modificări în estimările contabile și erori, etc.), care ne dau posibilitatea modificării metodelor, politicilor contabile atunci când există alte metode mai pertinente, mai fiabile. De aceea considerăm ca nevoia de comparabilitate nu trebuie să devină o piedică în introducerea de standarde contabile îmbunătățite.

Însă permiterea în continuare a folosirii unor metode contabile alternative pentru reprezentarea aceluiași fenomen economic, diminuează în general comparabilitatea informațiilor - aspect semnalat și de Cadrul conceptual contabil IASB.

- **Verificabilitatea**

Scopul verificabilității este de a-i asigura pe utilizatori că informațiile din raportările financiare reprezintă exact fenomenele economice pe care și le propun să le reprezinte. Aceste asigurări sunt date de evaluatori independenți când ajung la un consens (nu neapărat la un acord total) prin confirmarea corespondenței între imaginea prezentată și scopul urmărit pentru evenimentele și tranzacțiile desfășurate.

Această *verificare se poate face direct* (verificarea unei valori prin observare directă, de exemplu lichiditățile), sau *indirect* (de exemplu, în cazul stocurilor verificarea intrărilor și recalcularea stocurilor finale prin utilizarea aceluiași metode, de exemplu metoda primului intrat, primului ieșit).

În urma măsurătorilor independente ale evaluatorilor, este ușor să se asigure un consens pentru lichidități, mai greu pentru stocuri și activele amortizabile datorită existenței mai multor metode de evaluare, dar mai greu pentru provizioane, și în special pentru litigii.

- **Oportunitatea**

În prezenta formă a Cadrului conceptual internațional *oportunitatea* este prezentată ca o caracteristică a informației contabile care amplifică utilitatea informațiilor relevante și reprezentate exact.

În anterioara versiunea a Cadrului conceptual IASB, oportunitatea *era încadrată în categoria restricțiilor* (limitelor) caracteristicilor calitative alături de necesitatea unui anumit echilibru între caracteristicile calitative, de reprezentarea fidelă și un avantaj al beneficiilor în raport cu costurile.

Indiferent de ierarhizarea și de încadrarea acesteia, semnificația ei rămâne aceeași, și anume ca informațiile să fie disponibile pentru factorii decizionali în timp util pentru a le influența deciziile. Întârzieri în producerea ei în timp util poate duce la pierderea relevanței informației, dar și o prezentare prea rapidă, poate afecta reprezentarea exactă a acesteia.

Caracteristica de oportunitate a informației contabile poate fi influențată de următoarele intervale: perioada între data recunoașterii, evaluării și data prezentării în situațiile financiare; între data până la care sunt luate în considerare informațiile și momentul publicării situațiilor financiare; dar și de perioada scursă între publicarea acestora și momentul utilizării informațiilor în luarea deciziilor.

Oportunitatea prezentării informației – trebuie înțeleasă ca o calitate ale cărei efecte pot să nu asigure neapărat relevanța, și poate nici utilitate, dar dacă este ignorată sigur limitează relevanța informației contabile.

- **Inteligibilitatea**

O altă caracteristică care poate amplifica calitățile de relevanță și de reprezentare exactă este și *inteligibilitatea*, al cărei sens este de înțelegere a informațiilor furnizate de rapoartele financiare.

Cadrul conceptual internațional consideră că o informație pentru a fi inteligibilă trebuie prezentată, clasificată și descrisă într-un mod cât mai clar și concis. ***Această caracteristică pune în relație informația generată de rapoartele financiare și nevoia utilizatorului pentru această informație.***

Cadrul conceptual internațional specifică că rapoartele financiare sunt întocmite pentru utilizatorii care dispun de suficiente cunoștințe cu privire la activitățile economice și de afaceri, care uneori și aceștia pot avea nevoie de ajutorul unui expert pentru a înțelege informațiile cu privire la fenomenele economice complexe.

De asemenea, se menționează că în activitatea unei întreprinderi apar și fenomene complexe, care nu pot fi transformate în fenomene ușor de înțeles, iar excluderea informațiilor cu privire la aceste fenomene din rapoartele financiare ușurează înțelegerea lor, dar pune în pericol integralitatea și reprezentarea exactă a fenomenelor.

Constatăm că, pe de o parte ***avem o gamă variată de utilizatori care nu au toți același bagaj de cunoștințe economice și contabile***, pe de altă parte ***avem rapoarte financiare care se doresc complete și cu o reprezentare cât mai exactă a fenomenelor și tranzacțiilor, dar și utile.***

În acest context de idei, considerăm că informațiile din raportările financiare nu au cum să fie utile celor care iau decizii dacă nu o înțeleg, chiar dacă informațiile respective reprezintă cu exactitate și integral tranzacțiile și fenomenele.

Suntem de părere că, inteligibilitatea trebuie abordată de un referențial contabil ca o punte de legătură între calitatea informațiilor furnizate prin situațiile financiare și gradul de înțelegere și pregătire a celor care iau decizii, venind să susțină un limbaj comun între cei care întocmesc situațiile financiare și cei care utilizează informațiile din ele, și nu să se adreseze, în primul rând acelor categorii de utilizatori (acționari, investitori, creditorii) care au puterea financiară pentru înțelegerea lor.

De aceea, este important să se găsească un echilibru de limbaj. Pentru a sprijini acest aspect, Cadrul conceptual internațional cât și standardele contabile IAS/IFRS-urile conțin o secțiune unde definesc termenii utilizați. ***Găsirea celei mai eficiente modalități de deținere a termenilor apropiate caracteristica de inteligibilitate de trăsăturile specifice situațiilor financiare, dar și de lărgirea sferei utilității acestora.***

- **Constrângeri asupra raportării financiare**

Cadrul conceptual internațional ***consideră ca unică restricție, asupra raportării financiare costul.*** Pentru ca o informație să fie utilă în luarea deciziilor, avantajele obținute ca urmare a utilizării informației trebuie să fie mai mari costului generat de producerea acesteia, cu toate că evaluarea avantajelor și costurilor presupune o anumită doză de subiectivitate.

De aceea Consiliul IASB, încearcă să aibă în vedere costurile și beneficiile în relație cu raportarea financiară în general, și nu numai în relație cu entitățile raportoare individuale, nu trebuie să se înțeleagă că evaluarea costurilor și beneficiilor justifică întotdeauna existența aceluiași dispoziții de raportare pentru toate întreprinderile.

Ajungem la **concluzia** că, Cadrul conceptual contabil, fie el național sau internațional, indiferent de modificările aduse acestora în timp, acestea definesc și caracterizează fiecare calitate a informației contabile, **dar ceea ce este mai important este că nu indică și modul în care aceste caracteristici trebuie folosite.**

Acest aspect îngreunează activitatea managementului întreprinderii care atunci când trebuie să ia o decizie, acesta trebuie să identifice fiecare posibilitate de care dispune, și după aceea să analizeze care variantă este cea mai utilă punând în acest fel caracteristicile calitative într-un anumit raport unele față de altele, sau altfel spus având fiecare o anumită pondere în raport cu utilitatea. Aceste analiză reprezintă o problemă de raționament profesional, care pune în discuție compararea importanței caracteristicilor calitative.

În **literatura contabilă de specialitate**, un studiu îl găsim în lucrarea autorului (Obert, R., 2016) care aduce în discuție compararea importanței caracteristicilor de relevanță și credibilitate în ghidarea raționamentului profesional. Chiar dacă în prezent credibilitatea nu se mai regăsește explicit printre caracteristicile calitative, aceasta fiind înlocuită de reprezentarea exactă, studiul rămâne de actualitate. Autorul arată ca importanța acordată uneia sau celeilalte caracteristici calitative, induce și alegerea prezentării de informații în costuri istorice sau valoarea justă. Valoarea justă asigură o relevanță mai mare a informației contabile decât în costuri istorice, dar nu este atât de credibilă ca în costurile istorice. Importanța acordată acestor caracteristici este privită diferit de specialiști. O parte din aceștia sunt pentru o credibilitate (reprezentare exactă) mai mare în detrimentul caracteristicii de relevanță, alții consideră relevanța informației mai importantă decât credibilitatea. În acest sens, cei care întocmesc situații financiare tind să acorde o importanță mai mare unei informări credibile, chiar dacă nu este suficient de relevantă, în timp ce auditorii tind să acorde mai mare importanță relevanței informației, și după aceea să verifice dacă informația relevantă este și credibilă.

Mai mult, modificarea în timp și în spațiu a necesităților informaționale ale utilizatorilor, determinată de schimbările care apar în mediul afacerilor, face ca o informație utilă într-un anumit moment și caracterizată de anumite ponderi ale calităților informației, să fie reconsiderată utilă numai dacă ponderile calităților se schimbă.

Concluzii

Asistăm la o reșezare a caracteristicilor în plan conceptual contabil, urmărindu-se raportarea la o bază comună și adaptată la cerințele actuale ale economiei de piață cu privire la caracteristicile calitative ale informațiilor ce trebuie prezentate în raportările financiare, în realizarea procesului de convergență.

Astfel, constatăm un numitor comun asupra componenței, definirii, ierarhizării caracteristicilor calitative, dar și a restricțiilor pe care trebuie să le îndeplinească pentru a fi utile.

Considerăm că, ierarhizarea în caracteristici fundamentale și amplificatoare nu se justifică, cu atât mai mult cu cât comparabilitatea și inteligibilitatea nu au ce căuta printre caracteristicile secundare, în special comparabilitatea.

Relevanța informației ține de realizarea comparabilității, de asemenea tot efortul depus în realizarea procesului de convergență de către Cadrele conceptuale reprezentative ale contabilității are ca țel esențial realizarea comparabilității informației, de aceea nu ne explicăm de ce aceasta a fost inclusă printre caracteristicile secundare și nu fundamentale.

Un alt aspect pe care îl semnalăm se referă la faptul că, cu toate modificările aduse la nivel de caracteristici calitative, definiții, ierarhizări, componente, nu se precizează nimic cu privire la modul în care aceste caracteristici calitative trebuie folosite. Acest aspect îngreunează activitatea managementului întreprinderii care atunci când trebuie să ia o decizie, acesta trebuie să identifice fiecare posibilitate de care dispune, și după aceea să analizeze care variantă este cea mai utilă punând în acest fel caracteristicile calitative într-un anumit raport unele față de altele, existând riscul unei aprecieri subiective.

Bibliografie

1. Gădău, Liana., *Întocmirea, prezentarea și utilizarea situațiilor financiare. Studii și cercetări*, Editura Tribuna Economică, București, 2014;
2. *IASB, Standardele Internaționale de Raportare*, Editura CECCAR, București, 2015;
3. Obert, R., (2016) „*Le nouveaux Cadre Conceptuel de l'IASB*”, Revue Francaise de Comptabilite, nr.58;

4. Ristea, M et al., (2011) „*Libertate și conformitate în cultura profesiei contabile*”, Contabilitatea, Expertiza și Auditul Afacerilor, nr.6;
- *** *Cadrul general conceptual IASB*, ultima îmbunătățire ianuarie 2016;
- *** *O.M.F.P. nr. 1.802/2014, pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate*, M.Of. nr. 963 din 30 decembrie 2014, cu modificările și completările ulterioare.

MĂSURAREA ACTIVELOR INTANGIBILE ÎN ZONELE DE EXPLOATARE ȘI VALORIFICARE A RESURSELOR NATURALE

MEASUREMENT OF INTANGIBLE ASSETS IN RECOVERY AREAS AND OPERATION OF NATURAL RESOURCES

Ioan I. GÂF-DEAC²³, Cristina Monica VALECA²⁴, Elena GURGU²⁵, Adrian BĂRBULESCU²⁶

Rezumat

În comunicare se prezintă faptul că până în prezent, activele intangibile sunt considerate „bunuri” și, ca atare, practica din contabilitatea clasică ia în considerare capitalul intelectual în aceeași categorie a „bunurilor asimilate/ similare cu cele vizibile/tangibile”. Din cercetările efectuate rezultă că literatura de specialitate, în privința măsurării activelor de cunoaștere/ a capitalului intelectual, atât în România cât și pe plan mondial, nu este suficient de largă și nu oferă mulțimi finite semnificative, „puternice” în privința clasificărilor semantice, de conținut și calitative a problematicii din domeniu. În lucrarea Noua Economie între cunoaștere și risc, - Editura Infomin, Deva, 2010, (www.infomindeva.ro), (ISBN 978-973-7646-11-8), (Ioan I. Gâf-Deac), se prezintă sistematizarea și clasificarea originală a unor modele și metodologii de măsurare a activelor de cunoaștere, a capitalului intelectual în științele socio-economice, și, ca atare, în articolul de față se recurge la extensia aplicativă a formalizării măsurării activelor intangibile în zonele de exploatare și valorificare a resurselor naturale.

Abstract

The paper shows that to date, intangible assets are considered "goods" and as such, the practice of classical accounting consider intellectual capital in the same category of "goods equivalent / similar to those visible / tangible". From research that literature on measuring knowledge assets / intellectual capital, both in Romania and worldwide, is not large enough and does not provide finite significant "strong" on classifications semantic of the content and quality issues in the field. The book titled New Economy between knowledge and risk – Infomin Ed., Deva, 2010 (www.infomindeva.ro) (ISBN 978-973-7646-11-8), (Ioan I. Gâf-Deac) presents systematization and classification of original models and methodologies for measuring knowledge assets, intellectual capital in socio-economic sciences, and as such, in this present article resorting to the extension applied to formalizing measurement of intangible assets in areas operation and exploitation of natural resources.

Cuvinte cheie: *exploatarea și valorificarea resurselor naturale, științe socio-economice, capital intelectual, măsurare, active intangibile, modele de măsurare a capitalului intelectual, normalitate logică, egalitate de șanse, cultură, management.*

Keywords and phrases: *exploitation and utilization of natural resources, socio-economic sciences, intellectual capital, measurement of intangible assets, intellectual capital measurement models, normal logic, Gender, Culture, management.*

1. Introducere

Pentru conceptualizarea modelelor de măsurare a activelor de cunoaștere în orașul inteligent se apelează la științele socio-economice, fiind necesară identificarea elementelor-cheie ale acestora.

²³ Senior Lecturer PhD. Law, Ec./Technical Science, SH University of Bucharest, Romania, editurafmp@gmail.com

²⁴ PhD., University of Pitești, Nuclear Research Institute (ICN), Romania, monica.valeca@nuclear.ro

²⁵ Associate Professor, PhD., Faculty of Economic Sciences, Spiru Haret University, Bucharest, elenagurgu@yahoo.com

²⁶ PhD. Student, E.M. Lupeni, University of Petrosani, Romania, adi.barbulescu@gmail.com

Activele intangibile sunt considerate „bunuri” și, ca atare, practica din contabilitatea clasică ia în considerare capitalul intelectual în aceeași categorie a „bunurilor asimilate/similare cu cele vizibile” regăsite și în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Malhotra Y. (2004) [în 7] subliniază că modelul de măsurare a cadrului și a mărimii/calității activelor de cunoaștere reprezintă opțiuni metodologice extrem de diversificate, iar practica în domeniu este influențată de metode din economie, contabilitate, resurse umane, proprietate intelectuală etc.

Se constată că, în principal, preocuparea pentru evaluarea activelor de cunoaștere (a capitalului intelectual) și în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, cu ajutorul științelor socio-economice, nu este suficient formalizată, comparativ, de exemplu cu situația care este mai concretă la nivel microeconomic (în firme, organizații, companii, întreprinderi ș.a.). [7]

În particular, preocupările pentru conceptualizarea modelelor în domeniu sunt restrânse, fără impact teoretic sau practic semnificativ, mai ales atunci când se referă la domenii puternic structurate din punct de vedere tehnologic, așa cum este sectorul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Cele mai multe modele de măsurare a capitalului intelectual se bazează pe *indicatori nefinanțari*, însă aceștia nu sunt folosiți cu exclusivitate sau în proceduri singulare, ci doar asociați cu *indicatorii finanțari* în sisteme productiv-economice concrete.

Constatăm că frecvent, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale elementele cheie ale modelelor de măsurare a activelor de cunoaștere, a capitalului intelectual au statut complementar în metodologiile și metodele cadru de extracție, ceea ce presupune analiză prin înlăturarea nedeterminărilor.

Indicatorii nefinanțari participă semi-integrați, nearticulați la calculul economic general, ponderea lor de influențare a aprecierilor fiind încă insuficientă.

De aceea, apreciem că, în fapt, domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, practic se regăsește cu dificultate comparativă mai accentuată în *noua economie, acolo unde măsurarea este mult mai avansată ca formalizare și introducere, funcționând în realitate mai semnificativ și efectiv în fazele sale incipiente*. Totuși, un decalaj de conceptualizare (rămânere în urmă în știința teoretică a noii economii ori în științele socio-economice) încă nu permite înfățișarea generalizată a mărimii efectivității aferente a mulțimii activelor intangibile.

În sectorul exploatării și valorificării a resurselor naturale apreciem că este utilă integrarea aspectelor derivate din activele de cunoaștere în analizele strategice și în cele de execuție în câmpul productiv-economic, întrucât atributele și influențele concrete date de cunoașterea specifică fiecărui domeniu pot conduce la luarea lor în considerare la cuantificare/măsurare.

Adesea, modelele de măsurare a activelor de cunoaștere/a capitalului intelectual în sectorul exploatării și valorificării a resurselor naturale se bazează pe expresii articulate de evidențieri compuse din: măsurări/măsurători științifice și judecăți de valoare.

Totuși, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale este în creștere interesul pentru căutarea diferitelor formule de măsurare a activelor de cunoaștere/a capitalului intelectual, și sunt lansate programe și cerințe de evidențieri, pentru a obține motivații și legitimități de angajament competitiv/ de obținere a avantajului competitiv în context global.

2. Măsurarea activelor de cunoaștere/ a capitalului intelectual în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale

Se constată că în privința măsurării activelor de cunoaștere/a capitalului intelectual în o în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, atât în România cât și pe plan mondial, abordarea nu este suficient de largă și nu oferă mulțimi finite semnificative,

„puternice” în privința clasificărilor semantice, de conținut și calitative a problematicilor din areal.

Adesea se apelează la studiul empiric al măsurării înglobării și regăsirii în efecte a cunoașterii, mizând pe situații specifice și pe aplicații, îndeosebi la nivel microeconomic (firme, organizații ș.a.) și în termeni relativ reduși, la nivel național sau global.

O tentativă în domeniu se întâlnește în Strategia Lisabona a UE (2001) lansată pentru formula de „*e-Europe*” din rațiuni de competiție cu alte zone și regiuni dezvoltate ale lumii (precum SUA). Aceasta a apărut în contextul în care cunoașterea este folosită ca factor decisiv de punere în mișcare a mecanismelor social-productive și economice pentru obținerea avantajelor competitive, inclusiv în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Ca atare, pentru sectorul extractive din România trebuie sistematizate modele și metodologii de măsurare a activelor de cunoaștere/capitalului intelectual, cu scopul de a folosi rezultatele la explicarea formalizării noii economii minerale și energetic rețelizate/clusterizate.

Pe baza cercetărilor efectuate, modelele și metodologiile de măsurare a activelor de cunoaștere/a capitalului intelectual în științele socio-economice le-am clasificat în *grupe*, după cum urmează[7]:

- Grupa A – *Modele bazate pe fișe bilanțiere iterative;*
- Grupa B – *Modele bazate pe metode de estimare directă a capitalului intelectual;*
- Grupa C – *Modele bazate pe estimarea capitalizării pieței cu potențial intelectual;*
- Grupa D – *Modele bazate pe estimarea veniturilor din activele de cunoaștere.*

Este de așteptat ca în intervalele de timp următoare (5-10 ani) să apară noi modele/metodologii care să fie atașate grupelor de mai sus, contribuind în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale la completarea arsenalului de măsurare/cuantificare în a cunoașterii miniere la nivelurile micro și macroeconomic, respectiv în plan național și zonal/regional/global.

Expresia conceptuală simplă a capitalului intelectual în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale este cea de „*substanță economică intangibilă*”.

În întreprinderile productive extractive se întâlnește o combinație, ambiguă de cele mai multe ori, între capitalul intangibil (cel intelectual), capitalul uman, cel investițional, instrucțional, individual ș.a.

Capitalul intelectual în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale reprezintă suportul pentru afirmarea *proprietății intelectuale industriale*.

Arealele locaționale cele mai semnificative pentru capitalul intelectual se întâlnesc în tehnologiile informaționale, cercetarea inovativă, investiții care funcționează din ce în ce mai mult în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Se dovedește încă dificil în a transpune capitalul intelectual în „acțiuni” (elemente deținute de acționari) în cadrul firmelor extractive, întrucât se percep interpretări diferite (de exemplu, între „instrucțiuni, norme de securitate extractivă” ș.a. și ceea ce rezidă din „brandul de capital intelectual industrial”, adică din ceea ce semnifică proprietatea intelectuală).

Capitalul intelectual în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale trebuie organizat și condus. În unele viziuni mai moderne, capitalul intelectual are în compoziția sa: *a)* capitalul uman (de exemplu, talentul angajaților); *b)* capitalul structural (informațiile non-umane) și *c)* capitalul relațional (cunoașterea în rețelele de afaceri).

În context, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, așa numitul „brand al capitalului intelectual industrial” afectează bazele modelului clasic al factorilor de producție în microeconomie, întrucât o întreprindere extractivă își măsoară și exprimă

rezultate ale evaluărilor în total valoare a sa, luând în considerare cantitatea și valoarea cunoașterii pe care o deține și cu care operează.

Contribuția capitalului intelectual în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale la manifestarea noii economii se remarcă în combinarea pe care acesta o determină între „individual” și „instrucțiuni”, atâta timp cât se recunoaște că „toate instrucțiunile derivă din individual/ individualități”, ceea ce în ultimă instanță formalizează *capitalul instrucțional industrial*.

Totodată, este observabilă situația că pentru construcția și manifestarea capitalului intelectual în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale grupurile de cooperare sau diferite sisteme din micro-economia specifică domeniului, operează fără a lua în considerare stările sociale preexistente în întreprinderile de extracție.

Totuși, capitalul uman are calitatea de depozitar al capitalului social implicit asumat.

De altfel, nu trebuie neglijată „încrederea informală”, regăsită ca manifestare în activitatea productivă umană.

Prezumptiv, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale are loc combinarea proceselor intelectuale, prin intermediul creativității individuale. Acest tip de manifestare poate fi denumit „de interoperabilitate extractivă”.

Rolul „încrederii” nu poate fi exclus din munca intelectuală.

Capitalul instrucțional industrial face obiectul protecției, cu toate că el este expresia capitalului individual (persoane, angajați) și a capitalului natural (resurse, ecologie).

Însă, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, în noua economie este tot mai vizibilă manifestarea așa numitei „biopiraterii”, când prin „colonizare” este atras într-un loc sau altul capitalul uman, deținător de capital de cunoaștere (cunoștințe), spre a fi folosit relațional în producție și reproducție.

În sectorul exploatării și valorificării a resurselor naturale, în noua economie, se apreciază că în fapt, creativitatea extractivă ca proces potențial este pe cale să iasă din „subestimare”, și în mod corespunzător „imitația” să cedeze din „supraestimarea” pe care o afișează.

Se avansează constatarea că subestimarea creativității și supraestimarea imitației în economia începutului de secol XXI în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale se datorează lipsei de scopuri economice extractive globale mai clare, mai precise, mai vizibile.

Pentru orice proces, inclusiv economic, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, pentru ca acesta să se deruleze este necesară o încredere minimală relațională între elementele sale.

În mod paradoxal, protecția proprietății intelectuale extractiv este cea care temperează manifestarea plenară, liberă, neîngrădită a rezultatelor creativității, în raport cu tendința obiectiv impusă de creștere a noutății în economie în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Potrivit „Raportului către o societate a cunoașterii”, elaborat de UNESCO în anul 2005, rezultă că tehnologiile informaționale și de comunicare (*information and communication technologies*) reprezintă suportul fizic al cunoașterii.

Generalizarea folosirii acestui grup de tehnologii (în tipologie distinctă) induce modificări în societatea umană contemporană, inclusiv în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, cu vizibile consecințe în economie, determinând în fapt apariția noii economii prin: 1) libertate; 2) democrație; 3) pluralitatea informațională; 4) o nouă infrastructură economică și 5) un nou proces de învățare și educație.

De aceea, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale este resimțită nevoia de *cunoaștere liberă*. Aceasta este reprezentată de *cunoștință*, care poate fi reformulată în raport cu nevoile comunității în bazinele extractive, ori în interesul acesteia. Pentru a fi

liberă, cunoașterea/cunoștința în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale trebuie să fie accesibilă.

Așadar, noua economie în sectorul extractiv, se bazează pe *accesibilitatea cunoașterii/cunoștințelor* în științele socio-economice. Utilizatorii cunoașterii din noua economie în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale trebuie să fie liberi, spre a folosi munca pentru orice scop, a studia mecanismul cunoașterii, a fi capabili să modifice sau să adapteze conținutul acesteia la propriile nevoi.

Cunoașterea în domeniul extractiv poate fi abordată *calitativ* însă și *cantitativ*, deoarece se supune procesului de colectare, procesare, stocare, respectiv acumulare prin date și informații. Cunoașterea poate fi considerată ca resursă rară/caracterizată de raritate.

Observațiile pot fi acumulate, obținându-se o anumită *cantitate de substanță informațională observabilă*. De aceea, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, o economie a datelor, a informației, respectiv a cunoașterii extractive intră implicit sub incidența modelării.

Cunoașterea și învățarea în modelele economice asigură condițiile de asumare acțională inovativă a activităților în noua economie în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale. Pe de altă parte, se apreciază că structura organizațională a întreprinderii extractive moderne, respectiv structura capitalului acesteia, pot contribui semnificativ la asigurarea de noi căi pentru formalizarea capacității productive inovative.

Totuși, pentru activele intangibile, respectiv *pentru cunoaștere* în sectorul extractiv se întâlnește un consens definitoriu în privința regăsirii lor semnificative ca reprezentativitate măsurată în capitalul organizațional al întreprinderii. De aceea, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale măsurarea, respectiv cuantificarea contribuției capitalului organizațional la obținerea valorilor comandabile (a ieșirilor) se dovedește imperativ actuală.

Schimbările organizaționale și reingineria întreprinderii extractive sunt tratate ca fiind „consumabile” intangibile, care cel mult pre-determină/determină creșterea fizică și a rolului/eficienței activelor fizice.

Încă nu există în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale *o piață reală* a activelor/capitalurilor *intangibile* care să se supună, de exemplu, unor presiuni de similitudine transformativă și de rezultate așa cum se întâmplă, de exemplu, cu capitalul uman.

Bontis N., [1] consideră că activele intangibile, în raport cu problematica măsurării lor, se pot grupa în trei categorii, după cum urmează:

- active intangibile *care pot fi deținute și transmise* (vândute/cumpărate). În această categorie se regăsește *copyright-ul*, mărcile, numele de comercializare ș.a.;
- active intangibile *care pot fi controlate de către firmă (întreprinderea minieră) dar nu pot fi desprinse (separate, delimitate) pentru înstrăinare*;
- active intangibile cu grad foarte înalt de dificultate în a fi măsurate și *care nu pot fi complet controlate/nu se află sub controlul firmei (întreprinderii miniere)*.

Capitalul organizațional în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, în mod obișnuit, în întreprinderile extractive este sesizat sub trei aspecte: 1) prin pregătirea forței de muncă (forță de muncă înalt profesionalizată); 2) prin reprezentativitatea funcțiilor/posturilor și 3) prin proiectarea muncii extractive (munca proiectată).

Multidimensionalitatea acțională/operatională a întreprinderii extractive este influențată de capitalul organizațional, care trebuie măsurat, cuantificat, pentru a deduce amprenta sa în evoluțiile productive/reproductive, de distribuție și consum.

Prin extensie, în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale este necesară libertatea de multiplicare și distribuire a cunoștințelor, în întregimea lor, sau parțiale, fără restricții.

3. „Neacceptabil (greșit/eronat)”, “normal” și “plauzibil” pentru participarea cu egalitate de șanse în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale

În sistemele extractive complexe, dinamica nu este corelativă sau cooperantă (disponibilă) în raport cu cunoașterea /cunoștințele specifice. De aceea, cunoașterea în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale este afectată de dinamică.

Participarea cu egalitate de șanse în sectorul extractiv se regăsește, în opinia noastră, între stările de convingeri/încredere atinse și informația convențional “incorectă”, atunci când se ivesc conflicte pe fondul luptei de supraviețuire a conceptelor în sine și a manifestării acestora prin tendințe.

Conceptele participative sunt vii, inclusiv cel referitor la egalitatea de șanse, și se auto-manifestă pentru înfățișare, îndeosebi în conținutul și forma stărilor.

În sistemele operaționale și manageriale în orașul inteligent se disting: a) *judecăți sintactice* și b) *judecăți semantice*.

Apreciem că rețelele probabilistice ale sub-sistemelor din domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale sunt *cantitative*, rezultate din judecățile amintite și se structurează în “intervale de bază” sau în “ordini înalte”.

O astfel de situație sugerează o anumită garanție pentru ființarea egalității de șanse în extracția industrială a creatorilor și, deopotrivă, a consumatorilor de cultură organizațională.

Luând în discuție potențiale distanțări dintre particularitățile culturilor organizaționale miniere prezente pe arealul integrator al sectorului extractiv, se deduce că anumite calcule probabilistice *calitative* conduc la propoziții ce exprimă ordini epistemice de preferințe ale celor ce susțin și creează cadrul pentru formule de angajament decizional în organizarea și conducerea procesului de nediferențiere a egalității de șanse în spațiul extractiv respectiv.

Între 1) „neacceptabil (greșit/eronat)”, 2) “normal” și 3) “plauzibil” se instaurează raporturi ce ocazionează posibilele verificări axiomatice cu privire la participarea cu egalitate de șanse în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Măsura ordinii induce consistență și plauzibilitate cuantificată/ determinată în conținutul și forma stărilor culturale în întreprinderile extractive.

Abordarea articulării sensurilor egalității de șanse a oamenilor în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, în baza aserțiunilor de mai sus, se poate face eficient în *structurile culturale organizaționale integrate*.

Un set de ordin cultural organizațional măsurat, adunate (reunite) în aceeași mulțime nevidă, caracterizată de o algebră, semnifică *formalizarea unei structuri culturale organizaționale*, fie ea în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Într-o astfel de structură se întâlnesc oamenii (creatorii, consumatorii de acte culturale organizaționale, “trăitorii” culturali organizaționali, însă și agenții manageriali umani și organizaționali) cu/ pe niveluri de încredere/convingeri integrate, dar neomogenizate, specifice tipurilor de judecăți în exploatarea substanțelor utile.

Normalitatea logică pentru egalitatea de șanse în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale are reflexii în arealul *normalității pre-logice* (pe frontiera dintre real și proiecție), precum și în *zona conceptuală post-logică*, aferentă spațiului cultural organizațional câștigat din avansul metodic și metodologic în domeniul construcției/elaborării culturii inteligente într-un model extractiv de resurse naturale nou născut în timpurile prezente.

4. Modelarea endogenă/ introspectivă a convingerii/ încrederii în șanse egale de acces a oamenilor în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale

Reuniunile finite de concepții și mentalități culturale organizaționale atomizate, cvasi-închid judecățile semantice din noul spațiu managerial în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, fiind sesizată oportunitatea, șansa logică, egală a fiecăruia,

de caracterizare cvasi-completă, axiomatică a demersurilor personale în marea colectivitate umană a unui areal, de exemplu, extractiv național.

Pe de altă parte, structurile culturale organizaționale extractive pot fi considerate instrumente standardizate pentru intențiile de *modelare endogenă/ total introspectivă a convingerii/încrederii manageriale* de acces a oamenilor în cultura industrială inteligentă.

Normalitatea logică unui subiect cultural organizațional extractiv este codificată în elementele finite ale logicii manageriale, întrucât întotdeauna în substanța sa orice subiect este latent expandabil sau disponibil la adăugare/articulare.

Conectivitatea propozițională uzuală a oamenilor la acțiunile de organizare și conducere a integrării și la obiectul cultural organizațional extractiv lasă loc, întotdeauna, *extensiei enunțiative*, ceea ce reprezintă semnalul de normalitate actuală acelor ce provin din culturi managerial obișnuite.

Nu întotdeauna însă se poate miza pe un anumit nivel așteptat al plauzibilității egalității de șanse în rândul celor ce se trezesc incluși în “în noul domeniu al exploatării și valorificării resurselor naturale”.

Între *a)normal* și *b)plauzibil* este necesar ca la raportări iterative să se identifice *logica și magnitudinea calitativă relațională*, adică măsura interpretărilor semantice cultural extractive.

Ceea ce se consideră *eroare condițională* a celor ce resimt lipsa egalității de șanse în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, se recepționează în sens parametric și se utilizează ca *descriptor de avans* în algoritmul integrării cultural manageriale.

Se obțin, astfel, șiruri de valori de măsurare a nivelurilor egalității de șanse, care previzionează noile acțiuni în stările cultural organizaționale asimilate în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, bazate pe convingeri-încredere.

Așadar, *principiul logicii normalității* egalității de șanse de acces a oamenilor în exploatarea industrială, se conturează ca fiind dat de următoarea articulare: „managerul A convins de starea managerială S (având convingere în S), recurgând la o nouă convingere {NS} se convinge că starea S este cea mai plauzibilă epistemologic în rândul tuturor celorlalte posibile convingeri care apar sau pot să apară în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale”.

Măsurarea calitativă a inter-relației de mai sus înseamnă *înlăturarea nedeterminării între cultura organizațională reală și meta-cultură* în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

În esență, se asistă la materializarea faptică a demersului participativ pentru egalitatea de șanse în spațiul organizațional extractiv, ceea ce înseamnă că se pot atenua diferențierile intelectuale tradiționale și cutumiare între manageri și culture managerial diferite.

Dacă un limbaj L exprimă judecăți cultural organizaționale provenite de la integratorii manageriali din domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, atunci se consideră că indiferent de calitatea și cantitatea expresiei, este avansată o *satisfacție* implicită, intrinsecă, aferentă ajungerii la o imagine convențional acceptabilă sau neacceptabilă pentru acces a managerilor în în cultura extractivă, considerată acum deja a lor, comună.

O astfel de „împlinire” poate fi considerată rezultatul *satisfacției culturale organizaționale clasice*, datorate judecății emise cu ajutorul limbajului L.

Se pot elabora modele distincte pentru mulțimea de elemente de „satisfacție cultural organizațională convențional acceptată în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale”, respectiv pentru cele de „insatisfacție convențional culturală acceptată în areal”.

Cu această ocazie se întâlnește iarăși posibilitatea ordonării și ierarhizării iterative a măsurătorilor/măsurilor vizând egalitatea de șanse pentru acces a managerilor în domeniul exploatării și valorificării sustenabile a resurselor naturale.

Se obține, astfel, un grad de „compactare culturală extractivă” sau “densitatea culturală mai consolidată” a demersurilor de acces egal în Noua Cultură a domeniului exploatării și valorificării a resurselor naturale.

În acest fel, rolul meta-culturii organizaționale extractive se reduce (se transferă) acțional/reflexiv în sfera culturii convenționale din domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale, întrucât demersurile materializate sugerează operaționalitățile din sistemul extractiv real.

Chiar dacă se utilizează imagini culturale extractive tradiționale, acestea devin sub-instrumente ale mecanismului cultural extractiv real, extins în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Se deduce că *peste zona culturală extractivă tradițională* este previzibilă *operarea cu elemente de meta-cultură extractivă pură*, spre a ajunge la o nouă cultură, cea sustenabilă.

Tautologiile propoziționale sugerează reguli pentru implicații materializate în scheme și axiome ale demersului participativ pentru egalitatea de șanse a fiecăruia în spațiul cultural organizațional extractiv.

Argumentele schematice și axiomatice sprijină, respectiv facilitează *conectivitatea culturală* în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Precizările de mai sus arată că, în esență, construcția unui model organizațional cultural extractiv trebuie să se bazeze întotdeauna pe o *normalitate logică* a egalității de șanse de acces a managerilor în cultura convențională extractivă.

Aceasta provine, în egală măsură, din aplicația importurilor de conținuturi culturale axiomatice, aferente logicii generale, însă și dintr-o largă algebră, atunci când în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale densitatea enunțiativă cultural organizațională atinge saturația/saturarea.

Se recurge practic la 1) inducerea convergenței liniilor (aliniamentelor) pe care glisează demersurile spre o cultură în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale; 2) captarea considerațiilor probabilistice calitative ale obiectelor, proceselor și fenomenelor culturale în infrastructura din sectorul extractiv și 3) sugerarea /formalizarea adecvantei intuitive din partea decidenților și oamenilor cu acces egal în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

Gândirea managerială în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale trebuie, însă, să aibă tendința asumării de „sisteme culturale organizaționale drepte, adevărate, considerate real-corecte” prin delimitarea de *condiționalitățile convențional eronate* (proces denumit *de-conectivare*).

În schimb, *condiționalitățile de normalitate culturală logică* a egalității de șanse în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale nu pot exista fără „oglină” lor, respectiv fără *condiționalitățile de anormalitate*, considerate convențional eronate.

5. Concluzii

- Completa axiomatizare a demersurilor cultural organizaționale extractive nu este oportună pentru aplicare în forță, întrucât ambiguitatea angajamentului de care dă dovadă integratorul în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale în orice situație culturală extractivă nu este complet eliminată.

- Participarea cu egalitate de șanse în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale se regăsește, în opinia noastră, între stările de convingeri/încredere atinse și informația convențional “incorectă”, atunci când se ivesc conflicte pe fondul luptei de supraviețuire a conceptelor în sine și a manifestării acestora prin tendințe.

- Structura Noii Culturi organizaționale extractive poate dobândi *compactitate* dacă este caracterizată de normalitatea logică a egalității de șanse pentru accesul managerilor în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale.

- Modalitățile de evaluare a egalității de șanse în spațiul cultural organizațional extractiv expuse mai sus sunt potențial caracteristice și circumstanțelor ulterioare, evolutive, respectiv celor situaționale în cultura organizațională globală.

- De aceea, este la îndemână formalizarea *culturii extractive situaționale*, care poate beneficia de judecățile culturale organizaționale cvasi-obiective, orientate către procesul de obținere a plauzibilității egalității de șanse în în cultura organizațională globală.

- Totuși, esența acceptării structurilor culturale extractive tradiționale în structura Noii Culturi în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale ține de implicarea în conținutul acestora a *principiului coerenței organizaționale generatoare de oportunități* ale egalității de șanse în spațiul din sectorul extractiv, ceea ce are semnificație fundamentală condiționată în concepția referitoare la convingerea/încrederea culturală organizațională bazată pe normalitatea logică a egalității generale de șanse.

- Structurile culturale organizaționale în domeniul exploatării și valorificării a resurselor naturale pot fi considerate instrumente standardizate pentru intențiile de *modelare endogenă/ total introspectivă a convingerii/ încrăderii managerial* de acces a managerilor în sectorul extractiv.

Referințe bibliografice

1. Bontis, N. - *Assesing Knowledge Assets – a Review of the Models Used to Measure Intellectual Capital*, - International Journal of Management Review, no 1/2001
2. Boulding, K.E., - *The Economics of Knowledge and the Knowledge of Economics*, American Economic Review 56, no.1, 2, 1996
3. Chivu, L. - *Evaluarea capitalului uman în România*, Ed. Sorec, București, 1997
4. Ciutacu, C., - *Reformă și metareformă*, Ed. Expert, București, 2001
5. Dzinkowski, R., - *The Measurement and Management of Intellectual Capital: An Introduction*, Management Acc 78, no. 2, 2000
6. Edvinsson, L., Sullivan, P., - *Developing a Model for Managing Intellectual Capital*, European Management Journal 14, no. 4, 1996
7. Gâf-Deac I.I., - *New Economy between knowledge and risk – Infomin Ed.*, Deva, 2010 (www.infomindeva.ro) (ISBN 978-973-7646-11-8), (496p.)
8. Gâf-Deac I.I., (col), - *Relații doxastice între creșterea economică și centralizare*, Revista pentru Dezvoltare Bazată pe Cunoaștere– RDBC, Nr. 1/ 2015, București, ISSN2393-2112/ISSN-L 2393-2112, (www.e-editura.ro/rdbc), p. 9-15
9. Gâf-Deac I.I., (col), - *Dezvoltarea durabilă în condiții de instabilitate a civilizației și culturii*, Revista pentru Dezvoltare Bazată pe Cunoaștere– RDBC, Nr. 1/ 2015, București, ISSN2393-2112/ISSN-L 2393-2112, (www.e-editura.ro/rdbc), p. 57-60
10. Gâf-Deac I.I., (col) - *Dimensionarea și difuzarea cognitivă a managementului general în condițiile globalizării*, Revista pentru Dezvoltare Bazată pe Cunoaștere– RDBC, Nr. 2/ 2015, București, ISSN2393-2112/ISSN-L 2393-2112, (www.e-editura.ro/rdbc), p.79-82
11. Gâf-Deac I.I., (col), - *Construction of hyper organizational culture and cultural hyper spaces*, Journal of Economics and Knowledge Technologies (ISSN2360-5499/ISSN-L2360-5499), No.3/March 2015, p.39-42
12. Gâf-Deac I.I., (col) - *Highlight matrix of conventional performance levels in higher education*, Journal of Economics and Knowledge Technologies (ISSN2360-5499/ISSN-L2360-5499), No.3/March 2015, p.107-111
13. Gâf-Deac I.I., (col) - *Metadagramatic inserting model into database security systems*, Journal of Economics and Knowledge Technologies (ISSN2360-5499/ISSN-L2360-5499), No.2/February 2015, p. 18-22
14. Gâf-Deac I.I., (col), - *The development trough endogen status of the technical and technological changes*, Journal of Economics and Knowledge Technologies (ISSN2360-5499/ISSN- L2360-5499), No.1/ January 2015, p.68-73

15. Gâf-Deac I.I.,- *Bazele juridice și economice ale sistemelor de resurse în noua economie*, Ed. Infomin, Deva, 2007
16. Gâf-Deac I.I., - *Metodologie complexă integrată computerizată pentru procesarea dezvoltării structurilor sistemice*, Revista Asigurarea și Promovarea Calității, București, nr.5/2002
17. Iliș N.T., - *Tendențe de reconsiderare în România a perfecționării tehnologiilor de exploatare în condițiile noii clasificări a resurselor/rezervelor*, Universitaria Ropet 2003, Inginerie Minieră, Ed. Universitas, Petroșani. 2003
18. Lehr, J.K., Rice, R., - *Organizational Measures as a Form of Knowledge Management: A Multitheoretic, Communication-Based Exploration*, Journal of the American Society for Information Science and Technology, no. 2, 2002
19. Makishima, S.,- *Pattern Dynamics. A Theory of Self-Organization*, Kodansha Scientific, Tokyo, 2001

**STUDIUL PRIVIND ANALIZA DE NEVOI A
GRUPULUI ȚINTĂ DIN REGIUNEA SUD-MUNTENIA**

**STUDY REGARDING THE NEEDS ANALYSIS OF THE
TARGET GROUP IN THE SOUTH-MUNTENIA REGION**

conf. univ. dr. Floarea GEORGESCU
Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice, București, România

Rezumat.

Termenul „antreprenor” a început să fie folosit tot mai des în contextul dezvoltării economice, iar actuala guvernare abordează antreprenoriatul drept sursa stabilă de creare a valorii adăugate și a locurilor de muncă.

Sistemul antreprenorial creat în S.U.A se datorează în egală măsură Guvernului și Universităților care au dezvoltat programe performante de stimulare a spiritului antreprenorial. În ultimele decenii țările U.E. au devenit tot mai conștiente că decalajul față de S.U.A. se datorează și unui deficit de spirit antreprenorial și au căutat căi de stimulare a acestuia.

În privința României, în ultimii ani au fost lansate programe de stimulare a IMM-urilor, specialiștii fiind de acord că dezvoltarea unui sector viabil, precum cel al IMM-urilor, în structura economică a țării este esențială. Deși preferată o slujbă la stat, în contextual în care proiectul Legii salarizării unitare anunță salarii majorate pentru această categorie de salariați, totuși studii recente arată ca românii doresc să-și asume riscul de a gestiona propria afacere și de a-și dezvolta spiritul antreprenorial. Astfel, conectată permanent la nevoile și realitățile pieței, Universitatea Spiru Haret s-a implicat activ și a creat programe de pregătire prin care se pot dezvolta practicile economiei antreprenoriale.

În acest context am realizat o analiză de nevoi a grupului țintă din regiunea Sud-Muntenia, centrata pe ideea antreprenoriatului. Această analiză are ca obiectiv identificarea grupului țintă din regiunea de dezvoltare Sud- Muntenia precum și nevoile acestora. Demersul structurat a fost conceput astfel încât să identifice și să implementeze nevoile grupurilor țintă din județele Argeș, Dâmbovița, Prahova, Călărași, Ialomița, Giurgiu și Teleorman, în ceea ce privește dezvoltarea culturii antreprenoriale.

Abstract

The term “entrepreneur” has begun to be used increasingly more in the context of the economic development, and the current governance is addressing entrepreneurship as the stable source for creating added value and jobs.

The entrepreneurial system created in the US is equally due to the government and the universities that have developed advanced programs for stimulating the entrepreneurial spirit. In the recent decades, the EU countries have become increasingly aware that the gap in regard to the US is also due to a lack of entrepreneurial spirit and have sought ways to stimulate it.

Regarding Romania, SME incentives programs have been launched over the past years, specialists agreeing that, in the country’s economic structure, the development of a viable sector, such as that of the SMEs, is essential. Although a state job is preferred, in the context of the Draft Law on the unitary pay system announcing higher salaries for this category of employees, yet recent studies show that Romanians want to take on the risk of managing their own business and developing their entrepreneurial spirit. Thus, permanently connected to the needs and realities of the market, Spiru Haret University has been actively involved and has created training programs through which the practices of the entrepreneurial economy can be developed.

In this context, we have conducted a needs analysis of the target group in the South-Muntenia region, centred on the idea of entrepreneurship. This analysis aims to identify the target group in the South-Muntenia development region, as well as its needs. The structured approach was thus designed to identify and implement the needs of the target groups in Argeș, Dâmbovița, Prahova, Călărași, Ialomița, Giurgiu and Teleorman counties in terms of the entrepreneurial culture’s development.

Cuvinte cheie: *antreprenoriat, economie antreprenoriala, cultura antreprenoriala, spirit antreprenorial.*

Keywords: *entrepreneurship, entrepreneurial economy, entrepreneurial culture, entrepreneurial spirit.*

Cod JEL: M13

1. OBIECTIVELE CERCETĂRII

1.1. Obiectiv general:

Analiza de nevoi a avut ca obiectiv identificarea grupului țintă din regiunea de dezvoltare *Sud-Muntenia* precum și nevoile acestora. Demersul structurat a fost conceput astfel încât să identifice și să implementeze metode de analiză a nevoilor grupurilor țintă din județele *Argeș, Dâmbovița, Prahova, Călărași, Ialomița, Giurgiu și Teleorman.*

1.2. Obiective specifice:

- analiza contextului fiecărui județ în ceea ce privește nevoia de formare profesională în domeniul antreprenoriatului;
- analiza contextului fiecărui județ în ceea ce privește înființarea de microîntreprinderi prin accesare de Fonduri Europene;
- analiza nevoilor grupului țintă în ceea ce privește oferirea de sprijin în elaborarea Planurilor de afaceri;
- analiza nevoilor grupului țintă privind monitorizarea firmelor în perioada implementării Planurilor de afaceri.

2. METODEDE ȘI INSTRUMENTE UTILIZATE

Metoda utilizată a fost investigația prin metoda chestionarului, o abordare cantitativă pentru colectarea informației, care a utilizat chestionarul ca instrument al investigației. A fost realizat un chestionar pe tema analizei de nevoi (*Anexa 1*), adaptat persoanelor din grupul țintă.

Analiza de nevoi a fost realizată de persoane desemnate pentru fiecare județ în parte, folosind metoda chestionarului.

Chestionarele au fost aplicate unui număr de 240 voluntari. Acest număr de respondenți fiind considerat reprezentativ din punct de vedere statistic, pentru grupul țintă stabilit în cadrul proiectului și este relevant din perspectiva analizei de nevoi.

Fiecare chestionar a fost distribuit electronic, fiind postat pe site-ul Facultății de Științe Economice București, la adresa http://www.spiruharet.ro/data/2016/10/chestionar_start_up_plus.pdf, dar și listat pentru categoriile mai puțin familiarizate cu instrumentele TIC.

Chestionarele au fost disponibile în luna septembrie 2016, iar în perioada 1-10 octombrie 2016 au fost colectate, centralizate și interpretate cele 240 de chestionare valide, etapă cuprinsă în prezentul Raport.

Toate informațiile din chestionare au fost centralizate în *Anexa 2-Centralizatorul datelor privind analiza nevoilor pentru grupul țintă din regiunea Sud-Muntenia.*

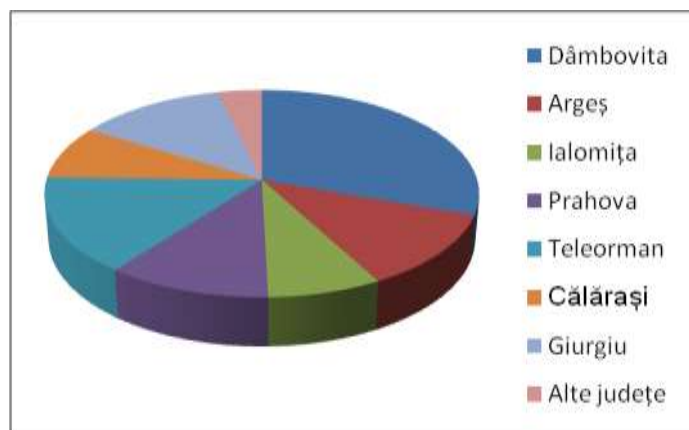
Ulterior datei de 10 octombrie, data limită de colectare a chestionarelor, au mai fost transmise din cele 7 județe, în jur de 20 de chestionare ce nu au mai fost cuprinse în prezentul Raport.

3. REFERINȚE ASUPRA GRUPULUI ȚINTĂ

3.1. Investigația prin chestionar

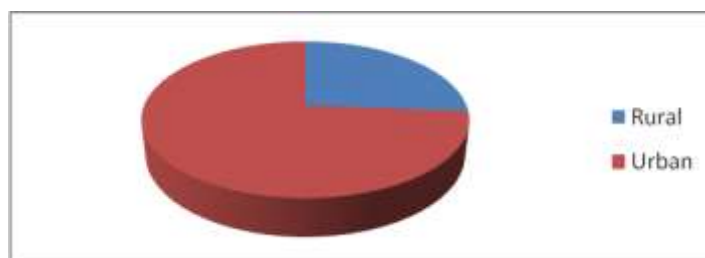
DOMICILIUL persoanelor care au completat cele 240 chestionare valide este situat în cele șapte județe din regiunea de dezvoltare Sud-Muntenia. Cei mai mulți repondenți sunt din județul Dâmbovița (73 persoane), iar la polul opus se situează județul Ialomița (18 persoane). Un interes crescut de a se implica este manifestat de repondenți din județele Teleorman, Giurgiu și Argeș.

JUDEȚUL	NUMĂR PERSOANE	%
Dâmbovița	73	30.42%
Argeș	28	11.67%
Ialomița	18	7.50%
Prahova	26	10.83%
Teleorman	36	15%
Călărași	20	8.33%
Giurgiu	30	12.50%
Alte județe	9	3.75%
TOTAL	240	100%

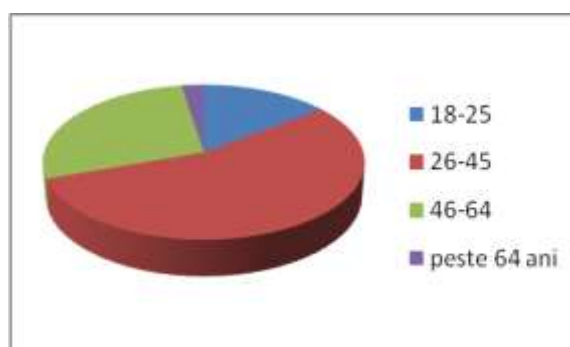
MEDIUL DE PROVENIENȚĂ: Din punct de vedere al mediului de proveniență, 73.75% dintre respondenți aparțin mediului urban și 26.25 % dintre respondenți mediului rural.

MEDIUL	NUMAR PERSOANE	%
Rural	63	26.25%
Urban	177	73.75%
TOTAL	240	

VÂSTA PERSOANELOR care au completat chestionarul este reprezentată de persoane peste 18 ani. Cei mai mulți dintre respondenți au vârsta cuprinsă între 26–45 ani (132 respondenți). La polul opus se află segmentul de vârstă peste 64 de ani (6 respondenți), ceea ce poate sugera faptul că persoanele vârstnice doresc mai puțin să se implice în activități de antreprenoriat. Un interes crescut de a se implica este manifestat de grupul de vârstă cuprins între 46 – 64 ani (67 respondenți) și 18 – 25 ani (35 respondenți).

VÂRSTA	NUMĂR PERSOANE	%
18-25	35	14.58%
26-45	132	55%
46-64	67	27.92%
peste 64 ani	6	2.50%
TOTAL	240	

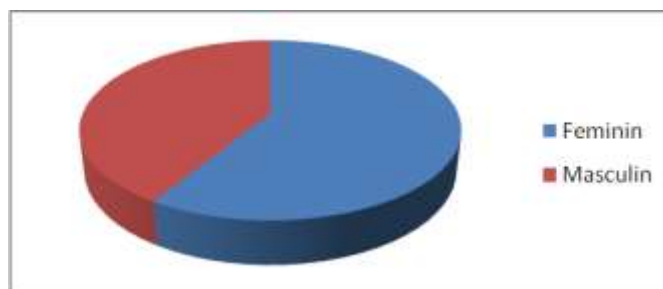

GENUL: Pe lângă vârstă, a mai fost prestabilit un alt criteriu și anume genul, deoarece am pornit cu ipoteza că vor fi diferențe interesante de observat între răspunsurile persoanelor de

sex feminin și masculin. Astfel, au fost chestionate 141 de persoane de gen feminin și 99 de persoane de gen masculin.

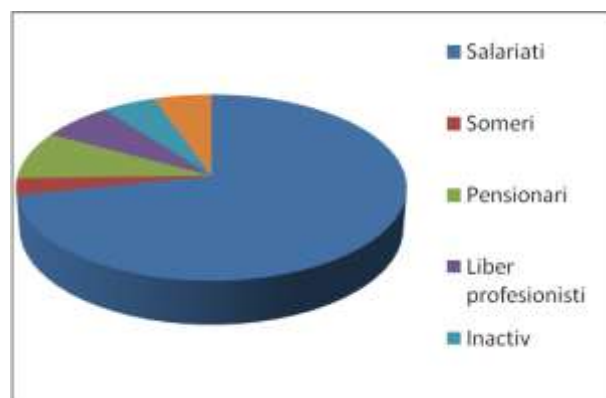
Se observă un interes mai mare al persoanelor de sex feminin (58.75%) față de cele de sex masculin (41.25%), având în vedere că acest chestionar putea fi accesat de către orice adult.

GENUL	NUMĂR PERSOANE	%
Feminin	141	58.75%
Masculin	99	41.25%
TOTAL	240	100.00

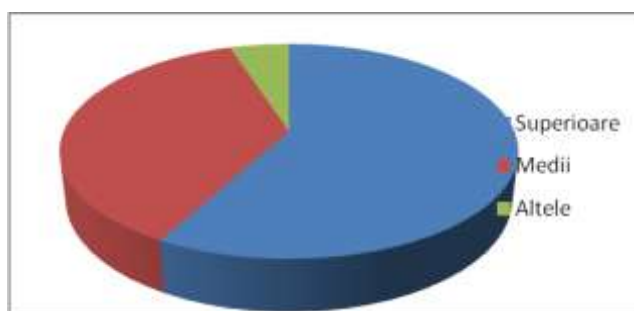
OCUPAȚIA: Cei 240 de respondenți care au completat chestionarul au fost reprezentați de: salariați (172 respondenți), pensionari (20 respondenți), șomeri (7 respondenți), liberi profesioniști (16 respondenți), inactivi (12 respondenți), alte categorii (studenți, întreprinzători, 13 respondenți)

OCUPAȚIA	NUMĂR PERSOANE	%
Salariați	172	71.67%
Someri	7	2.92%
Pensionari	20	8.33%
Liber profesioniști	16	6.67%
Inactiv	12	5.00%
Alte categorii	13	5.42%
TOTAL	240	100.00

NIVELUL STUDIILOR: Grupul de respondenți a fost format cu preponderență din absolvenți cu studii superioare. Astfel 57.92% dintre respondenți au finalizat o universitate, 37.08% au studii medii, iar 5% alte studii. Completarea chestionarelor de către persoane care au finalizat o universitate reliefează faptul că persoanele cu studii superioare doresc să se implice în activități de antreprenariat.

STUDII	NUMĂR PERSOANE	%
Superioare	139	57.92%
Medii	89	37.08%
Altele	12	5.00%
TOTAL	240	100%

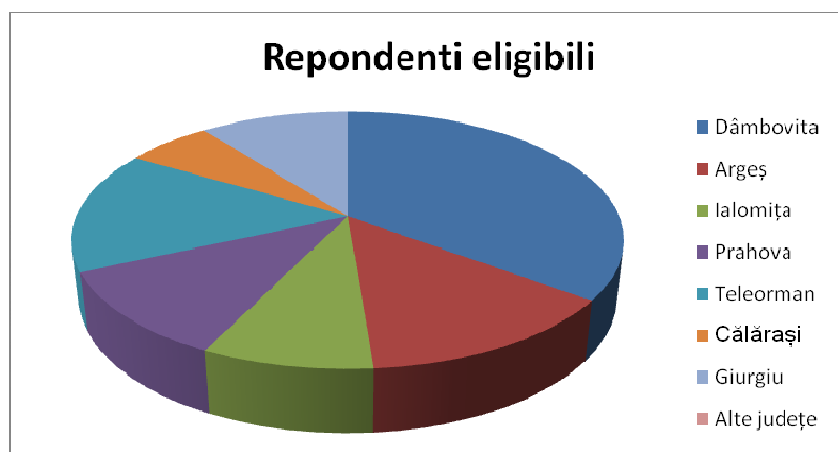

4. RAPORTUL CANTITATIV- colectarea răspunsurilor pentru fiecare chestionar

ELIGIBILITATEA REPONDENȚILOR: Din numărul total al persoanelor chestionate, respectiv 240, aplicând criteriile de eligibilitate, doar 201 persoane sunt eligibile, în sensul că doresc să înființeze o afacere neagrăcolă, în mediul urban. Cele 39 de persoane au fost declarate neeligibile din următoarele considerente:

- 19 repondenți nu doresc să înființeze o firmă;
- 2 repondenți nu știu în ce domeniu să desfășoare o activitate;
- 4 repondenți sunt tineri Neet s, 18-25 de ani;
- 8 repondenți doresc să înființeze o afacere în zonă rurală;
- 6 repondenți au domiciliul în regiunea București-Ilfov.

DOMICILIUL	NUMĂR TOTAL REPONDENȚI	din care			
		Eligibili	%	Neeligibili	%
Dâmbovița	73	71	35.32	2	5.13
Argeș	28	27	13.43	1	2.56
Ialomița	18	17	8.46	1	2.56
Prahova	26	22	10.95	4	10.26
Teleorman	36	31	15.42	5	12.82
Călărași	20	12	5.97	8	20.51
Giurgiu	30	21	10.45	9	23.08
Alte județe	9	0	0.00	9	23.08
TOTAL	240	201	100.00	39	100.00

Răspunsul la întrebarea “În cazul în care doriți să înființați o afacere, aveți asigurată finanțarea?” a fost 100% NU. Toate persoanele chestionate, declarate eligibile, au nevoie de finanțare pentru a putea începe și desfășura o activitate.

Cele 201 persoane eligibile au declarat că doresc să-și înființeze o afacere neagră în următoarele orașe:

JUDEȚUL	ORAȘE
<i>Dâmbovița</i>	<i>Târgoviște, Titu, Pucioasa, Moreni, Răcari, Găești</i>
<i>Argeș</i>	<i>Câmpulung, Mioveni</i>
<i>Ialomița</i>	<i>Amara, Slobozia</i>
<i>Prahova</i>	<i>Ploiești, Câmpina, Breaza, Bușteni, Comarnic</i>
<i>Teleorman</i>	<i>Roșiori de Vede, Turnu Magurele, Videle, Alexandria, Zimnicea</i>
<i>Călărași</i>	<i>Călărași</i>
<i>Giurgiu</i>	<i>Mihăilești, Giurgiu, Bolintin</i>

Răspunsul la întrebarea “În ce domeniu doriți să înființați afacerea?” a fost extrem de variat, astfel printre activitățile precizate în chestionare enumerăm următoarele:

JUDEȚUL	ACTIVITĂȚI
<i>Dâmbovița</i>	<i>Servicii curățenie, Prelucrarea lemnului, Formare profesională, Construcții, Transporturi, Comerț, Consultanță juridică, Asigurări, Creație vestimentară, Turism, IT, Producție textile, Școala de șoferi, Service auto, Tabere școlare, Cosmetica, Alimentație publică, Activități meșteșugărești, Activități sportive, Spălătorie auto, Comerț cu produse tradiționale, Agroturism, Pariuri sportive</i>
<i>Argeș</i>	<i>Prelucrarea fructelor de pădure, Prelucrarea laptelui, Producție materiale de constructive, Comerț, Comerț cu bijuterii hand made, Transport, Spălătorie auto, Consultanta psihologica, Agrement, Servicii curățenie, Asigurări, Servicii contabilitate, Prelucrarea lemnului, Turism</i>
<i>Ialomița</i>	<i>Frizerie, Coafura, Turism, Producție textile, Activități meșteșugărești</i>
<i>Prahova</i>	<i>Confecții, Comerț, IT, Turism, Comerț electronic, Coafura, Amenajări interioare, Activități meșteșugărești, Formare profesionala</i>
<i>Teleorman</i>	<i>IT, Comerț, Industria alimentară, Alimentație publică, Turism, Servicii curățenie, Club, Frizerie, Service auto,</i>
<i>Călărași</i>	<i>Servicii de arhitectura, Producție pahare de carton, Impresariat sportiv, Service auto, IT, Consultanță, Muzică, Sportiv, Procesare legume și fructe, Cosmetică</i>
<i>Giurgiu</i>	<i>Coafor, Service auto, Tâmplărie, Producție mobilă, PSI, Construcții, Consultanță, Pază și protecție, Agrement, Transport, Comerț, Alimentație publică,</i>

Din analiza chestionarelor rezultă că nevoile persoanelor intervievate și declarate eligibile, se referă în special la următoarele aspecte:

- 100% doresc să înființeze o afacere accesând fonduri în cadrul unui proiect finanțat din fonduri europene;
- 100% au nevoie de sprijin pentru înființarea unei afaceri;
- 100% doresc să urmeze un curs pentru îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale;
- 100% au nevoie de îndrumare pentru întocmirea unui plan de afaceri;

- 100% au nevoie de monitorizare pe perioada implementării planului de afaceri;
- 100% ar dori să primească informații cu privire la posibilitățile de finanțare a microîntreprinderilor din fonduri nerambursabile.

Anexa 1

Model Chestionar de analiză a nevoilor grupului țintă

CHESTIONAR START UP PLUS

(bifați varianta de răspuns dorită)

1. DATE DE CONTACT	NUME PRENUME TELEFON E-MAIL
2. DOMICILIUL/ REȘEDINȚĂ	LOCALITATE JUDEȚ
3. VÂRSTA	18 – 25 ANI 26 – 45 ANI 46 – 64 ANI PESTE 64 ANI
4. STUDII	MEDII SUPERIOARE ALTELE (explicați)
5. STATUTUL PE PIAȚA MUNCII	SALARIAT SOMER INACTIV LIBER PROFESIONIST PENSIONAR ALTELE (explicați)
6. DORIȚI SĂ ÎNFIINȚAȚI O AFACERE?	DA NU
7. DACA RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA ANTERIOARĂ ESTE DA, AVEȚI ASIGURATĂ FINANȚAREA?	DA NU
8. DACĂ RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA NR. 6 ESTE DA – PRECIZAȚI JUDEȚUL ȘI ORAȘUL UNDE DORIȚI SĂ ÎNFIINȚAȚI AFACEREA.	JUDEȚUL ORAȘUL
9. DACĂ RĂSPUNSUL LA ÎNTREBAREA NR. 6 ESTE DA – ÎN CE DOMENIU DORIȚI SA ÎNFIINȚAȚI AFACEREA?	
10. AȚI DORI SĂ ÎNFIINȚAȚI O AFACERE ACCESÂND FONDURI ÎN CADRUL UNUI PROIECT FINANȚAT DIN FONDURI EUROPENE?	DA NU
11. AȚI AVEA NEVOIE DE SPRIJIN PENTRU ÎNFIINȚAREA UNEI AFACERI?	DA NU
12. AȚI DORI SĂ URMAȚI UN CURS PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CUNOȘTINȚELOR	DA

ANTREPRENORIALE?	NU
13. AVEȚI NEVOIE DE ÎNDRUMARE PENTRU ÎNTOCMIREA UNUI PLAN DE AFACERI?	DA NU
14. AVEȚI NEVOIE DE MONITORIZARE PE PERIOADA IMPLEMENTĂRII PLANULUI DE AFACERI	DA NU
15. AȚI DORI SĂ PRIMIȚI INFORMAȚII REFERITOARE LA POSIBILITĂȚILE DE FINANȚARE A MICROÎNTRERINDERILOR DIN FONDURI NERAMBURSABILE?	DA NU

Bibliografie:

1. Boboc, Ion (2003) – *Comportament organizațional și managerial*, Vol. I și II, București: Editura Economică;
2. Boboc, Ion și Boboc Viorica (2009) – *Management strategic: teorie și practici privind formele asociative de tip public, privat și ONG din agricultură*, București: Editura Pro Universitaria;
3. Boboc, Ion (2010) – *Managementul strategic al rețelelor de politici publice*, București: Editura Universitară;
4. Ghenea, București: Editura (2011) – *Antreprenoriat: Drumul de la idee la oportunități și succes în afaceri*, București: Editura Universul Juridic;
5. Pascaru, Mihai; Buțiu, Călina Ana și Gavrilă-Paven, Ionela (2004) – *Antreprenoriatul de subzistență și unele reprezentări asupra șanselor de dezvoltare economică în ruralul Munților Apuseni* (Internet, website: <http://www.oeconomica.uab.ro/upload/lucrari/820063/10.pdf>);
6. Tudosie, Iulian; Ene, Corneliu și Stioan, Florin (2006) – *Curs antreprenorial: Business Start-up*, București: Arrow Training Centre (Proiect finanțat de Phare și Guvernul României);

MANAGEMENTUL CUNOAȘTERII, RESURSĂ STRATEGICĂ A FIRMEI

KNOWLEDGE MANAGEMENT AS A STRATEGIC BUSINESS RESOURCE

Adam GRZEGORCZYK, Eugen GHIORGIȚĂ
University of *Promotion in Warsaw*
Spiru Haret University Bucharest

Rezumat.

Dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere înseamnă că firmele de astăzi se confruntă cu multe dintre noile provocări de adaptare la un mediu mereu în schimbare. De la începutul anilor 1990, managementul cunoașterii a devenit nu doar o disciplină academică, ci mai mult decât atât, o metodă eficientă de a asigura îmbunătățirea continuă a organizației. Căutarea de avantaje competitive a determinat companiile să se concentreze asupra filosofiei complexe a capitalului intelectual și a conceptelor sale conexe: capitalul uman, capitalul structural, capitalul organizațional, proprietatea intelectuală și, nu în ultimul rând, capitalul relațional. Prezentul articol prezintă o scurtă perspectivă asupra complexității diverselor concepte ale managementului cunoașterii aflate într-o permanentă schimbare și evoluție.

Abstract.

The development of a knowledge-based economy means that today's businesses face many of the new challenges of adapting to the changing environment. Since the early 1990s, knowledge management became not only an academic discipline, but more than that, an effective way to assure the continuous improvement of the organization. The search for competitive advantages led companies to focus on the complex philosophy of intellectual capital and its connected concepts: human capital, structural capital, organizational capital, intellectual property, and last but not least, relational capital. The present article puts forward a short insight into the complexity of the ever changing and evolving system of knowledge management various concepts.

Cuvinte-cheie: *managementul cunoașterii, active intangibile, capital intelectual, proprietate intelectuală, capital structural, capitalul-client*

Keywords: *knowledge management, intangible assets, intellectual capital, intellectual property, structural capital, customer capital*

JEL Codes: D83; E22, J24

Introducere

Proprietatea intelectuală este strâns legată de procesul de dobândire, dezvoltare și utilizare a cunoștințelor în cadrul firmei. Analizând definiția proprietății intelectuale, putem concluziona că este rezultatul muncii, abilităților, competențelor și atitudinilor umane, cum ar fi creativitatea, ingeniozitatea, inventivitatea. Ea apare ca rezultat al creativității umane și este rodul muncii sale mentale.

Factorul cheie pentru succesul unei afaceri este omul. El este subiectul tuturor acțiunilor. El creează, construiește și îndeplinește sarcini într-o întreprindere folosind cunoștințele sale.

Cunoașterea este strâns legată de factorul uman, care este definit în organizație drept *capital uman*. Pe cunoaștere se bazează întreaga civilizație umană. Deoarece omul este o ființă gânditoare, el are capacitatea de a acumula procese și de a transmite cunoștințe.

Cunoașterea a însoțit omul de la originea omenirii. Aproape în fiecare moment al vieții o persoană trebuie să se ocupe de cunoaștere și să participe la crearea, fluxul și exploatarea ei.

Analizând geneza cunoașterii într-o organizație se poate concluziona că întotdeauna cunoașterea a fost utilizată în cadrul firmelor. De altfel, de sute de ani, proprietarii organizației și-au transmis cunoștințele succesorilor. Meșterul care transmitea cunoștințele calfei și calfa ucenicului gestionau resursele cunoașterii.

Primul savant care a apreciat importanța cunoașterii în economie a fost Peter Drucker. El a introdus termenii „muncă bazată pe cunoaștere” (*knowledge work*) și „lucrător bazat pe cunoaștere” sau „specialist” (*knowledge worker*). Drucker a considerat, de asemenea, că ne aflăm în epoca societății cunoașterii, în care *lucrătorii bazați pe cunoaștere* (specialiștii) și *cunoștințele* sunt resursele primordiale, iar resursele considerate anterior ca fiind tradiționale, precum capitalul, pământul și munca, își pierd importanța.

Peter Drucker recunoaște rolul important al cunoașterii, subliniind că „*cunoașterea a devenit un avantaj economic major și cea mai importantă și poate singura sursă de avantaj competitiv*”. În plus față de resursele clasice precum pământul, munca și capitalul, cunoștințele au crescut în ultimii ani devenind o resursă cheie pentru organizații. Multe analize științifice, precum și experiența practică, arată că acestea au devenit o resursă strategică pentru organizație. Astăzi, vorbim despre „capitalul cunoașterii” care contribuie la creșterea și succesul strategic pe piață al întreprinderii [1].

Lumea afacerilor a ajuns să conștientizeze venirea unei noi epoci, a cărei bogăție principală este cunoașterea, și o nouă elită a „muncitorilor cunoașterii”, a cărui capital se află în cap. Fiecare companie are propria cunoaștere individuală, aflată în capetele angajaților.

Nici un om nu are suficiente cunoștințe pentru a construi singur un calculator sau un avion modern. Este nevoie de cunoștințe versatile în diverse domenii, care depășesc capacitățile umane ca indivizi. Doar organizațiile pot să depășească capacitățile omului ca individ, dispunând de cunoașterea mai multor persoane laolaltă, respectiv de așa-numitul „capital uman”.

Efectul acțiunii capitalului uman îl constituie inovațiile. Inovația este unul dintre elementele importante de construire a avantajului competitiv între firmele care operează în economia bazată pe cunoaștere. Prin urmare, este din ce în ce mai mult necesar ca atenția organizației să se concentreze asupra procesului de creare a cunoștințelor, deoarece condițiile moderne impun obținerea cunoștințelor de către firmă la un anumit loc și timp, astfel încât să poată funcționa eficient și să fie competitivă pe piață. [2].

1. Proprietatea intelectuală în cadrul firmei

Proprietatea intelectuală este strâns legată de economia bazată pe cunoaștere, inventivitate și inovații care uneori sunt cele mai importante componente ale valorii firmei.

Dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere face ca întreprinderile de astăzi să se confrunte cu multe dintre noile provocări de adaptare la mediul în schimbare. Waldemar Walczak include, printre altele, dobândirea cunoștințelor și a capitalului intelectual ca sursă de avantaj competitiv, dezvoltarea spiritului antreprenorial, implementarea de noi soluții tehnologice, crearea de întreprinderi inovatoare. El consideră că proprietatea intelectuală este un tip specific de imobilizare necorporală a unei întreprinderi cu statut juridic special, care necesită, în multe cazuri, cheltuieli financiare specifice asociate conservării și protecției sale. Este o componentă a *capitalului organizațional*, care este una dintre componentele care alcătuiesc *capitalul intelectual* al organizației. Capitalul intelectual este construit pe baza utilizării unor cunoștințe valoroase și a unor active necorporale unice pentru a genera beneficii viitoare prin care o companie poate obține un avantaj competitiv prin contribuția semnificativă la construirea valorii de piață.[3]

2. Conceptul de capital intelectual

Natura capitalului intelectual nu este încă pe deplin înțeleasă și descrisă, astfel încât este dificil să fie definit în termeni clari și fără ambiguitate. Pe de altă parte, eforturile reprezentanților cercurilor interesate de a găsi o definiție uniformă au dus la numeroase definiții, dar niciuna dintre ele nu a fost recunoscută până în prezent și, prin urmare, nu a fost universal acceptată.[4].

Încercarea de a identifica esența capitalului intelectual constă în diferențierea între valoarea de piață și valoarea contabilă a unei întreprinderi. Cu toate acestea, câtă vreme diferența a fost mică, nu a fost luată în considerare. Pe măsură ce în privința stabilirii valorii de piață a unei firme au început să fie decisive activele necorporale, rolul capitalului intelectual a crescut [5].

Skandia este un precursor în domeniul cercetării capitalului intelectual în sectorul asigurărilor, înființat acum 150 de ani în Suedia. Prin urmare, definiția cea mai răspândită a capitalului intelectual este definiția care este rezultatul cercetărilor efectuate în această întreprindere. Aceste studii au permis definirea capitalului intelectual ca sumă a capitalului uman și a capitalului structural. La începutul anilor 1990, a fost elaborat un sistem de raportare pentru a arăta starea valorilor intelectuale ale companiei.

În 1995, Skandia a lansat primul raport public anual privind capitalul intelectual, care a fost o completare a raportului financiar. Această companie, a fost prima care a introdus oficial postul de *director pentru capitalul intelectual* în structura sa organizațională. Directorul de capital intelectual al lui Skinner AFS, Leif Edvinsson, a descris capitalul intelectual drept "cunoaștere care poate fi transformată în valoare". [6].

Definiția elaborată împreună de către Leif Edvinsson și Michael Malonea identifică capitalul intelectual ca posedând cunoștințe, experiență, tehnologie organizațională, relații cu clienții și abilități profesionale care permit unei firme să obțină un avantaj competitiv. Acești autori folosesc interschimbabil termeni precum *capitalul cunoașterii*, *activele nefinanciare*, *activele necorporale*, *activele ascunse*, *activele invizibile* și *mijloacele de realizare a obiectivului*. [7]

Merită menționate definiții similare elaborate de oamenii care colaborează cu Skandia sau inspirați de ideea lui Edvinsson. Tom Stewart definește acest concept ca fiind "suma a tot ceea ce știe fiecare în organizație, respectiv ceea ce îi conferă un avantaj competitiv". Prezentând capitalul intelectual ca material intelectual, adică cunoștințe, informații, proprietate intelectuală și experiență care pot fi folosite pentru a crea bogăție, Stewart arată că elementele capitalului intelectual sunt: brevete, procese, abilități manageriale, tehnologie, informații despre consumatori și furnizori și experiență [8].

Definind *capitalul intelectual*, Patrick Sullivan subliniază: "Este tot ce rămâne atunci când termini treaba dincolo de ușa afacerii tale și este, de asemenea, suma cunoștințelor și a tot ce poate fi transformat în profituri reale de afaceri". [9]

Klark E Sveiby, atunci când definește capitalul intelectual, îl leagă strâns de noțiunea de *management al cunoașterii*. Susținând că "managementul intelectual și managementul cunoașterii sunt concepte gemene - două trunchiuri ale aceluiași copac", autorul subliniază că principala diferență este gradul de dinamică a ambelor concepte, adică capitalul intelectual este un concept static și este necesar să utilizezi verbe pentru activitățile asociate capitalului intelectual. Pe de altă parte, *managementul cunoașterii* este un termen activ și poate fi definit ca arta de a crea valoare din activele necorporale pe care o organizație le deține. [10]

La rândul ei, Annie Brooking descrie capitalul intelectual ca fiind un concept complex, cuprinzând componente precum activele pieței, activele factorilor umani, activele infrastructurii și proprietatea intelectuală. Autoarea prezintă ideea potrivit căreia „capitalul intelectual este rezultatul interacțiunii mai multor subproces, respectiv formularea strategiei de piață, gestionarea cunoștințelor, selectarea instrumentelor adecvate pentru organizarea și gestionarea proprietății intelectuale”. [11]

Conform definiției date de Göran Roos și Johan Roos, capitalul intelectual este "suma activelor ascunse ale unei firme care nu este inclusă în bilanțul ei, incluzând atât ceea ce se află în capetele [mințile] angajaților, cât și ceea ce a rămas după plecarea lor" [12]

Gordon Petrash de la Dow Chemical descrie capitalul intelectual drept „cunoașterea care are potențialul de a se transforma în valoare” [13].

Recent, definiția OECD privind capitalul intelectual propusă de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică este destul de des utilizată. Aceasta descrie capitalul intelectual ca fiind „valoarea economică a două categorii de active necorporale ale unei întreprinderi: capital organizațional (structural) și capital uman”. [14]

Kazimierz Perechuda, în cartea sa *Knowledge Management in Enterprise*, căutând esența definiției *capitalului intelectual* arată că acesta a fost, de asemenea, definit ca diferența dintre valoarea de piață a unei întreprinderi și costul schimbului activelor sale, ceea ce, potrivit autorului, înseamnă combinarea Imobilizărilor necorporale care permit unei societăți să funcționeze și să prospere. Și pentru că au fost formalizate, capturate, forțate să acționeze, sunt în permanență verificate pentru a crea o ofertă de valoare mai mare pentru clienți și părțile interesate. Autorul, reușind să identifice relația între *cunoaștere* și *capitalul intelectual*, reamintește definiția lui Karl Wiiga, în care capitalul intelectual este definit ca fiind alcătuit din: cunoștințe, experiență practică, tehnologie, relații bune cu clienții și toate abilitățile care permit firmei să obțină avantaje competitive. Perechuda atrage, de asemenea, atenția asupra definiției lui Mariusz Strojny, în care capitalul intelectual „constă din proprietatea intelectuală, care se extinde de la dobândirea de noi cunoștințe (învățare) prin invenții la crearea de relații valoroase cu ceilalți” [15]

Kazimierz Perechuda citează, de asemenea, punctele de vedere ale Mariusz Bratnicki și Jan Strużyn, precizând că valoarea totală a unei firme este formată din capitalul material, respectiv, tangibil și financiar și intelectual. Acești autori descriu capitalul intelectual ca fiind „suma cunoștințelor deținute de către persoanele care formează comunitatea corporativă și transformarea practică a cunoștințelor în valorile întreprinderii. Ea cuprinde toate elementele irelevante care generează diferența dintre valoarea totală a unei firme și valoarea sa financiară.” [16]

Agnieszka Sopińska prezintă perspectiva potrivit căreia capitalul intelectual creează activele non-financiare, deci „invizibile”, ale unei firme, de obicei nerecunoscute în raportarea bilanțieră, reprezentând un mijloc de realizare a obiectivelor viitoare în calitate de „capital de cunoștințe” al firmei. Autoarea precizează părțile sale componente, menționând: cunoștințele, experiența, tehnologia organizațională, relațiile cu clienții și abilitățile profesionale, precizând că ele includ atât ceea ce se află în mintea membrilor organizației, cât și ceea ce rămâne în organizație atunci când aceștia o părăsesc. Printre *activele ascunse* se pot distinge: cunoștințele, competențele, inovarea și capacitatea angajaților firmei de a-și îndeplini în mod eficient sarcinile. În plus, merită menționate: valoarea firmei, cultura organizațională și filozofia sa de acțiune (așa-numitul *capital uman*), precum și tot ceea ce susține productivitatea angajaților, precum sistemele hardware, bazele de date, structurile organizatorice, brevetele și mărcile comerciale. (Așa-numitul *capital structural*) [17]

Bogusław Kaczmarek și Waldemar Walczak în cartea lor *Managementul cunoașterii în întreprinderile contemporane* citează punctul de vedere al lui Grzegorz Urbanek, care constată: „capitalul intelectual este o resursă invizibilă care creează efecte vizibile. Capitalul intelectual este cunoașterea în sine și rezultatul transformării sale în imobilizări necorporale”. [18]

Pe baza multitudinii de definiții prezentate de literatura de specialitate, Agnieszka Sopińska, în cartea sa *Cunoașterea ca resursă strategică a întreprinderii*, a încercat să formuleze trăsăturile comune care caracterizează esența *capitalului intelectual*. După ce arată că este alcătuit din categorii diferite, autoarea precizează că acest concept se bazează pe cunoaștere și umple decalajul dintre valoarea de piață și cea contabilă, cuprinzând toate

elementele intangibile care reprezintă diferența dintre valoarea totală a firmei și valoarea sa financiară. Utilizarea corectă a acestuia oferă firmei baza pentru obținerea unui avantaj competitiv pe piață, iar gestionarea acestuia îmbunătățește valoarea companiei. [19]

2.1. Diferențiere în perceperea esenței capitalului intelectual

În practica economică, precum și în studiile teoretice din acest domeniu, conceptul de capital intelectual este adesea folosit interschimbabil cu termenii „capital de cunoștințe”, „proprietate intelectuală”, „resurse nemateriale”, „active intangibile”, „active intelectuale”. [20]

Agnieszka Sopińska subliniază că „proprietatea intelectuală” și „capitalul de cunoștințe” nu sunt sinonime cu termenul „capital intelectual”. Autoarea explică domeniul conceptual al acestor termeni, subliniind că noțiunea de *proprietate intelectuală* cuprinde proprietatea asupra brevetelor, mărcilor comerciale, drepturilor de autor și, prin urmare, este rezultatul (efectul) transformării resurselor de cunoaștere în cadrul organizației. Conceptul de „capital de cunoaștere” sau „capital de cunoștințe” include cunoștințele deținute de organizație fără efectele transformării lor, în timp ce „capitalul intelectual” cuprinde atât cunoașterea/cunoștințele dobândită(e) ca *resursă*, cât și *rezultatul transformării* acestor cunoștințe sub forma „proprietății intelectuale”. [21]

Potrivit Agnieszka Szczygielska, „capitalul intelectual” și „activele nemateriale” sunt concepte foarte asemănătoare, *capitalul intelectual* luând în considerare și tratând activele necorporale din punctul de vedere și pe baza cunoașterii/cunoștințelor și a managementului acestora. În același timp, subliniază autoarea, capitalul provine din resurse, fiind strâns legat de ele. [22]

Bogusław Kaczmarek și Waldemar Walczak, analizând domeniul conceptual al „activelor nemateriale”, susțin că acesta este un concept prezentat în sens larg desemnând „toate elementele non-monetare care nu au formă fizică, dar sunt capabile să genereze beneficii viitoare pentru întreprindere”. Autorii subliniază faptul că termenul "resurse nemateriale", considerat pe larg, reprezintă resursele de cunoștințe/cunoaștere ale capitalului uman, care nu pot fi considerate drept proprietate distinctă a unei întreprinderi, în timp ce "imobilizările necorporale" sunt proprietatea unei organizații.

Kaczmarek și Walczak indică faptul că termenii „active nemateriale” și „active intelectuale” sunt tratați drept concepte sinonime. Potrivit autorilor, termenul „intangibil” se referă la factori non-fizici, iar termenul „intelectual” se referă la resursele umane. Definind termenul de „active nemateriale”, acești autori indică faptul că „acestea includ factori care nu au formă fizică sau financiară aflați în proprietatea întreprinderii și vor fi beneficii pentru aceasta în viitor”. Analizând conceptul de "active intelectuale", Kaczmarek și Walczak menționează punctul de vedere al lui Grzegorz Urbanek, care crede că acestea pot fi definite ca „bazate pe cunoaștere, sursă deschisă pentru beneficiile viitoare ale companiei”. El adaugă apoi că "noțiunea de *active intelectuale* nu trebuie identificată cu conceptul de *active nemateriale*, deoarece nu toate activele nemateriale sunt intelectuale, deci nu toate fac parte din capitalul intelectual, ci doar când activele intelectuale sunt protejate de lege, acestea sunt proprietate intelectuală.” [23]

Potrivit lui Kazimierz Perechuda, *activele intelectuale* sunt acele bunuri bazate pe cunoaștere care sunt proprietatea societății și care, în viitor, vor fi sursă de beneficii pentru întreprindere. [24]

Această terminologie eterogenă, printre altele, a făcut ca noțiunea de *capital intelectual* să nu fie încă definită în mod clar. Varietatea definițiilor și ambiguitatea în descrierea capitalului intelectual determină ambiguitatea clasificării componentelor sale. [25]

2.2. Componentele capitalului intelectual

Analizând definițiile citate ale capitalului intelectual, se poate observa că, dat fiind domeniul larg al acestui termen, pentru descrierea sa se folosesc diferite definiții. Semnificația generală a acestor definiții nu prezintă diferențieri importante, dar face totuși posibilă gestionarea capitalului intelectual, protejarea și măsurarea lui, contribuind la precizarea gamei de active care vor fi considerate drept active necorporale. Prin urmare, este necesar să se stabilească domeniul acoperit de acest concept, respectiv categoriile și componentele din care este compus. De asemenea, în literatură nu există unicitate în acest domeniu, iar diferiți autori propun abordări diferite.

Astăzi, pot fi reținute mai multe concepte de bază. Analizându-le, se poate observa că, deși fiecare autor subliniază rolul altor componente, toate sistemele de clasificare fac o distincție destul de clară între: *capitalul uman*, *capitalul structural* și *capitalul relațional* denumit "capitalul client". Trebuie adăugat că modelul original Skandia a preluat două forme de capital intelectual: capitalul uman și capitalul structural. [26] În prezent, capitalul structural al Skandiei este subîmpărțit în „capital structural intern”, „capital structural extern-relațional” definit de Skandia drept capital sub forma "clienților". [27]

Merită subliniat aici că clasificarea propusă de Leif Edvinsson și Michael Malone în 1997 a fost o sursă de inspirație pentru mulți cercetători și a influențat puternic următoarele forme ale componentelor acestui domeniu, deoarece diferitele clasificări ale capitalului intelectual care apar în literatura de specialitate reprezintă modificarea structurării propuse de către acești autori. [28]

2.2.1. Capitalul uman

În primul rând, din domeniile specificate, capitalul uman este format din: calificări, cunoștințe, experiență, aptitudini, competențe și abilități intelectuale și interpersonale ale tuturor angajaților și managerilor organizației. Acest capital include, de asemenea, atitudini și comportamente precum onestitatea, loialitatea, angajamentul de a lucra, motivația angajaților de a împărtăși cunoștințe și informații, urmărirea realizării obiectivelor, concentrarea pe rezultate, creativitatea, deschiderea spre inovație. [29]

După cum a observat și Walczak, aceste atitudini nu sunt modelate numai de motive interne și propriul sistem de valori, ci sunt puternic influențate de cultura organizațională. [30]

În modelul Scandiei, capitalul uman este înțeles „inseparabil integrat cu omul, cu cunoștințele sale, experiența, prezența și posibilitățile de acțiune în cadrul firmei”. [31]

Analizând conceptual termenul de *capital uman*, Kazimierz Perechuda îl percepe ca fiind „competența colectivă a firmei de a extrage cele mai bune soluții din cunoștințele angajaților săi”. [32]

Merită subliniat faptul că acesta este un tip cu totul specific de capital, deoarece este cel mai important și în același timp, categoria cel mai puțin durabilă a capitalului intelectual. Acesta nu este deținut în proprietate de către organizație, putând fi doar închiriat acesteia. Plecarea unuia dintre angajați înseamnă pierderea unor competențe, experiență și mecanisme specifice de acțiune, relații informale cu clienții, furnizorii și alți angajați. Ca urmare, organizația devine mai slabă în ceea ce privește capacitatea, experiența, abilitățile, respectiv unele relații informale pe care angajatul și le-a creat cu ceilalți angajați, care s-au răsfrânt asupra eficienței funcționării organizației. [33]

2.2.2. Capitalul structural

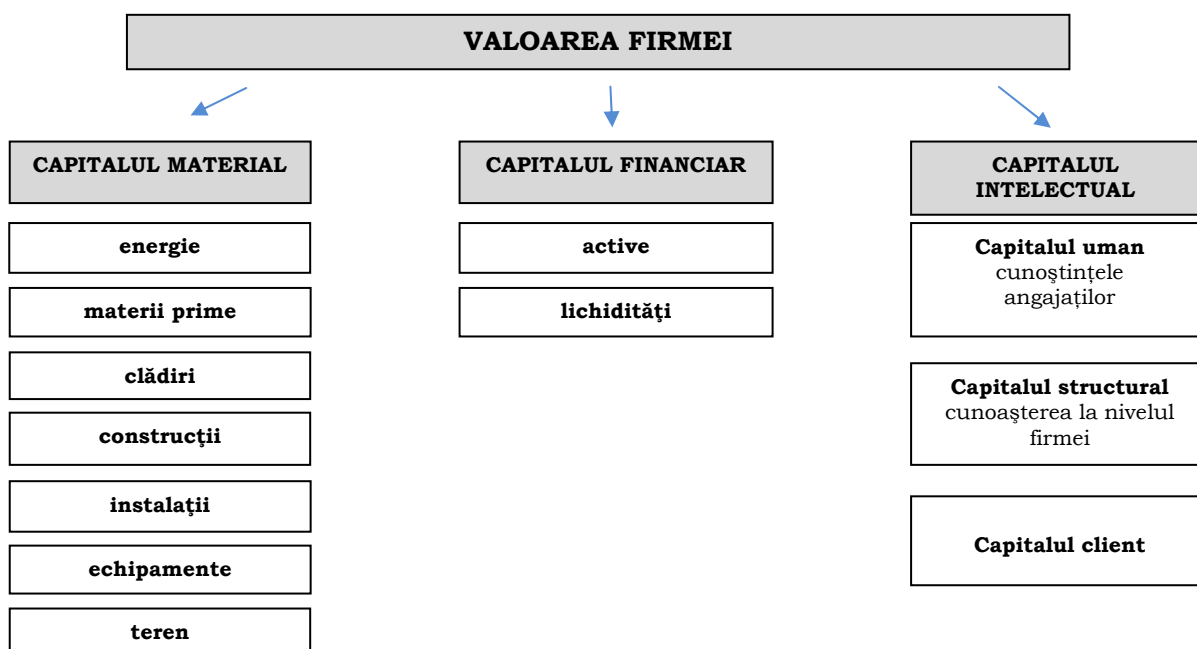
Capitalul structural este „rezultatul acțiunilor umane vizate”. [34] Constituie proprietatea unei organizații și, prin urmare, organizația este liberă să dispună de el, făcându-l adesea un obiect de tranzacționare. [35] Este alcătuit din: tehnologii, metode și procese sau așa-numitele cunoștințe organizaționale, care permit companiei să funcționeze. În plus, acest

capital include cultura organizațională, istoria organizației, metodologia de evaluare a riscurilor, metodele de gestionare, bazele de date care conțin informații despre piață sau despre clienți, sisteme de comunicații, sisteme informatice, brevete, concepții, modele, secrete de afaceri, drepturi de autor, design, inovarea, invențiile, învățarea organizațională, procesele de elaborare a strategiei. [36]

Rafael Haffer observă că capitalul structural este alcătuit din trei componente: capitalul organizațional, capitalul de inovare și capitalul de proces. Capitalul organizațional constă în procese de management, investiții în sisteme și echipamente, cultură organizațională și o filozofie care susține fluxul de cunoștințe atât în cadrul organizației, cât și în afara acesteia, baze de date, brevete, mărci comerciale și drepturi de autor. [37] Capitalul organizațional, în sensul Skandiei, constă în primul rând în investițiile strategice ale unei firme în sisteme și echipamente care accelerează fluxul de cunoștințe în cadrul firmei și în mediul extern al acesteia. [38]

Capitalul inovațional reprezintă capacitatea unei întreprinderi de a se reînnoi prin inovație sub forma drepturilor de proprietate intelectuală protejate, drepturi comerciale și alte active intangibile, cum ar fi *teoria* după care firma activează, talentele, abilitățile și competențele, permițând companiei să reacționeze rapid la progresul economic pentru a crea și comercializa noi produse și servicii. [39]

Figura 1 Componentele valorii firmei

Sursa: Elaborare proprie (Adam Grzegorzcyk) pe baza: W Kotarba, *Ochrona własności intelektualnej*, [Protejarea proprietății intelectuale] Oficyna wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2012, p. 110

Capitalul de proces este un tip de cunoștințe practice pentru crearea continuă a valorii - inclusiv procesele de lucru, procesele organizaționale, procedurile de lucru, tehnicile și programele angajaților care sporesc eficacitatea organizațională. [40]

2.2.3. Capitalul relațional – capitalul client

Capitalul relațional este *capitalul client* deseori menționat în literatură drept *capital de piață*. Acesta include potențialul firmei asociat activelor intangibile ale pieței. Se referă la relația cu clienții. În general, este vorba de legăturile și relațiile cu clienții, în special cele bazate pe loialitate, sensibilitatea față de prețuri sau perioada de cooperare cu clientul. Se compune din: mărci, diverse contracte și acorduri, de exemplu: licențiere, concesiune, strategii de marketing, inclusiv: dezvoltarea calității produselor, strategii de stabilire a prețurilor, canale de distribuție, mijloace de promovare, reputație și imagine corporativă, cu acționari, parteneri sau alte părți interesate din mediul extern al firmei. [41]

2.2.4. Relațiile elementelor capitalului intelectual

Toate elementele capitalului intelectual sunt interconectate influențându-se reciproc, deci nu trebuie separate. [42] Separarea capitalului uman în „capital structural” și „capital de piață” face imposibilă crearea capitalului intelectual al unei firme. Forța sa se datorează legăturilor dintre elementele individuale.

Oamenii creează o imagine a organizației cu care lucrează, iar atitudinile și comportamentul lor construiesc relații cu clienții și le influențează. *Capitalul-client* câștigat contribuie la consolidarea capitalului de piață și, prin urmare, acționează în mod direct pentru atragerea de noi grupuri de clienți. [43]

Capitalul uman are nevoie de capitalul structural. De asemenea, capitalul de piață fără restul elementelor nu va contribui la creșterea capitalului intelectual, deoarece nici cea mai bună marcă de produse nu va asigura succesul firmei: dacă angajații încetează să-și dezvolte abilitățile, produsul oferit poate îmbătrâni rapid din punct de vedere tehnologic. [44]

Concluzii

Proprietatea intelectuală reprezintă o parte importantă a capitalului intelectual al unei organizații, care împreună cu capitalul material și capitalul financiar determină valoarea de piață a organizației. [45]

În prezent, valoarea de piață a unei întreprinderi depășește din ce în ce mai mult valoarea contabilă a acesteia. Această diferență se datorează prezenței capitalului intelectual care include toate elementele nemateriale. Capitalul intelectual, pe lângă cunoaștere, include - dar nu se limitează la - imaginea corporativă, sistemele informatice și procedurile administrative, eficiența proceselor, experiența, potențialul personalului, know-how-ul acumulat, brevetele, cultura organizațională, atmosfera creativă și alți factori externi. Forma elementelor de mai sus ale capitalului intelectual este adesea influențată direct sau indirect de cunoaștere. [47]

References

1. A. Błaszczuk, J. Brdulak, M. Guzik, A. Pawlaczuk, „Zarządzanie wiedzą w polskich przedsiębiorstwach” [Managementul cunoașterii în întreprinderile poloneze], *Szkola Główna Handlowa (SGH)*, Warszawa 2003 p. 13.
2. A. Kowalczyk, B. Nogalski, *Zarządzanie wiedzą: koncepcja i narzędzia* [Managementul cunoașterii: concept și instrumente], Difin, Warszawa 2007, p.24-25, A. Knap-Stefaniuk, *Ludzie-bezcenny kapital „Zarządzanie Zmianami”* [Neprețuitul capital uman, în *Managementul schimbării*], 2004, nr 1 p. 23.
3. Walczak W., „Własność intelektualna - cenne niematerialne aktywa organizacji” [Proprietatea intelectuală-activ prețios al organizației], *E-mentor* nr. 2 (39)/2011.
4. A. Sopińska, „Wiedza jako strategiczny zasób przedsiębiorstwa. Analiza i pomiar kapitału intelektualnego przedsiębiorstwa” [Cunoașterea ca resursă strategică a întreprinderii], *SGH*, Warszawa 2008, p. 101-104.

5. P. Wachowiak (red.), „Pomiar kapitału intelektualnego przedsiębiorstwa”, *Szkola Główna Handlowa*, Warszawa 2005, p. 43-44.
6. *Ibidem*, p. 43-44.
7. E. Skrzypek (red.), *Zarządzanie kapitałem ludzkim w gospodarce opartej na wiedzy* [Managementul capitalului uman în economia bazată pe cunoaștere], Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2009, p. 101.
8. A. Błaszczuk [et al.], *op. cit.*, p. 73.
9. *Ibidem*.
10. A. Sopińska, *op. cit.*, p. 102; K. Perechuda (red.), *Zarządzanie wiedzą w przedsiębiorstwie* [Managementul cunoașterii în cadrul firmei], PWN, Warszawa 2005, p. 132.
11. A. Sopińska, *op. cit.*, p. 102; K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 133.
12. A. Sopińska, *op. cit.*, p. 101; E. Skrzypek (red.), *op. cit.*, p. 184.
13. A. Sopińska, *op. cit.*, p. 102; K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 132.
14. K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 133.
15. *Ibidem*, p. 130, 132.
16. *Ibidem*, p. 133.
17. P. Wachowiak (red.), *op. cit.*, p. 43-44.
18. B. Kaczmarek, W. Walczak, *Zarządzanie wiedzą we współczesnych przedsiębiorstwach* [Managementul cunoașterii în întreprinderile moderne], Uniwersytet Łódzki, Łódź 2009 p. 233.
19. A. Sopińska, *op. cit.*, p. 103.
20. K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 134; A. Sopińska, *op. cit.*, p. 103-104.
21. A. Sopińska, *op. cit.*, p. 103-104.
22. A. Szczygielska, *Kapitał intelektualny w gospodarce opartej na wiedzy* [Capitalul intelectual în întreprinderea bazată pe cunoaștere], Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wrocław 200., p. 13.
23. B. Kaczmarek, W. Walczak, *op. cit.*, p. 243.
24. K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 134.
25. A. Sopińska, *op. cit.*, p. 104.
26. K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 136; M. Juchnowicz (red.), *Elastyczne zarządzanie kapitałem ludzkim w organizacji wiedzy* [Managementul flexibil al capitalului uman în organizația bazată pe cunoaștere]; Difin, Warszawa 2007, p. 31. S. Kasiewicz, W. Rogowski, M. Kicińska, *Kapitał intelektualny: spojrzenie z perspektywy interesariuszy* [Capitalul intelectual: O privire din perspectiva părților interesate], Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2006 [et al.], p. 82.
27. P. Wachowiak (red.), *op. cit.*, p. 45; K. Leja (red.), *Zarządzanie wiedzą: wybrane problemy* [Managementul cunoașterii-probleme selectate], Politechnika Gdańska, Gdańsk 2006, p. 103; K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 136.
28. D. Jemielniak, A. K. Koźmiński (red.), *op. cit.*, p. 277-278.
29. B. Kaczmarek, W. Walczak, *op. cit.*, p. 250; S. Kasiewicz [et al.], *op. cit.*, p. 82-83; K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 136.
30. B. Kaczmarek, W. Walczak, *op. cit.*, p. 250.
31. K. Leja (red.), *op. cit.*, p. 103.
32. K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 136.
33. S. Kasiewicz [et al.], *op. cit.*, p. 82-83; P. Wachowiak, *op. cit.*, p. 45; K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 136-137.
34. K. Leja (red.), *op. cit.*, p. 103.
35. P. Wachowiak (red.), *op. cit.*
36. K. Perechuda (red.), *op. cit.*, p. 136.
37. M.J. Stankiewicz (red.), „Zarządzanie wiedzą jako kluczowy czynnik międzynarodowej konkurencyjności przedsiębiorstwa” [Managementul cunoașterii, factor cheie pentru competitivitatea

internațională a firmei], *Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa* „Dom Organizatora”, Toruń 2006, p. 151.

38. K. Leja (red.), *op. cit.*, P. Wachowiak (red.), *op. cit.*
39. P. Wachowiak (red.), *op. cit.*; K. Leja (red.), *op. cit.*; A. Błaszczuk [et al.], *op. cit.*, p 74-75.
40. *Ibidem.*
41. *Ibidem.*
42. K. Perechuda (red.), *op. cit.*
43. B. Kaczmarek, W. Walczak, *op. cit.*, p. 2
44. P. Wachowiak (red.), *op. cit.* p. 123
45. W. Kotarba, *Ochrona własności intelektualnej* [Protejarea proprietății intelectuale], Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2012, p.110
46. M. Nycz, M.L. Owoc, (red.), *Pozyskiwanie wiedzy i zarządzanie wiedzą* [Însușirea cunoașterii și a managementului cunoașterii], Akademia Ekonomiczna im. Oskara Langego we Wrocławiu, Wrocław 2004, p. 67..
47. Roos, Johan, Leif Edvinsson, and Göran Roos. *Intellectual capital: navigating in the new business landscape*, New York University Press, 1998

MONITORING AND CONTROL SERVICES OF THE SALES AND DISTRIBUTION OPERATIONS IN THE NEW ECONOMY

SERVICII DE MONITORIZARE ȘI CONTROL ALE OPERAȚIUNILOR DE DESFACERE ȘI DISTRIBUȚIE ÎN NOUA ECONOMIE

Ion-Iulian HURLOIU
Spiru Haret University
Rodica DRAGOMIROIU
Spiru Haret University
Alexandrina MERUȚĂ
Spiru Haret University

Abstract

New methods of monitoring and control of the distribution and logistics activities are necessary in the new economy. There must be monitoring and control procedures in order to measure the performance of the distribution activities proportional to an established distribution plan. The need of setting clear and relevant objectives was also emphasized. The existence of a monitoring system is imposed, noticing the fact that this should not be very complicated. It is noticed the existence of the influence factors together with the advantages and disadvantages of these different approaches. A series of factors are considered to be essential for a good practice in developing an efficient monitoring system. Moreover, a number of factors have been enumerated in order to justify the comparison need between the systems and a series of key-measures have been identified in order to establish the performance and the costs, derived from a series of examples.

Rezumat

În noua economie sunt necesare noi metode de monitorizare și control al activităților de distribuție și logistică. Trebuie să existe proceduri de monitorizare și control pentru a măsura performanța activităților de distribuție în raport cu un plan de distribuție stabilit. A fost subliniată și nevoia de a stabili obiective clare și relevante. Se impune existența unui sistem de monitorizare, observându-se faptul că acesta nu trebuie să fie foarte complicat. Se remarcă existența factorilor de influență, împreună cu avantajele și dezavantajele acestor abordări diferite. Sunt considerați esențiali o serie de factori pentru o practică bună, în dezvoltarea unui sistem de monitorizare eficient. În plus, un număr de factori au fost enumerați pentru a justifica nevoia de comparație între sisteme și s-au identificat o serie de măsuri-cheie pentru stabilirea performanței și a costurilor, rezultate dintr-o serie de exemple.

Keywords: *methods of monitoring, monitoring system, logistics operations, sales operations.*

Cuvinte cheie: *metode de monitorizare, sistem de monitorizare, operațiuni logistice, operațiuni de vânzare.*

JEL Classification: M10, M11, M21, M41

Introduction

Recent developments in the technology of informatics turned their attention to the importance an efficient informing system has in offering support to the sales and distribution operations. This need of being informed has always been present, but the computer eased up the development of more sophisticated methods of keeping the data, of processing and presenting them.

Information can be seen as the source of life of the sales and distribution system. Without an homogenous sale and a transfer of information it is impossible for a distribution system to work efficiently and adequately. It is important for a company to develop a corporative strategy corresponding to the informational needs. This plan needs to take into account a number of different objectives, from strategical planning to an operational control.

The typical developing environment, showing the planning and control cycle lays emphasis on the cyclic nature of the planning and control process, starting with the question: “where are we now?”, where the objective is for an image of the present state of an activity/operation to be assured.

This can happen with the feedback given by an audit of distribution. The second stage is identifying the objectives of the distribution process, related to the client services, the taking decision process, etc. The third stage is the process which includes the development of some relevant strategies for the carrying out of these objectives. Finally, monitoring and control processes are needed in order to measure the performance and to compare it with others. Thus, the entire cycle has been covered and the process is ready to start over. This highlights the dynamic nature of distribution and the need of perpetual revising of the politics and plans of this activity, plans and politics which must be adopted in an adequate developing setting.

Content

Companies can be labelled according to the approach which monitors and controls their operations. These different categories are emphasised. Certain fields where efficient practice is essential are taken into account and some factors are essential for an efficient monitoring system. Moreover, some influence factors are enumerated. These have the role to explain the differences which appear when the systems are monitored with a view to be compared. Finally, a number of control and monitoring methods are described.

In order to establish an efficient monitoring system of the performance, certain instructions through which the system is totally redesigned must be identified. These will probably reflect the major objectives of the business, as well as the operational requirements more detailed. Thus, it is important for one to be aware of the sales and distribution activity’s role in the context of the corporative objectives of the company. It is also essential for the control system to reflect the incorporated nature of sales from an organisation.

The classic objectives include:

- easing up the present and future objectives of the company – where these are strictly related to the objectives of the sales and distribution activity;
- easing up the efficient and effective sales services thus making controls in order to find out if the distribution activity is adequate for the total objectives of the company (to do the thing right) and also if the distribution activity goes as well as it can (to work right);
- to offer support to the control and planning activity so as any information to represent a feedback of the planning process;
- to assure methods which focus on the real results of the business – subjects the factory to certain actions when the operations do not go so satisfying or when a potential improvement of the activity is identified. This will generally be related to the productivity growth or to the more efficient usage of the resources.

In addition, certain objectives specific to sales must be identified. An important characteristic is related to the progress measurement. This usually consists of monitoring the budget so as to be identified if there have been changes compared to the initial plan and also a current presentation of the motif why the present performance does not reflect what has initially been planned.

Another characteristic will highlight aspect or specific parts of the system that needs to be given special attention.

The objectives must be important. Some examples which do not pass this test are:

- the distribution objective to minimize the costs – is this done to the client’s detriment? The relation between the cost and the requirements of the offered service must be clearly identified. The “as quickly as possible” level of service – what does it really mean? Is the order so urgent?

- everything must be delivered with your own distribution cars – it surely does not represent an effective approach in what transport is regarded.

An example of a soft drinks producer and distributor includes a series of overall objectives:

To assure in due time the useful information related to the distribution costs and the operational performance to allow:

- the business to monitor the achieved progress for carrying out the objectives at the total distribution level;

- departamentelor operaționale să măsoare performanța conform obiectivelor și să se realizeze acolo unde este necesar ajustări operaționale; operational departments to measure the performance according the objectives and operational adjustments to be made where necessary;

- constant information assurance to the other internal operations and functions which to be able to allow the measurement of the selling opportunities;

- a solid data base with pieces of information used in strategical and operational planning

The pieces of information must be quantitative and comparable when possible.

The monitoring and control operations of the sales and distribution activity are, most of the times, analysed in a unplanned and quite unsophisticated manner. The control measures are taken once the problems appear, most of the times when a business crisis takes place. It is important to be adopted a more formal approach, although it should not have a complicated format. A simple and efficient approach is as it follows:

- determining the sales' activity goal

- identification of the objectives of the department and of the organisation;

- determining the methods and the operating principles;

- setting up the productivity and the objectives (using standards)

- measuring and monitoring the performance (developing SIM)

The aim of the distribution and the sales will vary from one company to another. This is the reason why it is hard to identify a standard system which could generally be adopted. A company must determine first the goal of the activities it analyses, taking into account the global requirements of the sale, as well as the traditional components of the functional subsystem.

The objectives of the department must be define minutely. This will include aspects such as keeping of stocks politics, the level of the client services, the type of client/consumer or the geographic area, the transport costs of deliveries, etc.

Operational methods and principles: must be clear, especially in what the different elements of sales is concerned, such as the delivery transport, the storage stocks, the seasoning involvements, etc. These factors represent the basis of certain relevant and realistic measures.

Productivity and performance objectives: they should be established in relation with the operational activities which take place and with the global requirements of the sale. These should cover all the essential aspects of the physical system of distribution. It is easier sometimes to classify these in storage subsystems, transport, stock management.

The objectives should be set up on the basis of certain acceptable standards or of certain comparable information. There are a few different approaches adopted by companies. These are:

- measurement of the cost and performance on historical data;

- measurement on the basis of a budget;

- developing physical standards;

- using the industrial standards;

- benchmarking using “the best practice”.

Finally, the rates and the key marks must allow adopting the most adequate method of control and monitoring. They must be representative for the distribution operations and able to identify why a deviation takes place or if a deviation took place.

The approach methods for determining the corresponding costs vary from a simple form, such as internal comparison each year, to more sophisticated ones, such as comparing using detailed standards. The majority of the developed systems are internal and they are based on a budget, but they are also connected to external methods of measuring the performance.

The systems which regularly compare the costs of the global activity may not offer useful information for monitoring the operational performance. For example, a method can indicate that the distribution cost for a company was reduced with a certain percent from the total income of the current year compared to the previous one. It is impossible to establish if this represents an improvement of distribution from the performance point of view without having historical information.

Almost all companies have a planned budget – an activity budget. A traditional monitoring method is the evaluation of the logistics operation costs in relation with this budget.

The budget method was developed in a variety of ways in order to allow the creation of some more sophisticated measurement methods. The activity concept means that the budget – respectively the measurement process – can identify the functional activities (storage, transport, etc). For example, this can be a group of products or a major consumer thus allowing more detailed measurement methods which reflect the integral nature of the logistics activity.

The concept of flexible budgeting is an additional development which identifies one of the monitoring key-problems – the need of identification and taking into account any change in the activity volume. The logistics environment is important because any volume decrease can lead to the non-performance of the resources. This concept starts from the premise that budgets are taken together in what the planned level of activity is concerned.

The fixed, variable and semi variable costs close to this level of activity are identified and they form the basis of this budget. If the level of activity fluctuates, then the planned budget is adaptable so as to correspond to the new requirements. Therefore, the variable and semi variable costs are adaptable for change. Thus, the change in the cost relations which result from the change in the level of activity is automatically take into consideration and any differences between the performance of the current cost and the planned one can be identified so as either the performance to change or the price.

This approach applies especially to the logistics activities because there is a high fix cost and any decrease of the level of activity can increase the unitary costs significantly.

It is hard to identify the main reasons for a big variation with a fix budget (or variable). An example could be the effect a demanding decrease can have on unitary costs and on the performance of the taking the orders method. A flexible budget will take into account the volume of changes and adjusting the original budget.

Finally, an efficient system of measuring the budget will take into account the variation analysis. This allows easier identification of the aspects where problems are, as well as the indication of the size of that variation, thus getting to be established if the management has time to take care or not of these problems. An efficient system will indicate if any variation appears, the size of that variation and the reasons for appearing if because the changing of performance/efficiency or of the price/cost (or a combination between them). The analysis of variation is best used in the context of a flexible budget because this will automatical take into consideration these changes.

A number of companies used methods derived from the calculation of logistics activities using engineering standards. This involves identification of detailed measures,

measures which are expensive most of the times and involve a very long time for the most efficient examples to be identified.

When the accepted standards have been approved for certain operations, the performance of the monitoring system can be adjusted to allow the direct measurement of the performance proportional to the awaited or planned one. The advantage of using these standards is that each operation is measured proportional to an accepted basis. A monitoring system which measures only past experience can be able to identify the improved performance (or reduced), but it is possible that the initial measurement not to be an efficient performance on which base these comparisons to be made. Apart from cost, a disadvantage of these standards is the initial time necessary to gather the data and the difficulty in verifying them (the data).

Many operations of the logistics are based on applying these standards. Many of the storage activities are placed in this category – receiving of goods, sorting the pallets, picking up the orders, etc as well as the transport activities – loading of vehicles, kilometres gone, incomplete or total unloading of goods. An example to exemplify this is the following:

Developing the standards for the transport of delivery:

The standard costs can be related to the time measurement standards. These should cover the 3 big operations:

- time for driving (speed is influenced by the types of roads);
- the selection and delivery time (fix and variable);
- the loading/unloading time.

Time standards can be related to the standard costs which can result in a cost of standard per minute. Thus, the planned and the present performance are closely connected.

Another approach for measuring the performance and the cost is to make comparisons with industry norms. The intention is to compare the performance of a company with standards and external similar operations, thus the comparison becoming more realistic and, therefore, more valuable. In some industries, for example the alimentary one, these comparisons are within reach. Examples of usual measurements contain the performance of picking up of orders, the delivery being done in a trip, etc.

Benchmarking concept is a development of this idea. Here the goal is to identify the best standards from a series of different organisations. This allows the performance of a company to be compared with the best competitor on the market. It is a vaster concept than identification of the varieties of performances, the intend being to identify the reasons why an operation is the best.

Recent studies showed that there is still time for improvement in what the monitoring and control system is concerned indicating that the majority of companies rely on the past experience for measuring the performance without setting a set of standards.

The budget should be used as a base for ensuring the quantitative objectives for the relevant elements which need to be monitored in a sale and distribution system. This should be linked internal or external standards considered to be important measures in business.

The operational plan should be drawn on the factors which should indicate the operational parameters or costs. This shows how costs are divided on periods (month or week) or on functional elements (petrol or wages), on logistics elements (storing, local deliveries) or on activity (major client, the product group, etc). The plan should show which the key-indicators for measuring the performance are, how they are used and how they are related to standards.

Three major causes should be taken into account for measuring of these variations:

- changes at the activity level (less the work for a fix capacity of personnel);
- changes of the efficiency or of the performance (resources, his personnel, the equipment does not produce so efficiently);

- changes of prices (the price of an element, let's say the petrol rises and as a consequence the prices will rise).

The rates and the key-marks must be developed in order to allow the setting up of an efficient monitoring and control system. They must be representative for the distribution operations and to clearly identify why a deviation appears or if such a deviation appeared.

The companies adopted different ways of measuring the performance. The inactive companies have only a few clear measures and the tendency to react only when the management crisis appear. They will isolate the cost at the general level the most, bringing them with the selling income by comparing them on long term periods of time.

The reactive companies have monitoring systems based on a budget and they tend to evaluate the performance depending only on this budget. The approach is a recording of the historic cost. Although the budgets will be divided on different functions of activities, they will not reflect the key-aspects of the activity. The companies from this category try more to reduce the costs through diminution programmes than to improve productivity.

The proactive companies will incorporate measuring engineering standards as well as flexible budgets and the variation of the analysis. Those sophisticated organisations will even implement programmes of benchmarking and specific industry standards where they activate.

The companies from the integrator category adopt the same approach for measuring the performance as the proactive companies, but they will identify and measure different functional activities in order to take measures regarding the logistics at the global level. Thus, there will be the ability to monitor and to plan in an integral way, evaluating and identifying the opportunities of improving the business.

There are a series of "good practice keys" which must be taken into consideration when a monitoring and efficient control system develops.

The most principles associated with an efficient system are based on common sense. They are used to limit the instructions necessary to the development of a corresponding control system, as well as to identify the reasons why such a system exists and does not function properly. They include:

- accuracy: the data base which will be introduced in the system must be correct. Incorrect data will lead to implementing of wrong measures which will lower the trust in that system;

- validity/total completion – the measures used must reflect a specific activity and to cover all its aspects;

- hierarchy of needs – the people from an organisation ask only certain information. Giving them useless information is costly and can reduce the utility of the computational system. Usually, the more personnel is in an organisation, the general the information is;

- aiming the correct public – the need to assure that the proper public is identified and all the key-information are directed towards this audience/public;

- the property right of the users – many computational systems impose information to the users without including them in the process of identifying of these pieces of information. This can be demotivating. Potential users must be included when expectations asks for it, in order for the information to be useful, and those who use it to fully understand it;

- the respond manner to the changes of the business activity – it is not a simple requirement which must be put into practice, but an efficient control system must be dynamic and to keep in mind any change which takes place in the activity of the firm. To some extent this is done with the help of flexible budget;

- present – the reports must be available at the right time and their frequency to be suffice, so as the control measures which must be taken to be done in due course;

- simple maintenance – an efficient system must not be very complicated to keep;

- the efficiency of cost – a clear but relevant aspect is that the monitoring system should not be extremely expensive.

The elements of a good practice which fall under the content category have been discussed in the previous sections and include:

- the need for clear costs, with the exact identification of the fix and variable costs;
- using the flexible budgets;
- using the variation of analysis;
- clarifying the controlled and uncontrolled elements;
- using the reference points proportional to which the analysed elements are measured and which include: the budget; foreseeing; tendencies; objectives; comparative tables (the last two factors are useful for monitoring the operations and for establishing the comparisons from a warehouse).

Many monitoring and control systems are developed with a view to use them in order to make comparisons between different warehouses. Some companies will do this for their own operations. It is common practice comparing two suppliers.

Conclusions

It is essential to be a vast understanding of any operational factor which could influence the efficiency or the apparent effectiveness of an activity/operation, compared to another activity/operation. This is why a number of variables which influence the system is identified and they must be measured in order to draw relevant conclusions.

These factors can be: the result variation (per day); the profile of the product; the profile of the order; the profile of the shop; the returned stock; special projects (promotions); the specification of the equipment; the bonus scheme for the employees; methods (secondary shops, etc); the local labour market (quality, training needs, etc); the variation of regional costs (labour market, rents, rates, etc); getting along with the personnel (the guaranteed hours, etc).

For the majority of the logistics operations certain measures can be identified which are to assure an adequate measurement of the operation as a whole and of its main elements. The measures differ from one company to another, depending on the business nature.

The measures try to indicate the level of performance of the individual elements from an operation as well as the cost-efficiency ratio.

References

1. Dragomiroiu R., Hurloiu I.I., Human resources management, Editura Fundației României de Măine, Bucharest, 2013;
2. Hurloiu I.I., Dragomiroiu R., Supply and sale management, Editura Fundației României de Măine, Bucharest, 2013;
3. Hurloiu L., Preda B.-F., Șerban M., Ștefan R.-M., Management and Security of Data and Documents Used in Accounts of the Institutions, The 19th International Scientific Conference Knowledge-Based Organization, ISI Proceedings, 13-15 June 2013;
4. Șerban M., Ștefan R.-M., Hurloiu L.-R., Monitoring and Controlling the Access to Classified Economic Data, 20th International Economic Conference - IECS 2013, 17-18 mai 2013;
5. Burtea, E., Hurloiu, L.R., Financial management, Editura Fundației României de Măine, Bucharest, 2013;
6. Hurloiu, L.R., Burtea, E., Hurloiu, I., Meruță, A., Preda, B., Șerban, M., Ștefan, R.M., Financial Accounting Documents - Management, Control, Auditing, Classification and Security, Centrul editorial al UASM, Chisinau, 2014.

PROCEDURES REGARDING THE MANAGEMENT OF ORGANISING AND LEADING THE BOOK KEEPING

PROCEDURI PRIVIND MANAGEMENTUL ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII CONTABILITĂȚII

Ion-Iulian HURLOIU
Spiru Haret University
Bianca-Florentina RUSU
Spiru Haret University
Lăcrămioara-Rodica HURLOIU
Spiru Haret University

Abstract.

Through the good offices of the administrator of the legal person, the revenue-accountant director, the chief accountant or other authorized agent to execute this job will establish internal procedures regarding the organising and leading the book keeping.

Rezumat.

Stabilirea procedurilor interne privind organizarea și conducerea contabilității este obligatorie pentru managementul eficient al activității instituției - reprezentantul legal, directorul financiar, contabilul șef fiind responsabili pentru acest demers.

Keywords: *management accounting, financial accounting, managerial control*

Cuvinte cheie: *management contabil, contabilitate financiară, control managerial.*

JEL Classification: G31, H83, M40, M41

Introduction

Establishing the internal procedure regarding the organising and leading of book keeping is compulsory for the independent administration, national societies with inland capital as well as the commercial societies which, according to the law, are under the legal audit revenue-accountant (censors, revenue-accountant audit, etc), the deadline being a year from their setting up.

Content

When establishing own procedures, the following will be aimed at:

1. Drawing and approving the unit's organization chart by the qualified organs describing in detail the revenue-accountant activity.
2. Working out the job's record both for the personnel from the revenue-accountant department and for the employees from other departments who draw the voucher copies which are registered in accountancy according to the organization chart.
3. Having speciality qualified personnel:
 - Selecting the speciality personnel
 - Training the personnel:
 - when hiring;
 - when changing the working place
 - when tracing additional (new) tasks;
 - when changes in the economic, revenue-accountant or fiscal legislation took place
4. Making sure of the enforcement of the revenue-accountant and fiscal law, of the methodological norms regarding the activity carried on by the involved employees in drawing, using and controlling of voucher copies, of fiscal documents and of fiscal tax declarations.

5. Establishing the procedures when:
 - a) drawing, processing and using of voucher copies and accountant and of their registering form in accountancy, by hand or by the use of a computer;
 - b) establishing the route of the voucher copies and accountant using schemes, graphs, adapted by each patrimonial unit depending on its peculiarities (the society's organization chart, job's record);
 - c) keeping the compulsory account books:
 - drawing, completing and using the account books, including the compulsory account books;
 - numbering, signing and registering at the fiscal organs;
 - completing the register when computer is used;
 - establishing the results on closing the financial study by comparing each active and passive account with the accountancy data, determined on inventory;
 - d) drawing the fiscal declarations regarding the profit tax, the value added tax, the excise, the income tax, the contributions to social insurance as well as the other taxes and payments to the state budget, to the social insurance budget, to special funds;
 - e) drawing the financial situations:
 - the drawing manner (completing)
 - verifying and approving
 - depositing to the qualified legal organs.
6. Organising of the patrimonial accountancy:
 - a) organising and leading the immobilization, stock and liquid assets administration establishing distinct procedures regarding:
 - immobilization administration;
 - stock administration
 - house and asset titles from the unit's patrimony or received as deposit;
 - making the inventory of the unit's patrimony.
 - b) management accounting which is organised by every patrimonial unit depending on the specific nature of the activity and own necessities:
 - registering the operations regarding collecting and allocation of expenses on destinations, deduction of production and production cost estimation of the manufactured products, of the carried out works and services, including of production, of works and services in process of execution;
 - calculation of production costs using the proper method (on products, orders, phases, global, etc) depending on the organisation of the production process, the specific nature of the activity, the size of the unit and own necessities;
 - determining the sub activity cost
 - c) financial accounting which has a compulsory character for all the patrimonial units having as the main objective supplying of information:
 - for own necessities
 - regarding the society's relation with the associates or shareholders;
 - regarding the relations with the immobilization, raw materials, consumables, petrol suppliers, etc;
 - in relations with the clients, banks, fiscal organs, etc.
 - d) management accounting:
 - dashboard;
 - treasury flow chart;
 - the income and expenses budget.
7. Drawing up the unitary control procedure regarding:
 - a) technical-operative control;

- b) revenue-accountant and preventive control;
- c) internal administration control
- d) legal control.

In order to assure the rational and unitary circulation of the voucher copies which lay at the basis of registering in accountancy, as well as keeping accounting to date, the methodological norms elaborated by the Ministry of Public Finance recommend that the revenue-accountant director, the chief accountant or other authorized agent to fulfil this job to draw the circulation graph of the voucher copies.

When drawing up the graph the norms of using the forms are kept in mind. The graph is approved by the administrator or by the person who administrates the patrimony.

The circulation graph of the voucher copies contains:

- the name of the documents;
- the persons responsible for drawing up the documents;
- drawing date and the established deadline for handing over the documents;
- number of copies and their destination;
- other elements thought as being necessary.

The circulation graph of the voucher copies is presented as text or schemes.

There can be drawn:

- individual *graphs* containing the documents and the works executed by a certain person;
- structure *graphs* containing the documents and the works from a department of the patrimony unit;
- synthetic *graphs* containing the documents and the necessary operations of a certain work having a higher complexity degree as it is for example the balance sheet account.

When the processing of the voucher copies is done by the performer units of data processing services, in order to assure registering into accountancy it is necessary for the following rules to be respected in the relations between these units and the beneficiaries' ones:

- the voucher copies to be correctly drawn and on time by the beneficiary units who answer for the reality of the written data in them;
- the accounting documents drawn by the information units on the voucher copies must be handed in to the beneficiary units at the established terms by the drawn contracts or conventions, the data processing units answering for the correctness of the processing data;
- the beneficiary units must control the accounting documents obtained from the processing data units meaning, comprising of all voucher copies taken from processing, respecting the accounts' correspondence and of the exactness of the sums registered.

The efficient financial management supposes up-to-date and rightfulness of the expenses, conducting the expenses in accordance with the regulations, taking the necessary measures to prevent and punish any breaking of the law and to recuperate any loss done by disorders or negligence.

A key-concept in the modern management theory and practice is *responsibility*. The managers are obliged to fulfil a definite set of tasks according to the rules and standards of their position. The person or the body to whom the manager has to report and to answer for his actions is explicitly indicated and the manager must be rewarded for good performances and to bear the consequences of an inadequate labour conscription. The manager of an organisational unit must also answer for his subordinates' actions.

Modern management implies assuring a bigger flexibility and autonomy to the managers with a view to improving the efficiency and effectiveness of their options. Due to the fact that this

offers the manager bigger powers in taking decisions a greater accent is placed on responsibility as a tool for balancing and control exercise of these powers.

Proportional to the work developed, the responsibility can be:

- internal, at a high level of management where the managers' activity is evaluated after the basic rules depending on the manner they fulfilled their tasks from the job's record, with increase in wages and / or promotion perspectives proportional to the results of such evaluations (evaluating the performance). Job's record is a set of tasks or activities which need to be done by a person and through which his job is defined;
- external, depending on the domain stipulations adopted by the Parliament, agencies, public and central, supreme audit institutions, etc.

The revenue-accountant management focuses on the *managerial control*, respectively on the *internal control*.

The managerial control implies organising the used politics and procedures in order to assure that:

- programmes reach their goals;
- the used resources for making the programmes are in accordance with the goals and objectives of the unit;
- the programmes are protected against fraud and bad management;
- the information is obtained in due time and used in the decision process.

Conclusions

The responsibility of establishing and monitoring the control systems reverts to the management of the respective unit.

Control is for management and administration a system of mechanisms and guiding means, of self-regulation or restraint used for the purpose of *preventing*. To control means to verify and to analyse, to have a clear image of the accounts.

References

1. Dragomiroiu R., Preda B.F., Hurloiu I.I., Mihai G., *Organization management activity efficiency by planning internal audit*, The 20th international scientific conference Knowledge-Based Organization, "Nicolae Bălcescu" Land Forces Academy Publishing House, ISSN 1843-6722, Sibiu, 2014;
2. Hurloiu I.I., Burtea E., Meruță A, Mihai G., *Integrated supply and trading systems in the modern economy*, The 20th international scientific conference Knowledge-Based Organization, "Nicolae Bălcescu" Land Forces Academy Publishing House, ISSN 1843-6722, Sibiu, 2014;
3. Hurloiu L.R., Burtea E., Hurloiu I.I., Meruță A., Preda B.F., Șerban M., Ștefan R.M. *Documente contabile – management, control, audit, clasificare și securitate*, Editura Print-Caro, Chișinău, 2014.
4. Nonaka I., Hirotaka T., *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation*. Oxford: Oxford University Press, USA, 1995;
5. Șerban M., Hurloiu L.R., Ștefan R.M., Hurloiu I.I., *Situations referring to the organization, classification and management of economic data*, Annals of Spiru Haret University, vol. VI, București, 2015.

ELEMENTE PRIMARE PRIVIND CONTABILITATEA FONDURILOR EUROPENE²⁷

PRIMARY ELEMENTS REGARDING THE ACCOUNTING OF THE EUROPEAN FUNDS

conf.univ.dr./assoc. prof. Ph.D. Lucian-Dorel ILINCUȚĂ
Universitatea Spiru Haret/ Spiru Haret University
Facultatea de Științe Economice, București, România
Faculty of Economic Sciences, Bucharest, Romania
e-mail: ilincuta.lucian@yahoo.com

Rezumat.

Fondurile europene - reprezintă asistența financiară nerambursabilă primită de România, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, prin intermediul Fondului european de dezvoltare regională, Fondului social european, Fondului de coeziune și Fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane.

Standardul Internațional de Raportare Financiară - IAS 20 Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală, prezintă tratamentul contabil aplicabil subvențiilor guvernamentale. Acesta se poate aplica în contabilitatea proiectelor finanțate din fonduri europene nerambursabile, de către entitățile care intră sub incidența Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară și poate constitui bază pentru entitățile care intră sub incidența Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene.

Abstract.

European funds represent the non-reimbursable financial assistance received by Romania as a member state of the European Union, through the European Regional Development Fund, the European Social Fund, the Cohesion Fund and the Fund for European Aid to the Most Deprived.

The International Financial Reporting Standard – IAS 20 Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance presents the accounting treatment applicable to government grants. It may be applied in the accounting of projects funded from European non-reimbursable funds by entities covered by the Accounting regulations in line with the International Financial Reporting Standards and may constitute an accounting basis for entities that are subject to the Accounting Regulations compliant with European Directives.

Cuvinte-cheie: *fonduri europene, cofinanțare publică, cofinanțare privată, cheltuieli eligibile, cererea de finanțare, contabilitatea fondurilor europene.*

Keywords: *european funds, public co-financing, private co-financing, eligible expenditure, funding application, accounting of European funds.*

Clasificare JEL: M41; M40; M 48

1. Introducere

1.1. Delimitări și definiții

Conform reglementărilor specifice în vigoare, elementele definiției ale finanțărilor din fonduri europene sunt următoarele [1]:

▪ **fonduri europene** - reprezintă asistența financiară nerambursabilă primită de România, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, prin intermediul Fondului european de dezvoltare regională, Fondului social european, Fondului de coeziune și Fondului de ajutor european destinat celor mai defavorizate persoane;

▪ **cofinanțare publică** - orice contribuție din fonduri publice naționale destinată finanțării cheltuielilor eligibile necesare implementării proiectului;

²⁷ Elemente teoretice și practice ale acestui articol au fost preluate și adaptate din Bâtcă-Dumitru Graziella-Corina, *Contabilitatea Fondurilor Europene* - suport de curs, CECCAR, București, 14-16 februarie 2017.

- **cofinanțare privată** - orice contribuție a unui beneficiar la finanțarea cheltuielilor eligibile necesare implementării proiectului, alta decât cea prevăzută la cofinanțarea publică;
- **cheltuieli eligibile** - cheltuielile efectuate de beneficiar pentru implementarea proiectelor finanțate în cadrul programelor operaționale, conform reglementărilor legale ale Uniunii Europene și naționale;
- **contribuția publică națională** - fondurile publice necesare implementării programelor/proiectelor, care cuprind cofinanțarea publică și fondurile aferente cheltuielilor publice, altele decât cele eligibile stabilite prin contractul/decizia/ordinul de finanțare;
- **valoarea totală a proiectului** - totalul fondurilor reprezentând contravaloarea contribuției din fonduri europene, valoarea cofinanțării publice și/sau private, precum și contravaloarea cheltuielilor publice și/sau private, altele decât cele eligibile;
- **cerere de plată** - cererea depusă de către un beneficiar/lider al unui parteneriat prin care se solicită autorității de management virarea sumelor necesare pentru plata cheltuielilor eligibile, rambursabile, conform contractului/deciziei/ ordinului de finanțare, în baza facturilor, facturilor de avans, statelor privind plata salariilor, a statelor/centralizatoarelor pentru acordarea burselor, subvențiilor, premiilor și onorariilor.
- **cerere de rambursare aferentă cererii de plată** - documentul depus de către un beneficiar/lider al unui parteneriat prin care se justifică utilizarea sumelor solicitate prin cererea de plată;
- **cerere de rambursare** - cerere depusă de către un beneficiar/lider al unui parteneriat prin care se solicită autorității de management virarea sumelor aferente cheltuielilor eligibile efectuate conform contractului/deciziei/ordinului de finanțare sau prin care se justifică utilizarea prefinanțării;
- **prefinanțare** - sumele transferate din fonduri europene, în tranșe, de către unitățile de plată către beneficiari/lider de parteneriat/parteneri pentru cheltuielile necesare implementării proiectelor finanțate din fonduri europene, fără depășirea valorii totale eligibile a contractului de finanțare;
- **cerere de prefinanțare** - cererea depusă de către un beneficiar/lider de parteneriat prin care se solicită autorității de management virarea sumelor necesare pentru plata cheltuielilor necesare implementării proiectelor finanțate din fonduri europene, fără depășirea valorii totale eligibile a contractului de finanțare, așa cum sunt prevăzute în bugetele contractelor/ordinelor/deciziilor de finanțare;
- **acord de finanțare** - document juridic încheiat în vederea implementării instrumentelor financiare, conform prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1.303/2013, între autoritatea de management și instituția financiară care implementează instrumentul financiar/instituția financiară desemnată ca fond de fonduri.

1.2. Baza legală

Principalele reglementări specifice aferente finanțărilor din fonduri europene sunt:

&1. **H.G. nr 759/2007** privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin programele operaționale (inclusiv H.G. nr. 1.135 din 9 noiembrie 2011 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 759/2007 privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin programele operaționale) - stabilește cadrul legal privind **eligibilitatea cheltuielilor** efectuate de beneficiari în cadrul operațiunilor finanțate prin programele operaționale.

&2. **O.U.G. nr. 64/2009** privind gestionarea financiară a instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul convergență - stabilește **cadrul financiar general pentru gestionarea asistenței financiare nerambursabile** alocate României pentru obiectivul convergență al politicii de coeziune a Uniunii Europene, precum și a **prefinanțării și cofinanțării aferente acestei asistențe**, în vederea asigurării unui management financiar eficient al fondurilor provenite din instrumente structurale inclusiv mecanismul decontării cererilor de plată.

&3. **H.G. nr. 218 din 23 martie 2012** pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 64/2009 privind gestionarea financiară a

instrumentelor structurale și utilizarea acestora pentru obiectivul convergență - se adresează autorităților de management și instituțiilor publice și mai puțin beneficiarilor privați (art. 12 stipulează că rambusarea se realizează în condițiile și pe baza documentelor prevăzute în contractele de finanțare și conform procedurilor interne ale autorităților de management).

&4. O.M.F.P. nr. 1.802/2014 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate - contabilizarea finanțărilor nerambursabile.

&5. O.M.F.P. nr. 33/2012 pentru aprobarea Procedurii de certificare a declarației privind nedeductibilitatea TVA aferente cheltuielilor cuprinse în cererea de rambursare, precum și a modelului și conținutului formularului „Certificat privind nedeductibilitatea TVA aferente cheltuielilor cuprinse în cererea de rambursare” - reglementează procedura care se aplică entităților care solicită autorității de management al programelor operaționale finanțate din instrumente structurale în cadrul obiectivului Convergență rambursarea cheltuielilor eligibile, reprezentând taxa pe valoarea adăugată nedeductibilă, efectuate de beneficiari în cadrul proiectelor finanțate din instrumente structurale, proiecte depuse după data de 01.01.2012. Se adresează beneficiarilor care nu sunt înregistrați ca plătitori de TVA și explică metodologia de obținere a certificatului privind nedeductibilitatea de TVA, document care trebuie atașat la cererile de plată sau rambursare ca document justificativ de eligibilitate a TVA achizițiilor din cadrul proiectelor.

&6. O.M.F.E. nr. 1.120/2013 privind aprobarea Procedurii simplificate aplicate de beneficiarii privați în cadrul proiectelor finanțate din instrumente structurale, obiectivul Convergență, precum și în cadrul proiectelor finanțate prin mecanismele financiare SEE și norvegian pentru atribuirea contractelor de furnizare, servicii sau lucrări, - prin acest ordin s-a aprobat procedura simplificată pentru beneficiarii privați în cadrul proiectelor finanțate din instrumente structurale pentru atribuirea contractelor de furnizare bunuri, de servicii și lucrări.

&7. O.U.G. nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora - reglementează activitățile de prevenire, de constatare a neregulilor, de stabilire și de recuperare a creanțelor bugetare rezultate din neregulile apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, precum și de raportare a neregulilor către Comisia Europeană sau către alți donatori internaționali. Se aplică beneficiarilor de fonduri europene și/sau fonduri publice naționale aferente acestora, precum și oricăror alți operatori economici cu capital public sau privat care desfășoară activități finanțate din fonduri europene în baza unor acte juridice.

&8. H.G. nr. 875/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora - stabilește procedurile de punere în aplicare a O.U.G. nr. 66/2011.

&9. Ordine de cheltuieli eligibile pe programe operaționale și pe axe, actualizate la zi, cum ar fi de exemplu O.M.E.F. nr. 184/2008 privind aprobarea listelor de cheltuieli eligibile pentru proiectele finanțate în cadrul operațiunilor 1.1.a „Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții tangibile și intangibile” - Fiecare program operațional și fiecare axă în cadrul acestora are ordin specific de cheltuieli eligibile.

&10. H.G. nr. 519/2014 privind stabilirea ratelor aferente reducerilor procentuale/corecțiilor financiare aplicabile pentru abaterile prevăzute în anexă la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora - stabilește criteriile în baza cărora se aplică corecțiile financiare.

&11. O.M.F.P. nr. 170/2015 pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind contabilitatea în partidă simplă - stabilește reguli pentru contabilitatea în partidă simplă.

&12. O.M.A.D.R. nr. 204/2011 pentru modificarea și completarea Planurilor de conturi și a monografiilor pentru reflectarea în contabilitate a fondurilor nerambursabile destinate finanțării politicii agricole comune, alocate de la Comunitatea Europeană, precum și a fondurilor de

cofinanțare și prefinanțare de la bugetul de stat, aprobate prin Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 498/2008) - **prezintă modul de înregistrare în contabilitate a finanțărilor nerambursabile din agricultură.**

&13. **O.U.G. nr. 74/2009** privind gestionarea fondurilor comunitare nerambursabile provenite din Fondul european de garantare agricolă, Fondul european agricol de dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și a fondurilor alocate de la bugetul de stat, privind gestionarea fondurilor nerambursabile alocate de la Comunitatea Europeană și a fondurilor alocate de la bugetul de stat aferente programului de colectare și gestionare a datelor necesare desfășurării politicii comune în domeniul pescuitului și a programului de control, inspecție și supraveghere în domeniul pescuitului și pentru modificarea art. 10 din Legea nr. 218/2005 privind stimularea absorbției fondurilor SAP ARD, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, Fondul european pentru pescuit, Fondul european de garantare agricolă, prin preluarea riscului de creditare de către fondurile de garantare.

&14. **O.M.A.D.R. nr. 16/2010** pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 74/2009 privind gestionarea fondurilor comunitare nerambursabile provenite din Fondul european de garantare agricolă, Fondul european agricol de dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și a fondurilor alocate de la bugetul de stat, privind gestionarea fondurilor nerambursabile alocate de la Comunitatea Europeană și a fondurilor alocate de la bugetul de stat aferente programului de colectare și gestionare a datelor necesare desfășurării politicii comune în domeniul pescuitului și a programului de control, inspecție și supraveghere în domeniul pescuitului și pentru modificarea art. 10 din Legea nr. 218/2005 privind stimularea absorbției fondurilor SAPARD, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală, Fondul european pentru pescuit, Fondul european de garantare agricolă, prin preluarea riscului de creditare de către fondurile de garantare.

&15. **O.M.F.P. nr. 2.170/2010** pentru stabilirea regulilor de eligibilitate și a listei cheltuielilor eligibile în cadrul operațiunilor finanțate prin Programul operațional sectorial „Dezvoltarea resurselor umane 2007 – 2013 - stabilește cheltuielile eligibile pe POS, Dezvoltarea Resurselor Umane.

&16. **Regulamentul nr. 1.303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013**, de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1.083/2006 al Consiliului - **stabilește regulile de acordare a finanțărilor în perioada de programare 2014 – 2020.**

&17. **Regulamentul de punere în aplicare nr. 821/2014 al Comisiei de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1.303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește modalitățile detaliate de transfer și de gestionare a contribuțiilor programelor, raportarea cu privire la instrumentele financiare, caracteristicile tehnice ale măsurilor de informare și de comunicare pentru operațiuni, precum și sistemul pentru înregistrarea și stocarea datelor - prezintă normele de aplicare ale Regulamentului nr. 1.303/2013 (de mai sus), cu accent deosebit pe partea de caracteristici tehnice, informare și comunicare pentru operațiunile și instrucțiunile referitoare la crearea emblemei uniunii și a definirii culorilor standardizate.**

&18. **O.U.G. nr. 40/2015** privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2014-2020.

1.3. Fondurile europene alocate României în perioada bugetară 2014-2020 [2]

Programe	Alocări în miliarde euro	Cine sunt beneficiarii eligibili?
Programul Operațional Regional - POR	6,47	IMM-uri; Autorități publice; ONG-uri; Unități de cult
Programul Operațional Competitivitate - POC	1,33	IMM-uri și întreprinderi mari; Administrații publice; Parteneriate de cooperare
Programul Operațional Capital Uman - POCU	3,44	Autorități publice locale și centrale; ONG-uri; Universități; Întreprinderi din sectorul privat; Furnizori de formare; Sindicate; Patronate; Academia Română; Camere de Comerț, Industrie și Agricultură
Programul Operațional Infrastructură Mare - POIM	9,07	Autorități publice locale și centrale; ONG-uri; Administratorul infrastructurii de transport rutier, feroviar, canale navigabile, porturi maritime și fluviale; Metrorex; ANAF
Programul Operațional de Pescuit și Afaceri Maritime - POPAM	0,17	IMM-uri și microîntreprinderi; Autorități locale; Grupuri de acțiune locală pentru pescuit
Programul Național de Dezvoltare Rurală - PNDR	8,00	IMM-uri și microîntreprinderi; Autorități publice; Fermieri; Grupuri de producători și cooperative; Grupuri de acțiune locală
Plăți directe în Agricultură (APIA)	10,00	Subvențiile APIA sunt acordate persoanelor fizice sau juridice, cooperativelor sau grupurilor de producători care solicită sprijin financiar, pentru, de exemplu, culturi agricole, pomicultură, viticultură, agricultură ecologică sau creșterea de animale.
TOTAL	38,48	

2. Punerea în scenă a finanțării proiectelor naționale din fonduri europene [3]

2.1. Esențial privind elementele finanțării din fonduri europene

Prin apel la reglementările specifice în vigoare, elementele finanțării din fonduri puse la dispoziție de Uniunea Europeană sunt:

- *finanțatorul;*
- *programul de finanțare;*
- *obiectivul programului de finanțare;*
- *solicitanții eligibili;*
- *activitățile eligibile;*
- *valoarea proiectului;*
- *contribuția beneficiarului;*
- *termen limită de realizare a proiectului;*
- *contract de finanțare cu anexe.*

Elementele financiare ale proiectelor naționale finanțate din fonduri europene

A. Proiectul conține și dezvoltă următorii termeni:

- *durata sau perioada de derulare* a activităților proiectului (început și sfârșit clar definite);
- *folosește resurselor* (umane, timp și bani/materiale) care au fost alocate în mod special în vederea realizării activităților prevăzute în proiect;
- *rezultatele prestabilite* exprimat prin obiective specifice de calitate și de performanță (indicatori prevăzuți în proiect);
- *proiectul se derulează pe baza unei planificări a activităților* care cuprinde activitățile prevăzute și perioada în care se desfășoară acestea;
- *constituirea și implicarea echipei* care gestionează și implementează proiectul;

- *părțile interesate*: echipa de proiect, beneficiarii/clientii, managerul de proiect, managerii executivi, reprezentanți ai guvernului, finanțatorul, agenții guvernamentale etc.

B. Managementul proiectului

Managementul proiectului prezintă **ansamblul activităților interdependente menite să asigure desfășurarea activităților proiectului** în conformitate cu planul său, cu standardele impuse și în limitele bugetului stabilit.

Funcții managementului sunt:

- *planificarea* etapelor ce trebuie parcurse: scop, obiective, activități, necesar de resurse, durate, monitorizare, evaluare;
- *organizarea și alocarea* resurselor proiectului, ținând cont de planificare: stabilire structură echipă, roluri membrii echipă, relație autoritate, limite de competențe, delegare, instruire membrii, alocare surse materiale și financiare pe activități;
- *coordonarea* - armonizarea deciziilor și acțiunilor;
- *controlul* - aprecierea progresului, culegere date, evaluare periodică, adoptare decizii privind modificările care se impun;
- *conducerea* - direcționarea persoanelor implicate în activitățile proiectului.

C. Planul de activități

Cuprinde descrierea detaliată a ceea ce organizația urmează să întreprindă pentru atingerea obiectivelor: *activități derulate succesiv sau în paralel; responsabil activitate; resursele necesare (personal, echipamente, timp); secvența de timp, interferența cu celelalte activități.*

D. Planul de achiziții se identifică prin:

- se *întocmește*, într-o primă variantă, înainte de elaborarea propunerii de buget;
- se *definitivează* după aprobarea bugetului propriu al autorității contractante;
- se poate *modifica ori completa* ori de câte ori este nevoie, dacă apar modificări în buget, respectiv sunt identificate noi resurse financiare sau apar noi necesități de achiziție;
- achiziții publice - *legislație specifică*. [4]

Etapile elaborării planului de achiziții sunt: *identificarea necesității; estimarea valorii; ierarhizarea necesităților; alegerea procedurii; identificarea fondurilor; elaborarea calendarului; definitivarea și aprobarea planului; dacă se dorește reducerea termenelor, elaborarea și transmiterea anunțului de intenție.*

Planul de achiziții – exemplu:

<i>Obiectul contract acord-cadru</i>	<i>cod CPV</i>	<i>Anunț de intenție</i>	<i>valoarea estimată - euro -</i>	<i>Procedura aplicată</i>	<i>Data de start</i>	<i>Data de stop</i>	<i>Responsabil cu achiziția</i>
<i>Furnizare 10 laptopuri</i>		Nu	50.000	<i>Licitație deschisă</i>			Cuc Valer
<i>Servicii de curățenie</i>		Nu	1.000/an	<i>Licitație deschisă</i>			Ion Marian

Proceduri de atribuire sunt: *licitație deschisă; licitație restrânsă; dialog competitiv; negociere directă; cerere de oferte.*

E. Bugetul proiectului sau Devizul cadru se identifică prin:

- *bugetul unui proiect* prezintă totalitatea resurselor financiare prevăzute pentru realizarea obiectivelor acestuia, provenite din finanțare de la autoritatea contractantă (finanțator) și de la partenerii de contract;
- poate fi sub forma unui *deviz cadru antecalcul* sau *postcalcul*;
- se *repartizează pe etapele de realizare* ale proiectului;
- defalcarea finanțării se face pe două surse: *cota finanțată de autoritatea contractantă și cofinanțare parteneri (alte surse) pe fiecare an calendaristic* de realizare a proiectului.

Bugetul proiectului – exemplu:

<i>Nr. crt.</i>	<i>Cheltuieli - lei -</i>	<i>Anul 1</i>	<i>Anul 2</i>	<i>Anul 3</i>	<i>Total</i>
1.	<i>Resurse umane</i>	8.999.310	9.238.088	9.201.514	27.438.912
2.	<i>Participanți</i>	0	0	0	0
3.	<i>Alte tipuri de costuri</i>	4.443.240	3.089.724	3.848.332	11.381.296
3.1.	<i>Din care FEDR 10%</i>	179.600	0	0	179.600
4.	<i>Rezerva de contingență 5% max</i>	2.000	2.000	2.000	6.000
5.	<i>Total costuri directe (1+2+3+4)</i>	13.444.550	12.329.812	13.051.846	38.826.208
6.	<i>Total cheltuieli generale de administratie</i>	901.728	901.728	901.728	2.705.184
7.	<i>VALOAREA ELIGIBILA A PROIECTULUI (5+6)</i>	14.346.278	13.231.540	13.953.574	41.531.392
8.	<i>Din care activități transnaționale</i>	0	0	0	0
9.	<i>Contribuția solicitantului</i>	286.926	264.630	279.072	830.628
10.	<i>ASISTENȚĂ FINANCIARĂ NERAMBURSABILĂ (7-9)</i>	14.059.352	12.966.910	13.674.502	40.700.764
11.	<i>Valoarea neeligibila a proiectului</i>	0	0	0	0
12.	<i>Valoarea totală a proiectului (7+11)</i>	14.346.278	13.231.540	13.953.574	41.531.392

F. **Organizarea gestionării proiectului** se identifică prin:

- *separarea activității proiectului de activitatea entității;*
- *documentație separată pentru proiect: elementele de indentificare ale proiectului (antet documente, ștampilă); evitarea dublei finanțări; personal (nou - contract de muncă, existent - act adițional), durată, funcție, număr de ore lucrate, tarif orar; achiziții (contracte, facturi); elementele de indentificare ale FEN; contabilitate separată (analitice separate pentru activitatea proiectului, gestiune separată); cont bancar separat deschis la trezorerie/bancă (unul sau mai multe - unul pentru prefinanțare, unul pentru rambursare).*
- *legislație specifică: reglementari naționale și europene permanent actualizate; corelarea legislației specifice proiectului cu cea aferentă activității curente a firmei.*

2.2. Documentele utilizate în contabilitatea finanțărilor din fonduri europene nerambursabile

2.2.1. Documentele justificative

A.Contractul de finanțare nerambursabilă este documentul juridic prin care se acordă asistență financiară nerambursabilă aferentă unei operațiuni în scopul atingerii obiectivelor axei prioritare dintr-un program operațional și prin care se stabilesc drepturile și obligațiile părților.
[5]

Contractul de finanțare prezintă mai multe **anexe**, cea mai importantă anexă a acestuia fiind **cererea de finanțare** (proiectul depus de beneficiar și acceptat de finanțator).

Anexele contractului de finanțare nerambursabilă sunt:

Anexa 1. *Măsurile de monitorizare și control*

Anexa 2. *Măsurile de informare și publicitate*

Anexa 3. *Modelul cererii de rambursare*

Anexa 4. *Modelul raportului de progres*

Anexa 5. *Modelul raportului final*

Anexa 6. *Cererea de finanțare*

Anexa 7. *Procedura de atribuire aplicabilă beneficiarilor privați de proiecte finanțate din instrumente structurale, obiectivul convergență*

Anexa 8. *Modelul raportului de durabilitate a investiției*

Anexa 9. *Notificare privind modul de păstrare al documentelor și al evidenței contabile legate de proiect*

Anexa 10. *Modelul cererii de prefinanțare*

Anexa 11. *Lista contractelor de achiziții*

Anexa 12. *Lista cu speciimenele de semnături*

Anexa 13. *Lista achizițiilor preconizate a fi efectuate în cadrul proiectului*

Anexa 14. *Calendarul actualizat al activităților*

Anexa 15. *Graficul cererilor de rambursare*

Remarcă. Anexa 6. Cererea de finanțare este de fapt, proiectul care se depune în vederea evaluării înainte de luarea deciziei de finanțare și semnarea contractului de finanțare.

La depunerea cererii de finanțare, **pentru dovedirea capacității și a sursei de cofinanțare, este posibil** ca Autoritatea de Management să solicite și documente care să ateste existența acestor surse la dispoziția beneficiarului/solicitantului:

- **extras de cont bancar vizat și datat de bancă** cu cel mult cinci zile lucrătoare înainte de data depunerii, **în cazul cofinanțării prin surse proprii** (autofinanțare), sau prin **certIFICATE DE DEPOZIT NOMINATIVE** și dematerializate, cu o scadență mai mică sau egală cu trei luni față de data închiderii licitației de proiecte;
- **extrasul liniei de credit** datat cu cel mult cinci zile lucrătoare față de data depunerii Cererii de finanțare și **contractul de credit vizat de bancă, în cazul cofinanțării prin linie de credit**, cu o valabilitate de un an față de data lansării licitației de proiecte.

B. Actele adiționale la contractul de finanțare nerambursabilă

Dacă pe parcursul implementării proiectului **intervenții modificări care pot fi acceptate de finanțator** (doar cele care nu implică o modificare substanțială a proiectului), atunci se pot:

- *întocmi notificări aprobate de finanțator* conform condițiilor contractuale, notificări care vor constitui anexe la contractele de finanțare (exemplu, *Notificare privind schimbarea contului bancar sau a sediului beneficiarului*) sau
- *încheia acte adiționale la contractele de finanțare* în baza justificărilor scrise.

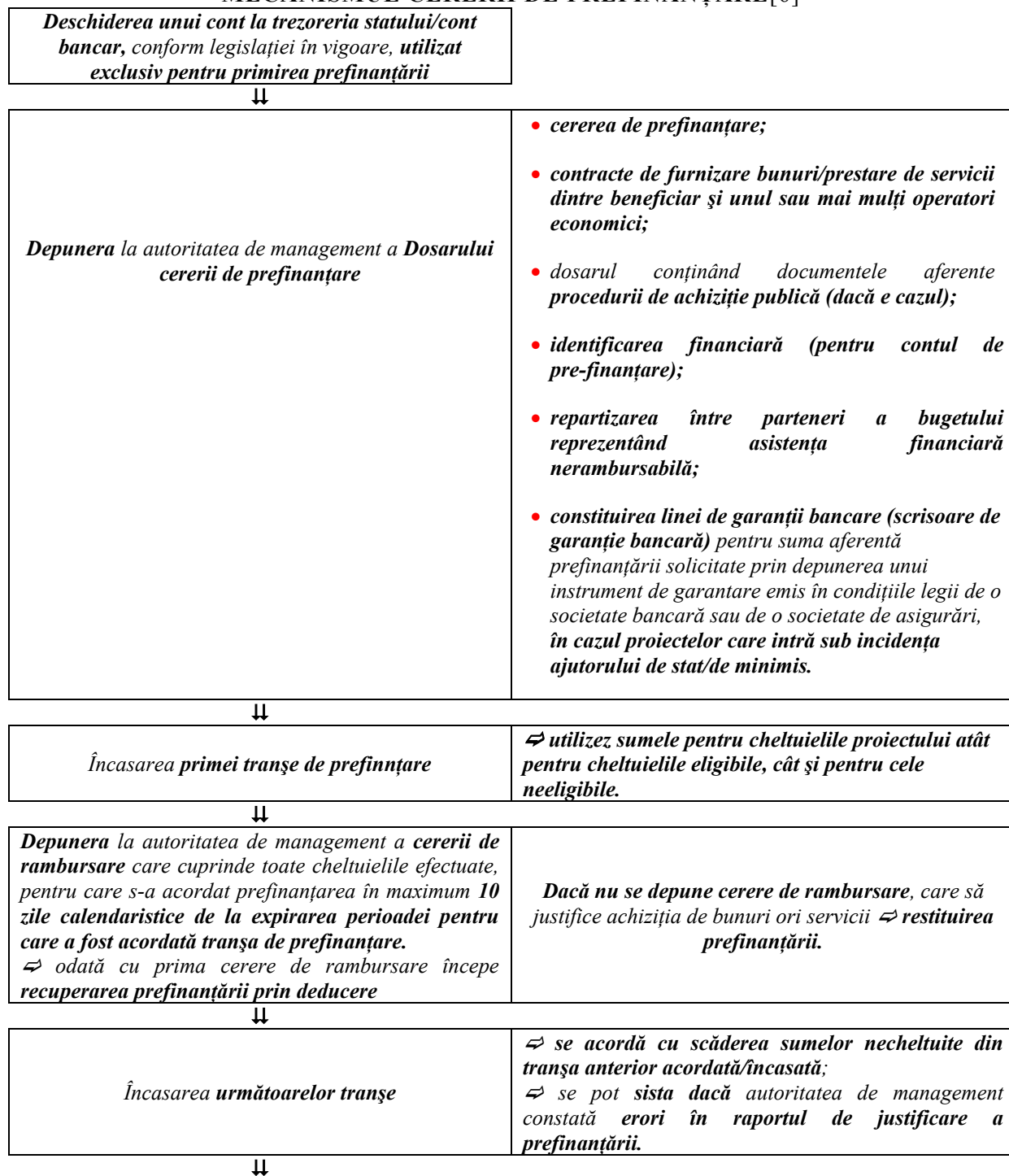
În cadrul finanțărilor nerambursabile sunt reglementate **trei modalități prin care se face plata/rambursarea cheltuielilor eligibile aferente proiectelor contractate:**

- *plata prin intermediul cererii de prefinanțare;*
- *plata prin cereri de plată urmată de cereri de rambursare aferente cererilor de plată;*
- *plata (rambursarea cheltuielilor) prin intermediul cererilor de rambursare.*

C. Cererea de prefinanțare cu documentele suport

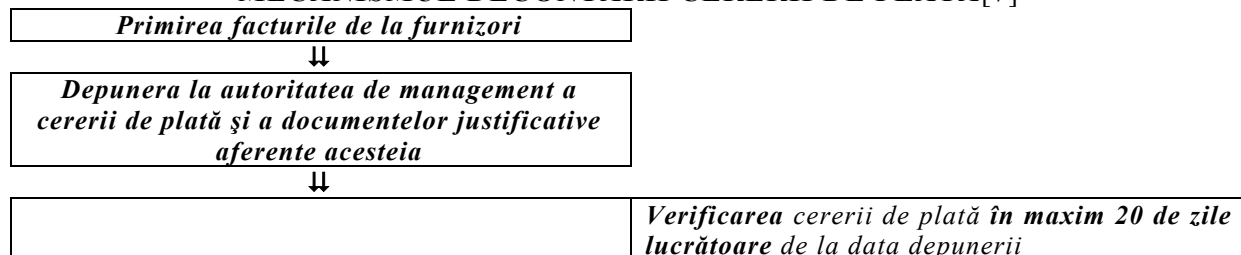
- **prefinanțarea** - reprezintă sumele transferate de către finanțator către beneficiari, la cererea acestora, la începerea proiectului pentru susținerea începerii derulării proiectelor și/sau pe parcursul implementării acestora, conform condițiilor prevăzute în contractul de finanțare încheiat între un beneficiar și finanțator.
- **prefinanțarea poate fi acordată astfel: anual:** 30% - 35% - 40% din bugetul anului; **global:** 30% - 35% - 40% din bugetul proiectului; **acordată în tranșe:** 10% din bugetul proiectului inițial și ulterior 20% după ce 1/2 din 10% este consumată.

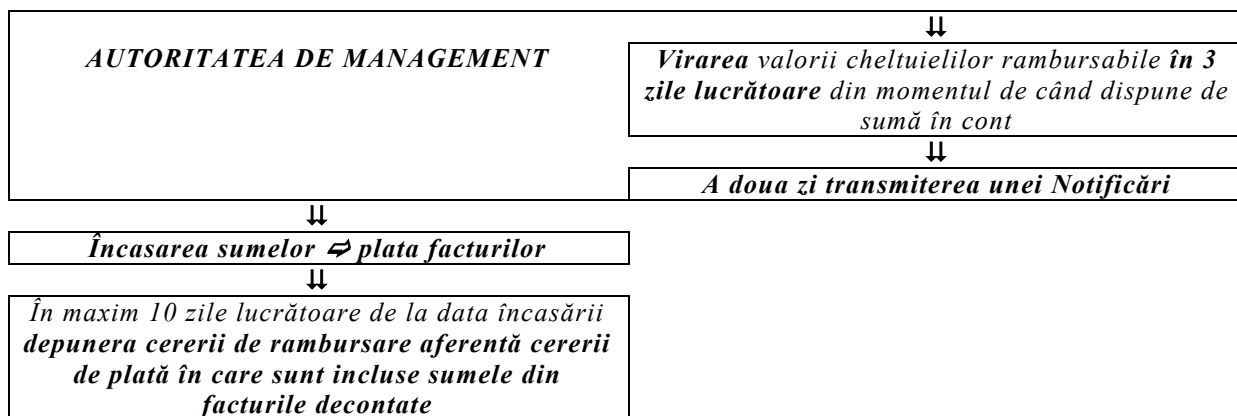
MECANISMUL CERERII DE PREFINANȚARE[6]

D. Cererea de plată cu documentele suport (facturi, ordine de plată, extrase de cont, contracte de achiziții etc.) urmată de cereri de rambursare aferente cererilor de plată

MECANISMUL DECONTĂRII CERERII DE PLATĂ[7]

E. **Cererea de rambursare** cu documentele suport (facturi, ordine de plată, extrase de cont, contracte de achiziții etc.)

Întocmirea *Cererii de rambursare* are drept scop solicitarea de către Beneficiar a contravalorii cheltuielilor efectuate în baza Contractului de finanțare încheiat cu Autoritatea de management (AM).

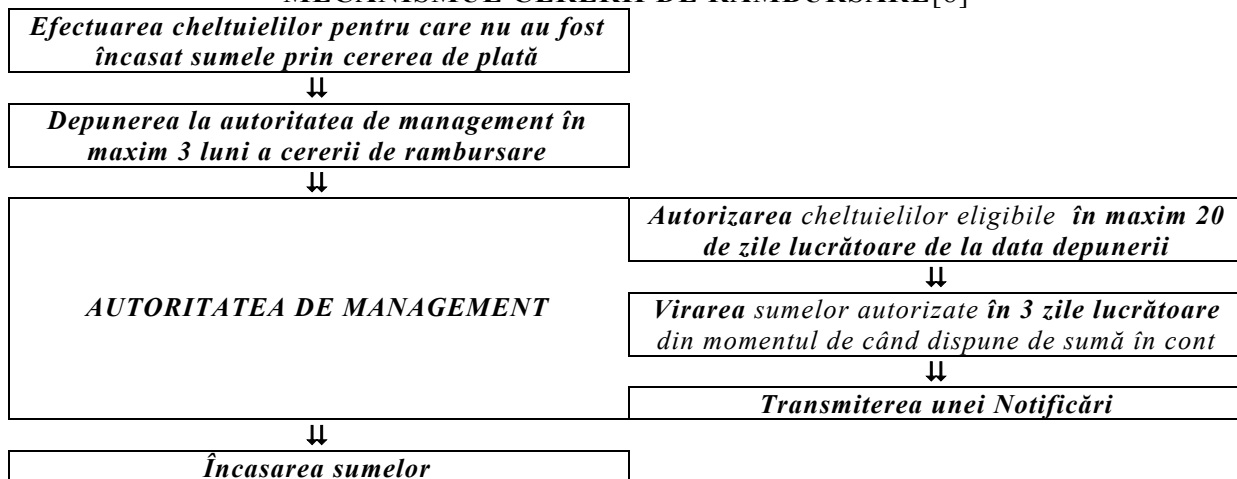
Cererea de rambursare este însoțită de totalitatea documentelor justificative care probează o cheltuială efectuată în vederea rambursării sumelor plătite contractorilor/furnizorilor.

Cererea de rambursare *cuprinde cheltuielile eligibile din punct de vedere al solicitantului, verificate de către auditor.*

În contractul de finanțare se poate prevedea:

- un număr minim de CR (Cereri de rambursare) care să fie elaborate și un grafic estimativ de depunere a CR;
- un număr maxim de luni de la începerea contractului în care să se depună prima CR;
- valoarea minimă a unei CR.

MECANISMUL CERERII DE RAMBURSARE[8]

2.2.2. *Documentele suport care se anexează la actele folosite în contabilitatea finanțărilor nerambursabile*

- **Documentele suport** ale cererilor trebuie să fie **în copie** pe care beneficiarul va aplica mențiunea „**Conform cu originalul**”, va semna și ștampila copiile documentelor suport/justificative ce însoțesc fiecare cerere.
- Totodată, documentele originale pe baza cărora se înregistrează în contabilitatea beneficiarului cheltuielile efectuate în cadrul proiectului **vor avea menționat codul proiectului și sintagma „Proiect finanțat din ...”**.
- De regulă, la cereri **se depun ca documente suport** copii inscripționate conform celor menționate mai sus de pe **contractele de achiziții, documentele aferente achizițiilor,**

facturi, procese-verbale de recepție a bunurilor achiziționate, procese-verbale de punere în funcțiune, procese-verbale de predare a serviciilor, în cazul achizițiilor de bunuri.

- În cazul în care se execută lucrări în cadrul proiectului, atunci se anexează copii și de pe situațiile de plată pentru lucrările efectuate, aferente fiecărei facturi, autorizația de construire, avizul ISC (Inspectoratul de stat în construcții), autorizația dirigintei de șantier, procesul-verbal de predare-primire a amplasamentului și a bornelor de reper, programul de urmărire și control al calității lucrărilor, procese-verbale de recepție la terminarea lucrărilor.
- Pentru **cheltuielile cu personalul**, se atașează copii de pe contractele individuale de muncă, statele de plată, fișele de pontaj, fișele de post.

3. Studii de caz privind tratamentul contabil aferent proiectelor finanțate din fonduri europene nerambursabile. Referențialul contabil internațional - bază pentru reglementările naționale conforme cu directivele europene

3.1. Referențialul internațional – IAS 20 Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală

3.1.1. Definirea și recunoaștere subvențiilor guvernamentale

Standardul Internațional de Raportare Financiară IAS 20 *Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală*, prezintă tratamentul contabil aplicabil subvențiilor guvernamentale. Acesta se poate aplica în contabilitatea proiectelor finanțate din fonduri europene nerambursabile, de către entitățile care intră sub incidența O.M.F.P. nr. 2.844/2016 pentru aprobarea *Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară* și poate constitui bază pentru entitățile care intră sub incidența O.M.F.P. nr. 1.802/2014, pentru aprobarea *Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate*.

Prin apel la IAS 20 *Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală* - **subvențiile guvernamentale** reprezintă asistența acordată de guvern sub forma unor transferuri de resurse către o entitate în schimbul conformării, în trecut sau în viitor, cu anumite condiții referitoare la activitatea de exploatare a entității.

Subvențiile privind activele reprezintă subvenții guvernamentale pentru acordarea cărora principala condiție este că o entitate beneficiară trebuie să cumpere, să construiască sau să dobândească în alt mod active imobilizate. De asemenea, pot exista și condiții secundare care restricționează tipul sau amplasarea activelor sau perioadele în care acestea urmează a fi dobândite sau deținute.

Subvențiile aferente veniturilor sunt subvenții guvernamentale diferite de cele privind activele.

Subvențiile guvernamentale, inclusiv subvențiile nemonetare la valoarea justă, **nu trebuie recunoscute până când nu există siguranța rezonabilă că:**

- (a) entitatea va respecta condițiile impuse de acordarea lor; și
- (b) subvențiile vor fi primite.

O subvenție guvernamentală nu este recunoscută până când nu există siguranța rezonabilă că entitatea va respecta condițiile atașate acordării acesteia și că subvenția va fi primită. Doar primirea unei subvenții nu oferă în sine dovezi concludente că toate condițiile atașate acordării subvenției au fost sau vor fi îndeplinite.[9]

3.1.2. Subvențiile aferente activelor

Prin apel la IAS 20 *Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală* - **subvențiile guvernamentale privind activele, inclusiv subvențiile nemonetare la valoarea lor justă, trebuie prezentate în situația poziției financiare fie prin**

înregistrarea subvenției ca **venit amânat, fie prin deducerea subvenției pentru obținerea valorii contabile nete a activului.**

Una dintre metode recunoaște subvenția drept venit amânat care este recunoscut în profit sau pierdere pe o bază sistematică, pe parcursul perioadei de viață utilă a activului.

Cealaltă metodă presupune deducerea subvenției din calcularea valorii contabile a activului. Subvenția este recunoscută în profit sau pierdere de-a lungul ciclului de viață al activului amortizabil ca reducere a cheltuielii cu amortizarea.

Rambursarea subvențiilor. Rambursarea unei subvenții referitoare la un activ trebuie recunoscută prin creșterea valorii contabile a activului sau prin reducerea soldului venitului amânat cu suma rambursabilă. Amortizarea suplimentară cumulată, care ar fi fost recunoscută la zi în profit sau pierdere în absența subvenției, trebuie recunoscută îiemdiat în profit sau pierdere. [10]

Prin apel la IAS 8 Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori - efectul modificării unei estimări contabile, alta decât o modificare căreia i se aplică punctul 37, trebuie recunoscut **prospectiv prin includerea ei în profitul sau pierderea:**

(a) perioadei modificării, dacă modificarea afectează doar acea perioadă; sau

(b) perioadei modificării și perioadelor viitoare, dacă modificarea le afectează pe amândouă.

În măsura în care o modificare de estimare contabilă dă naștere la modificări de active și datorii, sau afectează un element de capitaluri proprii, aceasta trebuie recunoscută prin ajustarea valorii contabile a activului, a datoriei sau a capitalului propriu aferent(e) în perioada modificării. [11]

❖ **Studiul de caz 1.** Entitatea LDI a primit în data de 1.10.N o subvenție guvernamentală pentru achiziția unei instalații în sumă de 100.000 lei, valoarea instalației achiziționate fiind 200.000 lei. Durata de utilizare a activului este 5 ani, metoda de amortizare liniară. Considerăm că, datorită nerespectării condițiilor de acordare, entitatea trebuie să ramburseze la sfârșitul anului N+2, 60 % din valoarea subvenției.

Cazul I: Recunoașterea subvenției ca venit amânat

I. Anul N:

a) primirea subvenției pe data de 1.10.N:

100.000 lei	4452	=	4752	100.000 lei
	Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții		Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții pentru investiții	

b) încasarea subvenției pe data de 1.10.N:

100.000 lei	5121	=	4452	100.000 lei
	Conturi la bănci în lei		Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții	

c) achiziția instalației de la furnizorul de imobilizări:

200.000 lei	2131	=	404	200.000 lei
	Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)		Furnizori de imobilizări	

d) amortizarea contabilă aferentă anului N, pe perioada octombrie N – decembrie N:

200.000 lei valoare amortizabilă : 5 ani x 3 luni : 12 luni = 10.000 lei:

10.000 lei	6811	=	2813	10.000 lei
	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor, a investițiilor imobiliare și a activelor biologice evaluate la cost		Amortizarea instalațiilor și mijloacelor de transport	

e) transferul venitului în avans la venituri curente din subvenții, pe măsura amortizării:

100.000 lei subvenție : 5 ani x 3 luni : 12 luni = 5.000 lei:

5.000 lei	4752	=	7584	5.000 lei
	Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții		Venituri din subvenții pentru investiții	

II. Anul N+1:**a) amortizarea contabilă aferentă anului N+1:**

200.000 lei valoare amortizabilă : 5 ani = 40.000 lei:

40.000 lei	6811	=	2813	40.000 lei
	<i>Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor, a investițiilor imobiliare și a activelor biologice evaluate la cost</i>		<i>Amortizarea instalațiilor și mijloacelor de transport</i>	

b) transferul venitului în avans la venituri curente din subvenții, pe măsura amortizării:

100.000 lei subvenție : 5 ani = 20.000 lei:

20.000 lei	4752	=	7584	20.000 lei
	<i>Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții</i>		<i>Venituri din subvenții pentru investiții</i>	

III. Anul N+2:**a) amortizarea contabilă aferentă anului N+2:**

200.000 lei valoare amortizabilă : 5 ani = 40.000 lei:

40.000 lei	6811	=	2813	40.000 lei
	<i>Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor, a investițiilor imobiliare și a activelor biologice evaluate la cost</i>		<i>Amortizarea instalațiilor și mijloacelor de transport</i>	

b) transferul venitului în avans la venituri curente din subvenții, pe măsura amortizării:

100.000 lei subvenție : 5 ani = 20.000 lei:

20.000 lei	4752	=	7584	20.000 lei
	<i>Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții</i>		<i>Venituri din subvenții pentru investiții</i>	

c) rambursarea subvenției:

Subvenție rambursată: 100.000 lei x 60 % = 60.000 lei

Soldul contului de venit amânat la sfârșitul anului N+2 = 100.000 lei (primirea) – 5.000 lei subvenție reluată anul N – 20.000 lei subvenție reluată anul N+1 – 20.000 lei subvenție reluată anul N+2 = 55.000 lei

55.000 lei	4752	=	5121	60.000 lei
	<i>Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	
5.000 lei	6588			
	<i>Alte cheltuieli de exploatare</i>			

Cazul II: Deducerea subvenției din costul activului**I. Anul N:****a) achiziția instalației:**

200.000 lei	2131	=	404	200.000 lei
	<i>Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)</i>		<i>Furnizori de imobilizări</i>	

b) primirea subvenției pe data de 1.10.N:

100.000 lei	4452	=	2131	100.000 lei
	<i>Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții</i>		<i>Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)</i>	

c) încasarea subvenției pe data de 1.10.N:

100.000 lei	5121	=	4452	100.000 lei
	<i>Conturi la bănci în lei</i>		<i>Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții</i>	

d) amortizarea contabilă aferentă anului N, pe perioada octombrie N – decembrie N:

(200.000 lei – 100.000 lei) valoare amortizabilă a instalației : 5 ani x 3 luni : 12 luni = 5.000 lei:

5.000 lei	6811	=	2813	5.000 lei
	<i>Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor, a investițiilor imobiliare și a activelor biologice evaluate la cost</i>		<i>Amortizarea instalațiilor și mijloacelor de transport</i>	

II. Anul N+1:**a) amortizarea contabilă aferentă anului N+1:***(200.000 lei – 100.000 lei subvenție dedusă) : 5 ani = 20.000 lei:*

20.000 lei	6811	=	2813	20.000 lei
	<i>Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor, a investițiilor imobiliare și a activelor biologice evaluate la cost</i>		<i>Amortizarea instalațiilor și mijloacelor de transport</i>	

III. Anul N+2:**a) amortizarea contabilă aferentă anului N+2:***(200.000 lei – 100.000 lei subvenție dedusă) : 5 ani = 20.000 lei:*

20.000 lei	6811	=	2813	20.000 lei
	<i>Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor, a investițiilor imobiliare și a activelor biologice evaluate la cost</i>		<i>Amortizarea instalațiilor și mijloacelor de transport</i>	

b) rambursarea subvenției:*Subvenție rambursată: 100.000 lei x 60 % = 60.000 lei*

60.000 lei	2131	=	5121	60.000 lei
	<i>Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	

Remarcă. Conform IAS 8 Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori, entitatea trebuie să recalculeze sumele aferente amortizărilor deoarece se majorează baza de calcul pentru amortizare. Această modificare este considerată o modificare de estimare și va afecta atât perioada curentă (anul N+2) cât și perioadele viitoare:

- valoare rămasă de amortizat la sfârșitul anului N+1 = 200.000 lei (costul) – 100.000 lei (subvenția) – 5.000 lei (amortizarea anul N) – 20.000 lei (amortizarea anul N+1) = 75.000 lei (valoarea contabilă activ sfârșitul anului N+1);
- valoarea instalației recalculeată la sfârșitul anului N+2 = 75.000 lei + 60.000 lei subvenția adăugată la costul activului = 135.000 lei;
- perioada rămasă de amortizat = 5 ani x 12 luni – 3 luni – 12 luni = 45 luni;
- amortizarea lunară recalculeată = 135.000 lei/45 luni = 3.000/lună;
- amortizarea anuală recalculeată începând cu 01.01.N+2 = 12 luni x 3.000/lună = 36.000 lei și recunoașterea diferenței: 36.000 lei – 20.000 lei = 16.000 lei.

16.000 lei	6811	=	2813	16.000 lei
	<i>Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor, a investițiilor imobiliare și a activelor biologice evaluate la cost</i>		<i>Amortizarea instalațiilor și mijloacelor de transport</i>	

3.1.3. Subvențiile aferente veniturilor

Prin apel la IAS 20 Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală - subvențiile guvernamentale trebuie recunoscute în profit sau pierdere în cursul perioadelor în care entitatea recunoaște drept cheltuieli costurile aferente pe care aceste subvenții urmează a le compensa, pe o bază sistematică.

Rambursarea subvențiilor. O subvenție guvernamentală care devine rambursabilă trebuie contabilizată ca o modificare a unei estimări contabile (a se vedea IAS 8 Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori). **Rambursarea unei subvenții referitoare la venituri** trebuie aplicată, în primul rând, oricărui credit amânat neamortizat recunoscut drept subvenție. În măsura în care suma rambursată depășește orice astfel de credit amânat sau dacă nu există un asemenea credit, suma rambursată trebuie recunoscută imediat în profit sau pierdere. [12]

- ❖ **Studiul de caz 2.** Entitatea LDI S.A. a primit pe data de 01.07.N o subvenție guvernamentală de 1.000.000 lei pentru crearea a 10 locuri de muncă și păstrarea lor pe

o perioadă de 4 ani. Costul recrutării și angajării noilor salariați este de 179.500 lei, iar cheltuielile cu salariile sunt de 500.000 lei în primul an, crescând în următorii ani cu câte 10% pe an, ca efect al inflației. La sfârșitul anului N+2, societatea estimează neîndeplinirea condițiilor de acordare a subvenției (va fi nevoită să restructureze 2 locuri de muncă și deci nu le va putea menține timp de 4 ani) și probabilitatea rambursării unei părți de 45% din valoarea subvenției. La data de 01.10.N+3 se rambursează 50% din valoarea subvenției primite.

I. Calculul costurilor:

Costuri anul N = 500.000 lei salarii + 179.500 lei costul recrutării = 679.500 lei

Costuri anul N+1 = 500.000 lei + 500.000 lei x 10% = 550.000 lei

Costuri anul N+2 = 550.000 lei + 550.000 lei x 10% = 605.000 lei

Costuri anul N+3 = 605.000 lei + 605.000 lei x 10% = 665.500 lei

Costuri totale = 679.500 lei + 550.000 lei + 605.000 lei + 665.500 lei = 2.500.000 lei

II. Anul N:

a) primirea subvenției pe data de 01 iulie N:

1.000.000 lei	4451	=	472	1.000.000 lei
	Subvenții guvernamentale		Venituri înregistrate în avans	

b) încasarea subvenției pe data de 01 iulie N:

1.000.000 lei	5121	=	4451	1.000.000 lei
	Conturi curente la bănci		Subvenții guvernamentale	

c) înregistrarea cheltuielilor aferente anului N:

c1) salarii: 500.000 lei x 6 luni : 12 luni = 250.000 lei

250.000 lei	641	=	421	250.000 lei
	Cheltuieli cu salariile personalului		Personal - salarii datorate	

c2) recrutarea personalului:

179.500 lei	628	=	5121	179.500 lei
	Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți		Conturi curente la bănci	

d) transferul subvenției la venit pe perioada 01 iulie N – 31 decembrie N:

1.000.000 lei x 500.000 lei costuri cu salarii anul N : 2.500.000 lei total costuri x 6 luni : 12 luni = 100.000 lei

1.000.000 lei x 179.500 lei costuri recrutare : 2.500.000 lei total costuri = 71.800 lei

Total venituri în avans de transferat: 100.000 lei + 71.800 lei = 171.800 lei

171.800 lei	472	=	7414	171.800 lei
	Venituri înregistrate în avans		Venituri din subvenții de exploatare pentru plata personalului	

II. Anul N+1:

a) înregistrarea cheltuielilor cu salariile aferente anului N+1:

a1) perioada 01 ianuarie N+1 – 30 iunie N+1 când salariile au fost 500.000 lei:

500.000 lei x 6 luni : 12 luni = 250.000 lei

b2) perioada 01 iulie N+1 – 31 decembrie N+1 când salariile au fost 550.000 lei:

550.000 lei x 6 luni : 12 luni = 275.000 lei

Total salarii anul N+1: 250.000 lei + 275.000 lei = 525.000 lei:

525.000 lei	641	=	421	525.000 lei
	Cheltuieli cu salariile personalului		Personal - salarii datorate	

b) transferul subvenției la venit în anul N+1:

b1) perioada 01 ianuarie N+1 – 30 iunie N+1 când costurile au fost 500.000 lei:

1.000.000 lei x 500.000 lei costuri anul N+1 : 2.500.000 lei total costuri x 6 luni : 12 luni = 100.000 lei

b2) perioada 01 iulie N+1 – 31 decembrie N+1 când costurile au fost 550.000 lei:

1.000.000 lei x 550.000 lei costuri anul N+1 : 2.500.000 lei total costuri x 6 luni : 12 luni = 110.000 lei

Total subvenție de transferat anul N+1: 100.000 lei + 110.000 lei = 210.000 lei:

210.000 lei	472	=	7414	210.000 lei
	Venituri înregistrate în avans		Venituri din subvenții de exploatare pentru plata personalului	

III. Anul N+2:

a) înregistrarea cheltuielilor cu salariile aferente anului N+2:

a1) perioada 01 ianuarie N+2 – 30 iunie N+2 când salariile au fost 550.000 lei:

550.000 lei x 6 luni : 12 luni = 275.000 lei

b2) perioada 01 iulie N+2 – 31 decembrie N+2 când salariile au fost 605.000 lei:

605.000 lei x 6 luni : 12 luni = 302.500 lei

Total salarii anul N+2: 275.000 lei + 302.500 lei = 577.500 lei:

577.500 lei	641	=	421	577.500 lei
	Cheltuieli cu salariile personalului		Personal - salarii datorate	

b) transferul subvenției la venit în anul N+2:

b1) perioada 01 ianuarie N+2 – 30 iunie N+2 când costurile au fost 550.000 lei:

1.000.000 lei x 550.000 lei costuri anul N+2 : 2.500.000 lei total costuri x 6 luni : 12 luni = 110.000 lei

b2) perioada 01 iulie N+2 – 31 decembrie N+2 când costurile au fost 605.000 lei:

1.000.000 lei x 605.000 lei costuri anul N+2 : 2.500.000 lei total costuri x 6 luni : 12 luni = 121.000 lei

Total subvenție de transferat anul N+2: 110.000 lei + 121.000 lei = 231.000 lei:

231.000 lei	472	=	7414	231.000 lei
	Venituri înregistrate în avans		Venituri din subvenții de exploatare pentru plata personalului	

c) constituirea unui provizion pentru probabilitatea de rambursare a subvenției:

1.000.000 lei x 45% = 450.000 lei

450.000 lei	6812	=	1518	450.000 lei
	Cheltuieli de exploatare privind provizioanele		Alte provizioane	

IV. Anul N+3:

a) înregistrarea cheltuielilor cu salariile aferente anului N+3:

a1) perioada 01 ianuarie N+3 – 30 iunie N+3 când salariile au fost 605.000 lei:

605.000 lei x 6 luni : 12 luni = 302.500 lei

b2) perioada 01 iulie N+3 – 01 octombrie N+3 când salariile au fost 665.500 lei:

665.500 lei x 3 luni : 12 luni = 166.375 lei

Total salarii anul N+3: 302.500 lei + 166.375 lei = 468.875 lei:

468.875 lei	641	=	421	468.875 lei
	Cheltuieli cu salariile personalului		Personal - salarii datorate	

b) transferul subvenției la venit în anul N+3:

b1) perioada 01 ianuarie N+3 – 30 iunie N+3 când costurile au fost 605.000 lei:

1.000.000 lei x 605.000 lei costuri anul N+3 : 2.500.000 lei total costuri x 6 luni : 12 luni = 121.000 lei

b2) perioada 01 iulie N+3 – 01 octombrie N+3 când costurile au fost 665.500 lei:

1.000.000 lei x 665.500 lei costuri anul N+3 : 2.500.000 lei total costuri x 3 luni : 12 luni = 66.550 lei

Total subvenție de transferat anul N+3: 121.000 lei + 66.550 lei = 187.550 lei:

187.550 lei	472	=	741	187.550 lei
	Venituri înregistrate în avans		Venituri din subvenții de exploatare pentru plata personalului	

c) rambursarea subvenției la data de 01 octombrie N+3:

Suma rambursată = 1.000.000 lei x 50% = 500.000 lei

Soldul contului de venit amânat la data de 01.10.N+3 = 1.000.000 (primire anul N) – 171.800 lei transfer subvenție anul N – 210.000 lei transfer subvenție anul N+1 – 231.000 lei transfer subvenție anul N+2 – 187.550 lei transfer subvenție anul N+3 = 199.650 lei

199.650 lei	472	=	512	500.000 lei
	<i>Venituri înregistrate în avans</i>		<i>Conturi curente la bănci</i>	
300.350 lei	6588			
	<i>Alte cheltuieli de exploatare</i>			
d) anularea provizionului pentru soldul său:				
450.000 lei	1518	=	7812	450.000 lei
	<i>Alte provizioane</i>		<i>Venituri din provizioane</i>	

Referințe bibliografice

1. O.U.G. nr. 40 / 2015 *privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2014-2020*, art. 2, alin. (3), publicată în Monitorul Oficial nr. 746 din 6 octombrie 2015.
2. Bâtcă-Dumitru Graziella-Corina, *Contabilitatea Fondurilor Europene* - suport de curs, CECCAR, București, 14-16 februarie 2017.
3. Elemnte de la acest punct și următoarele au fost preluate și adaptate din Bâtcă-Dumitru Graziella-Corina, *Contabilitatea Fondurilor Europene* - suport de curs, CECCAR, București, 14-16 februarie 2017.
4. Agenția Națională pentru Achiziții Publice - <http://anap.gov.ro/web/>
5. H.G. nr. 759/2007 *privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate din programele operaționale*, art. 1 alin. (4) lit b.
6. O.U.G. nr. 40 / 2015 *privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2014-2020*.
7. O.U.G. nr. 40 / 2015 *privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2014-2020*.
8. O.U.G. nr. 40 / 2015 *privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2014-2020*.
9. IASB, *Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS)*, Editura CECCAR, București, 2015, Partea A. - IAS 20 *Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală*, pct. 3, 7 și 8.
10. IAS 20 *Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală*, pct. 24, 26, 27 și 32, CECCAR, 2015, pag. A984 și urm.
11. IAS 8 *Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori*, pct. 36 și 37, CECCAR, 2015, pag. A819.
12. IAS 20 *Contabilitatea subvențiilor guvernamentale și prezentarea informațiilor legate de asistența guvernamentală* 12 și 32, CECCAR, 2015, pag. A982 și urm.

DEZVOLTĂRI PRIVIND CONTABILITATEA FINANȚĂRII DIN FONDURI EUROPENE²⁸

DEVELOPMENTS REGARDING THE ACCOUNTING OF FUNDING FROM EUROPEAN FUNDS

conf.univ.dr. Lucian-Dorel ILINCUȚĂ
Universitatea *Spiru Haret*
Facultatea de Științe Economice. București. România
e-mail: ilincuta.lucian@yahoo.com

Rezumat.

Entitățile care implementează proiecte în cadrul unor programe de finanțare din fonduri europene nerambursabile, vor utiliza tratamentul contabil aplicabil pentru subvenții, în vederea contabilizării operațiunilor generate de primirea și utilizarea acestor fonduri.

Totodată, entitățile trebuie să organizeze evidența internă pentru a răspunde cerințelor specifice de informații aferente proiectului, solicitate de finanțator, conform contractelor încheiate.

Raționamentele contabile utilizate la reflectarea în contabilitate a fondurilor astfel primite vor avea în vedere: prevederile din contractele de finanțare, reglementările contabile naționale conforme cu directivele europene, precum și politicile contabile aplicabile beneficiarilor de fonduri.

La sfârșitul fiecărei luni veniturile în avans vor trece la venituri din subvenții cu aceeași valoare cu cea a cheltuielilor eligibile, proiectele finanțate din fonduri europene nerambursabile nu generează excedent sau deficit.

Abstract.

The entities implementing projects under grant programs from European non-reimbursable funds will use the accounting treatment applicable for grants in order to account for the operations generated by the receipt and use of these funds.

At the same time, entities must organize the internal records to meet the project's specific information requirements requested by the sponsor, in accordance with the concluded contracts.

The accounting judgments used to reflect into accounting the funds thus received will take into account: the provisions from the financing agreements, the national accounting regulations compliant with the European Directives, as well as the accounting policies applicable to fund recipients.

At the end of each month, the upfront incomes will move to incomes from grants having the same value as the eligible expenditure, projects funded by European non-reimbursable funds not generating any surplus or deficit.

Cuvinte-cheie: fonduri europene, subvenții, cheltuieli eligibile, cererea de finanțare, corecția financiară.

Keywords: european funds, grants, eligible expenditure, funding application, financial correction.

Clasificare JEL: M41; M40; M 48

1. Introducere

Subvențiile în reglementărilor contabile conforme cu directivele europene - sinteză

Prin apel la *reglementărilor contabile conforme cu directivele europene* [1] atunci când facem referire la **subvenții** (denumite și subsidii, alocații, prime sau transferuri), ne referim atât la **subvențiile aferente activelor**, cât și la **subvențiile aferente veniturilor**. Trebuie să menționăm faptul că subvențiile sau asistența guvernamentală **nu** sunt exclusiv cele primite din partea guvernului, prin „guvern” înțelegându-se guvernul propriu-zis, agențiile guvernamentale, precum și alte instituții similare naționale sau internaționale, ci și cele primite de entitate din alte surse, cum sunt donațiile, plusurile de inventar, reducerile comerciale care acoperă în totalitate contravaloarea bunurilor de natura activelor imobilizate achiziționate etc.

²⁸ Elemente teoretice și practice ale acestui articol au fost preluate și adaptate din Bătcă-Dumitru Graziella-Corina, *Contabilitatea Fondurilor Europene* - suport de curs, CECCAR, București, 14-16 februarie 2017.

Subvențiile aferente activelor (pentru investiții) reprezintă subvenții pentru acordarea cărora principala condiție este ca entitatea beneficiară să cumpere, să construiască sau să achiziționeze active imobilizate.

Cu ajutorul conturilor de subvenții pentru investiții se ține și evidența donațiilor pentru investiții, precum și a plusurilor la inventar de natura imobilizărilor corporale și necorporale.

Subvențiile aferente veniturilor cuprind toate subvențiile, altele decât cele pentru active.

În continuare prezentăm un mix privind subvențiile, extras din *reglementărilor contabile conforme cu directivele europene* – O.M.F.P. nr. 1.802/2014. [2]

În cadrul subvențiilor se reflectă distinct:

- **subvenții guvernamentale;**
- **împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții;**
- **alte sume primite cu caracter de subvenții.**

Subvențiile guvernamentale, inclusiv subvențiile nemonetare la valoarea justă, nu trebuie recunoscute până când nu există suficientă siguranță că:

- a) entitatea va respecta condițiile impuse de acordarea lor; și
- b) subvențiile vor fi primite.

Doar primirea unei subvenții nu furnizează ea însăși dovezi concludente că toate condițiile atașate acordării subvenției au fost sau vor fi îndeplinite.

Recunoașterea veniturilor din subvenții se efectuează cu respectarea clauzelor care au stat la baza acordării lor.

Contabilitatea proiectelor finanțate din subvenții se ține distinct, pe fiecare proiect, sursă de finanțare, potrivit contractelor încheiate, fără a se întocmi situații financiare anuale distincte pentru fiecare asemenea proiect.

Subvențiile se recunosc, pe o bază sistematică, drept venituri ale perioadelor corespunzătoare cheltuielilor aferente pe care aceste subvenții urmează să le compenseze.

În cazul în care într-o perioadă se încasează subvenții aferente unor cheltuieli care nu au fost încă efectuate, subvențiile primite nu reprezintă venituri ale acelei perioade curente.

Remarcă. Problema principală în contabilizarea subvențiilor o reprezintă **momentul recunoașterii venitului în contul de profit și pierdere**, moment care depinde de **scopul pentru care a fost acordată subvenția.**

Subvențiile nu trebuie înregistrate direct în conturile de capital și rezerve deoarece acestea reprezintă sume acordate sub rezerva îndeplinirii anumitor condiții de către societate.

Subvențiile pentru active, inclusiv subvențiile nemonetare la valoarea justă, se înregistrează în contabilitate ca subvenții pentru investiții și se recunosc în bilanț ca venit amânat (contul 475 „Subvenții pentru investiții”). Venitul amânat se înregistrează ca venit curent în contul de profit și pierdere pe măsura înregistrării cheltuielilor cu amortizarea sau la casarea ori cedarea activelor.

Veniturile din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri nete se prezintă în contul de profit și pierdere ca parte a cifrei de afaceri nete, iar celelalte venituri din subvenții se prezintă în contul de profit și pierdere ca o corecție a cheltuielilor pentru care au fost acordate sau ca elemente de venituri, potrivit structurii prevăzute în acest sens.

În cazul terenurilor și clădirilor pentru care s-au primit subvenții și au făcut obiectul unei cedări parțiale, la scoaterea din evidență a acestora subvenția aferentă părții cedate se transferă la venituri, corespunzător valorii contabile a terenurilor, respectiv a clădirilor, scoase din evidență.

Restituirea unei subvenții referitoare la un activ se înregistrează prin reducerea soldului venitului amânat cu suma rambursabilă.

În măsura în care suma rambursată depășește venitul amânat sau dacă nu există un asemenea venit, surplusul, respectiv valoarea integrală restituită, se recunoaște imediat ca o cheltuială.

Restituirea unei subvenții aferente veniturilor se efectuează prin reducerea veniturilor amânate, dacă există, sau, în lipsa acestora, pe seama cheltuielilor.

Entitatea prezintă în notele explicative informații referitoare la subvențiile primite, destinația acestora și elementele care justifică îndeplinirea condițiilor necesare pentru acordarea subvențiilor.

O entitate prezintă în notele explicative informații privind condițiile care nu au fost îndeplinite în legătură cu subvențiile guvernamentale și obligațiile ce derivă din neîndeplinirea acestora.

Remarcă. Conform O.M.F.P. nr. 1.802/2014, soldul conturilor de venituri amânate aferente subvențiilor pentru investiții (contul 475) și cele aferente veniturilor din exploatare (cont 472) se prezintă în structura bilanțului la poziția *I Venituri în avans*. Iar veniturile din subvenții se prezintă ca elemente de venituri în structura contului de profit și pierdere.

Contabilitatea subvențiilor conform O.M.F.P. nr. 1.802/2014 – sinteză:

Nr. crt.	Categoria subvenției	Tratamentul contabil
1.	Subvențiile aferente activelor (subvenții pentru investiții) și subvențiile sub forma activelor nemonetare evaluate la valoarea justă	<ul style="list-style-type: none"> ✓ În acest caz nu există recunoscute în contabilitate cheltuieli pe care subvenția trebuie să le acopere. ✓ Inițial subvenția se recunoaște drept creanță în contrapartidă cu un venit amânat (445 = 4751). ✓ Venitul amânat se virează la venituri curente în contul de profit și pierdere (4751 = 7584) pe măsura recunoașterii cheltuielilor cu amortizarea sau cu scoaterea din evidență.
2.	Intrări de imobilizări necorporale și corporale prin donații	<ul style="list-style-type: none"> ✓ În acest caz nu există recunoscute în contabilitate cheltuieli pe care subvenția trebuie să le acopere. ✓ Inițial donația se recunoaște drept creanță în contrapartidă cu un venit amânat (445 = 4753). ✓ Venitul amânat se virează la venituri curente în contul de profit și pierdere (4753 = 7582) pe măsura recunoașterii cheltuielilor cu amortizarea sau cu scoaterea din evidență.
3.	Intrări de imobilizări necorporale și corporale sub forma plusurilor constatate la inventar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ În acest caz nu există recunoscute în contabilitate cheltuieli pe care subvenția trebuie să le acopere. ✓ Plusul la inventar se recunoaște drept imobilizări necorporale sau corporale în contrapartidă cu un venit amânat (2xx = 4754). ✓ Venitul amânat se virează la venituri curente în contul de profit și pierdere (4754 = 7588) pe măsura recunoașterii cheltuielilor cu amortizarea sau cu scoaterea din evidență.
4.	Subvențiile aferente veniturilor	<p>Cazul în care s-au recunoscut în contabilitate până a data primirii subvenției cheltuielile pe care aceasta trebuie să le acopere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ În acest caz subvenția se recunoaște la venituri direct în contul de profit și pierdere (445 = 741). <p>Cazul în care NU s-au recunoscut în contabilitate până a data primirii subvenției cheltuielile pe care aceasta trebuie să le acopere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Inițial subvenția se recunoaște drept creanță în contrapartidă cu un venit amânat (445 = 472 analitic distinct). ✓ Venitul amânat se virează la venituri curente în contul de profit și pierdere (472 = 741) pe măsura recunoașterii cheltuielilor pe care subvenția trebuie să le acopere. după natura lor.

2. Aspect practice și studii de caz speciale referitoare la subvenții

În continuare prezentăm o serie de **aspecte practice** și **studii de caz** privind subvențiile, cu caracter specific, tratate conform O.M.F.P. nr. 1.802/2014.

❖ **Studiul de caz 2.1.** La data de 31.12.N entitatea LDI S.A. prezintă în conturi următoarea situație privind subvențiile:

- sold cont 475 – 4.000 lei (din care de reluat la venituri în anul următor 400 lei);

- sold cont 472 – 2.000 lei (din care de reluat la venituri în anul următor 800 lei);
 - total sume creditoare cont 7584 – 500 lei.
 - total sume creditoare cont 741 – 2.500 lei, din care suma de 2.000 lei este aferentă cifrei de afaceri (cont 7411), 200 lei pentru plata personalului (cont 7414) și 300 lei pentru dobânda datorată (cont 7418).

- Extras din bilanț:

Denumirea elementului	Nr. rd.	Sold la	
		Începutul exercițiului financiar	Sfârșitul exercițiului financiar
A	B	1	2
I. VENITURI ÎN AVANS			
1. Subvenții pentru investiții (ct. 475)(rd. 70 + 71)	69		4.000
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (din ct. 475*)	70		400
Sume de reluat într-o perioadă mai mare de un an (din ct. 475*)	71		3.600
2. Venituri înregistrate în avans (ct. 472) - total (rd. 73 + 74), din care:	72		2.000
Sume de reluat într-o perioadă de până la un an (din ct. 472*)	73		800
Sume de reluat într-o perioadă mai mare de un an (din ct. 472*)	74		1.200
3. Venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienți (ct. 478) (rd. 76+77)	75		
Sume de reluat într-o perioadă mai mare de un an (din ct. 478*)	76		
Sume de reluat într-o perioadă mai mare de un an (din ct. 478*)	77		
Fond comercial negativ (ct. 2075)	78		
TOTAL (rd 69+72+75+78)	79		6.000

- Extras din contul de profit și pierdere:

	Denumirea indicatorilor	Nr. rd.	Exercițiul financiar	
			Precedent	Curent
	A	B	1	2
1.	Cifra de afaceri netă (rd. 02 + 03 - 04 + 05 + 06)	01		
	Producția vândută (ct. 701 + 702 + 703 + 704 + 705 + 706 + 708)	02		
	Venituri din vânzarea mărfurilor (ct. 707)	03		
	Reduceri comerciale acordate (ct. 709)	04		
	Venituri din dobânzi înregistrate de entitățile radiate din Registrul general și care mai au în derulare contracte de leasing (ct. 766)	05		
	Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri nete (ct. 7411)	06		2.000
....				
6.	Venituri din subvenții de exploatare (ct. 7412+7413+7414+7415+7416+7417+7419)	12		200
....				
12.	Venituri din interese de participare (ct. 7611 +7612 +7613)	45		
	- din care. veniturile obținute de la entitățile afiliate	46		
13.	Venituri din dobânzi (ct. 766*)	47		
	- din care. veniturile obținute de la entitățile afiliate	48		
14.	Venituri din subvenții de exploatare pentru dobânda datorată (ct. 7418)	49		300
15.	Alte venituri financiare (ct. 7615 +762+764+765+767+768)	50		
	-din care. venituri din alte imobilizări financiare (ct. 7615)	51		
	VENITURI FINANCIARE – TOTAL (rd. 45 + 47+ 49 + 50)	52		300

❖ Studiul de caz 2.2. Reduceri comerciale primite

Dacă reducerile comerciale înscrise pe factura de achiziție acoperă în totalitate contravaloarea bunurilor achiziționate, acestea se înregistrează în contabilitate la valoarea justă, pe seama veniturilor curente (contul 758 «Alte venituri din exploatare») în cazul stocurilor, respectiv a veniturilor în avans (contul 475 «Subvenții pentru investiții»), în cazul imobilizărilor corporale și necorporale. Veniturile în avans aferente acestor imobilizări se reiau în contul de profit și pierdere pe durata de viață a imobilizărilor respective.

Reduceri comerciale primite ulterior facturării unor imobilizări corporale și necorporale identificabile reprezintă venituri în avans (contul 475 «Subvenții pentru investiții»), fiind reluate în contul de profit și pierdere pe durata de viață rămasă a imobilizărilor respective. (O.M.F.P. nr. 1.802/2014. pct. 76)

Speta 1. În 06.03.N entitatea LDI S.A. achiziționează un telefon mobil la costul de 1.500 lei, TVA 19% și beneficiază din partea operatorului de telefonie de o reducere de 100% pentru tipul de abonament ales.

a) achiziția pe baza facturii:

0 lei	303	=	401	0 lei
	Materiale de natura obiectelor de inventar		Furnizori	
0 lei	4426			
	TVA deductibilă			

b) recunoașterea activului la valoarea justă, considerată a fi prețul de vânzare afișat în magazin și înscris pe factură:

1.500 lei	303	=	7588	1.500 lei
	Materiale de natura obiectelor de inventar		Alte venituri din exploatare	

c) darea în consum:

1.500 lei	603	=	303	1.500 lei
	Cheltuieli privind materialele de natura obiectelor de inventar		Materiale de natura obiectelor de inventar	

Speta 2. În 06.03.N entitatea LDI S.A. achiziționează un televizor la costul de 9.000 lei, TVA 19% și beneficiază din partea furnizorului (magazin) de o reducere de 100%. Presupunem că televizorul se amortizează liniar pe o perioadă 5 ani.

a) achiziția pe baza facturii:

0 lei	214	=	404	0 lei
	Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale		Furnizori de imobilizări	
0 lei	4426			
	TVA deductibilă			

b) recunoașterea activului la valoarea justă, considerată a fi prețul de vânzare afișat în magazin și înscris pe factură:

9.000 lei	214	=	4758	9.000 lei
	Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale		Alte sume primite cu caracter de subvenții pentru investiții	

c) înregistrarea amortizării lunare:

calculul amortizării: $9.000 \text{ lei} : 5 \text{ ani} : 12 \text{ luni} = 150 \text{ lei/lună}$

150 lei	6811	=	2814	150 lei
	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor		Amortizarea altor imobilizări corporale	

d) concomitent. transferul lunar al venitului în avans la venituri curente:

150 lei	4758	=	7584	150 lei
	<i>Alte sume primite cu caracter de subvenții pentru investiții</i>		<i>Venituri din subvenții pentru investiții</i>	

Speța 3. Entitatea TATA S.A. a achiziționat și pus în funcțiune în data de 21.03.N un utilaj la costul de 162.000 lei, TVA 19%, metoda de amortizare liniară pe o durată de 9 ani. La data de 01.07.N primește o reducere comercială de la furnizor aferentă facturii din luna martie în sumă de 12.600 lei. TVA 19%.

a) achiziția pe baza facturii la 21.03.N:

162.000 lei	2131	=	404	192.780 lei
	<i>Echipamente tehnologice (mașini, utilaje și instalații de lucru)</i>		<i>Furnizori de imobilizări</i>	
30.780 lei	4426			
	<i>TVA deductibilă</i>			

b) înregistrarea amortizării pentru lunile aprilie, mai și iunie:

calculul amortizării: 162.000 lei : 9 ani : 12 luni = 1.500 lei/lună

1.500 lei	6811	=	2813	1.500 lei
	<i>Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor</i>		<i>Amortizarea instalațiilor și mijloacelor de transport</i>	

c) la 01.07.N se înregistrează reducerea comercială primită ulterior facturării:

12.600 lei	404	=	4758	12.600 lei
	<i>Furnizori de imobilizări</i>		<i>Alte sume primite cu caracter de subvenții pentru investiții</i>	

și pentru TVA: 12.600 lei x 19% = 2.394 lei:

(2.394 lei)	4426	=	404	(2.394 lei)
	<i>TVA deductibilă</i>		<i>Furnizori de imobilizări</i>	

d) înregistrarea amortizării pentru luna iulie:

1.500 lei	6811	=	2813	1.500 lei
	<i>Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor</i>		<i>Amortizarea instalațiilor și mijloacelor de transport</i>	

e) reluarea subvenției la venituri pe durata de viață rămasă a utilajului:

calculul reluării: 12.600 lei : (108 luni – 3 luni) = 120 lei/lună

120 lei	4758	=	7584	120 lei
	<i>Alte sume primite cu caracter de subvenții pentru investiții</i>		<i>Venituri din subvenții pentru investiții</i>	

❖ Studiul de caz 2.3. Certificate verzi

La sfârșitul exercițiului financiar, entitățile beneficiare de certificate verzi amânate, reflectate în contul 266 «Certificate verzi amânate», nu înregistrează în contabilitate eventualul plus de valoare aferent acestora, determinat în funcție de prețul de tranzacționare publicat de operatorul pieței de energie electrică (S.C. OPCOM - S.A.) pentru ultima tranzacție.

La primirea certificatelor verzi, veniturile amânate se transferă în venituri ale perioadei (articol contabil 472 «Venituri înregistrate în avans»/analitic distinct = 7411 «Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri»), la valoarea acestora, cu reflectarea concomitentă a certificatelor verzi (articol contabil 507 «Certificate verzi primite» = 266 «Certificate verzi amânate»), la aceeași valoare.

Diferența dintre valoarea certificatelor verzi astfel determinată și valoarea stabilită în funcție de prețul de tranzacționare de la data primirii acestora reprezintă venit financiar (contul 768 «Alte

venituri financiare») sau cheltuială financiară (contul 668 «Alte cheltuieli financiare»), după caz.(O.M.F.P. nr. 1.802/2014, pct. 301)

Spetă. Entitatea TATA S.A. evidențiază în contabilitate contravaloarea certificatelor verzi a căror tranzacționare este amânată la data constatării dreptului de a le primi (15.05.N) la valoarea determinată în funcție de numărul de certificate verzi și prețul de tranzacționare al certificatelor verzi, publicat de operatorul pieței de energie electrică 150.000 lei. La 31.12.N pentru aceste certificate verzi se constată o pierdere din depreciere de 25.000 lei. La data de 01.01.N+1 TATA S.A. primește certificatele verzi la prețul de tranzacționare de: cazul I) 160.000 lei; cazul II) 80.000 lei.

a) recunoașterea certificatelor verzi la data de 15.05.N a căror tranzacționare e amânată:

150.000 lei	266	=	472/certificate verzi	150.000 lei
	Certificate verzi amânate		Venituri înregistrate în avans/ certificate verzi	

b) recunoașterea pierderii din depreciere la data de 31.12.N:

25.000 lei	472/certificate verzi	=	266	25.000 lei
	Venituri înregistrate în avans/ certificate verzi		Certificate verzi amânate	

cI) primirea titlurilor la data de 01.01.N+1 pentru primul caz la prețul de 160.000 lei:

125.000 lei	472/certificate verzi	=	7411	125.000 lei
	Venituri înregistrate în avans/ certificate verzi		Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri	

și concomitent:

160.000 lei	507	=	266	125.000 lei
	Certificate verzi primite		Certificate verzi amânate	
			768	35.000 lei
			Alte venituri financiare	

cII) primirea titlurilor la data de 01.01.N+1 pentru cazul al doilea la preț 80.000 lei:

125.000 lei	472/certificate verzi	=	7411	125.000 lei
	Venituri înregistrate în avans/ certificate verzi		Venituri din subvenții de exploatare aferente cifrei de afaceri	

și concomitent:

80.000 lei	507	=	266	125.000 lei
	Certificate verzi primite		Certificate verzi amânate	
45.000 lei	668			
	Alte cheltuieli financiare			

❖ Studiul de caz 2.4. Active primite prin transfer de la clienți și operațiuni privind conectarea utilizatorilor la rețelele de utilități

Entitățile care primesc active de la clienții lor, sub formă de imobilizări corporale sau numerar care are ca destinație achiziția sau construirea de imobilizări corporale, pentru a-i conecta la o rețea de electricitate, gaze, apă sau pentru a le furniza accesul continuu la anumite bunuri sau servicii, potrivit legii, evidențiază datoria corespunzătoare valorii activelor respective ca venit amânat în contul 478 „Venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienți”.

Venitul amânat se înregistrează ca venit curent în contul de profit și pierdere pe măsura înregistrării cheltuielilor cu amortizarea imobilizărilor respective.

În cazul racordării utilizatorilor la rețeaua electrică, contravaloarea cheltuielilor suportate de utilizatori cu racordarea reprezintă imobilizări necorporale de natura drepturilor de utilizare și se evidențiază în contul 205 „Concesiuni, brevete, licențe, mărci comerciale, drepturi și active similare”/analitic distinct.

Amortizarea imobilizărilor necorporale prevăzute mai sus se înregistrează pe perioada pentru care entitatea are dreptul de a utiliza rețelele respective, dacă această durată este specificată în contractele încheiate sau, dacă nu este stabilită o asemenea durată, pe durata de viață a instalațiilor de utilizare de la locul de consum.

Tratamentul contabil prevăzut în cazul racordării utilizatorilor la rețeaua electrică se aplică și în cazul cheltuielilor efectuate de entități pentru racordarea la rețeaua de apă, gaze sau alte utilități, dacă în contractele de racordare se prevede plata unor sume pentru racordarea la rețelele respective de distribuție.

În toate cazurile se vor avea în vedere clauzele cuprinse în contractele încheiate între părți. (O.M.F.P. nr. 1.802/2014. pct. 405-407)

Speță. Entitatea FIUL S.A. este o fabrică de brânzeturi constituită recent. Presupunem că entitatea a primit, în data de 01.01.N. de la furnizor 10 stâlpi pentru racordarea la rețeaua de energie electrică. Valoarea acestora este de 30.000 lei. Se estimează o durată de utilizare de 5 ani, metoda de amortizare liniară. Entitatea FIUL S.A. a plătit tarifele de conectare de 5.000 lei.

a) înregistrarea primirii stâlpilor la data de 01.01.N:

30.000 lei	214	=	478	30.000 lei
	Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale		Venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienți	

b) plata tarifelor de conectare:

5.000 lei	205	=	5121	5.000 lei
	Concesiuni, brevete, licențe, mărci comerciale, drepturi și active similare / taxe de racordare		Conturi la bănci în lei	

c) amortizarea anuală a stâlpilor:

calculul amortizării: 30.000 lei : 5 ani = 6.000 lei/an

6.000 lei	6811	=	2814	6.000 lei
	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor		Amortizarea altor imobilizări corporale	

d) transferul veniturilor în avans la venituri curente pe măsura amortizării:

30.000 lei	478	=	7588	30.000 lei
	Venituri în avans aferente activelor primite prin transfer de la clienți		Alte venituri din exploatare	

e) amortizarea anuală a drepturilor de conectare:

calculul amortizării: 5.000 lei : 5 ani = 1.000 lei/an:

1.000 lei	6811	=	2805	1.000 lei
	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor		Amortizarea concesiunilor, brevetelor, licențelor, mărcilor comerciale, drepturilor și activelor similare	

3. Punerea în scenă a reglementărilor privind finanțarea proiectelor naționale din fonduri europene nerambursabile [4]

3.1. Esențial privind reglementarea finanțării din fonduri europene

▪ **Fondurile structurale** primite și utilizate de entitățile din România sunt înregistrate în contabilitate ca **subvenții**.

▪ În cadrul subvențiilor se reflectă distinct:

• subvențiile guvernamentale (contul 4451 „Subvenții guvernamentale” și contul 4751 „Subvenții guvernamentale pentru investiții”);

• împrumuturile nerambursabile cu caracter de subvenții (contul 4452 „împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții” și contul 4752 „împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții pentru investiții”)

▪ **Recunoașterea subvențiilor se face la semnarea contractului.**

▪ **Înregistrarea în contabilitate a fondurilor nerambursabile se realizează în mod diferit în funcție de destinația acestora, astfel:**

- ca **subvenții pentru investiții (subvenții aferente activelor)**, în cazul primirii și utilizării fondurilor pentru finanțarea investițiilor;

- ca **venituri în avans sau venituri din subvenții de exploatare (subvenții aferente veniturilor)**, în cazul primirii și utilizării fondurilor pentru finanțarea cheltuielilor.

- **Subvențiile aferente activelor se înregistrează în contabilitate ca subvenții pentru investiții și se recunosc în bilanț ca venit amânat (cont 475 „Subvenții pentru investiții”. Venitul amânat se înregistrează în contul de profit și pierdere, utilizând contul 7584 „Venituri din subvenții pentru investiții”, pe măsura înregistrării cheltuielilor cu amortizarea sau la casarea ori cedarea activelor.**

- **Subvențiile aferente veniturilor: în condițiile în care cheltuielile nu au fost încă angajate, fondurile primite pentru finanțarea lor se înregistrează ca venituri înregistrate în avans. Pe măsura angajării cheltuielilor și înregistrării lor în Clasa 6, sumele înregistrate anterior în contul 472 „Venituri înregistrate în avans” se reiau la venituri; în funcție de natura cheltuielilor finanțate vor fi utilizate conturile sintetice de gradul doi ale contului 741 „Venituri din subvenții de exploatare”.**

- **Sumele de primit în contul partenerilor (ce vor fi virate de către Autoritatea de Management beneficiarului fondului) vor fi evidențiate în contul 458 „Decontări din operații în participație”, analitic distinct pentru partenerul respectiv.**

- **Prefinanțarea încasată în contul subvențiilor se va înregistra ca o datorie în contul 462 „Creditori diverși”. În cazul în care beneficiarul subvenției are un partener, prefinanțarea acordată în contul său și virată către el se va evidenția în contul 461 „Debitori diverși”, analitic distinct pentru partenerul respectiv. Prefinanțarea se încheie prin contul 445 „Subvenții” la încasarea efectivă a fondului cu caracter nerambursabil.**

- **În cazul în care beneficiarul sau partenerul este neplătitor de TVA și, conform contractului, va primi suma reprezentând TVA de la Autoritatea de Management, aceasta se va evidenția în contabilitatea proprie în contul 461 „Debitori diverși”.**

- **Corectarea sumelor solicitate autorităților de management ca urmare a autorizării/certificării parțiale a cheltuielilor aferente fondurilor externe nerambursabile postaderare pentru anul curent se face prin stornarea în roșu a înregistrării subvenției de primit.**

- **Corectarea sumelor solicitate autorităților de management ca urmare a autorizării/certificării parțiale a cheltuielilor aferente fondurilor externe nerambursabile postaderare pentru anii precedenți se face prin stornarea în roșu a înregistrării subvenției de primit, în măsura în care aceasta a afectat un cont de venit în avans sau de subvenție, și prin utilizarea contului 117 „Rezultatul reportat”, în măsura în care înregistrarea inițială s-a făcut pe seama unui cont de venit.**

▪ Corecțiile financiare

Prin apel la O.U.G. nr. 66/2011 **creanțele bugetare (corecția financiară) rezultate din nereguli și/sau fraudă** reprezintă sume de recuperat la bugetul Uniunii Europene și/sau la bugetele de cofinanțare din care fondurile au fost avansate, ca urmare a utilizării necorespunzătoare a fondurilor comunitare și a sumelor de cofinanțare aferente.

Constituie o **neregulă**: orice abatere de la legalitate, regularitate și conformitate în raport cu dispozițiile naționale și/sau europene, precum și cu prevederile contractelor ori a altor angajamente legal încheiate în baza acestor dispoziții, ce rezultă dintr-o acțiune sau inacțiune a beneficiarului ori a autorității cu competențe în gestionarea fondurilor europene, care a prejudiciat sau care poate prejudicia bugetul Uniunii Europene/bugetele donatorilor publici internaționali și/sau fondurile publice naționale aferente acestora printr-o sumă plătită necuvenit. (O.U.G. nr. 66/2011. art. 2. alin (1). lit. a))

Scopul corecțiilor financiare este de a îndepărta o situație, astfel încât 100 % din costurile declarate pentru cofinanțare din fondurile structurale să fie utilizate în conformitate cu reglementările aplicabile la nivel național și al Uniunii Europene. Corecțiile pot fi aplicate în **procente curpinse între 5% și 100% din cheltuielile declarate.**

Stingerea creanțelor bugetare rezultate din nereguli se realizează prin: a) încasare; b) deducere din plățile/rambursările următoare; c) executarea garanțiilor bancare depuse de debitor în aplicarea prevederilor contractului/acordului de finanțare în cadrul căruia a fost emis titlul de creanță; d) compensare, conform Legii nr. 207/2015; e) executare silită, conform conform Legii nr. 207/2015; f) anulare; g) prescripție; h) alte modalități prevăzute de lege.

▪ Reguli care se aplică subvențiilor comunitare:

▪ entitățile care derulează fonduri nerambursabile în cadrul unor **Programe de finanțare externă** vor utiliza tratamentul contabil aplicabil pentru subvenții, în vederea contabilizării operațiunilor generate de primirea și utilizarea acestor fonduri;

▪ în cazul derulării de asemenea programe, în contabilitatea financiară operațiunile economice se înregistrează potrivit O.M.F.P. nr. 1802/2014.

▪ totodată, entitățile trebuie să **organizeze evidența internă** pentru a răspunde cerințelor specifice de informații aferente proiectului solicitate de finanțator, **conform contractelor încheiate**.

▪ **raționamentele contabile utilizate** la reflectarea în contabilitate a fondurilor astfel primite **vor avea în vedere:**

- prevederile din contractele de finanțare,
- reglementările contabile, și
- politicile contabile aplicabile beneficiarilor de fonduri.
- Entitățile care accesează subvenții vor stabili **seturi de proceduri și politici contabile** prin care să se respecte atât principiile contabile, cât și prevederile contractuale stabilite între părți.
- Procedurile **contabile** pentru derularea fondurilor nerambursabile sunt stabilite în conformitate cu **tratamentul contabil aplicabil atât subvențiilor aferente activelor, cât și subvențiilor aferente veniturilor**.
- Regula de bază utilizată la elaborarea procedurilor contabile presupune **corelarea corespunzătoare a veniturilor din subvenții cu cheltuielile prevăzute a se efectua din aceste surse**.

▪ modul de **prezentare al politicilor contabile** poate fi:

- un document (manual) care cuprinde atât reguli și tratamente contabile prevăzute de reglementările contabile, cât și documente justificative ce stau la baza înregistrării operațiunilor economico-financiare;
- două sau mai multe documente care formează un tot unitar, cum este cazul societăților comerciale care folosesc programe informatice complexe care au proceduri și înregistrări standardizate.

▪ Prevederi referitoare la documente utilizate:

▪ documentele originale pe baza cărora se înregistrează în contabilitatea beneficiarului cheltuielile efectuate în cadrul proiectului vor fi ștampilate cu mențiunea „Solicitat rambursare... ID nr... contractul nr...”, în vederea evitării dublei finanțări;

▪ beneficiarul are obligația transmiterii tuturor datelor și informațiilor la solicitarea de către AM/OI responsabil, în vederea efectuării reconcilierii contabile dintre conturile sale contabile și cele ale AM pentru operațiunile gestionate în cadrul proiectului finanțat;

▪ beneficiarul are obligația de a pastra toate documentele originale, inclusiv documentele contabile, privind activitățile și cheltuielile eligibile în vederea asigurării unei piste de audit adecvate, în conformitate cu reglementările comunitare și naționale (exemplu: până la 31.12.2021 pentru POSDRU sau POCU);

▪ beneficiarii au transmis facturile și alte documente contabile echivalente, respectiv documentele în copii certificate (precum și documentele care să ateste înregistrarea investiției/ bunurilor/ serviciului în contabilitate) confirmate prin semnătura departamentului/ persoanei autorizat(e) a Beneficiarului?

▪ extrasul are semnătura și ștampila băncii și corespunde cu documentele bancare atașate?

▪ informațiile din documentele contabile sunt corecte din punct de vedere matematic? (ca de exemplu: cantitate și preț unitar, volum și preț unitar, totalul diferitelor cheltuieli);

▪ cheltuielile cuprinse în Cererea de Rambursare sunt justificate prin documente corespunzătoare?

▪ documentele justificative transmise atestă realitatea cheltuielilor, au fost efectiv plătite și recepționate/livrate? (Beneficiarul trebuie să transmită copii certificate după extrasul bancar, NIR sau proces verbal de punere în funcțiune, execuție de lucrări – devizul ofertă și situațiile de lucrări).

3.2. Elemente privind fiscalitatea finanțărilor din fonduri europene nerambursabile

Remarca. Din punct de vedere al reglementării fiscale, finanțările din fonduri europene nerambursabile nu au reglementări specifice față de prevederile codului fiscal și a normelor de aplicare a acestuia.

3.2.1. Cheltuielile eligibile/neeligibile în finanțările din fonduri europene nerambursabile versus cheltuieli deductibile/nedeductibile

Delimitări și definiții:

▪ **cheltuielile eligibile** reprezintă cheltuielile care **pot fi luate în considerare în stabilirea sumei, reprezentând finanțarea nerambursabilă. Cheltuielile eligibile sunt diferite de cheltuielile deductibile;**

▪ **cheltuielile eligibile** sunt cheltuielile care sunt acceptate și recunoscute în cadrul unui contract de finanțare în vederea realizării activităților aferente proiectului finanțat;

▪ **cheltuielile deductibile** sunt cheltuielile efectuate de firme în scopul realizării de venituri impozabile și care se deduc la calculul impozitului pe profit (conform art. 25 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal).

▪ **pentru a fi eligibile cheltuielile** realizate în cadrul proiectelor **trebuie să îndeplinească, cumulativ, următoarele condiții generale:**

▪ să fie efectiv plătite între data semnării contractului de finanțare și sfârșitul perioadei de implementare a proiectului;

▪ să fie în conformitate cu prevederile contractului de finanțare nerambursabil încheiat între beneficiar și Autoritatea de Management;

▪ să fie conforme cu prevederile legislației naționale și comunitare;

▪ să fie menționate în lista cheltuieli eligibile aprobate prin ordinele de cheltuieli eligibile pentru fiecare program de finanțare;

▪ să fie în legătură directă cu activitățile propuse în proiect și sunt necesare pentru realizarea proiectului;

▪ să asigure utilizarea eficientă a fondurilor și raportul optim cost-rezultate și să nu facă obiectul altor finanțări publice.

Pe lângă condiții generale de mai înainte, **cheltuielile declarate în cererea de rambursare** mai trebuie să respecte și următoarele cerințe:

▪ să se încadreze în bugetul proiectului;

▪ suma solicitată la rambursare să fie calculată corect prin deducerea prefinanțării, dacă aceasta a fost solicitată și încasată;

▪ să aibe ca suport documente justificative care atestă livrarea /prestarea/execuția/punerea în funcțiune și recepționarea bunurilor/serviciilor/lucrărilor;

▪ să corespundă cu informațiile prezentate în copiile certificate ale documentelor contabile atașate cererii de rambursare;

▪ să fie respectate regulile privind informarea și publicitatea proiectului.

▪ **cheltuielile neeligibile** sunt: (H.G. nr. 759/2007. art. 12) [6]

a) *taxa pe valoarea adăugată (cu excepția cazurilor când aceasta este cheltuială eligibilă);*

b) *dobânda și alte comisioane aferente creditelor;*

c) *cheltuielile colaterale care intervin într-un contract de leasing;*

d) *dezafectarea centralelor nucleare;*

e) *achiziția de echipamente, mobilier, autovehicule, infrastructură, teren și alte imobile, pentru operațiunile care beneficiază de finanțare din FSE, cu unele excepții;*

f) *cheltuielile pentru locuințe, pentru operațiunile care beneficiază de finanțare din FSE și FC;*

g) *achiziția de echipamente second-hand;*

h) *amenzi, penalități și cheltuieli de judecată;*

i) *costurile pentru operarea obiectivelor de investiții.*

- **costuri eligibile/neeligibile** - condiții:
 - să fie necesare pentru derularea proiectului, să fie incluse în contract și să fie în concordanță cu principiile unui management financiar sănătos;
 - să fie efectuate în timpul duratei execuției proiectului și după semnarea contractului;
 - în cazul în care au fost efectuate, să fie înregistrate în registrul contabil, să fie identificabile și verificabile și să poată fi susținute cu documente originale;
 - costurile indirecte sunt eligibile numai dacă nu includ costuri alocate altor capitole de buget prevăzute în contract;
 - costurile de personal angajat pentru proiect trebuie să corespundă salariilor actuale plus taxele pentru asigurări sociale și alte costuri aferente remunerării;
 - transportul și cheltuielile de subzistență pentru personalul implicat în proiect trebuie să corespundă celor aplicate pe piață și nu depășesc suma acceptată de finanțator;
 - costurile pentru achizițiile de echipamente și pentru servicii trebuie să corespundă prețurilor pieței
- **costuri eligibile** pentru proiecte:
 - costuri directe: cheltuieli de personal, echipamente, cheltuieli de deplasare și diurnă, subcontractare, consumabile, utilizarea calculatoarelor, protecția intelectuală, alte cheltuieli specifice proiectului;
 - costuri indirecte (regie): amortizări ale clădirilor, închirieri, apă, energie electrică, asigurarea securității bunurilor pe durata proiectului, cheltuieli de personal (pentru administrare, servicii de asistență etc.), cheltuieli cu poșta, telefon, fax.
- **costuri neeligibile** pentru proiecte:
 - profit, costuri extravagante, comerciale, de desfacere, marketing, vânzare, reclame, dobânzi, datorii restante, cheltuieli de divertisment, orice alte costuri legate de alte proiecte;
 - rezerve pentru posibile pierderi sau datorii viitoare;
 - dobânzi datorate;
 - cumpărarea de terenuri sau clădiri, cu excepția cazului în care acestea sunt necesare pentru implementarea directă a proiectului;
 - pierderi datorate ratei de schimb valutar.

3.2.2. Regimul TVA în finanțările din fonduri europene nerambursabile

În conformitate cu H.G. nr. 759/2007. art. 12. lit. a) privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin programele operaționale, **taxa pe valoarea adăugată nedeductibilă** este tratată drept:

- **cheltuială neeligibilă** pentru beneficiarii care sunt înregistrați ca plătitori de tva ⇒ își va exercita dreptul de deducere prin intermediul decontului de taxă aferentă perioadei ⇒ TVA deductibilă potrivit legii nu va fi considerată în acest caz cheltuială eligibilă, și nu se decontează din fonduri nerambursabile;
- **cheltuială eligibilă** în cazul beneficiarilor care nu sunt înregistrați ca plătitori de TVA.

Pentru **demonstrarea eligibilității TVA**, beneficiarii trebuie să respecte prevederile O.M.F.P. nr. 33/11.01.2012 *pentru aprobarea Procedurii de certificare a declarației privind nedeductibilitatea TVA aferente cheltuielilor cuprinse în cererea de rambursare, precum și a modelului și conținutul formularului „Certificat privind nedeductibilitatea TVA aferente cheltuielilor cuprinse în cererea de rambursare”*.

Suma TVA **care nu poate fi dedusă** este prevăzută în proiect (cererea de finanțare) **drept cheltuială eligibilă**, motiv pentru care **valoarea acesteia**, facturată de furnizori/prestatori și achitată de beneficiari, **se recuperează de la Autoritatea de Management, după obținerea de către beneficiar a Certificatului privind nedeductibilitatea TVA eliberate de organul fiscal competent.**

Pași de urmat sunt: [7]

<p>Depunera la organul fiscal competent a Declarației pe proprie răspundere privind nedeductibilitatea TVA completată cu ajutorul programului de asistență, pus la dispoziția contribuabililor gratuit de unitățile fiscale sau care poate fi descărcat de pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice, portalul A.N.A.F</p>	<p>✓ direct la Registratura organului fiscal competent</p> <p>✓ prin poștă, cu confirmare de primire</p>	<p>pe suport electronic însoțit de formularul editat semnat și ștampilat în trei exemplare</p>
<p>⇓ Verifică și certifică în termen de maxim 3 zile lucrătoare de la data depunerii</p>	<p>⇨ dacă lipsesc elemente relevante pentru analiză și certificare ⇨ notificarea solicitantul în vederea corectării declarației</p> <p>⇨ verificarea în Registrul contribuabililor dacă solicitantul are sau nu calitatea de persoană înregistrată în scopuri de TVA în perioada în care au fost efectuate toate achizițiile ale căror facturi sunt înscrise în declarație</p> <p>⇨ certificarea cele trei exemplare ale declarației depuse de solicitant</p>	<p>⇨ dacă unele facturi înscrise în declarație au fost emise în perioade în care solicitantul are calitatea de persoană înregistrată în scopuri de TVA ⇨ transmite declarația în aceeași zi organului de inspecție fiscală ⇨ cercetare la fața locului și verifică următoarele aspecte:</p> <p>✓ dacă facturile înscrise în declarație sunt înregistrate în evidența contabilă a solicitantului;</p> <p>✓ dacă TVA aferentă facturilor înscrise în declarație a fost înscrisă ca deductibilă în deconturile de TVA depuse de solicitant la organul fiscal competent;</p> <p>✓ dacă operațiunile înscrise în declarație sunt cuprinse în sfera de aplicare a TVA, contribuabilul având drept de deducere, potrivit prevederilor titlului VII <i>Taxa pe valoarea adăugată</i> din Codul fiscal - în cazul în care pentru operațiunile respective nu a fost încă depus un decont de TVA sau operațiunile nu au fost înscrise în deconturile de TVA depuse</p> <p style="text-align: center;">⇓</p> <p>întocmirea procesul-verbal urmare a cercetării la fața locului</p> <p style="text-align: center;">⇓</p> <p>pe baza constatărilor emite certificatul privind nedeductibilitatea TVA</p>
<p>⇓ primesc</p>		
<p>Certificatul privind nedeductibilitatea TVA</p>		
<p>⇓ depunerea ca anexă la fiecare cereri de plată sau de rambursare la Autoritatea de Management</p>		

3.3. *Inventarierea imobilizărilor și obiectelor de inventar achiziționate din fonduri europene nerambursabile*

Pentru bunurile achiziționate din finanțări nerambursabile **inventarierea trebuie să se facă pe lista de inventariere separată**, acesta constituind inventarul asupra activelor dobândite prin finanțări nerambursabile (obligație prevăzută în contractele de finanțare nerambursabile).

Acest inventar se face **anual în perioada de implementare a proiectului, în perioada de durabilitate a proiectului, precum și pe o perioadă de 5 ani de la închiderea programului de finanțare pentru bunurile cu durată de viață peste aceste perioade.**

3.4. *Regimul special de arhivare și păstrare a documentelor justificative în finanțările din fonduri europene nerambursabile*

Entitățile care beneficiază de finanțări nerambursabile au obligația de a păstra toate documentele originale, inclusiv documentele contabile privind activitățile și cheltuielile eligibile în vederea asigurării unei piste de audit adecvate, în conformitate cu regulamentele comunitare și naționale.

Toate documentele vor fi păstrate inclusiv pe o perioadă de 5 ani de la închiderea oficială a programului de finanțare.

Totodată, trebuie să fie informată Autoritatea de Management cu privire la locul păstrării documentelor.

După expirarea perioadei de valabilitate a contractului de finanțare nerambursabilă, beneficiarul are obligația de a păstra, îndosaria și de a pune la dispoziția organelor de control toate documentele originale privind activitatea și cheltuielile eligibile aferente contractului, inclusiv a documentelor contabile pentru o perioadă de 5 ani de la data închiderii oficiale a programului operațional.

Aceasta este o obligație prevăzută în contractele de finanțare nerambursabilă: *Până la încetarea valabilității contractului, Beneficiarul are obligația de a păstra și de a pune la dispoziția AM POS CCE, Autorității de Certificare și Plată, Autorității de Audit, Comisiei Europene și oricărui alt organism abilitat de a efectua verificări asupra modului de utilizare a finanțării nerambursabile, toate documentele aferente Proiectului, inclusiv inventarul asupra activelor dobândite prin Instrumentele Structurale.*

3.5. *Durabilitatea proiectelor și implicațiile acestora din punct de vedere contabil*

Conform regulamentelor europene, bunurile achiziționate prin proiectele cu finanțare nerambursabilă **nu se pot vinde, închiria sau înstrăina pe o perioadă de 3 ani de la finalizarea implementării proiectului.**

În cazul finanțărilor nerambursabile este foarte important ca la finalul proiectului și inclusiv în perioada de durabilitate să fie realizați indicatorii prevăzuți în bugetul proiectului inițial (număr personal angajat și menținut în activitate, investiții efectuate și menținerea acestora o perioadă stabilită etc.).

În contractul de finanțare sunt trecuți atât indicatori de realizare, cât și indicatori de rezultat. Indicatorii de realizare trebuie să fie îndepliniți la finalizarea proiectului, iar indicatorii de rezultat se pot îndeplini până la sfârșitul perioadei de durabilitate.

Neîndeplinirea acestor indicatori poate aduce beneficiarului fondurilor europene penalizări semnificative cu impact asupra sumelor solicitate la rambursare, sau chiar, pot genera obligația rambursării unor sume primite ca finanțare, ca urmare a neîndeplinirii condițiilor asumate inițial.

3.6. *Studii de caz complexe referitoare la contabilitatea finanțării proiectelor din fonduri europene nerambursabile* [8]

❖ **Studiul de caz 1. Finanțări din fonduri europene pentru achiziția de active amortizabile și pentru acoperirea unor cheltuieli**

O societate neînregistrată ca plătitor de TVA primește aprobare pentru finanțarea unui proiect, în bugetul de cheltuieli al proiectului sunt prevăzute următoarele cheltuieli eligibile:

- *închiriere spațiu expoziție cărți: 20.000 lei;*
- *amenajare spațiu: 4.000 lei plus TVA;*
- *realizare stand prezentare: 2.000 lei plus TVA;*
- *realizarea unor materiale publicitare: 6.000 lei plus TVA;*
- *achiziție laptopuri: 4 bucăți x 9.500 lei/buc. = 38.000 lei plus TVA aferentă. Durata de viață determinată este de 3 ani;*
- *combustibil: 10.000 lei + TVA;*
- *servicii audit proiect: 20.000 lei + TVA.*

Taxa pe valoarea adăugată este considerată o cheltuială eligibilă și este depusă o cerere de rambursare la autoritatea de management al fondurilor.

Contravaloarea TVA nu este inclusă în valoarea bunurilor și serviciilor achiziționate, ci este evidențiată distinct în contabilitate.

Suma totală aprobată a fondurilor aferente proiectului este de 90.000 lei fără TVA.

În prima lună se înregistrează următoarele cheltuieli: realizare materiale publicitare, achiziție laptopuri, achiziție combustibil și consum 2.000 lei. Totodată se încasează fonduri în sumă de 50.000 lei.

a) procentul de subvenționare este de: $90.000 \text{ lei} / 100.000 \text{ lei} = 90\%$.

b) fonduri aferente activelor sunt fondurile pentru achiziția laptopurilor: $38.000 \text{ lei} \times 90\% = 34.200 \text{ lei}$

b1) înregistrarea dreptului de a primi fondurile aferente imobilizărilor:

34.200 lei	4452	=	4752	34.200 lei
	Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții		Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții pentru investiții	

b2) achiziția laptopurilor și evidențierea distinctă a TVA:

38.000 lei	214.1	=	404	45.220 lei
	Mobilier, aparatură birotică, echipamente de protecție a valorilor umane și materiale și alte active corporale		Furnizori de imobilizări	
7.220 lei	461/TVA			
	Debitori diverși/TVA			

b3) lunar, începând cu luna următoare achiziției se înregistrează amortizarea laptopurilor: calculul amortizării: $38.000 \text{ lei} / (3 \text{ ani} \times 12 \text{ luni}) = 1.055 \text{ lei/lună}$ (rotunjit).

Concomitent cu amortizarea are loc reluarea la venituri a fondurilor nerambursabile aferente laptopurilor: $34.200 \text{ lei} / (3 \text{ ani} \times 12 \text{ luni}) = 950 \text{ lei/lună}$

1.055 lei	6811	=	2814	1.055 lei
	Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor		Amortizarea altor imobilizări corporale	

și concomitent:

950 lei	4752	=	7584	950 lei
	Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții pentru investiții		Venituri din subvenții pentru investiții	

Notă: cele două înregistrări prezentate la pct. b3) se repetă pe durata de viață a imobilizărilor.

c) înregistrarea dreptului de a primi fonduri nerambursabile aferente altor venituri: 90.000 lei suma totală aprobată a fondurilor – 34.200 lei fonduri aferente imobilizărilor = 55.800 lei.

55.800 lei	4452	=	472	55.800 lei
	Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții		Venituri înregistrate în avans	

d) în prima lună se înregistrează următoarele cheltuieli:

d1) realizare materiale publicitare:

6.000 lei	623/Publicitate	=	401	7.140 lei
	Cheltuieli de protocol, reclamă și publicitate		Furnizori	
1.140 lei	461/TVA			
	Debitori diverși/TVA			

și plata furnizorilor:

7.140 lei	401	=	5121	7.140 lei
	Furnizori		Conturi la bănci în lei	

d2) achiziție combustibil și consum:

2.000 lei	3022	=	401	2.380 lei
	Combustibili		Furnizori	
380 lei	461/TVA			
	Debitori diverși/TVA			

și plata furnizorilor:

2.380 lei	401	=	5121	2.380 lei
	<i>Furnizori</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	

și consum combustibil:

2.000 lei	6022	=	3022	2.000 lei
	<i>Cheltuieli privind combustibilii</i>		<i>Combustibili</i>	

d3) încasare fonduri în sumă de 50.000 lei:

50.000 lei	5121	=	4452	50.000 lei
	<i>Conturi la bănci în lei</i>		<i>Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții</i>	

d4) reluarea la venituri a fondurilor nerambursabile corespunzătoare cheltuielilor efectuate:

- cheltuieli efectuate în prima lună: 6.000 lei materiale publicitare + 2.000 lei combustibil = 8.000 lei
- cheltuieli totale: 100.000 lei valoare totală cheltuieli proiect – 38.000 lei laptopuri achiziționate = 62.000 lei
- procent de execuție a proiectului: $8.000 \text{ lei} / 62.000 \text{ lei} \times 100 = 12,9\%$
- suma de reluat în prima lună: $55.800 \text{ lei total venituri în avans} \times 12,9\% = 7.198 \text{ lei (rotunjit)}$.

7.198 lei	472	=	741	7.198 lei
	<i>Venituri înregistrate în avans</i>		<i>Venituri din subvenții de exploatare</i>	

d5) rambursare TVA aferente cheltuielilor din prima lună:

calculul sumei: $7.220 \text{ lei (b2)} + 1.140 \text{ lei (d1)} + 380 \text{ (d2)} = 8.740 \text{ lei}$

8.740 lei	5121	=	461/TVA	8.740 lei
	<i>Conturi la bănci în lei</i>		<i>Debitori diverși/TVA</i>	

e) în a doua lună se înregistrează următoarele cheltuieli:

e1) închiriere spațiu expoziție cărți:

20.000 lei	612	=	401	20.000 lei
	<i>Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chirile</i>		<i>Furnizori</i>	

și plata furnizorilor:

20.000 lei	401	=	5121	20.000 lei
	<i>Furnizori</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	

e2) amenajare spațiu:

4.000 lei	628	=	401	4.760 lei
	<i>Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți</i>		<i>Furnizori</i>	
760 lei	461/TVA			
	<i>Debitori diverși/TVA</i>			

și plata furnizorilor:

4.760 lei	401	=	5121	4.760 lei
	<i>Furnizori</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	

e3) realizare stand prezentare:

2.000 lei	628	=	401	2.380 lei
	<i>Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți</i>		<i>Furnizori</i>	
380 lei	461/TVA			
	<i>Debitori diverși/TVA</i>			

și plata furnizorilor:

2.380 lei	401	=	5121	2.380 lei
	<i>Furnizori</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	

e4) achiziție combustibil și consum:

8.000 lei	3022	=	401	9.520 lei
	<i>Combustibili</i>		<i>Furnizori</i>	
1.520 lei	461/TVA			
	<i>Debitori diverși/TVA</i>			

și plata furnizorilor:

9.520 lei	401	=	5121	9.520 lei
	<i>Furnizori</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	

și consum combustibil:

8.000 lei	6022	=	3022	8.000 lei
	<i>Cheltuieli privind combustibilii</i>		<i>Combustibili</i>	

e5) servicii audit proiect:

20.000 lei	628	=	401	23.800 lei
	<i>Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți</i>		<i>Furnizori</i>	
3.800 lei	461/TVA			
	<i>Debitori diverși/TVA</i>			

și plata furnizorilor:

23.800 lei	401	=	5121	23.800 lei
	<i>Furnizori</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	

e5) încasarea restului de fonduri în sumă de 34.200 lei + 55.800 lei – 50.000 lei = 40.000 lei:

40.000 lei	5121	=	4452	40.000 lei
	<i>Conturi la bănci în lei</i>		<i>Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții</i>	

e6) reluarea la venituri a fondurilor nerambursabile corespunzătoare cheltuielilor efectuate:

- cheltuieli efectuate în a doua lună: 20.000 lei închiriere spațiu expoziție cărți + 4.000 lei amenajare spațiu + 2.000 lei realizare stand prezentare + 8.000 lei consum combustibil + 20.000 lei servicii audit = 54.000 lei
- cheltuieli totale: 100.000 lei valoare totală cheltuieli proiect – 38.000 lei laptopuri achiziționate = 62.000 lei.
- procent de execuție a proiectului: $54.000 \text{ lei} / 62.000 \text{ lei} \times 100 = 87,1\%$
- suma de reluat în prima lună: $55.800 \text{ lei total venituri în avans} \times 87,1\% = 48.602 \text{ lei}$ (rotunjit).
- sau sold 472: $55.800 \text{ lei} - 7.198 \text{ lei reluat prima lună} = 48.602 \text{ lei}$

48.602 lei	472	=	741	48.602 lei
	<i>Venituri înregistrate în avans</i>		<i>Venituri din subvenții de exploatare</i>	

e6) rambursare TVA aferente cheltuielilor din a doua lună:

calculul sumei: 760 lei (e2) + 380 lei (e3) + 1.520 lei (e4) + 3.800 lei (e5) = 6.460 lei

6.460 lei	5121	=	461/TVA	6.460 lei
	<i>Conturi la bănci în lei</i>		<i>Debitori diverși/TVA</i>	

❖ Studiul de caz 2. Finanțări din fonduri europene pentru acoperirea unor cheltuieli

O societate primește fonduri europene pentru crearea unor noi locuri de muncă. Fondurile sunt în sumă totală de 645.615 lei. Plata se efectuează pe parcursul a 2 ani astfel: la începutul anului N, suma de 250.000 lei; la începutul anului N+1, suma de 250.000 lei; la jumătatea anului N+1, suma de 145.615 lei.

Fondurile sunt destinate să acopere 90% din valoarea:

- cheltuielilor cu salariile pe o perioadă de doi ani în valoare totală de 417.350 lei;
- materii prime în sumă de 250.000 lei
- cheltuielilor cu combustibili pe o perioadă de doi ani în sumă de 50.000 lei;

La începutul derulării contractului, societatea angajează personal conform contractului de finanțare, într-o zonă defavorizată.

Cheltuieli efectuate și fonduri reluate la venituri pe parcursul derulării proiectului în lei:

Luna	Materii prime	Combustibil	Salarii și asigurări sociale
1	2	3	4
Ianuarie N	25.000	2.000	24.550
Februarie N	10.000	4.000	24.550
Martie N	15.000	4.000	24.550
Aprilie N	10.000	5.000	24.550
Mai N	10.000	3.000	24.550
Iunie N	10.000	2.000	24.550
Iulie N	25.000	1.500	24.550
August N	7.500	1.000	24.550
Septembrie N	7.500	2.000	24.550
Octombrie N	12.500	3.000	24.550
Noiembrie N	5.000	1.500	12.275
Decembrie N	15.000	1.200	12.275
Ianuarie N+1	5.000	1.300	12.275
Februarie N+1	2.500	1.000	12.275
Martie N+1	-	-	12.275
Aprilie N+1	20.000	2.000	12.275
Mai N+1	10.000	1.500	12.275
Iunie N+1	10.000	2.200	12.275
Iulie N+1	25.000	3.300	12.275
August N+1	5.000	1.500	12.275
Septembrie N+1	5.000	1.700	12.275
Octombrie N+1	5.000	2.300	12.275
Noiembrie N+1	5.000	2.000	12.275
Decembrie N+1	5.000	1.000	12.275
TOTAL	250.000	50.000	417.350

a) înregistrarea dreptului de a primi fondurile nerambursabile ulterior aprobării dosarelor și angajării de personal conform contractelor încheiate:

645.615 lei	4452	=	472	645.615 lei
	<i>Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții</i>		<i>Venituri înregistrate în avans</i>	

b) încasarea sumei de 250.000 lei:

250.000 lei	5121	=	4452	250.000 lei
	<i>Conturi la bănci în lei</i>		<i>Împrumuturi nerambursabile cu caracter de subvenții</i>	

c) înregistrarea cheltuielilor lunare – ianuarie anul N:

Total	Total cumulată	% de execuție*	Fonduri de reluat la venituri cumulată*	Fonduri aferente lunii*
5=2+3+4	6	7 = 6 x 100/717.350	8 = 645.615 x 7	9
51.550	51.550	7,19%	46.420	46.420
38.550	90.100	12,56%	81.089	34.670
43.550	133.650	18,63%	120.278	39.189
39.550	173.200	24,14%	155.851	35.573
37.550	210.750	29,38%	189.682	33.830
36.550	247.300	34,47%	222.543	32.862
51.050	298.350	41,59%	268.511	45.968
33.050	331.400	46,20%	298.274	29.763
34.050	365.450	50,94%	328.876	30.602
40.050	405.500	56,53%	364.966	36.090
18.775	424.275	59,14%	381.817	16.851
28.475	452.750	63,11%	407.448	25.631
18.575	471.325	65,70%	424.169	16.721
15.775	487.100	67,90%	438.373	14.204
12.275	499.375	69,61%	449.413	11.040
34.275	533.650	74,39%	480.273	30.860

Total	Total cumulat	% de execuție *	Fonduri de reluat la venituri cumulat *	Fonduri aferente lunii*
23.775	557.425	77,71%	501.707	21.434
24.475	581.900	81,12%	523.723	22.015
40.575	622.475	86,77%	560.200	36.477
18.775	641.250	89,39%	577.115	16.915
18.975	660.225	92,04%	594.224	17.109
19.575	679.800	94,77%	611.849	17.625
19.275	699.075	97,45%	629.152	17.302
18.275	717.350	100,00%	645.615	16.463
717.350				645.615

*Procentele și sumele calculate pot varia în funcție de rotunjiri și modul de calcul utilizat.

c1) achiziția de materii prime în sumă de 25.000 lei:

25.000 lei	301	=	401	29.750 lei
	<i>Materii prime</i>		<i>Furnizori</i>	
4.750 lei	4426			
	<i>TVA deductibilă</i>			

și plata furnizorilor:

29.750 lei	401	=	5121	29.750 lei
	<i>Furnizori</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	

și consum materii prime:

25.000 lei	601	=	301	25.000 lei
	<i>Cheltuieli cu materiile prime</i>		<i>Materii prime</i>	

c2) achiziția de combustibil în sumă de 2.000 lei:

2.000 lei	3022	=	401	2.380 lei
	<i>Combustibili</i>		<i>Furnizori</i>	
380 lei	4426			
	<i>TVA deductibilă</i>			

și plata furnizorilor:

2.380 lei	401	=	5121	2.380 lei
	<i>Furnizori</i>		<i>Conturi la bănci în lei</i>	

și consum combustibil:

2.000 lei	6022	=	3022	2.000 lei
	<i>Cheltuieli privind combustibilii</i>		<i>Combustibili</i>	

c3) salariile lunare în sumă de 20.000 lei:

20.000 lei	641	=	421	20.000 lei
	<i>Cheltuieli cu salariile personalului</i>		<i>Personal - salarii datorate</i>	

și reținerile din salarii:

- contribuția personalului la asigurările sociale = 20.000 lei x 10,5% = 2.100 lei
- contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate = 20.000 lei x 5,5% = 1.100 lei
- contribuția personalului la fondul de șomaj = 20.000 lei x 0,5% = 100 lei
- impozitul pe venituri = (20.000 lei – 2.100 lei – 1.100 lei – 100 lei) x 16% = 2.672 lei

5.972 lei	421	=	4312	2.100 lei
	<i>Personal - salarii datorate</i>		<i>Contribuția personalului la asigurările sociale</i>	
			4314	1.100 lei
			<i>Contribuția angajaților pentru asigurările sociale de sănătate</i>	
			4372	100 lei
			<i>Contribuția personalului la fondul de șomaj</i>	
			444	2.672 lei
			<i>Impozitul pe venituri de natura salariilor</i>	

c4) înregistrarea contribuțiilor suportate de societate:

- contribuția la asigurările sociale (20.000 lei x 15,8% = 3.160 lei):

3.160 lei	6451		4311	3.160 lei
	Cheltuieli privind contribuția unității la asigurările sociale		Contribuția unității la asigurările sociale	

- contribuția la asigurările sociale de sănătate (20.000 lei x 5,2% = 1.040 lei):

1.040 lei	6453		4313	1.040 lei
	Cheltuieli privind contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate		Contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate	

- contribuția unității pentru ajutorul de șomaj (20.000 lei x 0,5% = 100 lei):

100 lei	6452		4371	100 lei
	Cheltuieli privind contribuția unității pentru ajutorul de șomaj		Contribuția unității la fondul de șomaj	

- contribuția pentru concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate

(20.000 lei x 0,85% = 170 lei):

170 lei	6453		4313.CCI	170 lei
	Cheltuieli privind contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate		Contribuția angajatorului pentru asigurările sociale de sănătate	

- contribuția pentru accidente de muncă și boli profesionale (20.000 lei x 0,15% = 30 lei):

30 lei	6451		4311.Fond accidente	30 lei
	Cheltuieli privind contribuția unității la asigurările sociale		Contribuția unității la asigurările sociale	

- contribuția pentru fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale (20.000 lei x 0,25% = 50 lei):

50 lei	6452		4371.Fond garantare	50 lei
	Cheltuieli privind contribuția unității pentru ajutorul de șomaj		Contribuția unității la fondul de șomaj	

c5) cheltuieli cumulate înregistrate luna ianuarie anul N:

- calcul cheltuieli: materii prime: 25.000 lei + combustibil: 2.000 lei + salarii: 20.000 lei + contribuții sociale: 4.550 lei = 51.550 lei
- total cheltuieli înregistrate în conturile de cheltuieli: 51.550 lei
- total cheltuieli estimate aferente proiectului: 717.350 lei
- procent de execuție a proiectului: 51.550 lei / 717.350 lei x 100 = 7,19%
- fonduri aferente veniturilor înregistrate: 645.615 lei
- fonduri de reluat la venituri în cursul lunii: 645.615 x 7,19% = 46.420 lei

46.420 lei	472	=	741	46.420 lei
	Venituri înregistrate în avans		Venituri din subvenții de exploatare	

Fondurile nerambursabile de reluat în fiecare lună se calculează ca diferență între fondurile de reluat la venituri cumulate din luna respectivă și fondurile de reluat cumulate din luna anterioară.

De exemplu, pentru luna august N, fondurile de reluat în lună se determină astfel:

298.274 – 268.511 lei lei = 29.763 lei.

În fiecare lună se colectează cheltuielile în funcție de natura lor în conturile corespunzătoare, similar înregistrărilor prezentate pentru luna ianuarie anul N, și se reiau pe venituri curente sumele determinate.

De exemplu, pentru luna august N:

- cheltuielile aferente perioadei:

33.050 lei	6xx	=	%	33.050 lei
	<i>Cheltuieli după natura lor</i>		301	7.500 lei
			<i>Materii prime</i>	
			3022	1.000 lei
			<i>Combustibili</i>	
			421	20.000 lei
			<i>Personal - salarii datorate</i>	
			431	4.550 lei
			<i>Asigurări sociale</i>	

- veniturile aferente perioadei din fondurile nerambursabile reluate:

29.763 lei	472	=	741	29.763 lei
	<i>Venituri înregistrate în avans</i>		<i>Venituri din subvenții de exploatare</i>	

❖ Studiul de caz 3. Contabilitatea contractelor în parteneriat la societățile plătitoare de TVA. Corecții financiare

O asociere în participație formată din două societăți plătitoare de TVA – Lider (Beneficiar) și Partener, primește din partea Autorității de Management pentru un proiect, o finanțare din fonduri structurale europene în următoarele condiții:

- 90% nerambursabil: 70% din bugetul Uniunii Europene și 20% de la bugetul de stat;
- 10% finanțare proprie;
- valoare totală Lider: 15.000 lei, anul I, și 22.500 lei, anul II;
- valoare totală Partener: 7.500 lei, anul I, și 10.500 lei, anul II.
- anul I: Prefinanțare: 30% din bugetul total;
 - Lider: cheltuieli curente: 9.000 lei; cheltuieli în avans: 1.500 lei; echipamente: 4.500 lei, durată de viață: 5 ani;
 - Partener: cheltuieli curente: 3.750 lei; cheltuieli în avans: 750 lei; echipamente: 3.000 lei, durată de viață: 5 ani;
- anul II: Corecții financiare
 - corecție sume an anterior Lider: 450 lei (50% cheltuieli curente, 25% cheltuieli în avans, 25% echipamente). Sumele se vor deduce din finanțarea aferentă anului II;
 - corecție sume an anterior Partener: 150 lei (50% cheltuieli curente, 25% cheltuieli în avans, 25% echipamente). Sumele se vor deduce din finanțarea aferentă anului II;
 - Lider: cheltuieli curente: 15.000 lei; cheltuieli în avans: 1.500 lei; echipamente: 6.000 lei, durată de viață: 5 ani;
 - Partener: cheltuieli curente: 7.500 lei; cheltuieli în avans: 750 lei; echipamente: 2.250 lei, durată de viață: 5 ani.
 - corecție sume an curent Lider: 600 lei (50% cheltuieli curente, 25% cheltuieli în avans, 25% echipamente). Corecția se face după încasarea sumelor de la Autoritatea de Management și presupune efectuarea plății de către beneficiar;
 - corecție sume an curent partener: 75 lei (50% cheltuieli curente, 25% cheltuieli în avans, 25% echipamente). Corecția se face după încasarea sumelor de la Autoritatea de Management și presupune efectuarea plății de către beneficiar.
- alte informații: cheltuielile în avans se transformă în cheltuieli curente începând cu luna mai a anului I iar imobilizările sunt puse în funcțiune în cursul lunii august, metoda de amortizare liniară.

Înregistrările contabile aferente proiectului sunt prezentate în paralel astfel:

LIDER (BENEFICIAR)					PARTENER				
ANUL I									
I.1. semnarea contractului de finanțare:									
Cont 4452: 90% x (15.000 + 22.500 + 7.500 + 10.500) = 49.950 lei					Cont 458/L = 16.200 lei				
Cont 458/P: 90% x (7.500 + 10.500) = 16.200 lei					Cont 4752: 90% x (3.000 + 2.250) = 4.725 lei				
Cont 4752: 90% x (4.500 + 6.000) = 9.450 lei					Cont 472 = 90% x (3.750 + 750 + 7.500 + 750) = 11.475 lei				
Cont 472: 90% x (9.000 + 1.500 + 15.000 + 1.500) = 24.300 lei									
49.950 lei	4452	=	458/P	16.200 lei	16.200 lei	458/L	=	472	11.475 lei
			4752	9.450 lei				4752	4.725 lei
			472	24.300 lei					
I.2. încasarea prefinanțării de la Autoritatea de Management:									
30% x (15.000 + 22.500 + 7.500 + 10.500) = 16.650 lei									
16.650 lei	5121	=	462/AM	16.650 lei					
din care pentru Partener: 30% x (7.500 + 10.500) = 5.400 lei									
5.400 lei	461/P	=	5121	5.400 lei	5.400 lei	5121	=	462/L	5.400 lei
I.3. înregistrarea cheltuielilor:									
I.3.1. cheltuieli curente:									
9.000 lei	6xx	=	401	10.710 lei	3.750 lei	6xx	=	401	4.462,5 lei
1.710 lei	4426				712,5 lei	4426			
și plata furnizorilor:					și plata furnizorilor:				
10.710 lei	401	=	5121	10.710 lei	4.462,5 lei	401	=	5121	4.462,5 lei
I.3.2. cheltuieli în avans:									
1.500 lei	471	=	401	1.785 lei	750 lei	471	=	401	892,5 lei
285 lei	4426				142,5 lei	4426			
și plata furnizorilor:					și plata furnizorilor:				
1.785 lei	401	=	5121	1.785 lei	892,5 lei	401	=	5121	892,5 lei
I.3.3. achiziția imobilizărilor corporale:									
4.500 lei	2131	=	404	5.355 lei	3.000 lei	2131	=	404	3.570 lei
855 lei	4426				570 lei	4426			
și plata furnizorilor:					și plata furnizorilor:				
5.355 lei	404	=	5121	5.355 lei	3.570 lei	404	=	5121	3.570 lei
I.4. reluarea subvențiilor (venituri în avans) la venituri curente:									
I.4.1. pentru cheltuielile curente:									
9.000 lei x 90% = 8.100 lei					3.750 lei x 90% = 3.375 lei				
8.100 lei	472	=	741	8.100 lei	3.375 lei	472	=	741	3.375 lei
I.4.2. pentru cheltuielile în avans doar pentru partea transferată la cheltuieli curente:									
a) transfer cheltuieli în avans la cheltuieli curente:									
1.500 lei x 8 luni/12luni (mai – decembrie) = 1.000 lei					750 lei x 8 luni/12luni (mai – decembrie) = 500 lei				
1.000 lei	6xx	=	471	1.000 lei	500 lei	6xx	=	471	500 lei
b) transferul subvenției la venituri curente:									
1.000 lei x 90% = 900 lei					500 lei x 90% = 450 lei				
900 lei	472	=	741	900 lei	450 lei	472	=	741	450 lei
I.4.3. pentru imobilizări pe măsura amortizării:									
a) calculul și înregistrarea amortizării:									
4.500 lei/5anix 4 luni/12 luni (sept. – dec.) = 300 lei					3.000 lei/5anix 4 luni/12 luni (sept. – dec.) = 200 lei				
300 lei	6811	=	2813	300 lei	200 lei	6811	=	2813	200 lei
b) transferul subvenției la venituri curente:									
300 lei x 90 % = 270 lei					200 lei x 90 % = 180 lei				
270 lei	4752	=	7584	270 lei	180 lei	4752	=	7584	180 lei
I.5. sume de încasat ținând cont de cheltuielile eligibile:									
Total cheltuieli eligibile = 9.000+ 1.500 + 4.500 + 3.750 + 750 + 3.000 = 22.500 lei									
Sume de încasat = 90% x 22.500 lei = 20.250 lei									

Sume deja încasate ca prefinanțare = 16.650 lei									
Rest de încasat = 20.250 lei – 16.650 lei = 3.600 lei									
16.650 lei	462/AM	=	4452	20.250 lei	-				
3.600 lei	5121								
din care pentru Partener:									
Total cheltuieli eligibile = 3.750 + 750 + 3.000 = 7.500 lei									
Sume de încasat = 90% x 7.500 lei = 6.750 lei									
Sume deja încasate ca prefinanțare = 5.400 lei									
Rest de încasat = 6.750 lei – 5.400 lei = 1.350 lei									
6.750 lei	458/P	=	461/P	5.400 lei	5.400 lei	462/L	=	458/L	6.750 lei
			5121	1.350 lei	1.350 lei	5121			
Anul II									
II.1. corecții financiare aferente anului precedent:									
Total corecții = 450 L + 150 P = 600 lei					Imobilizări=25% x 150 lei x(60luni-4luni)/60luni= 35 lei				
Imobilizări = 25% x 450 lei x(60 luni-4 luni)/60 luni= 105 lei					Cheltuieli în avans = 25% x 150 lei x4luni/12luni=12,5 lei				
Cheltuieli în avans = 25% x 450 lei x 4 luni/12 luni = 37,5 lei					Rezultat reportat = 150 lei – 35 lei – 12,5 lei = 102,5 lei				
Rezultat reportat = 600 lei – 150 lei – 105 lei – 37,5 lei= 307,5 lei									
(600) lei	4452	=	458/P	(150) lei	(150) lei	458/L	=	472	(12,5 lei
			4752	(105) lei				4752	(35) lei
			472	(37,5) lei				117	(102,5) lei
			117	(307,5) lei					
II.2. înregistrarea cheltuielilor:									
II.2.1. cheltuieli curente:									
15.000 lei	6xx	=	401	17.850 lei	7.500 lei	6xx	=	401	8.925 lei
2.850 lei	4426				1.425 lei	4426			
și plata furnizorilor:					și plata furnizorilor:				
17.850 lei	401	=	5121	17.850 lei	8.925 lei	401	=	5121	8.925 lei
II.2.2. cheltuieli în avans:									
1.500 lei	471	=	401	1.785 lei	750 lei	471	=	401	892,5 lei
285 lei	4426				142,5 lei	4426			
și plata furnizorilor:					și plata furnizorilor:				
1.785 lei	401	=	5121	1.785 lei	892,5 lei	401	=	5121	892,5 lei
II.2.3. achiziția imobilizărilor corporale:									
6.000 lei	2131	=	404	7.140 lei	2.250 lei	2131	=	404	2.677,5 lei
1.140 lei	4426				427,5 lei	4426			
și plata furnizorilor:					și plata furnizorilor:				
7.140 lei	404	=	5121	7.140 lei	2.677,5 lei	404	=	5121	2.677,5 lei
II.3. reluarea subvențiilor (venituri în avans) la venituri curente:									
II.3.1. pentru cheltuielile curente:									
15.000 lei x 90% = 13.500 lei					7.500 lei x 90% = 6.750 lei				
13.500 lei	472	=	741	13.500 lei	6.750 lei	472	=	741	6.750 lei
II.3.2. pentru cheltuielile în avans doar pentru partea transferată la cheltuieli curente:									
a) transfer cheltuieli în avans la cheltuieli curente:									
1.500 lei x 4 luni/12 luni + 1.500 lei x 8 luni/12 luni = 1.500 lei					750 lei x 4luni/12luni + 750 lei x 8luni/12luni = 750 lei				
1.500 lei	6xx	=	471	1.500 lei	750 lei	6xx	=	471	750 lei

b) transferul subvenției la venituri curente:									
1.500 lei x 90% = 1.350 lei					750 lei x 90% = 675 lei				
1.350 lei	472	=	741	1.350 lei	675 lei	472	=	741	675 lei
II.3.3. pentru imobilizări pe măsura amortizării:									
a) calculul și înregistrarea amortizării:									
4.500 lei/5 ani + 6.000 lei/5 ani x 4 luni/12 luni (sept. – dec.) = 1.300 lei					3.000 lei/5 ani + 2.250 lei/5 ani x 4 luni/12 luni (sept. – dec.) = 750 lei				
1.300 lei	6811	=	2813	1.300 lei	750 lei	6811	=	2813	750 lei
b) transferul subvenției la venituri curente:									
1.300 lei x 90 % = 1.170 lei					750 lei x 90 % = 675 lei				
1.170 lei	4752	=	7584	1.170 lei	675 lei	4752	=	7584	675 lei
II.4. sume de încasat ținând cont de cheltuielile eligibile și de corecții:									
Total cheltuieli eligibile = 15.000 + 1.500 + 6.000 + 7.500 + 750 + 2.250 = 33.000 lei									
Sume de încasat = 90% x 33.000 lei – 600 lei corecții = 29.100 lei									
29.100 lei	5121	=	4452	29.100 lei					
din care pentru Partener:									
Total cheltuieli eligibile = 7.500 + 750 + 2.250 = 10.500 lei									
Sume de încasat = 90% x 10.500 lei – 150 lei corecții = 9.300 lei									
9.300 lei	458/P	=	5121	9.300 lei	9.300 lei	5121	=	458/L	9.300 lei
II.5. corecții financiare aferente anului curent:									
Total corecții = 600 L + 75 P = 675 lei					Imobilizări = 25% x 75 lei x (60luni – 4luni)/60luni = 17,5 lei				
Imobilizări = 25% x 600 lei x (60 luni – 4luni)/60 luni = 140 lei					Cheltuieli în avans = 25% x 75 lei x 4luni/12luni = 6,25 lei				
Cheltuieli în avans = 25% x 600 lei x 4luni/12luni = 50 lei					Venit curent = 75 lei – 17,5 lei – 6,25 lei = 51,25 lei				
Venit curent = 675 lei – 75 lei – 140 lei – 50 lei = 400 lei									
(675) lei	4452	=	458/P	(75) lei	(75) lei	458/L	=	472	(6,25 lei)
			4752	(140) lei				4752	(17,5) lei
			472	(50) lei				741	(51,25) lei
			741	(400) lei					
II.6. încasarea sumelor necheltuite de partener:									
Sold debitor 458/P: 6.750 lei + 9.300 lei – 16.200 lei + 150 lei + 75 lei = 75 lei									
Sold creditor 458/L = 6.750 lei + 9.300 lei – 16.200 lei – 150 lei – 75 lei = 75 lei									
75 lei	5121	=	458/P	75 lei	75 lei	458/L	=	5121	75 lei
II.7. rambursarea sumelor neutilizate către Autoritatea de Management:									
Sold creditor 4452: 20.250 lei + 29.100 lei – 49.950 lei + 600 lei + 675 lei = 675 lei					-				
675 lei	4452	=	5121	675 lei	-				

❖ **Studiul de caz 4. Liderul este o societate plătitoare de TVA, iar Partenerul este o societate comercială neplătitoare de TVA. Corecții financiare**

O asocierie în participație formată din două societăți Lider (Beneficiar) - plătitoare de TVA și Partener - neplătitoare de TVA, primește din partea Autorității de Management pentru un proiect, o finanțare din fonduri structurale europene în următoarele condiții:

- în cadrul proiectului s-au înregistrat în cursul perioadei, cheltuielile de mai jos:

ANEXA
EVIDENȚA CHELTUIELILOR

Categoriile de cheltuieli eligibile	Descriere activități și achiziții	Activități beneficiar			Activități sub-contractante			OP		Valoarea cheltuielilor fără TVA	Suma aprobată de AM fără TVA
		Nr.	Data	Valoare	Nr.	Data	Valoare	Nr.	Data		
1	2	3	3	4	5	5	6	7	7	8 = 4 + 6	9
I.Total costuri directe eligibile				41.958			10.798			52.756	49.548
II.CGA*				2.749						2.749	2.749
III. Total costuri proiect (I + II)				44.707			10.798			55.505	52.297
IV.Venituri nete din proiect				25						25	25
V.Suma cerută spre rambursare (III-IV)				44.682			10.798			55.480	52.272

* CGA – cgeltuiei generale de administrație.

▪ prefinanțarea este de 30% din valoarea proiectului. Valoarea inițială aprobată a proiectului a fost de 45.000 lei pentru Beneficiar și de 11.000 lei pentru Partener.

▪ finanțarea proiectului se realizează astfel: finanțare proprie 2%, finanțare de la buget 35%, finanțare din fonduri externe nerambursabile diferența de 63%.

Detaliere cheltuieli Beneficiar:

Categoriile de cheltuieli eligibile	Valoare document justificativ (fără TVA)
A) TOTAL RESURSE UMANE, din care:	15.376
Total cheltuieli cu personalul	12.335
a) Salarii brute, din care:	10.000
- pensii asigurați 10,5%	1.050
- sănătate asigurați 5,5%	550
- șomaj asigurați 0,5%	50
- impozit pe salarii	1.336
b) CAS angajator 15,8%	1.580
c) sănătate angajator 5,2%	520
d) concedii, indemnizații 0,85%	85
e) șomaj angajator 0,5%	50
f) fond garantare salarii 0,25%	25
g) fond de risc și accidente 0,75%	75
Total cheltuieli cu cazarea, transportul și diurna (aferente personalului)	3.041
Cheltuieli cu cazarea	1.293
Cheltuieli cu transportul	773
Cheltuieli cu diurna	975
B) TOTAL PARTICIPANȚI, din care:	9.412
Cheltuieli cu cazarea	2.287
Cheltuieli cu transportul	2.385
Cheltuieli cu diurna	2.340
Subvenții pentru cursanți	2.400

C) TOTAL ALTE TIPURI DE COSTURI, din care:	17.170
Cheltuieli aferente managementului de proiect	3.720
Multiplificare	115
Traducere și interpretare	500
Conectare la rețele informatice	520
Abonamente la publicații de specialitate	922
Obiecte de inventar	1.274
Materiale consumabile	389
Taxe	1.000
Taxe de eliberare a certificatelor de calificare	1.000
Cheltuieli financiare și juridice	6.360
Prime de asigurare	1.200
Contabilitate	3.225
Audit	1.935
Cheltuieli pentru închirieri, amortizări și leasing	5.390
- închirieri autovehicule	2.100
- închirieri săli de curs	3.290
Cheltuieli de informare și publicitate	700
I. TOTAL COSTURI DIRECTE ELIGIBILE (A + B + C)	41.958
II. Cheltuieli generale de administrație (7% din total costuri directe, mai puțin cheltuielile de tip FEDR)	2.749
Salarii aferente personalului administrativ	1.234
a) salarii brute, din care:	1.000
- pensii asigurați 10,5%	105
- sănătate asigurați 5,5%	55
- șomaj asigurați 0,5%	5
- impozit pe salarii	134
b) CAS angajator 15,8%	158
c) sănătate angajator 5,2%	52
d) concedii, indemnizații 0,85%	9
e) șomaj angajator 0,5%	5
f) fond garantare salarii 0,25%	3
g) fond de risc și accidente 0,75%	7
Alte cheltuieli de administrație	1.515
III. TOTAL COSTURI PROIECT (I + II)	44.707

Detaliere cheltuieli partener:

Categoriile de cheltuieli eligibile	Valoare document justificativ (fără TVA)
A) TOTAL RESURSE UMANE, din care:	6.789
Total cheltuieli cu personalul	5.181
a) Salarii brute, din care:	4.200
- pensii asigurați 10,5%	441
- sănătate asigurați 5,5%	231
- șomaj asigurați 0,5%	21
- impozit pe salarii	561
b) CAS angajator 15,8%	664
c) sănătate angajator 5,2%	218
d) concedii, indemnizații 0,85%	36
e) șomaj angajator 0,5%	21
f) fond garantare salarii 0,25%	11
g) fond de risc și accidente 0,75%	31
Total cheltuieli cu cazarea, transportul și diurna (aferente personalului)	1.608
Cheltuieli cu cazarea	780
Cheltuieli cu transportul	503
Cheltuieli cu diurna	325

B) TOTAL PARTICIPANȚI, din care:	2.734
Cheltuieli cu cazarea	873
Cheltuieli cu transportul	886
Cheltuieli cu diurna	975
C) TOTAL ALTE TIPURI DE COSTURI, din care:	1.275
Cheltuieli aferente managementului de proiect	0
Taxe	0
Cheltuieli financiare și juridice	0
Cheltuieli pentru închirieri, amortizări și leasing	1.275
- închirieri săli de curs	1.275
Cheltuieli de informare și publicitate	0
I. TOTAL COSTURI DIRECTE ELIGIBILE (A + B + C)	10.798
II. Cheltuieli generale de administrație (7% din total costuri directe, mai puțin cheltuielile de tip FEDR)	0
III. TOTAL COSTURI PROIECT (I + II)	10.798

Înregistrările contabile aferente proiectului sunt prezentate în paralel astfel:

LIDER (BENEFICIAR)					PARTENER				
ANUL I									
1. Semnarea contractului:									
Cont 4452: 98% x (45.000 + 11.000) = 54.880 lei					Cont 458/L = 10.780 lei				
Cont 458/P: 98% x 11.000 = 10.780 lei									
Cont 472: 54.880 lei - 10.780 lei = 44.100 lei									
54.880 lei	4452	=	458/P	10.780 lei	10.780 lei	458/L	=	472	10.780 lei
			472	44.100 lei					
2. Încasarea prefinanțării:									
30% x (45.000 + 11.000) = 16.800 lei									
16.800 lei	5121	=	462/AM	16.800 lei					
Din care pentru partener: 30% x 11.000 lei = 3.300 lei									
3.300 lei	461/P	=	5121	3.300 lei	3.300 lei	5121	=	462/L	3.300 lei
3. Înregistrarea cheltuielilor (exemplificăm numai pentru partea de TVA Partener):									
3.1. Cheltuieli cu cazarea: 780 + 873 = 1.653 lei									
					1.653 lei	625	=	401	1.801,77 lei
					148,77 lei	461			
și plata furnizorilor:									
					1.801,77 lei	401	=	5121	1.801,77 lei
3.2. Cheltuieli cu transportul: 503 + 886 = 1.389 lei									
					1.389 lei	625	=	401	1.653 lei
					264 lei	461			
și plata furnizorilor:									
					1.653 lei	401	=	5121	1.653 lei
4. Corecții financiare:									
-					10.780 lei valoare semnare contract – 98% x 10.798 lei				
-					valoare aprobată (buget) = 197,96 lei				
					(197,96 lei)	458/L	=	472	(197,96 lei)
54.880 lei valoare semnare contract – 98% x 52.272 lei									
valoare aprobată (buget) = 3.653,44 lei									
Partener: 197,96 lei									
Cont 472: 3.653,44 lei – 197,96 lei = 3.455,48 lei									
(3.653,44 lei)	4452	=	458/P	(197,96 lei)					
			472	(3.455,48 lei)					
5. Sume de încasat:									
Sume de încasat = 98% x 52.272 lei valoare aprobată = 51.226,56 lei									
Sume deja încasate (prefinanțare) = 16.800 lei									
Rest de încasat = 51.226,56 lei - 16.800 lei = 34.426,56 lei									

16.800 lei	462/AM	=	4452	51.226,56 lei				
34.426,56 lei	5121							
din care Partener:								
Sume de încasat = 98% x 10.798 lei valoare aprobată = 10.582,04 lei								
Sume deja încasate (prefinanțare) = 3.300 lei								
Rest de încasat = 10.582,04 lei - 3.300 lei = 7.282,04 lei								
10.582,04 lei	458/P	=	461/P	3.300 lei	3.300 lei	462/L	=	458/L 10.582,04 lei
			5121	7.282,04 lei	7.282,04 lei	5121		
6. Recuperarea TVA aferentă partenerului de la AM:								
Sold 461 = 148,77 lei + 264 lei = 412,77 lei								
412,77 lei	5121	=	462/P	412,77 lei			=	-
7. Virarea TVA aferentă partenerului:								
412,77 lei	462/P	=	5121	412,77 lei	412,77 lei	5121	=	461 412,77 lei
8. Reluarea subvenției la venituri (exemplificăm numai pentru Partener):								
					Personal = 98 % x 4.200 lei (salarii brute) = 4.116 lei			
					Asigurări sociale = 98% x (664 + 218+ 36+21+11+31) = 961,38 lei			
					Alte cheltuieli exploatare = 98% x (1.608 cazare personal + 2.734 participanți + 1.275 alte costuri) = 5.504,66 lei			
				10.582,04 lei	472	=	7414	4.116 lei
							7415	961,38 lei
							7416	5.504,66 lei
					Verificare sold 472: credit 10.780 lei (semnare contract) + credit (197,96 lei) corecții – debit 10.582,04 lei reluare subvenții = 0 lei			

4. Concluzii generale privind contabilitatea finanțării proiectelor din fonduri europene neramburabile

- Cheltuielile neeligibile **nu vor fi înregistrate în contabilitatea proiectului ci în cea a unității.**
- La sfârșitul fiecărei luni veniturile în avans vor trece la venituri din subvenții cu aceeași valoare cu cea a cheltuielilor eligibile **472 = 741, proiectul nu generează excedent sau deficit.**
- În cazul în care **nu se ține o evidență contabilă separată a TVA – ului de recuperat de la Autoritatea de Management** la primirea acestuia se vor storna cheltuielile respectiv conturile de imobilizări și stocuri cu sumele recuperate.
- Conform prevederilor Actului adițional la contractul de finanțare, beneficiarul și partenerii, persoane juridice române, neînregistrați ca plătitori de TVA, sunt îndreptățiți la restituirea contravalorii TVA plătite aferentă cheltuielilor eligibile. astfel se recomanda evidențierea separata a TVA-ului de restituit în contul **461**.
- Pentru a se putea corela sumele prezentate în Balanța de verificare cu cele din evidența cheltuielilor se recomanda deschiderea de conturi analitice pentru conturile de cheltuieli după cum urmează: resurse umane (exemplu: **641.1** pentru salariile ce se încadrează la „Resurse umane” respectiv **641.4** pentru cele ce se încadrează la „Administrative”); participanți; alte tipuri de costuri; cheltuieli generale de administrație.

5. Referințe bibliografice

1. Ordinul Ministerului Finanțelor Publice nr. 1.802/2014, pentru aprobarea Reglementărilor contabile privind situațiile financiare anuale individuale și situațiile financiare anuale consolidate, cu modificările și completările ulterioare.
2. O.M.F.P. nr. 1802/2014, pct. 394 și urm.
3. O.M.F.P. nr. 1802/2014, secțiunea 4.11. Subvenții.
4. Elemente de la acest punct și următoarele au fost preluate și adaptate din Bâtcă-Dumitru Graziella-Corina, Contabilitatea Fondurilor Europene - suport de curs, CECCAR, București, 14-16 februarie 2017.

5. O.U.G. nr. 66/2011 *privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora.*
6. H.G. nr. 759 / 2007 *privind regulile de eligibilitate a cheltuielilor efectuate în cadrul operațiunilor finanțate prin programele operaționale.*
7. Bâtcă-Dumitru Graziella-Corina, *Contabilitatea Fondurilor Europene* - suport de curs, CECCAR, București, 14-16 februarie 2017.
8. Studiile de caz prezentate au fost preluate ad-litteram sau adaptate din Bâtcă-Dumitru Graziella-Corina, *Contabilitatea Fondurilor Europene* - suport de curs, CECCAR, București, 14-16 februarie 2017.

AUDITUL STATUTAR AL ENTITĂȚILOR DE INTERES PUBLIC. REGLEMENTARI EUROPENE

STATUTORY AUDIT OF PUBLIC INTEREST ENTITIES. EUROPEAN REGULATIONS

Cicilia IONESCU

Universitatea *Spiru Haret/Spiru Haret University*

Cornel IONESCU

Universitatea *Spiru Haret/Spiru Haret University*

Rezumat.

Amploarea, complexitatea și natura activităților entităților de interes public de la nivelul Uniunii Europene implică consolidarea credibilității situațiilor auditate ale acestor entități. În conformitate cu dispozițiile Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, piața internă reprezintă un spațiu fără frontiere interne în care este asigurată libera circulație a mărfurilor și a serviciilor. Este necesar să se permită auditorilor statutari și firmelor de audit să își dezvolte activitățile de furnizare a serviciilor de audit statutar pe teritoriul Uniunii, oferindu-le posibilitatea să furnizeze astfel de servicii în alt stat membru decât acela în care au obținut autorizația. În acest sens, dispozițiile speciale referitoare la auditul statutar al entităților de interes public prevăzute de Directiva 2006/43/CE au fost detaliate în Regulamentul (UE) nr. 537/2014 al Parlamentului European.

Abstract.

The scale, complexity and nature of the activities of public interest entities at European Union level entails strengthening the credibility of the audited situations of these entities. In accordance with the provisions. Of the Treaty on the Functioning of the European Union, the internal market is an area without internal frontiers in which the free movement of goods and services is ensured. It is necessary to allow statutory auditors and audit firms to develop their statutory auditing services across the Union by providing them with the possibility to provide such services in a Member State other than that in which they obtained the authorization. In this respect, the specific provisions on statutory audits of public interest entities set out in Directive 2006/43 / EC were detailed in Regulation (EU) No. 537/2014 of the European Parliament.

Cuvinte cheie: *audit statutar, situații financiare, auditor statutar, entități de interes public.*

Keywords: *statutory audit, financial statements, statutory auditor, public interest entities.*

JEL Classification: M40, M42

Introducere

Societatea contemporană se află într-o continuă schimbare și este marcată de mari transformări tehnologice, culturale și economice care duc la accentuarea competitivității resimțită și la nivel economic. Întreprinderile caută să-și concentreze eforturile spre acțiuni de adaptare și dezvoltare, pentru a fi cât mai puțin vulnerabile și, în același timp, cât mai performante. Pentru a atinge acest obiectiv conducerea întreprinderilor trebuie să aleagă soluția care se potrivește cel mai bine pentru organizație și de a o prezenta în situațiile financiare. Nevoia de informație devine din ce în ce mai stringentă și impune noi pretenții în modul de abordare, de prezentare și de utilizare a acesteia. Prin lege, situațiile financiare trebuie să reflecte o imagine fidelă a companiei, obiectiv fundamental și chiar principiu suprem al contabilității. Fiabilitatea informațiilor financiare și contabile, sintetizate în situațiile financiare, este validată de către un profesionist contabil având calitatea de auditor. La nivelul Uniunii Europene a fost necesar să se stabilească norme detaliate pentru a se

garanta că auditurile statutare ale entităților de interes public sunt efectuate la un nivel de calitate corespunzător, de către auditori statutari și firme de audit statutar care îndeplinesc cerințe stricte. Un regim de reglementare comun ar trebui să îmbunătățească integritatea, independența, obiectivitatea, responsabilitatea, transparența și fiabilitatea auditorilor statutari și ale firmelor de audit care efectuează audituri statutare ale unor entități de interes public, contribuind la calitatea auditului statutar în Uniune.

Pornind de la aceste aspecte, lucrarea de față își propune prezentarea cadrului legislativ european și național actual care reglementează domeniul auditului financiar statutar al entităților de interes public.

Reglementări europene

Din Regulamentul nr. 537/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind cerințe specifice referitoare la auditul statutar al entităților de interes public rezultă următoarele aspecte fundamentale (din care am selectat numai pe cele mai reprezentative) privind auditul statutar care se va efectua și la entitățile din România prevăzute de lege începând cu 17 iulie 2016.

1. Regulamentul menționat mai sus se aplică auditorilor statutari și firmelor de audit care efectuează audituri statutare la entități de interes public.
2. Pentru auditurile statutare desfășurate la entități de interes public onorariile nu sunt condiționate (aceasta semnifică faptul că onorariile condiționate sunt cele aferente misiunilor de audit calculate pe o bază prestabilită, în funcție de rezultatul unei tranzacții sau de rezultatul activităților desfășurate) și nu sunt considerate onorarii condiționate cele impuse de o instanță sau de o autoritate competent.
3. Un auditor statutar sau o firmă de audit care desfășoară auditul statutar al unei entități de interes public, sau orice membru al rețelei, în cazul în care auditorul statutar sau firma de audit face parte dintr-o rețea, nu prestează nici direct și nici indirect în beneficiul entității auditate, al întreprinderii-mamă a acesteia sau al întreprinderilor controlate de aceasta pe teritoriul Uniunii niciunul dintre serviciile care nu sunt de audit interzise în perioada de la începutul perioadei auditate și până la emiterea raportului de audit precum și în exercițiul financiar imediat precedent perioadei menționată. Servicii interzise care nu sunt de audit interzise înseamnă:
 - a) servicii fiscale referitoare la: pregătirea declarațiilor fiscale; impozitele pe salarii; taxele vamale; identificarea subvențiilor publice și a stimulentei fiscale, cu excepția cazurilor în care sprijinul din partea auditorului statutar sau al firmei de audit referitor la astfel de servicii este impus prin lege; sprijin cu privire la inspecțiile fiscale desfășurate de autoritățile fiscale, cu excepția cazurilor în care sprijinul din partea auditorului statutar sau al firmei de audit referitor la astfel de inspecții este impus prin lege; calcularea impozitului direct și indirect și a impozitului amânat; oferirea de consiliere fiscală;
 - b) servicii care implică participarea la gestiunea sau procesul decizional al entității auditate;
 - c) evidență contabilă și întocmirea registrelor contabile și a situațiilor financiare;
 - d) servicii de contabilitate salarială;
 - e) conceperea și implementarea procedurilor de control intern sau de gestionare a riscurilor pentru întocmirea și/sau verificarea informațiilor financiare sau a sistemelor informatice destinate informațiilor financiare;

- f) servicii de evaluare, inclusiv evaluările efectuate în legătură cu servicii actuariale sau cu servicii de sprijin în caz de litigii;
 - g) servicii juridice, în ceea ce privește oferirea de consiliere generală, negocierea în numele entității auditate, reprezentarea în cadrul procedurilor de soluționare a litigiilor, servicii legate de funcția de audit intern a entității auditate, servicii legate de finanțarea, structura capitalului și alocarea acestuia și strategia de investiții ale entității auditate (cu excepția prestării de servicii de asigurare în legătură cu situațiile financiare, printre care emiterea de scrisori de confort în legătură cu prospecte emise de entității auditate), promovarea, vânzarea sau subscrierea de acțiuni la entitatea auditată, servicii de resurse umane (în ceea ce privește conducerea aflată în măsură să exercite o influență semnificativă asupra întocmirii rapoartelor contabile sau a situațiilor financiare care fac obiectul auditului statutar, în cazul în care aceste servicii implică căutarea sau selectarea de candidați pentru astfel de posturi, verificarea referințelor candidaților la astfel de funcții), structurarea alcătuirii organizației, controlul costurilor.
4. În legătură cu independența auditorului în auditul statutar, Regulamentul stipulează că dacă independența sa este afectată, auditorul statutar sau firma de audit ia măsuri de protecție, după caz, pentru a diminua riscurile generate de prestarea de astfel de servicii într-o țară terță. Auditorul statutar sau firma de audit poate continua auditul statutar al entității de interes public numai în cazul în care poate dovedi, în conformitate cu prevederea expresă din acest act normativ și cu articolul 22b din Directiva 2006/43/CE, că prestarea serviciilor nu îi influențează discernământul profesional și nici raportul de audit. În sensul prevederii de mai sus, participarea la procesul decizional al entității auditate și prestarea serviciilor menționate anterior sunt considerate activități care afectează întotdeauna independența auditorului, iar riscurile generate sunt imposibil de diminuat prin orice măsuri de protecție. De asemenea, se consideră că prestarea serviciilor menționate de prevederile exprese din acest act normativ afectează independența și, prin urmare, face necesare măsurile de protecție pentru a diminua riscurile generate de aceste servicii.
5. Auditorul statutar sau firma de audit sunt obligați să întreprindă următoarele acțiuni:
- a) confirmă în scris, anual, comitetului de audit că auditorul statutar, firma de audit și partenerii, directorii executivi și directorii care desfășoară auditul statutar sunt independenți față de entitatea auditată;
 - b) discută cu comitetul de audit aspectele care îi periclitează independența și măsurile de protecție aplicate pentru a reduce efectele acestora, documentate de acesta, în conformitate cu prevederea expresă din regulament.
6. Atunci când auditorul statutar sau firma de audit care desfășoară auditul statutar al unei entități de interes public apreciază sau are motive întemeiate să suspecteze nereguli, inclusiv fraudă, auditorul sau firma de audit înștiințează entitatea auditată și o invită să investigheze acest aspect și să ia măsurile necesare pentru a soluționa neregulile și a preveni repetarea lor în viitor. În cazul în care entitatea auditată nu investighează aspectul în cauză, auditorul statutar sau firma de audit informează autoritățile stabilite de statele membre ca fiind responsabile să investigheze astfel de nereguli.
7. Auditorii statutari sau firmele de audit prezintă rezultatele auditului statutar al entității de interes public în cadrul unui raport de audit. Raportul de audit se întocmește în conformitate cu dispozițiile de la articolul 28 din Directiva 2006/43/CE și prezintă, de asemenea, cel puțin următoarele aspecte:

- indică persoana sau organismul care a numit auditorii statutare sau firmele de audit;
- indică data numirii și perioada de misiune continuă, inclusiv reînnoirile și renumirile anterioare ale auditorilor statutare sau ale firmelor de audit;
- furnizează o descriere a celor mai importante riscuri de declarații, inclusiv a riscurilor de inexactitate semnificativă evaluate atribuite fraudei; furnizează o sinteză a măsurilor auditorului ca răspuns la aceste riscuri; acolo unde este cazul, furnizează observații esențiale pe marginea riscurilor respective;
- explică în ce măsură auditul statutar a fost considerat capabil să depisteze nereguli, inclusiv fraudă;
- confirmă faptul că opinia de audit este conformă cu raportul suplimentar adresat comitetului de audit menționat expres în regulament;
- declară că nu a prestat servicii care nu sunt de audit interzise și că auditorii statutare sau firmele de audit au rămas independente față de entitatea auditată pe durata auditului;
- indică eventualele servicii, pe lângă auditul statutar, care au fost prestate de auditorul statutar sau de firma de audit sau de orice membru al rețelei din care face parte auditorul statutar sau firma de audit, în beneficiul entității auditate, al întreprinderii sale mamă sau al întreprinderii controlate de aceasta și care nu au fost comunicate în raportul de administrare sau în declarațiile financiare. Statele membre pot stabili cerințe suplimentare în ceea ce privește conținutul raportului de audit; cu excepția cerințelor stabilite expres în acest act normativ, raportul de audit nu conține trimiteri la raportul suplimentar către comitetul de audit, menționat la articolul 11 din reglementare;
- raportul de audit este formulat clar și fără ambiguități;
- auditorul statutar sau firma de audit nu utilizează denumirea unei autorități competente într-un mod care ar putea indica sau sugera că respectiva autoritate susține sau aprobă raportul de audit²⁹;

Reglementări naționale

În România, prin Legea nr. 162 din 6 iulie 2017³⁰ referitoare la auditul statutar al situațiilor financiare anuale și a situațiilor financiar econsolidate, au fost inserate prevederile Regulamentului UE 537/2014. În acest sens:

- Au fost definiți termenii specifici auditului statutar;
- Au fost stabilite categoriile de entități de interes public³¹:
 - a) societățile ale căror valori mobiliare sunt admise la tranzacționare pe o piață reglementată;
 - b) instituțiile de credit;
 - c) societățile de asigurare, asigurare-reasigurare și de reasigurare;
 - d) instituțiile financiare nebancare, definite potrivit reglementărilor legale, înscrise în Registrul general; instituțiile de plată și instituțiile emitente de monedă electronică, definite potrivit legii, care acordă credite legate de serviciile de plată și a căror

²⁹Regulamentul nr. 537/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind cerințe specifice referitoare la auditul statutar al entităților de interes public, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 27.05.2014, pp.84-91;

³⁰ Legea nr. 162 din 6 iulie 2017 privind Auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate, publicată în Monitorul Oficial nr. 548 din 12 iulie 2017;

³¹ Legea nr. 162 din 6 iulie 2017 privind Auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate, publicată în Monitorul Oficial nr. 548 din 12 iulie 2017, art. 12;

activitate este limitată la prestarea de servicii de plată, respectiv emiteri de monedă electronică și prestare de servicii de plată; fondurile de pensii administrate privat, fondurile de pensii facultative și administratorii acestora; societățile de servicii de investiții financiare, societățile de administrare a investițiilor, organismele de plasament colectiv, depozitari centrali, casele de compensare, contrapărți centrale și operatori de piață/sistem autorizați/avizați de Autoritatea de Supraveghere Financiară; societățile/companiile naționale; societățile cu capital integral sau majoritar de stat; regiile autonome.

- Autoritatea competentă responsabilă pentru autorizarea auditorilor financiari și a firmelor de audit și de reglementare în domeniul auditului statutar este ASPAAS – Autoritatea pentru Supravegherea Publică a Activității de Audit Statutar;
- Referitor la recunoașterea firmelor de audit din alte state membre, prin actul normativ sus-menționat se stabilesc următoarele aspecte³² :

a. o firmă de audit autorizată într-un stat membru are dreptul să efectueze audit statutar în România cu condiția ca partenerul-cheie de audit care efectuează auditul statutar în numele firmei de audit să fie autorizat ca auditor financiar în România;

b. o firmă de audit autorizată în alt stat membru de origine care dorește să efectueze audit statutar în România se înregistrează în Registrul public electronic al auditorilor financiari și firmelor de audit;

c. ASPAAS înregistrează firma de audit dacă aceasta face dovada că este înregistrată la autoritatea competentă din statul membru de origine. ASPAAS solicită ca certificatul care atestă înregistrarea firmei de audit în statul membru de origine emis de autoritatea competentă din statul respectiv să nu fie mai vechi de 3 luni. ASPAAS informează autoritatea competentă din statul membru de origine cu privire la înregistrarea firmei de audit în România.

- Referitor la Standardele internaționale de audit și raportul de audit³³ :

a. Auditorii financiari și firmele de audit trebuie să efectueze auditul statutar în conformitate cu standardele internaționale de audit adoptate de Comisia Europeană potrivit prevederilor art. 26 al in. (3) din Directiva 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2006 privind auditul legal al conturilor anuale și al conturilor consolidate, de modificare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului și de abrogare a Directivei 84/253/CEE a Consiliului, cu modificările și completările ulterioare;

b. Standardele internaționale de audit se traduc în limba română și se publică prin grija ASPAAS;

c. ASPAAS poate decidea plicarea unui standard de audit, a unor proceduri sau cerințe atât timp cât Comisia Europeană nu adoptă un standard internațional de audit care se referă la aceeași chestiune;

d. Standarde internaționale de audit înseamnă Standardele internaționale de audit (ISA), Standardul internațional privind controlul calității 1 (ISQC 1) și alte standarde emise de Federația Internațională a Contabililor (IFAC) prin intermediul Consiliului

³²Legea nr. 162 din 6 iulie 2017 privind Auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate, publicată în Monitorul Oficial nr. 548 din 12 iulie 2017, art. 4;

³³Legea nr. 162 din 6 iulie 2017 privind Auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate, publicată în Monitorul Oficial nr. 548 din 12 iulie 2017, art. 32;

pentru Standarde Internaționale de Audit și Asigurare (IAASB), în măsura în care acestea sunt relevante pentru auditul statutar.

- Raportul de audit, care trebuie să fie bine fondat, justificat și mult mai elaborat, cu cerințe suplimentare de raportare;
- S-au introdus prevederi noi referitoare la rotația obligatorie a firmelor de audit, precum și o listă a serviciilor non-audit care nu pot fi prestate de auditorul financiar aceluiași client;
- Consolidarea sistemului de guvernare corporativă prin sporirea rolului comitetului de audit și prin impunerea unui proces echitabil și transparent pentru selectarea auditorului financiar.
- Referitor la sancționarea auditorilor financiari statutari și a firmelor de audit financiar statutar³⁴:
 - a. sancțiunile aplicate auditorilor financiari și firmelor de audit, în cazul în care auditul statutar nu este efectuat în conformitate cu dispozițiile legii, ale altor reglementări din domeniul auditului statutar și, după caz, ale Regulamentului (UE) nr. 537/2014, trebuiesă fie eficace, proporționale și descurajante;
 - b. sancțiunile aplicate nu trebuie să aducă atingere regimului de răspundere civilă.

Concluzii

Modificările referitoare la auditul financiar statutar aduse de Legea 162/2017 vizează în principal cerințele de consolidare a calității în audit precum și a independenței auditorului. Cerințele acestei legi, coroborate cu prevederile Regulamentului european nr. 527/2014 sereferă, în principal, la raportul de audit care trebuiesă fie bine fondat, justificat și mult mai elaborat, cu cerințe suplimentare de raportare. Există în plus prevederi privind rotația obligatorie a firmelor de audit, precum și o listă a serviciilor non-audit care nu pot fi prestate de auditorul financiar aceluiași client de audit. Pentru entitățile de interes public se urmărește consolidarea sistemului de guvernare corporativă prin sporirea rolului comitetului de audit și prin impunerea unui proces echitabil și transparent pentru selectarea auditorului financiar.

Referințe bibliografice:

1. Regulamentul nr. 537/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind cerințe specifice referitoare la auditul statutar al entităților de interes public, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene din 27.05.2014; <https://www.cafr.ro/uploads/Regulament%20537-2014.pdf>
2. Legeanr. 162 din 6 iulie 2017 privind Auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate, publicată în Monitorul Oficial nr. 548 din 12 iulie 2017
3. Directiva 89/48/CEE a Consiliului privind sistemul general de recunoaștere a diplomelor de învățământ superior acordate pentru formare profesională cu durata minimă de trei ani, transpusă în legislația națională, <https://www.senat.ro/legis/PDF/2008/08L444OG.pdf>
4. Directiva 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2006 privind auditul legal al conturilor anuale și al conturilor consolidate, de modificare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului și de abrogare a Directivei 84/253/CEE a Consiliului (JO L 157, 9.6.2006,p. 87)

³⁴Legea nr. 162 din 6 iulie 2017 privind Auditul statutar al situațiilor financiare anuale și al situațiilor financiare anuale consolidate, publicată în Monitorul Oficial nr. 548 din 12 iulie 2017, art. 37;

ASPECTE PRIVIND EFICIENȚA ȘI ROLUL CONTABILITĂȚII ÎN NOUL MANAGEMENT PUBLIC

ASPECTS REGARDING THE EFFICIENCY AND ROLE OF ACCOUNTING IN NEW PUBLIC MANAGEMENT

Luminița IONESCU
Spiru Haret University, Faculty of Economic Sciences
se_lionescu@spiruharet.ro

Rezumat.

Noul management public este un concept modern cu impact pozitiv asupra administrației publice din România, determinat de schimbările produse pe plan european și internațional la începutul secolului al XX-lea. Contabilitatea este strâns legată de noul management public, în special prin modul de gestionare și control a resurselor publice în administrația centrală și locală. Noul management public a determinat o serie de schimbări în administrația publică din România, iar contabilitatea a înregistrat la rîndul său o serie de modernizări și perfecționări cu privire la raportarea financiară.

Abstract.

The new public management is a modern concept with a positive impact on the Romanian public administration, determined by the changes occurred at the European and international levels at the beginning of the 20th century. Accounting is connected to the new public management, especially through the control of public resources in central and local administration. The new public management has led to a series of changes in the Romanian public administration and accounting has also improved financial reporting.

Cuvinte-cheie: *contabilitate, profit și pierdere, management*

Keywords: *accounting, profit and loss, management*

JEL Classification: H0, I30, M48

Introducere:

În genere, contabilitatea este o modalitate de cunoaștere a realității economice, de înregistrare a tranzacțiilor, de evidență și control a modului în care au fost consumate resursele organizațiilor economice sau publice, precum și de calcul a rezultatelor obținute sau performanței financiare. Contabilitatea a devenit din ce în ce mai importantă pentru economia națională, europeană și mondială, dar în egală măsură pentru bugetul de stat și pentru publicul larg, astfel încât se acordă o recunoaștere unanimă muncii depuse de contabili cu privire la raportările financiar-contabile (Cooper, D. 2012).

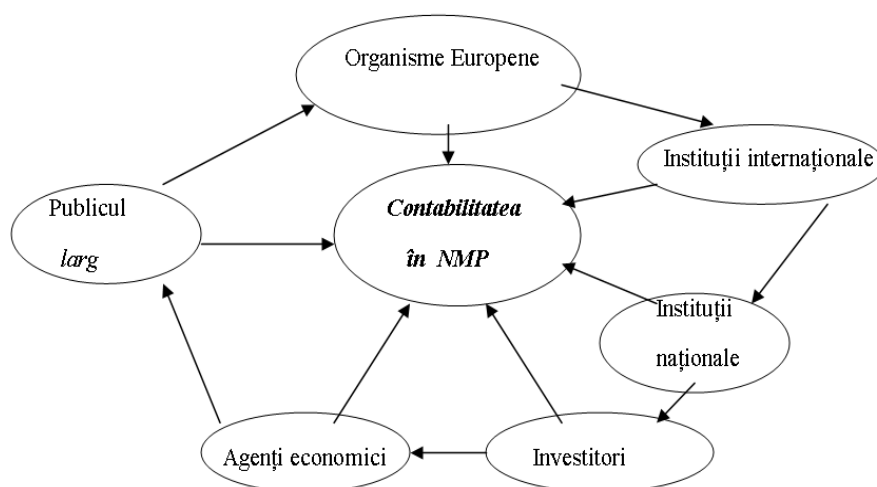
Societatile comerciale, societatile/companiile nationale, regiile autonome, instituttele naționale de cercetare-dezvoltare, societatile cooperatiste și celelalte persoane juridice au obligația să organizeze și să conducă contabilitatea proprie, respectiv contabilitatea financiară, precum și contabilitatea de gestiune (managerială) adaptată la specificul activității fiecărei unități în parte³⁵.

Totodată, contabilitatea reprezintă o activitate specializată în evaluarea, gestiunea, cunoașterea și controlul activelor, datoriilor și capitalurilor proprii, precum și a rezultatelor obținute din activitatea organizațiilor publice și trebuie să asigure înregistrarea cronologică și sistematică, prelucrarea, listarea și păstrarea informațiilor cu privire la poziția financiară, performanța financiară și fluxurile de trezorerie, atât pentru cerințele interne ale acestora, cât

³⁵ Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, art. 2, al. 1.

și pentru utilizatori externi: Guvernul, Parlamentul, Trezoreria statului, creditorii, clienții, dar și alți utilizatori, cum ar fi: organismele financiare europene și internaționale.

Figura no.1: *Utilizatorii informației contabile*

Noul management public (NMP) este un curent modern și de actualitate în context european, care pune accentul pe descentralizare, deconcentrarea și redimensionarea serviciilor publice în vederea satisfacerii eficiente a cerințelor cetățenilor (Androniceanu, A. 2007). Noul management public susține eliminarea birocrăției din agențiile guvernamentale, reorganizarea administrației publice, creșterea rolului contabilității și implementarea unui control financiar eficient care să conducă la prevenirea abaterilor și erorilor din activitatea financiară, precum și dimensionarea eficientă a cheltuielilor publice.

Recenzia literaturii pe tematica abordată:

Cooper D. și Morgan W. (2012) prezintă în lucrarea „*Accounting for Government and Society*”, importanța crescândă a contabilității și rolul acesteia cu privire la prezentarea informațiilor economice, dar mai ales financiare pentru publicul larg. În concepția autorilor, contabilitatea are un impact major în economie și în societate în general, existând înțelegerea impactului contabilității ca fiind incontestabil. Există două direcții de acțiune, care au crescut ca importanță în ultimii ani, cum ar fi: rolul contabilității în managementul macro economic și evidența contabilă cu privire la problemele de mediu sau schimbările climatice. Impactul contabil asupra culturii societății este considerat ca fiind valoros sau important în societate deoarece afectează modul în care este percepută realitatea economică sau piața de bunuri și servicii. Imaginea corectă a activelor corporale sau datoriilor financiare conduce la o bună gestionare și la un management eficient pentru sectorul public. Totodată, modernizarea contabilității publice și raportarea electronică a situațiilor financiare anuale a condus la creșterea transparenței și eficienței în sectorul administrației publice din România.

Particularitățile noului management public au fost analizate de autorea Androniceanu A. (2007), care în lucrarea sa „*Noul management public, un posibil model pentru reforma managementului public in sistemul administrativ din Romania*”, prezintă reforma managerială din sistemul public. În concepția autoarei, NMP ar trebui perceput ca un ansamblu de valori care variază de la managerialism accentuat pe de o parte (cum ar fi: descentralizarea și managementul hands-on profesional) către o înclinare mai mare asupra pieței și a concurenței pe de altă parte.

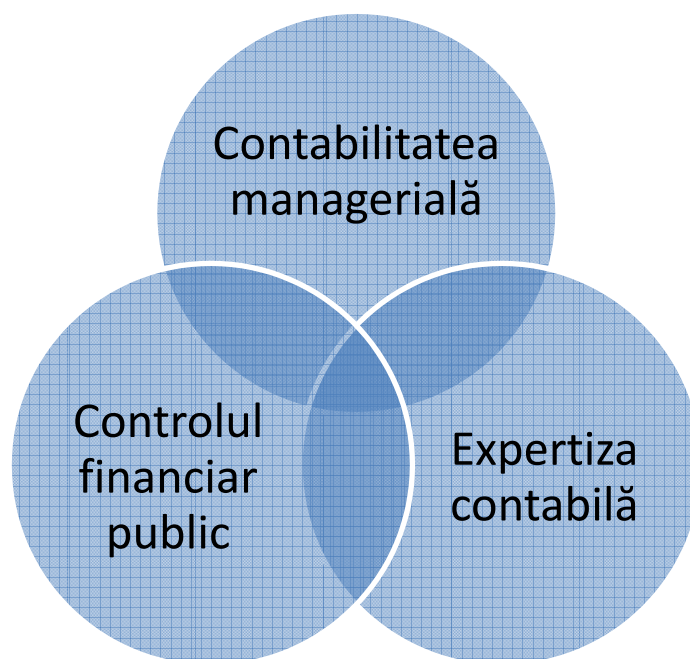
Autoarea explică cum modelul tradițional de organizare și furnizare a serviciilor publice, bazat pe principii ca ierarhia birocratică, planificarea administrativă, centralizarea deciziei, controlul direct și independența economică, sunt înlocuite cu un management modern al serviciilor publice bazat pe o relație directă cu piața de bunuri și servicii.

O prioritate a NMP o reprezintă evaluarea corectă a bugetului anual de venituri și cheluieli, precum și implementarea controlului financiar, ca elemente ale descentralizării managementului public. Soluțiile cele mai frecvente constau în crearea de centre de buget sau centre de cost, calcularea sau dimensionarea eficientă a cheltuielilor, precum și controlul financiar intern. Acestea au la bază libertatea de decizie a managerilor, care presupune nu numai administrarea liberă a veniturilor, dar și acordarea unui control sporit asupra bugetului.

Eficiența contabilității în noul management public

Din punct de vedere al eficienței sale, contabilitatea poate fi analizată sub mai multe aspecte: contabilitatea managerială în sectorul public, control financiar public și expertiza contabilă în sectorul public. Astfel, **contabilitatea managerială** servește managerilor entităților, pentru a urmări atingerea obiectivelor stabilite în condiții de legalitate a activităților economico-sociale pe diferite niveluri de ierarhizare ale instituțiilor administrației publice și poate conduce la reducerea birocrăției în sistemul public (Ionescu, L. 2012).

Figura no.2: *Contabilitatea managerială, controlul financiar public și expertiza contabilă*

Contabilitatea managerială este la dispoziția conducerii entității și oferă informații managementului public în vederea adoptării deciziilor eficiente și a folosirii optime a banilor publici. (Ionescu, L. 2015). Astfel, contabilitatea de gestiune (managerială) furnizează informații necesare elaborării de rapoarte și analize interne utilizate de management³⁶. La entitățile publice, contabilitatea managerială se organizează extracontabil prin situații, tabele și rapoarte, după nevoile proprii ale fiecărei instituții în parte și conform domeniului de activitate (educație, sănătate, cultură, justiție, etc).

³⁶ OMFP Nr. 1826/ 2003 pentru aprobarea Precizarilor privind unele masuri referitoare la organizarea și conducerea contabilității de gestiune, Anexa nr. 1, pct. 1, MO nr. 23/2004

Contabilitatea instituțiilor publice³⁷ asigură informații ordonatorilor de credite cu privire la execuția bugetelor de venituri și cheltuieli, rezultatul execuției bugetare, patrimoniul aflat în administrare, rezultatul patrimonial(economic), costul programelor aprobate prin buget, dar și informații necesare pentru întocmirea contului general anual de execuție a bugetului de stat, a contului anual de execuție a bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor speciale.

Astfel, **eficiența contabilității în NMP** se referă la modul de execuție al bugetelor de venituri și cheltuieli, rezultatul execuției bugetare, care poate fi excedent sau deficit și care au fost cauzele care au condus la acesta. În condițiile derulării de programe finanțate din fonduri europene, există prevederi speciale cu privire la bugetul pe programe și modul de urmărire a cheltuielilor finanțate din fonduri europene.

Execuția bugetară se bazează pe principiul separării atribuțiilor persoanelor care au calitatea de ordonator de credite, de atribuțiile persoanelor care au calitatea de contabil. Operațiunile specifice angajării, lichidării și ordonanțării cheltuielilor sunt în competența ordonatorilor de credite și se efectuează pe baza avizelor compartimentelor de specialitate ale instituției publice respective. Plata cheltuielilor este asigurată de șeful compartimentului financiar-contabil în limita fondurilor disponibile. Conform legii, toate instrumentele de plată trebuie să fie însoțite de documentele justificative. Aceste documente trebuie să certifice exactitatea sumelor de plată, recepția bunurilor și executarea serviciilor și altele asemenea, conform angajamentelor legale încheiate. Toate instrumentele de plată se semnează de către contabilul responsabil cu întocmirea acestora și de către șeful compartimentului financiar-contabil.

Prezentăm în cele ce urmează execuția bugetară la o instituție de învățământ:

Studiu de caz: Execuția bugetară la unitatea școlară „X”

Execuția bugetară prezintă creditele bugetare deschise pentru fiecare indicator al clasificăției economice, sumele cheltuite într-o anumită perioadă și disponibilul existent în cont. La școala „X” execuția bugetară se întocmește pentru fiecare paragraf al clasificăției bugetare, mai precis: învățământ secundar inferior, învățământ primar și învățământ preșcolar. Acest document se întocmește de către trezoreria de care aparține unitatea școlară, de obicei o dată pe lună, sau trimestrial. Cu ajutorul acestui document se verifică exactitatea plăților executate de către unitate, și care trebuie să corespundă cu bugetul de venituri și cheltuieli.

CONTUL DE EXECUȚIE BUGETARĂ LA DATA DE

TREZORERIA

EXECUȚIA BUGETARĂ ȘI DE DISPONIBILITĂȚI la ȘCOALA GIMNAZIALĂ „ X”

COD/CONT/ SURSA/ INDICATOR/ SECȚIUNE	DENUMIRE CONT /INDICATOR	CREDITE DECHISE/ VENITURI	PLĂȚI/ EFECTUATE (cheltuieli)	DISPONIBIL (credite-cheltuieli/ Venituri-cheltuieli)
1	2	3	4	5
24A650000710000D	Învățământ-TITLUL XIII ACTIVE NEFINANCIARE	12.000,00	11.570,00	430,00
24A650000710000D	Învățământ-TITLUL XIII ACTIVE NEFINANCIARE	12.000,00	11.570,00	430,00
24A650000100000F	Învățământ TITLUL I CHELTUIELI DE PERSONAL	233.000,00	232.000,00	1000,00

³⁷ OMFP nr. 1917/2005 pentru aprobarea *Normelor Metodologice privind organizarea și conducerea contabilității instituțiilor publice, Planul de conturi pentru instituțiile publice și instrucțiunile de aplicare a acestuia*, republicat, cap. I, art. 1

În tabelul de mai sus se poate observa că plățile efectuate se încadrează în prevederile bugetare menționate în coloana nr. 3 și nu au fost executate plăți mai mari decât sumele bugetate. Astfel, prin intermediul execuției bugetare a fost urmărită eficiența execuției cheltuielilor la nivelul instituției publice.

Eficiența controlului financiar public se evidențiază cu ocazia exercitării controlului financiar preventiv la nivelul organizațiilor publice. Din punctul de vedere al procedurii de control, precizăm că documentele care privesc operațiuni asupra cărora este obligatorie exercitarea controlului financiar preventiv se transmit persoanelor desemnate cu exercitarea acestuia de către compartimentele de specialitate care inițiază operațiunea. Menționăm **ordonanțarea cheltuielilor**, adică etapa din procesul execuției bugetare prin care se confirmă că livrările de bunuri/prestările de servicii au fost efectuate sau alte creanțe au fost verificate și că poate fi făcută plata. Eficiența controlului financiar cu ocazia etapei de ordonanțare de plată trebuie să conțină informații cu privire la:

- Exercițiul bugetar din care face parte plata;
- Subdiviziunea bugetară la care se înregistrează plata;
- Suma de plată exprimată în moneda națională;
- Datele de identificare a beneficiarului plății;
- Categoria de cheltuială aferentă angajamentului, natura cheltuielilor;
- Datele aferente documentelor justificative: factura, descriere, etc.

Eficiența expertizei contabile în managementul public se remarcă prin forța probantă a raportului de expertiză contabilă, care aduce un plus de claritate și de evidență cu privire la calculul și dimensiunea pagubelor produse în patrimoniul public. Lucrările expertului contabil se menționează într-un raport de expertiză contabilă care se înaintează instanței. În raportul de expertiză contabilă, prezentarea materialului trebuie să fie completă, să răspundă la toate întrebările puse, iar concluziile să fie suficient motivate, pentru ca instanța să fie în măsură să aprecieze asupra valorii acestor concluzii (Ionescu L, 2011).

Expertiza contabilă judiciară este foarte cunoscută în România și utilizată foarte frecvent în situații de litigiu între agenți economici, agenți economici și instituții publice etc. Astfel, în condițiile fluctuației legislative contabile și fiscale, apar neclarități și litigii între agenții economici și instituțiile publice, aceste situații fiind de competența unui expert contabil. În situația de litigii se efectuează expertiza contabilă judiciară, care poate fi dispusă de către instanță și pentru cauze în justiție între persoane fizice și organisme publice. În aceste situații, eficiența expertizei contabile se cuantifică prin numărul de cauze soluționate ca urmare a rapoartelor de expertiză contabilă.

Concluzii:

Această lucrare prezintă o serie de aspecte particulare cu privire la eficiența și rolul contabilității în noul management public din România. Continua perfecționare a managementului public a condus la o interacțiune între contabilitatea managerială și managementul public cu efecte benefice asupra gestiunii financiare a organizațiilor publice. În mod concret, se remarcă o perfecționare a activității în sectorul public din România, concomitent cu creșterea transparenței în activitatea administrației publice centrale și locale. Modernizarea contabilității publice, adoptarea Standardelor Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public și a directivelor europene au condus la o nouă raportare financiară în sistemul administrației publice și implicit la o mai bună gestionare a resurselor publice, ca urmare a creșterii fluxului de informații pertinente și actuale la nivelul managementului în instituțiile publice.

Bibliografie:

1. Androniceanu A, (2007) - *Noul management public, un posibil model pentru reforma managementului public in sistemul administrativ din Romania*, Revista Administrație și Management public nr. 8/2007
2. Cooper, D. (2012), - *Accounting for Government and Society*, Objectives of financial reporting, ICAEW, UK
3. Ionescu, L (2011) – *Expertiza contabilă în România. Teorie și practică*, Editura C.H.Beck, București, ediția a II-a
4. Ionescu, L (2012) – *Principii și ipoteze în fenomenul birocrăției și corupției*, Teză Post-doctorală Academia Română, București
5. Ionescu, L (2015) – *Contabilitate și expertiza contabilă. Curs în tehnologie IFR*, Editura FRM, București

MECANISME DE CONTROL AL BIROCRAȚIEI ÎN MANAGEMENTUL PUBLIC

MECHANISMS TO CONTROL BUREAUCRACY IN PUBLIC MANAGEMENT

Luminița IONESCU

Spiru Haret University, Faculty of Economic Sciences
se_lionescu@spiruharet.ro

Rezumat.

Problematika controlului a fost analizată în mod diferit în funcție de evoluția fenomenelor economice și dezvoltarea administrației publice în România. În mod concret, mecanismele de control au rolul de a preveni erorile și riscurile cu privire la aplicarea deciziilor managementului public, însă și de a stopa creșterea birocrăției în administrația publică. Reducerea birocrăției este strâns legată de programul e-guvernare și inovare în administrația publică, ceea ce conduce la creșterea eficienței și reducerea cheltuielilor publice, concomitent cu dezvoltarea mediului de afaceri în România.

Abstract.

The issue of control was analyzed differently according to the evolution of the economic phenomena and the development of Romanian public administration. Thus, the control mechanisms have the role of preventing errors and risks in implementing public management decisions, but also to stop the development of bureaucracy in public administration. Reducing bureaucracy is closely linked to e-Government and innovation in public administration, leading to increased efficiency and reduction of public spending, along with the development of the business environment in Romania.

KEYWORDS: *management, bureaucracy, accounting, control*

Cuvinte-cheie: *management, birocrăție, contabilitate, control*

JEL Classification: H12, H83, M41, M 42

Introducere:

Birocrația este o temă de interes și de actualitate în contextul dezvoltării administrației publice centrale și locale pe plan european și internațional. Modernizarea și transformarea administrației publice a determinat o serie de fenomene particulare, cum ar fi creșterea birocrăției ca urmare a numărului mare de documente în unitățile administrativ-teritoriale, dar și ca urmare a schimbării continue a sistemului contabil și fiscal. **Birocrația din sistemul public** poate fi însă, gestionată în mod eficient prin managementul public, care să analizeze modul de dezvoltare a sistemului de raportare financiară și să adopte măsuri cu privire la reducerea birocrăției prin programele de e-guvernare și inovare în administrația publică.

Birocrația este un fenomen obiectiv care caracterizează sistemul de organizare și funcționare a managementului public și privat în limitele unui cadru instituțional și legal, funcțional, eficient destinat îndeosebi realizării în condiții optime a managementului public și a realizării unei corelări eficiente între sectorul public și sectorul privat, bazat pe diferite scheme ale parteneriatului public-privat, privat-privat și public-public. Există o corelație contingentă, o intercondiționare între buna guvernare (*good governance*) și fenomenul birocrăției necesare și suficiente (Ionescu, 2012a).

Mecanismele de control a birocrăției caracterizează managementul birocrăției moderne, care se bazează atât pe documente scrise, completate, arhivate și păstrate, dar și documente electronice sau platforme interactive (Ionescu, 2012b).

Recenzia literaturii pe tematica abordată:

Birocrația publică a fost analizată de către cunoscutul cercetător american **Gordon Tullock (1965)**, care în lucrarea sa „*The Politics of Bureaucracy*” (Politica birocrăției), prezintă efectele birocrăției în organizațiile publice și în cele private, și modul în care performanța individuală este corelată cu rezultatele obținute de fiecare organizație în parte. Modelul birocratic al lui Tullock, deschide căi noi privind analiza birocrăției publice și private în contextul macroeconomic actual. Modelul birocratic al cercetătorului american a stat la baza multor analize și studii de specialitate cu privire la organizațiile birocratice și modul în care acestea pot fi guvernate în contextul extinderii birocrăției la nivel mondial.

Creța S.C. (2004) prezintă în lucrarea intitulată „*Mecanisme de control politic a birocrăției în sistem american*” o serie de particularități ale controlului exercitat asupra birocrăției prin supravegherea activității birocrățiilor din sistemul public american. Autoarea explică cum monitorizarea este *un mecanism post factum de control*, dar care nu este considerat prea eficient datorită incertitudinii rezultatelor, bazându-se pe informații obținute după ce agenția și-a început activitatea. Dacă rezultatele acțiunii birocrățiilor nu sunt pe măsura așteptărilor, cetățenii vor reacționa, iar factorii de decizie vor fi trași la răspundere direct de către cetățeni prin interpelare directă. În opinia autoarei, costurile implicate de folosirea acestui tip de mecanism de control sunt legate de timpul alocat în obținerea informațiilor, detectarea greșelilor și stabilirea sancțiunilor care vor fi impuse. Mai eficiente sunt *mecanismele de control ante factum*, cum ar fi: controlul procedurilor administrative, legislația și numirea la conducerea organizațiilor a unor persoane competente și responsabile.

Mecanisme de control a birocrăției în noul management public

Din punct de vedere al managementului, birocrăția poate fi de două feluri: *birocrația publică* și *birocrația privată*. Acestea se întâlnesc frecvent indiferent de mărimea sau tipul de activitate al organizației. De regulă, însă mărimea organizației influențează sistemul birocratic, adică cu cât organizația este mai mare, cu atât sistemul birocratic este mai accentuat. Deși birocrăția poate fi necesară și suficientă (Ionescu, L 2016), există totuși o serie de impedimente în dezvoltarea managementului public.

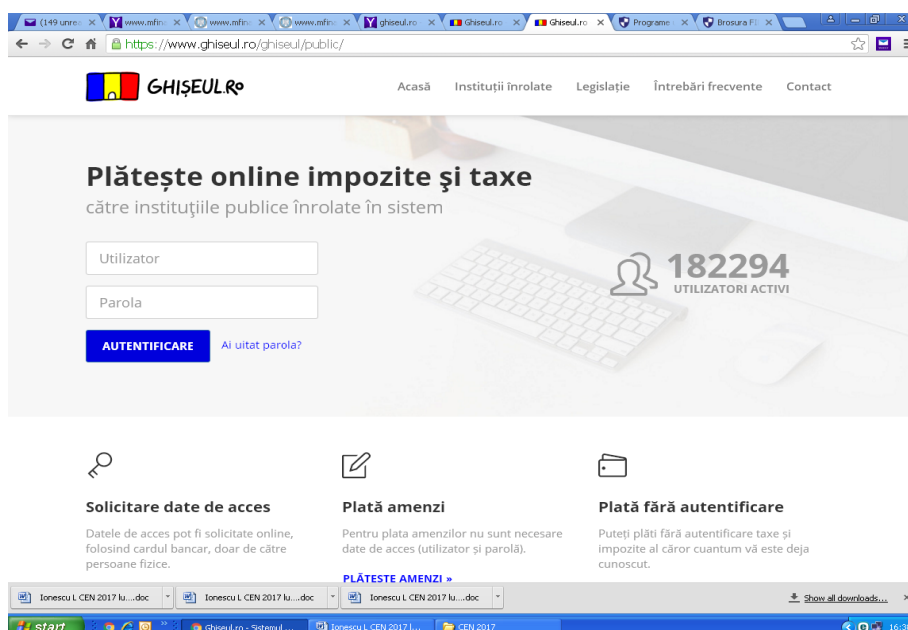
Birocrația publică vizează mecanismele din sistemul public, documentele și actele justificative, funcționarii publici, precum și modul de utilizare a fondurilor publice (Gordon Tullock, 1965). Creșterea birocrăției europene, adoptarea de noi proceduri, regulamente și directive europene, cu întreaga suită de probleme ale acestora la nivel național și local au determinat o creștere fără precedent a aparatului birocratic, atât la nivelul Uniunii Europene, cât și a statelor membre (Popescu I, 2011). Astfel, pentru a urmări operatorii intracomunitari trebuie să se evidențieze toate tranzacțiile intracomunitare, să se actualizeze periodic informațiile în registrul operatorilor intracomunitari și să se completeze declarații specifice. Mai mult, în situația în care nu sunt efectuate operațiuni intracomunitare într-un interval de 1 an, atunci operatorii intracomunitari vor relua procedura de înscriere și completare de documente, ceea ce conduce la îngreunarea activității agenților economici, dar și a instituțiilor publice abilitate. (Ionescu, 2012c).

Mecanismele de control a birocrăției sunt legate de dezvoltarea durabilă, dar și de eficiența managementului public (Zaman G, Geamănu M, 2006) prin programul e-guvernare și modernizare a administrației publice din România.

Programul e-guvernare a reprezentat un punct de referință în implementarea mecanismelor de control a birocrăției publice prin guvernarea electronică și modernizarea organizațiilor publice și private. Scopul programului e-guvernare se axează pe o bună gestionare a documentelor și a fluxului informațional din administrația publică, pentru a veni în sprijinul contribuabililor și a minimiza risipa de fonduri publice. Acest program facilitează

depunerea electronică a declarațiilor fiscale, ghișeul virtual de plăți și de achiziții publice, facturarea electronică și accesarea informațiilor în spațiul virtual. Ghișeul virtual de plăți s-a dovedit foarte eficient ca mecanism de control a birocrăției din administrația publică prin facilitatea plăților și înregistrarea rapidă a acestora în platforma ANAF care este conectată la site-ul www.ghiseul.ro.

Figura no.1: *Controlul birocrăției prin platforma Ghișeul virtual de plăți*

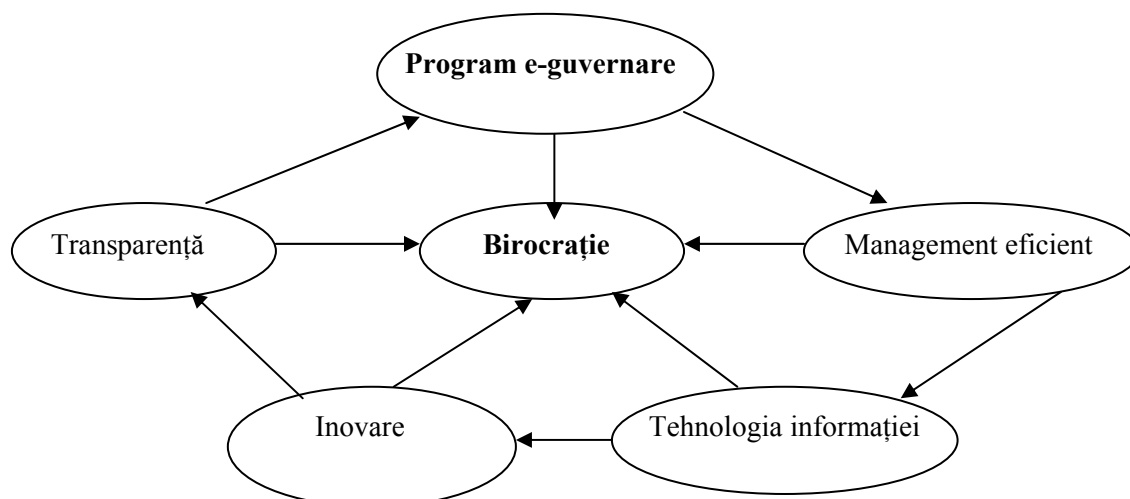
Sursa: www.ghiseul.ro – *Informații publice*

Controlul exercitat de managementul public prin programul e-guvernare conduce la:

- Asigurarea transparenței în administrația publică;
- Minimizarea birocrăției prin accesul electronic la sistemul de facturare, achiziții și plăți în sistemul public;
- Utilizarea tehnologiei informației;
- Schimbul rapid de informații între funcționarii publici și contribuabili;
- Colectarea și analiza informațiilor în administrația publică;
- Identificarea erorilor, abaterilor și deficiențelor în fluxul de informații financiar-contabile în administrația publică;
- Creșterea eficienței în managementul administrației publice;
- Creșterea calității serviciilor în administrația publică, etc.

În figura no. 2 se prezintă mecanisme de control cu privire la birocrăției și interdependența acestora:

Figura no.2: Mecanisme de control a birocrăției

Din punct de vedere al controlului fondurilor publice se identifică două tipuri de control, respectiv **control financiar**, care are ca scop păstrarea integrității patrimoniale, identificarea cazurilor de fraudă, corupție, spălare de bani, etc. și **controlul fiscal**, care are ca scop stabilirea corectă a impozitelor și taxelor, administrarea impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale, calculul penalităților de întârziere și colectarea acestora de la contribuabilii persoane fizice sau juridice. Acesta din urmă este exercitat de către Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF), instituție de prestigiu în administrația publică, având ca rol principal colectarea și administrarea impozitelor și taxelor în vederea asigurării resurselor necesare acoperirii cheltuielilor publice. Strategia ANAF pentru perioada 2013-2017 aduce un plus de informație cu privire la modernizarea controlului financiar și în special a controlului fiscal, având ca obiective combaterea evaziunii fiscale, simplificarea procedurilor fiscale, îmbunătățirea asistenței acordate contribuabililor, reorganizarea ANAF și îmbunătățirea coordonării interne a ANAF.

Mecanismele de control implementate de ANAF asigură un tratament unitar pentru toți contribuabilii, astfel încât să asigure evitarea subiectivismului și reducerea riscului de corupție, precum și o bună îndrumare fiscală a contribuabililor. În mod concret, **mecanismele de control vizate de ANAF** se referă la:

- Dezvoltarea politicii de securitate a serviciului IT;
- Simplificarea procedurilor fiscale și creșterea calității serviciilor prin care contribuabilii sunt încurajați să se conformeze la plata voluntară a taxelor;
- Minimizarea contactului direct cu contribuabilii, ceea ce conduce la scăderea fenomenului corupției;
- Dezvoltarea și modernizarea portalului ANAF;
- Crearea condițiilor tehnice și procedurale pentru plata obligațiilor fiscale prin toate instrumentele bancare;
- Dezvoltarea declarării electronice, prin folosirea spațiului virtual privat (vezi figura no. 3), etc.

Figura no.3: Spațiul virtual privat ANAF

Sursa: www.anaf.ro – Asistență contribuabili

Birocrația privată se regăsește în mediul economic, de afaceri, la nivelul organizațiilor private mari și foarte mari, cu numeroși anagajați și departamente care au funcții specifice (Ionescu, L. 2013). Birocrația privată poate intra în conflict cu sistemele birocratice publice, iar miza acestui conflict o reprezintă încălcarea legii, situarea la limita acesteia, evaziunea fiscală, precum și realizarea de foloase necuvenite. Astfel, putem menționa încălcarea prevederilor cadrului legal al concurenței, relațiile preferențiale, dar în afara sau pe lângă lege, dintre filialele corporațiilor multinaționale și firma mamă cu sediul în străinătate, necunoașterea legislației altor state cu care agenții economici privați fac afaceri. Situația structurilor birocratice publice și private din România, pe o direcție eficientă pentru toți „stakeholderii” are nevoie într-o măsură mult de mare de îmbunătățiri și la nivel conceptual, cât și practic-operativ de diferite scheme de parteneriat public privat, care încă se află la stadiul de început. Parteneriatul public- privat oferă o serie de posibilități și oportunități care nu sunt suficient valorificate în prezent, cu consecințe nefavorabile pentru întreaga economie națională (Ionescu, 2012d).

Concluzii:

Această lucrare analizează mecanisme de control cu privire la birocrația publică și modul în care acestea pot fi implementate de noul management public. La nivelul administrației centrale și locale se remarcă o serie de eforturi din partea managementului public pentru minimizarea birocrației prin implementarea programului e-guvernare, dar mai ales cu sprijinul ANAF care contribuie la dezvoltarea și implementarea sistemelor de control financiar și fiscal în administrația publică.

Modernizarea sistemelor de management și de control conduce la rezultate benefice în administrația publică, cum ar fi reducerea birocrației nocive, dar și minimizarea fenomenelor de corupție și evaziune fiscală. Sunt încurajate declararea și conformarea voluntară din partea contribuabililor persoane fizice și juridice, concomitent cu creșterea transparenței și încrederii în managementul public din România.

Bibliografie:

1. Creța S.C. (2004) - *Mecanisme de control politic a birocrăției în sistem american*, Revista Transilvană de Științe Administrative, 2(11), pp. 5-11

2. Ionescu, L. (2012) – *Principii și ipoteze în fenomenul birocrăției și corupției*, Teză Post-doctorală Academia Română
3. Ionescu, L. (2013) – *Birocrația și corupția în cadrul efectuării unor operațiuni financiar-contabile*, Conferința MAMIS, București
4. Ionescu, L. (2014) – *Contabilitatea, birocrația și corupția – orizont 2020*, Conferința MAMIS, București
5. Ionescu, L. (2016) – *Birocrația necesară, eficientă și suficientă*, Conferința CEN, București
6. Popescu, I. (2011) – *The Expansion of European Bureaucracy*, CES Working Papers, Vol II, 2011
7. Tullock, G. (1965) – *The politics of bureaucracy*, Public Affairs Press, Michigan
8. Zaman, Gh.; Geamănu M. (2006) - *Eficiența economică*, Fundația România de Măine, București
9. https://www.anaf.ro/anaf/internet/ANAF/info_anaf/comunicate_de_presa
10. https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/Informatii_R - Strategia ANAF 2013-2017

IMPLICAȚII ALE MANAGEMENTUL CUNOAȘTERII ÎN DOMENIUL RESURSELOR UMANE

IMPLICATIONS OF KNOWLEDGE MANAGEMENT IN HUMAN RESOURCES DOMAIN

prof. univ. dr. Marius Daniel MAREȘ,
Universitatea *Spiru Haret*
conf. univ. dr. Valerica MAREȘ,
A.S.E. București

Rezumat.

Prin lucrare autorii doresc să realizeze o prezentare în triunghiul management-cunoaștere-învățare cu accente pe societatea actuală globalizată. Actul învățării un proces de schimbare care are loc în fiecare individ ca un rezultat al unei experiențe, învățarea furnizează cunoaștere și înțelegere care, la rândul lor, vor crea nevoia unei alte învățări. Se consideră că învățarea sau formarea continuă se bazează pe faptul că oricine este capabil să învețe și că fiecare trebuie să fie motivat să învețe și să fie în mod activ încurajat să facă acest lucru de-a lungul întregii vieți, fie în cadrul unor instituții formale de educație și instruire, fie informal – acasă, la serviciu sau în comunitate.

Comisia Europeană încurajează organizațiile să devină organizații care învață, adică organizații care încurajează învățarea la toate nivelurile. Tehnologia informațională permite crearea bazelor de cunoștințe care facilitează memorarea, regăsirea și reutilizarea cunoștințelor.

Economia globală a determinat managerii din toate sectoarele de activitate să acorde mai multă atenție capitalului uman, atât performanțelor cât și insucceselor personalului. Fiecare manager este interesat, de creșterea productivității prin reducerea costurilor și dezvoltarea controlului. Beneficiile unui astfel de management al costurilor pe termen scurt sunt creșterea productivității și a profitului, însă pe termen lung productivitatea și profitul pot să ajungă la nivele mult mai scăzute, dacă măsurile nu implică și un control continuu și eficient al activităților.

Abstract.

Through the paper the authors want to make a presentation in the management-knowledge-learning triangle with emphasis on the current globalized society. The Learning Act A process of change that takes place in each individual as a result of an experience, learning provides knowledge and understanding which, in turn, will create the need for another learning. Lifelong learning or learning is considered to be based on the fact that everyone is able to learn and that each must be motivated to learn and be actively encouraged to do it throughout their lives either in formal institutions education and training, either informally - at home, at work or in the community.

The European Commission encourages organizations to become learning organizations, meaning organizations that encourage learning at all levels. Information technology allows the creation of knowledge bases that facilitate the memorization, retrieval and reuse of knowledge.

The global economy has prompted managers in all sectors of activity to pay more attention to human capital, both to the performance and staff failures. Each manager is interested in increasing productivity by reducing costs and developing control. The benefits of such short-run cost management are increased productivity and profit, but in the long run productivity and profit can reach much lower levels if the measures do not imply a continuous and efficient control of the activities.

Cuvinte-cheie: *formare continuă, management-cunoaștere-învățare, performanțele capitalului uman, model SECI (Socializare, Externalizare, Combinație și Internalizare), sistem de control și creștere a productivității angajaților*

Key words: *continuous training, management-knowledge-learning, human capital performance, SOCI (Socialization, Outsourcing, Combination and Internalization) model, employee productivity control and growth system*

JEL Classification: M15, O17

Introducere privind învățarea, cunoașterea și formarea continuă

Învățătorul rus A.N.Leontiev definea învățarea ca fiind "procesul dobândirii experienței intelectuale de comportare", înțelegând prin aceasta asimilarea de informații și, mai mult decât atât, formarea gândirii, a sferei afective, a voinței, deci formarea sistemului de personalitate. După unii autori învățarea constă în a dobândi sau modifica o reprezentare a mediului. Conform lui Woolfolk, „învățarea este procesul care determină o modificare în cunoaștere sau comportament”. Învățarea nu este altceva decât acumularea de noi cunoștințe, înmagazinarea unor foldere în calculatorul propriu care vor fi activate în momentul în care se va avea nevoie de ele. Învățarea este un proces care generează performanță, este o precondiție a performanței: „nu orice performanță este un rezultat al învățării și nu orice învățare va avea ca rezultat o performanță observabilă.”.

Schimbarea se produce în structurile mintale și în cunoștințele deținute de fiecare individ. Învățarea este reprezentată prin procesul de încorporare a informațiilor în cunoștințele pe care oamenii deja le posedă. Învățarea se face în funcție de două categorii de *factori*:

- **obiectivi** (natura finalităților; logica internă a științei; mecanismele învățării ș.a.m.d.);
- **subiectivi** (contextul uman și didactic în care se aplică metoda; personalitatea profesorului sau trainer-ului; psihologia fiecărui individ / a grupului, stilurile și metodele de învățare etc.).

În general metodele de instruire sunt de două categorii:

I. generale;

II. specifice.

I. Funcțiile generale:

a. *Funcția cognitivă*: vizează organizarea și dirijarea cunoașterii, implicit a învățării;

b. *Funcția instrumentală (operațională)* – cea de intermediar între cursant și materia de studiat; obiective și rezultate;

c. *Funcția normativă* – cea de a arăta cum să se predea, cum să se învețe – astfel încât să se atingă performanțele stabilite;

d. *Funcția motivațională* – cea de stimulare a creativității, de stârnire a curiozității și interesului pentru cunoaștere (întărirea psihologică a învățării);

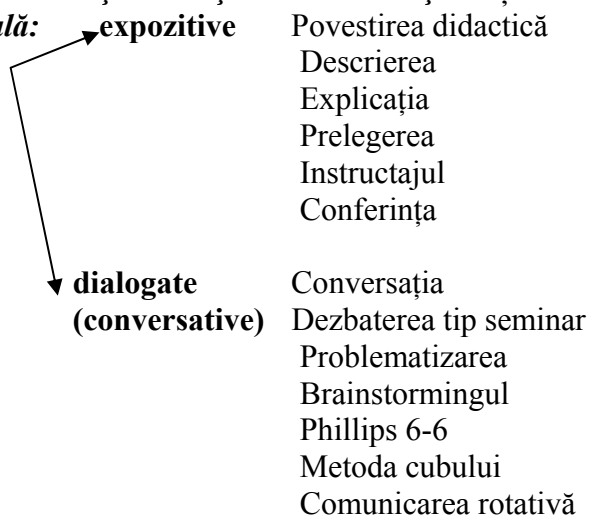
e. *Funcția formativă* – care constă în exersarea și dezvoltarea proceselor psihice și motorii, concomitent cu însușirea cunoștințelor și formarea deprinderilor. Totodată această funcție mai constă și în modelarea atitudinilor, convingerilor, sentimentelor și calităților morale ale elevilor.

II. Funcțiile particulare (specifice) sunt proprii fiecărei metode în parte, determinând deosebirea de celelalte metode.

În funcție de natura și conținutul instruirii există **patru categorii** de metode și anume:

I. METODE DE TRANSMITERE ȘI ÎNSUȘIRE A CUNOȘTINȚELOR

1. Metode de comunicare orală:

- 2. Metode de comunicare scrisă (de muncă cu manualul):** Lectura explicativă;
Lectura independentă:
(rezumatul; conspectul; fișa de studiu).

II. METODE DE EXPLORARE ȘI DESCOPERIRE

- 1. Metode de explorare directă a obiectelor și fenomenelor:** Observația didactică
Cercetarea documentelor
Experimentul
Studiul de caz
Învățarea prin descoperire
- 2. Metode de explorare indirectă, prin substitutele realității:** Demonstrarea
Modelarea
Algoritmizarea

III. METODE BAZATE PE ACȚIUNE PRACTICĂ (DE FORMARE A DEPRINDERILOR)

- 1. Metode active** Sinectica
Lucrări practice / de laborator
Exercițiul didactic
Studiul de caz
Proiectul
Brainstorming-ul
Mozaicul
Organizatorul grafic
- 2. Metode simulative:** Jocul de rol
Modelarea
Simularea
Dramatizarea
Învățarea pe simulatoare

IV. METODE DE RAȚIONALIZARE: Instruirea programată TIC

Metodele active se folosesc în abordarea unor situații problematice reale (exercițiul, studiul de caz), iar metodele simulative se utilizează în învățarea bazată pe modele și care solicită pe cursant să-și joace rolul, adică să-și îndeplinească sarcinile de învățare exersând și imaginând diverse situații.

Diseminarea prin mijloace TIC (asemănătoare activității de predare desfășurată de profesori în procesul de învățământ) este procesul de externalizare a cunoștințelor, de convertire a acestora în informații. Prin încorporarea informațiilor, cunoștințele se schimbă și se realizează astfel învățarea, care nu este numai un proces mental de achiziție a cunoștințelor, competențelor și abilităților, ci și un proces social. Învățarea are loc și prin interacțiunea în cadrul unor grupuri, prin comunicarea între oameni și împărtășirea experiențelor, realizându-se astfel distribuția cunoștințelor tacite.

Se are în vedere faptul că învățarea organizațională nu se rezumă numai la dobândirea de noi cunoștințe, ci are în vedere și utilizarea acestora în derularea activităților firmei, generând noi cunoștințe. Deci învățarea organizațională este centrată pe cunoștințele care se folosesc în cadrul și în interesul organizației. Organizația care învață, înseamnă în primul rând, salariați care învață. Dar, pe lângă procesele de învățare derulate la nivel de individ, există procese colective de învățare organizațională care se referă la firmă în ansamblul său. Intensitatea și eficacitatea acestora diferă în funcție de modul de derulare. Specialiștii delimitează trei abordări și intensități ale proceselor de învățare organizațională:

- învățarea adaptivă are la bază schimbarea mediului de către salariații firmei în ansamblul lor și se rezumă la cunoștințe de adaptare a firmei la evoluțiile contextuale;

- învățarea schimbării bazată pe procese cognitive. Are loc cu intens schimb de informații și cunoștințe între mediu și firmă, ultima nerezumându-se la simple adaptări, ci efectuând schimbări de esență în cadrul structurilor și proceselor încorporate, inclusiv în stocurile de cunoștințe și în comportamentele de grup și individuale. Aceste schimbări de esență se bazează pe o interacțiune permanentă între mediu și firmă;

- învățarea de a învăța este cea mai evoluată. Punctul central constă în învățarea în cadrul sistemului, prin concentrarea asupra proceselor de învățare în sine, astfel ca, în permanență, să se genereze și utilizeze noi cunoștințe, nu numai cu ocazia efectuării anumitor schimbări prin punerea accentului pe organizațiile care învață se face legătura dintre învățarea continuă și managementul cunoașterii.

Managementul cunoașterii prin TIC

Se consideră că există două direcții în managementul cunoașterii:

- o direcție care pune accent pe schimbul de informații prin intermediul TIC;
- o altă direcție, orientată spre cunoștințele tacite, cu accentul pe distribuirea cunoștințelor și crearea unei culturi organizaționale care permite schimbul de idei.

Prima direcție ar putea fi în strânsă legătură cu studiile referitoare la capitalul uman, care consideră cunoașterea ca fiind obiectivă și măsurabilă. Teoria capitalului uman studiază, din punct de vedere economic, interesul statelor, companiilor și persoanelor individuale pentru investiții în educație și instruire. Această teorie analizează de asemenea, rolul tehnologiei în crearea avantajului competitiv pentru companii și oferă o structură conceptuală pentru explorarea factorilor care influențează cererea și oferta pentru instruire. Studiile pentru contabilizarea capitalului intelectual încearcă să evalueze stocul de cunoștințe al companiilor și avantajul lor competitiv ca active invizibile. Capitalul intelectual al unei companii este constituit din capital uman, capital organizațional și capital clienți. Managementul cunoștințelor este, în principal, legat de capitalul organizațional care se referă la obiceiurile și procedurile de lucru ale companiei.

A doua direcție de abordare a managementului cunoașterii consideră cunoștințe drept entități subiective și acordă o atenție deosebită cunoștințelor tacite. Se consideră că adevărata învățare sau învățarea semnificativă constă în modificarea valorilor de guvernare, a principiilor de bază care determină comportamentul organizațional. Profesioniștii cu înaltă înputernicire care ocupă poziții cheie de leadership nu știu cum să învețe din greșeli. Ei realizează mici ajustări ale cunoștințelor lor, dar rar evaluează principiile de bază care stau la baza comportamentului lor. De fapt atât indivizii, cât și organizațiile, își creează niște rutine de apărare care împiedică ființele umane și organizațiile să experimenteze surprizele negative, necazurile sau pericolele.

Când se poate promova un nou mod de abordare în afaceri acesta depinde de:

- domeniul industrial (electronică, mecanică fină, construcții industriale sau civile etc) în care se acționează,
- tipul afacerii (producție, desfacere, bancar etc.),
- ritmul de înnoire a tehnicii;
- cota de amortizare în domeniu;
- poziția competitivă a companiei pe piață etc.

Inovația poate fi promovată numai prin considerarea dimensiunii tacite a învățării, se consideră că inovarea este rezultatul „spiralei învățării” care constă în transformarea cunoștințelor tacite în cunoștințe explicite și apoi a acestor cunoștințe explicite în cunoștințe

tacite. Acest model este numit model SECI, acronimul creat din cele patru procese implicate: Socializarea, Externalizarea, Combinația și Internalizarea.

Socializarea se realizează când cunoștințele tacite sunt transferate între indivizi care pot fi asigurate și prin mediile de socializare on-line.

Externalizarea se realizează când cunoștințele tacite sunt transformate în explicite;

Combinația constă în combinarea cunoștințelor explicite;

Internalizarea prin care sunt transformate cunoștințele explicite în cunoștințe tacite.

Spirala învățării pune în evidență importanța creării unui mediu adecvat care să sprijine realizarea celor patru procese. Acest mediu poate fi divizat în trei părți:

- mediul care face posibilă cunoașterea,
- arenele de învățare
- utilizarea cunoștințelor TIC.

Metodologia de cercetare în contextualizarea TIC

IMM-urile care permit învățarea și creează oportunități de învățare au în vedere analiza managementului resurselor umane, studierea variabilelor cantitative referitoare la numărul și structura personalului cât și analiza a două aspecte:

- procesul de selectare/recrutare a personalului ;
- sistemul de retribuire sau salarizare.

Analiza mediu presupune luarea în considerare a aspectelor referitoare la:

- managementul resurselor umane,
- infrastructura TIC.

Procesul de selectare se referă la maniera în care organizațiile își recrutează cei mai potriviți angajați pe baza unor criterii de selecție specifice fiecărei organizații. Modalitățile de selecție și recrutare pot oferi informații despre cultura organizației și despre abordarea capitalului uman. Astfel, unele organizații pot fi mai interesate de personalitatea viitorului angajat, altele ar putea să pună accent pe abilități. De asemenea, organizațiile pot lua în considerare sau nu abilitățile sociale, educația, calificarea, vârsta etc. Sunt importante și procedurile pe care companiile le aplică noilor angajați. Prin analiza acestor proceduri se poate stabili dificultatea sau ușurința cu care noii angajați sunt socializați într-un mediu dat.

În societatea bazată pe cunoaștere TIC le revin un rol crucial. Aceste tehnologii favorizează procesele de management al cunoașterii. Cu toate că utilizarea tehnologiei informaționale nu este suficientă pentru implementarea managementului cunoașterii într-o organizație, tehnologia informațională conectează oamenii și permite împărtășirea cunoștințelor într-un mod mai rapid. Astfel s-au conturat două tipuri de memorii. Primul tip de memorie presupune transformarea cunoștințelor deținute de angajați în cunoștințe explicite și reținerea acestora în interiorul organizației. Celălalt tip de memorie se referă la cunoștințele tacite de genul rutinelor folosite de organizație în procesele de lucru și care fac parte din cultura organizației.

Crearea unui mediu de socializare, promovarea dialogului între toți angajații, au un rol deosebit în crearea mediului pentru cunoaștere. De aceea este importantă analiza modelelor de comunicare al organizației. Cât de des se întâlnesc membrii unei companii? Cum sunt distribuite informațiile importante? Se consideră că, în companiile în care au loc întâlniri regulate, există șanse mai mari de a se crea mai mult dialog între diferite compartimente ale companiei oferind baza pentru un schimb de idei constructiv.

De asemenea sistemele de învățământ și de formare profesională trebuie să se adapteze atât la cerințele societății cunoașterii, cât și la necesitatea ridicării nivelului și calității locurilor de muncă. Astfel arenele de învățare se referă la procesele organizaționale care promovează învățarea. Este dificil să se traseze linii clare de separare între mediul pentru

cunoaștere și arenele de învățare. De exemplu, întâlnirile, ședințele pot fi atât arene de învățare, cât și mecanisme pentru distribuirea cunoștințelor.

Arenele de învățare se pretează ele însele la desfășurarea proceselor de creare a cunoștințelor. Aceasta implică nu numai activități de instruire, cât și oportunitățile informale de instruire cum sunt contactele cu universitățile și compartimentul de cercetare și dezvoltare.

Școlile clasice își redefinesc rolurile. Principalul lor rol va fi de formare a unor sisteme de valori, abilități și deprinderi necesare adaptării la schimbările viitoare, bazându-se pe tendințele de evoluție prezente și previzionate.

Cunoștințele de bază pot fi oferite de sistemele de învățământ și de formare profesională și trebuie să reprezinte fundamentul pe care se bazează perspectivele de angajare și să permită indivizilor să învețe singuri. Cunoștințele tehnice sunt achiziționate parțial în cadrul sistemelor de învățământ și de formare profesională și parțial la locul de muncă. Cunoștințele sociale se dobândesc, în general, într-un mediu de lucru și, în special, la locul de muncă. Acestea se referă la comportamentul de lucru, asumarea responsabilității, abilitatea de a coopera și de a lucra ca membru al unei echipe, creativitate și abordarea calității.

Utilizarea cunoștințelor se referă la transformarea cunoașterii în noi produse și servicii. Inovația este atât un proces social, cât și rezultatul transformării personale. Transformarea imaginației individuale, printr-un proces iterativ, în bunuri ce pot fi împărțite contribuie la dezvoltarea sentimentului de apartenență a salariatului la organizație și favorizează inovația. Pentru realizarea unui proiect inovativ este necesar ca viziunea individuală să fie în concordanță cu inteligența, competența și voința colectivă. Inovația poate fi percepută ca un proces prin care se elimină rutina și strategiile perimate pentru a permite dezvoltarea creativității organizaționale.

Formarea continuă este cerută de specializarea pe domenii din ce în ce mai înguste, perimarea rapidă a cunoștințelor din domeniile de vârf, globalizare, creșterea posibilităților de informare, crearea de competențe în domenii noi implica eforturi din partea organizațiilor dar și a indivizilor.

Înmulțirea domeniilor cunoașterii și a cantității de cunoștințe din fiecare domeniu face imposibilă cunoașterea exhaustivă a unui domeniu de către o persoană. Pentru a asigura o cunoaștere cât mai profundă, domeniile sunt împărțite în segmente foarte înguste, un expert fiind specializat pe un astfel de domeniu. Ca urmare, este nevoie de echipe complexe pentru a asigura rezolvarea problemelor care nu se încadrează strict într-un astfel de segment. Datorită acestei specializări, este greu de asigurat instruirea, fiind necesară găsirea câte unui profesor pentru fiecare segment în parte. Există cazuri în care unele segmente nu se studiază în mod oficial, ci se transmit și evoluează doar în cercuri informale (închise sau deschise). Unele din ele au conotații negative, iar evitarea lor este intenționată (de exemplu, crearea virusilor informatici, construirea de arme etc.), în timp ce pentru altele nu se găsesc profesori (de ex. construirea stațiilor spațiale sau a sateliților artificiali).

Pentru ca procesul de formare continuă să se desfășoare cu succes este necesar ca echipa managerială să acționeze în așa fel încât personalul angajat să dispună:

- atât de cadrul organizatoric și logistic necesar;
- accesibilitatea la TIC;
- cât și de oportunitățile și stimulentele necesare pentru a realiza ceva mai mult față de sarcinile curente.

Procesul de învățare va naște la joncțiunea dintre pasiune și necesitate fiind acțiunea cheie pentru a produce valoare într-o afacere prin introducerea pe piață, cu succes, a rezultatului obținut.

Schimbările rapide și repetate ridică probleme speciale de instruire. Pentru a asigura instruirea, este necesară pregătirea instructorilor sau profesorilor, dar în acest timp se poate trece deja la o nouă generație de cunoștințe în domeniul respectiv.

Accelerarea ritmului descoperirii de noi cunoștințe determină creșterea numărului de etape de reinstruire. Ele devin mai dese și mai scurte, astfel că instruirea devine un proces permanent. Nu este vorba de instruirea inițială, desfășurată în tinerețe, ci de o instruire de adaptare pe domenii din ce în ce mai specializate.

Managementul informațional al resurselor umane

Monitorizarea activității angajaților este una dintre acele teme “delicate” care este arareori supusă unei discuții echilibrate, luând în considerare două interese (drepturi) legitime: dreptul companiei de a-și asigura integritatea resurselor materiale și informatice și dreptul angajatului la viața privată.

Evoluția tehnologiei face ca monitorizarea angajaților să fie mult mai ușoară, indiferent dacă este vorba despre convorbirile telefonice sau de activitățile “virtuale” (*e-mail*, *web surfing*, *download* sau *file sharing*). De obicei marile companii informează angajații referitor la această practică și motivațiile ei, dar este posibil ca o firmă să nu considere necesară o astfel de avertizare. Dezbaterile activităților de monitorizare între angajat și angajator este mai mult “teoretică”, fără un impact concret asupra procedurilor interne ale organizației, angajații discutând cu managerul de Resurse Umane, dar la sfârșit semnează “Angajamentul”, obligându-se să respecte normele interne.

Autorii vă prezintă tipurile de monitorizare de a căror posibilă utilizare trebuie să fie conștient *angajatul*.

1). monitorizarea convorbirilor telefonice. Acest tip de monitorizare nu înseamnă că cineva “ascultă” ce se vorbește la telefon. Excepție face departamentul de relații cu clienții în care se realizează înregistrări pentru evaluarea angajatului și a feedback-ului de la client și de obicei, monitorizarea telefoanelor presupune înregistrarea numerelor formate și a duratei apelurilor.

2). monitorizarea computerelor și activității pe Internet. Majoritatea angajaților nu își pun problema că activitatea lor pe computer ar putea fi monitorizată. Computerul este, de fapt, *personal computer*, iar angajatorul nu ar avea nici un motiv să ia astfel de măsuri. Această opinie este, însă, eronată deoarece pentru angajator, computerul pe care lucrează angajatul este un BC (*Business Computer*) nu un PC (*Personal Computer*). El este proprietarul afacerii și are dreptul să știe totul despre aceasta. Există o gamă largă de programe care pot realiza o monitorizare complexă a activității pe computerele conectate la rețeaua organizației. Acestea pot înregistra ce este pe ecran, ce programe rulează, ce se stochează pe disc, ce site-uri se vizitează și cât timp sau care sunt destinatarii e-mailurilor.

3). Există și situații în care se realizează **monitorizarea video** pentru anumite locații din organizație, acest tip de supraveghere fiind “la vedere” (orice angajat știe de existența camerelor video).

Prin urmare, utilizarea “uneltelor” puse la dispoziție de către angajator poate fi monitorizată și înregistrată. Deși compania pornește de la premisa îndreptățită că resursele puse la dispoziție trebuie să fie utilizate pentru atingerea obiectivelor afacerii, angajatul consideră că există o zonă gri, în care acest principiu poate fi renegociat, cel puțin în anumite limite.

Sistemul eficient de control și creștere a productivității oferă informații despre modul în care angajații își desfășoară activitatea, monitorizând activitatea angajaților atât în aplicațiile productive Office, cât și în cele mai puțin productive (vezi figura 1), navigare pe Internet, chat, jocuri, furnizând informații cu privire la totalitatea aplicațiilor rulate și timpul activ petrecut în fiecare aplicație accesată, sub forma unui Raport complet de productivitate a muncii.

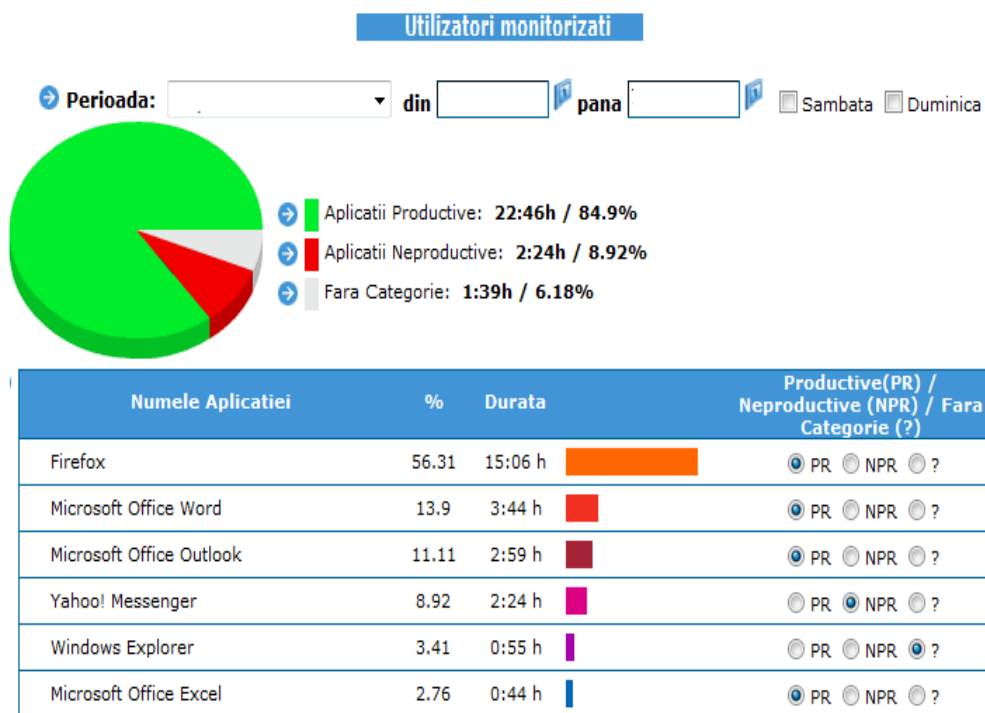

Figura 1. Raport de productivitate al unui angajat monitorizat pe o perioadă de o săptămână

Aplicația informatică **Cyclope** cuantifică activitatea angajaților pe documente și furnizează informații despre documentele operate și timpul activ petrecut de angajați în fiecare document.

Aplicația oferă informații despre toate paginile vizitate, durata accesării fiecărui web site, aplicațiile web utilizate, browser, jocuri on-line, download, totalitatea conversațiilor de tip chat, durata fiecăreia și ID-ul persoanelor implicate, activitatea angajaților în aplicațiile software setate ca interzise și timpul activ petrecut, prezența angajatului la locul de muncă, activitatea acestuia pe perioada programului de lucru, putând determina necesitatea orelor suplimentare solicitate de către angajat.

Acest sistem informatic realizează un management proactiv al activității resurselor umane, determinând:

- ✓ Creșterea productivității angajaților, cu 45-90 de minute/zi.
- ✓ Stoparea cererilor de ore suplimentare care nu se justifică.
- ✓ Evaluarea eficienței muncii angajaților și identificarea persoanelor cu o productivitate crescută.
- ✓ Identificarea gradului de utilizare a Internetului în interes personal (chat, web site-uri, download de filme, muzica, programe nelicentiate).
- ✓ Determinarea angajaților cu un grad redus sau înalt de încărcare cu sarcini.
- ✓ Identificarea aplicațiilor software nelicentiate, instalate de către angajați.
- ✓ Identificarea angajaților care în timpul programului se joacă pe calculator, a celor care utilizează aplicații de tip chat Yahoo Messenger, MSN.

O altă aplicație informatică de monitorizare a activității pe calculator este **RedAgent**, instrument dedicat managerilor și personalului IT dintr-o companie, pentru supravegherea și controlul activităților realizate pe computere.

Informațiile referitoare la activitatea computerelor sunt prelucrate, centralizate și prezentate managerilor sub formă de rapoarte procentuale și detaliate prin intermediul unei aplicații web (vezi figura 2).

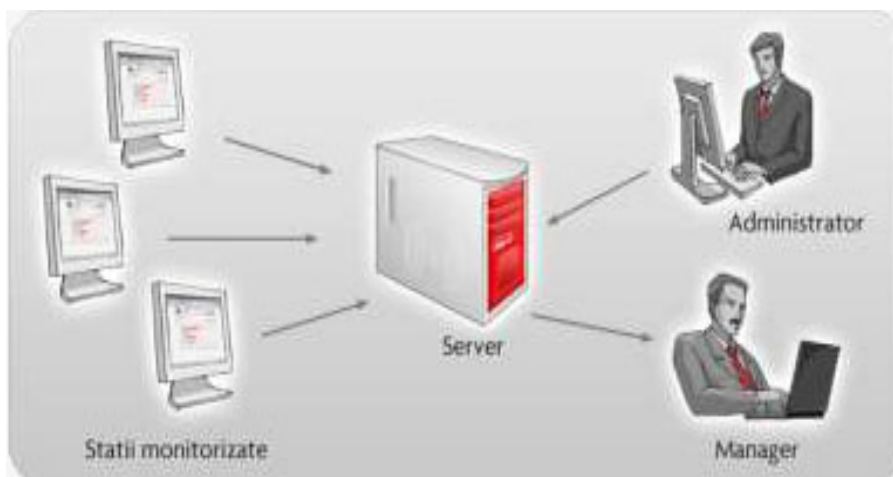

Figura 2. Arhitectura client-server aferentă unui sistem informatic de management al activităților derulate

Agentul colector instalat pe stațiile monitorizate rulează invizibil și colectează datele referitoare la activitatea angajaților. Acestea sunt centralizate într-o bază de date, sunt prelucrate și prezentate sub formă de rapoarte, prin intermediul unei aplicații web.

Această aplicație utilizează fișierele de log puse la dispoziție de sistemul de operare și de programele existente pe sistemul monitorizat. Principalul dezavantaj este dependența de fișierele de log generate de sistemul de operare și de aplicațiile conexe; acestea putând fi șterse de utilizatori sau de aplicația care le-a generat.

Spre deosebire de sistemele de monitorizare clasice, RedAgent manageriază activitatea prin interceptarea comunicației între sistemul de operare și driverele aferente.

Orice apel către sistemul de operare trece prin “filtrul” RedAgent, reprezentat de drivere specializate, care colectează și trimite datele serviciului RedAgent, responsabil cu stocarea lor în baza de date de pe server (sau local, în cazul întreruperii temporare a comunicației cu serverul).

Datele complexe referitoare la activitățile desfășurate pe computer sunt prelucrate, filtrate, prezentate sintetic, sub forma de procente pe o perioadă de timp. Procentele sunt calculate raportând timpul cât utilizatorii au interacționat efectiv (prin tastatura sau mouse) cu aplicațiile de pe computer la intervalul de timp total.

Concluzii:

Noile descoperiri conduc la necesitatea modificării sau înlocuirii cunoștințelor existente depășite sau uzate moral apărând fenomenul de perimare a cunoștințelor. Perimarea nu devine o problemă dacă durata de viață a unei generații de cunoștințe este mai mare sau egală cu durata unei generații de învățați. Reducerea duratei unei generații de cunoștințe a determinat apariția nevoii de adaptare, de reinstruire sau formare continuă pentru menținerea adulților în activitatea economică și științifică.

Monitorizarea activității trebuie să rămână o activitate comunicată în prealabil subiecților săi, a cărei menire este să ajute la minimizarea riscurilor, să elimine comportamentele ilegale, imorale și incorecte la locul de muncă prin software specializat. O dificultate serioasă apare atunci când o companie a externalizat anumite servicii și ca urmare nu mai poate efectua nici o activitate de monitorizare, iar riscurile operaționale și de securitate a datelor cresc exponențial.

Monitorizarea nu trebuie să lipsească din evaluarea performanțelor angajaților, ea putând proteja imaginea unei companii și contribuie la formarea unei culturi organizaționale mai solide.

Pentru un control eficient trebuie concentrată atenția asupra acelor aspecte care pot oferi informații exacte despre activitatea și productivitatea muncii.

Autorii reafirmă ideea conform căreia monitorizarea necomunicată, neasumată de către angajați și necorelată cu intervențiile de management menite să îmbunătățească procesele economice dar și rezultatele, constituie doar un demers consumator de timp și energie. În această situație se generează informații superficiale, nerelevante pentru bunul mers al companiei.

Referințe bibliografice

1. Becker, G. S. „*Investment in human capital: A theoretical analysis*”, în *Journal of Political Economy*, 70(5), 1962, pp. 9 – 49
2. Drăgănescu M. *De la societatea informațională la societatea cunoașterii*”, Editura Tehnica, București, 2003
3. Drucker, P. „*The new society of organizations*” în *Harvard Business Review*, 70(5), 1992, pp. 95-104
4. Guthrie, J., Petty, R., Johanson, U.
„*Sunrise in the knowledge economy: managing, measuring and reporting intellectual capital*” în *Accounting Auditing & Accountability Journal*, 14, 2001, pp 365 – 382
5. Kim, D. H. „*The linking between individual and organizational learning*” în *The strategic management of intellectual capital*, Oxford, D.A. Klein ed. Butterworth – Heinemann, 1998, pp. 42-63
6. Schultz, T. *Investment in human capital*” în *American Economic Review*, 51(1), 1961, pag. 1-17
7. Wiig, K. M. „*Knowledge management: Where did it come from and where will it go?*” în *Expert Systems with Applications*, 13(1), 1997, pag. 1-4
8. Wilson, T. D. „*The nonsense of knowledge management*” în *Information Research*, 8(1), paper no. 144, 2002 <http://InformatioR.net/ir/8-1/paper144.html>

RELAȚIA CUNOAȘTERE-INOVAR-DEZVOLTARE ȘI RESPONSABILITATEA SOCIALĂ A COMPANIILOR

RELATIONSHIP KNOWLEDGE-INNOVATION-DEVELOPMENT AND SOCIAL RESPONSIBILITY OF COMPANIES

prof. univ. dr. Marius Daniel MAREȘ,
Universitatea *Spiru Haret*
conf. univ. dr. Valerica MAREȘ,
A.S.E. București

Rezumat.

Mișcarea ethical investment a luat amploare considerabilă, cu efecte de loc neglijabile. Îndreptându-și investițiile spre corporațiile care satisfac anumite standarde morale, investitorii nu exercită o oarecare influență numai asupra politicilor companiilor respective, ci stimulează și celelalte corporații să își reconsidere comportamentul etic spre a evita o posibilă și chiar previzibilă lipsă de atractivitate a lor pe piețele de capital într-o perspectivă temporală apropiată. Managementul cunoașterii prin distribuirea și memorarea cunoștințelor în diferite moduri promovează actualizarea și dezvoltarea continuă a cunoștințelor, a abilităților și competențelor, promovând învățarea cu ajutorul tehnologiei informațiilor și a comunicării.

Abstract.

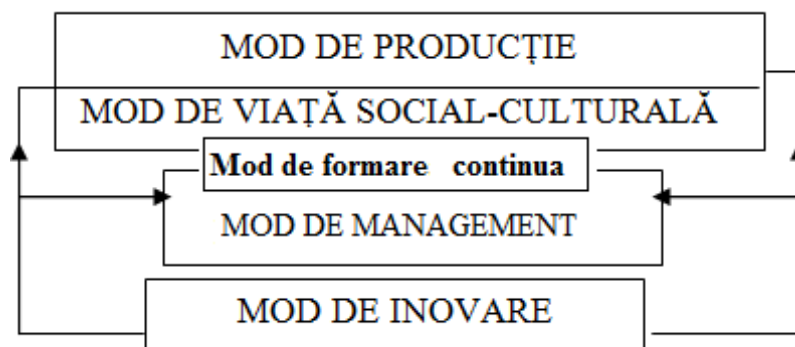
The ethical investment movement has grown considerably, with negligible place effects. By leveraging their investments towards corporations that meet certain moral standards, investors only exert some influence on the policies of their respective companies but also encourage other corporations to reconsider their ethical behavior to avoid a possible and even predictable lack of attractiveness in the capital in a timely perspective. Knowledge management through the distribution and storage of knowledge in various ways promotes the continuous updating and development of knowledge, skills and competences, promoting information and communication technology learning.

Cuvinte-cheie: *responsabilitate socială, investitor etic, management-cunoaștere-învățare, companie etică, politica socială a corporațiilor*

Key words: *social responsibility, ethical investor, management-knowledge-learning, ethics company, corporate social policy*

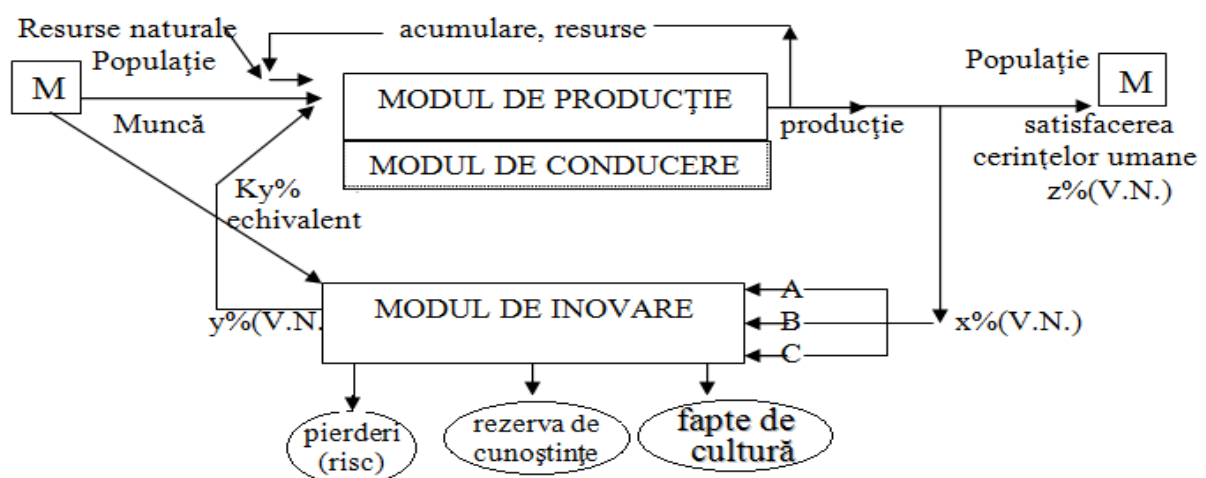
JEL Classification: A13, D63

În literatura referitoare la managementul cunoștințelor există importante contribuții în studierea proceselor de inovații la nivel micro, pentru dezvoltarea produselor noi. Studiile din acest domeniu se referă la: managementul cercetării și dezvoltării, la managementul creativității la crearea condițiilor pentru inovații și la managementul formării continue și a inovării.

În etapa actuală, managementul inovării trebuie să fie un proces continuu care pleacă de la forme individuale de creare a cunoștințelor și de la competențele acumulate pe baza experienței proprii la forme colective bazate pe colaborarea IMM-urilor prin construirea unor instrumente noi, care să fie utilizate în colectiv atât pentru generarea și diseminarea cunoștințelor, cât și pentru învățare.

Managementul formării continue creează un spațiu de lucru în interiorul căruia organizația vede toate procesele sale drept procese de cunoaștere. În această viziune, toate procesele de afaceri implică crearea, diseminarea, înnoirea și aplicarea cunoștințelor în vederea întreținerii și supraviețuirii organizației. Pentru a identifica problemele legate de formarea continuă și managementul cunoașterii în organizații este necesară clarificarea conceptelor de cunoștințe/cunoaștere, învățare, învățare sau formare continuă, managementul cunoștințelor. Efortul brut de formare continuă se consumă în efort de cunoaștere, în pierderi prin risc (de cercetare și investiții) și se recuperează în parte prin încorporarea în rezerva de cunoștințe și prin fapte de cultură ori prin satisfacerea cerințelor umane.

Însă creșterea economică nu depinde numai de acumulare, ci în epoca contemporană, de efortul depus în modul de inovare. Necesitatea formării continue depuse de către IMM-uri produce schimbări în strategiile inovării, în inițiativele interdepartamentale și creșterea interesului pentru evaluarea eficienței economico-financiare a strategiilor publice pentru cercetare-dezvoltare.

În contextul globalizării informațiile sunt transformate în cunoștințe sau cunoaștere atunci când o persoană procesează și internalizează informațiile, adică noile informații sunt integrate în structura de cunoștințe pe care persoana o deține. Acesta este, de fapt, procesul de învățare. Dacă cineva reușește să aprofundeze anumite subiecte sau domenii de cunoștințe, atunci persoana respectivă poate deveni un expert în domeniul respectiv. Pentru a deveni expert într-un domeniu de cunoștințe trebuie îndeplinită cel puțin una din următoarele condiții: 1) expertul să posede un volum mare de cunoștințe în domeniul său specific; 2) expertul să lucreze mult mai bine decât chiar specialiștii din domeniu. În mod natural apare o diferențiere a expertizei față de înțelepciune prin aceea că expertiza se referă la cunoștințe specializate și abilități într-un domeniu specific, iar înțelepciunea presupune, în plus, anumite caracteristici personale, cum ar fi dorința de a învăța și flexibilitatea.

Investițiile etice în IT

Odată cu creșterea interesului public față de răspunderea corporațiilor ia naștere și se extinde considerabil o nouă categorie de acționari, care nu sunt preocupați numai de profitabilitatea investițiilor lor, ci și de corectitudinea morală și responsabilitatea socială a companiilor la care dețin acțiuni. Spre deosebire de acționarii militanți, adepții *investițiilor etice* nu se folosesc în mod *direct* de investițiile lor pentru a forța companiile să le asculte

opiniile și să le ia în considerație. Ei caută acele investiții care sunt, deopotrivă, profitabile și compatibile cu anumite standarde etice. Prin investiții etice se înțelege „utilizarea criteriilor etice, sociale și ecologice în selecția și administrarea portofoliilor de investiții, în general fiind vorba de acțiuni ale unor companii“.

Criteriile de evaluare și selecție a companiilor pot fi negative sau pozitive. Cel mai frecvent sunt „șterse de pe lista” investitorilor etici companiile care produc și comercializează alcool, țigări, armament și orice produse care dăunează mediului sau a căror fabricare este poluantă și consumatoare de resurse neregenerabile; companiile care susțin regimuri politice opresive, exploatează forța de muncă ieftină din țările sărace și angajează minori; în sfârșit, companiile care violează drepturile animalelor, cele care pun în pericol diversitatea biospeciilor și cele care promovează ingineria genetică etc.

Sunt selectate după criterii pozitive companiile care se preocupă de conservarea și protecția mediului, de îmbunătățirea transportului public și a condițiilor de locuit, de renovarea și conservarea clădirilor și a monumentelor arhitecturale, cele care promovează tehnologiile „verzi” și care asigură egalitatea șanselor de promovare a salariaților, condiții de securitate a muncii etc.

Pe lângă motivația etic normativă, investițiile etice pot fi oportune și sub aspect strict economic. Riscurile boicotării de către public a unor produse neagreate sau riscurile unor dezastre ecologice pot influența dinamica acțiunilor iar companiile „etice” sunt cel mai puțin expuse unor astfel de riscuri.

Pe de altă parte, succesul de piață al produselor „etice” poate face investițiile care le finanțează foarte atractive. Majoritatea fondurilor de investiții etice fac selecția companiilor de ale căror acțiuni sunt interesate pornind de la datele pe care le oferă piața. Companiile profitabile sunt apoi trecute prin sита unor criterii de onorabilitate etică, rezultând un clasament care se reevaluează și care se dă periodic publicității. În practică, selecția criteriilor și a companiilor care le satisfac nu este de loc ușoară. De asemenea, investițiile în acțiunile unor bănci sunt destul de nesigure, întrucât băncile pot să finanțeze și companii care nu corespund criteriilor investitorilor etici.

În România departe de a constitui un demers etic, CSR sunt o posibilitate a firmelor de a muta atenția populației de la obligațiile legale pe care ar trebui să le îndeplinească la o acțiune de binefacere. De exemplu o companie mare poluator face reclamă la acțiunile de plantare pe care le desfășoară cu voluntari, numind aceste acțiuni "responsabilitate socială corporativă” și investiție etică.

Etica forței de muncă din IT

Probleme sensibile de personal cu care se confruntă corporațiile multinaționale din IT sunt următoarele:

1) *Salarizarea* angajaților, care lucrează pentru companii multinaționale în țări cu nivel de dezvoltare sensibil mai scăzut în comparație cu țările de origine și de multe ori, mai mică. Se impută investitorilor străini faptul că exploatează forța de muncă din țările slab dezvoltate, plătind de câteva ori mai ieftin aceeași muncă pe care o prestează salariații cu calificări similare din țările de origine. Pe de altă parte, aceștia din urmă sunt dezavantajați de faptul că, prin mutarea investițiilor și a unităților de producție în Lumea a Treia, crește șomajul din țările dezvoltate. Corporațiile transnaționale sunt vehement acuzate pentru că adoptă politici egoiste, urmărind maximizarea profiturilor, ele încalcă acel ipotetic contract social cu diferitele categorii de *stakeholders*, aducând prejudicii deopotrivă salariaților din țările de origine – care pierd locuri de muncă și a căror presiune sindicală scade în intensitate, o dată ce patronatul poate amenința cu delocalizarea investițiilor în alte țări – și angajaților din Lumea a Treia – care sunt puși să presteze munci echivalente celor din statele dezvoltate, fiind plătiți mult mai prost. Contraargumentele sunt numeroase și au greutate. În primul rând, alternativa pentru salariații din țările slab dezvoltate este a fi *prost plătiți* (comparativ cu angajații din lumea bogată) sau a *nu* fi plătiți de loc, atâta timp cât principalul punct de interes

pentru investitorii străini sunt tocmai costurile mai scăzute ale forței de muncă. Se mai susține apoi, de multe ori pe bună dreptate, că salariile oferite de unele corporații multinaționale sunt oricum sensibil mai mari decât media din țările sărace în care operează aceste corporații. În plus, mediul de muncă pe care îl oferă multinaționalele este mai corect, mai civilizată și anumite principii de recrutare și promovare a forței de muncă sunt treptat implantate în țările din Lumea a Treia, dispunând astfel modele mai evoluat de tratament al forței de muncă de către patronat.

Pe de altă parte, salariații bine plătiți din țările avansate sunt invitați să accepte legile pieței și ale competitivității. Menținerea salariilor lor ridicate nu este un privilegiu absolut, necorelat cu eficiența, productivitatea și rentabilitatea. Dacă, se spune, locurile lor de muncă ar fi menținute cu orice preț, ca și nivelul foarte ridicat al salariilor, concurența ar profita și ar invada țările sărace, unde ar realiza produse și servicii similare calitativ, dar mult mai ieftine, ceea ce le-ar permite să cucerească piața, ruinând, până la urmă, pe cei care nu s-ar adapta; sfârșitul ar fi și mai tragic: falimentul, adică șomaj, fonduri bugetare pentru programe de asistență socială mai reduse, resurse interne de investiții (noi locuri de muncă alternative) și mai puține etc. Într-un cuvânt, în scurt timp o politică „socială” a corporațiilor multinaționale s-ar solda cu consecințe extrem de rele pentru toată lumea.

2) *Managementul* filialelor din alte țări ale corporațiilor multinaționale pune destule probleme etice. Marile firme preferă să acorde un credit scăzut managerilor locali, implantând la conducerea filialelor manageri din țările de origine. Aceștia nu cunosc, în unele cazuri, suficient de bine tradițiile și problemele locale și nu sunt destul de flexibili față de doleanțele și dificultățile partenerilor și angajaților din țările unde sunt implantați. Acesta este motivul principal pentru care, în ultimii ani, corporațiile multinaționale au adoptat o politică de aclimatizare managerială, promovând din ce în ce mai activ lideri locali, formați și pregătiți profesional în Occident, unde își pot însuși metodele și tehnicile managementului modern.

3) *Discriminarea* femeilor este o problemă delicată, de care firmele investitoare nu se fac propriu-zis vinovate, întrucât nu managerii lor sunt aceia care o impun, ci tradițiile și credințele religioase locale. Ceea ce se impută corporațiilor multinaționale de către opinia publică din țările de origine este neimplicarea mai hotărâtă într-o politică activă, agresivă chiar, de eliminare a discriminării femeilor în țările din Lumea a Treia unde ea reprezintă o practică greu de combătut. Alte critici mai întemeiate, se referă la faptul că, în unele țări sărace unde religia nu împiedică participarea femeilor la viața economică discriminarea sexuală îmbracă o altă formă, și anume angajarea cu precădere a femeilor, deoarece salariile lor sunt mult mai mici decât cele solicitate de către bărbați.

4) *Angajarea minorilor* constituie, neîndoielnic, aspectul cel mai des incriminat și categoric în sine criticabil în ceea ce privește problemele de personal ale corporațiilor multinaționale. Și în acest caz se invocă argumentul că, fără suportul material al copiilor angajați, familiile acestora ar fi lipsite de orice mijloace de subsistență, iar copiii respectivi ar avea de ales între a muri de foame sau a cerși, fura și vagabonda. Este însă cert faptul că educația, sănătatea și dezvoltarea psiho-somatică a copiilor care lucrează de la vârste destul de fragede au grav de suferit, iar viitorul lor este unul foarte sumbru. Scoțând un număr apreciabil de copii din circuitul educațional, calificarea forței de muncă din țările sărace ale lumii stagnează la un nivel foarte scăzut, cu urmări pe termen lung în ceea ce privește perspectivele de dezvoltare și modernizare ale acestor țări. Răul se produce, așadar, atât la nivel individual, cât și social.

5) *Măsurile de protecție a salariaților* constituie o altă problemă pentru firmele internaționale în ceea ce privește imaginea lor publică în țările de origine și mai puțin în țările slab dezvoltate în care operează, deși muncitorii de acolo sunt cei care au realmente de suferit. În Lumea a Treia legislația muncii este slab dezvoltată sau practic inexistentă, astfel încât standardele de protecție a personalului la locul de muncă sunt foarte joase prin comparație cu cele din țările dezvoltate. Iată de ce corporațiile multinaționale iau măsuri de protecție mult

mai puțin riguroase la filialele lor din Lumea a Treia decât o fac, obligate de legislație și de presiunea opiniei publice, în țările lor de origine. Efectul este apariția numeroase accidente, soldate cu victime sau mutilări grave ale muncitorilor la locul de muncă. Se cere imperativ firmelor transnaționale să fie mai exigente în ceea ce privește măsurile de protecție a muncii. Acestea nu resping ideea și fac câte ceva, dar nu prea mult, invocând un argument de rentabilitate și unul de competitivitate. Dacă ar cheltui atât cât trebuie pentru siguranța salariaților, costurile ar crește considerabil – iar dacă firmele concurente nu procedează la fel, riscă să iasă de pe piață, ceea ce ar duce iar și iar la aceeași dilemă dramatică pentru muncitorii din țările în curs de dezvoltare: riscuri și salarii sau *nici* riscuri, *nici* salarii. Tot ceea ce se poate urmări cu bună credință este un compromis între cele două exigențe – cea economică și cea morală.

Atunci când dorim să vorbim despre etică să ne axăm în mod special pe oameni mai mult decât pe simple acțiuni de tehnologie în sine. Perspectiva teologică în legătură cu hackeri este că ei nu sunt altceva decât un rezultat al păcatului care o dată ce a pătruns în lume afectează toate domeniile existente ale acesteia. Oricât s-ar încerca să se pedepsească aceste fapte ele nu vor putea fi înlăturate, deoarece adevărata schimbare a omului nu trebuie să înceapă din exterior spre interior, ci din interior spre exterior. Majoritatea dintre cei care sunt prinși și închiși nu vor învăța aproape nimic din această experiență, acesta nu înseamnă că ei nu merită pedeapsa pentru ceea ce au făcut, ci ei trebuie să realizeze că au nevoie de o schimbare din interior spre exterior. Când inima lor va fi bună, când gândurile lor fi curate, când conștiința lor nu îi va mai condamna pentru faptele pe care le fac, pentru că faptele lor sunt bune, atunci ei vor fi cu adevărat schimbați. Dar nu e permis să dăm vina doar pe păcat, astfel devenind iresponsabili pentru propriile noastre fapte. Păcatul a intrat într-adevăr în lume prin primii oameni, dar aceasta nu înseamnă că nu este posibil să fim stăpâni peste acesta. Trebuie să avem respect pentru noi înșine și pentru cei din jurul nostru, pentru că având acest respect nu ne vom permite să mai intrăm în domeniile private ale celor de lângă noi, fără să le cerem voie.

Controverse etice privind protecția mediului

Pe acest plan se poartă disputele cele mai aprinse mai ales în contextul încălzirii globale iar corporațiile multinaționale sunt primele incriminate, deoarece distrugerile de mediu, soldate cu numeroase victime, produc efecte grave, adesea ireversibile, nu numai în țările unde se produc, ci afectează global clima, calitatea apei și a aerului la scară planetară. Cauzele distrugerilor ecologice sunt aceleași ca și în cazul protecției insuficiente a salariaților la locul de muncă: legislația foarte permisivă, gradul scăzut de competență tehnologică și de conștientizare a pericolelor la care se expune populația locală, costurile ridicate ale tehnologiilor nepoluante etc.

De fapt, cazul care a adus în centrul atenției etica afacerilor internaționale a fost dezastrul de la Bhopal, din India dar cutremurul de pământ și tsunami din luna martie 2011 din Japonia cu explozia centralei nucleare de la Fukushima accentuează problemele de mediu. Față de aceste fenomene, reacția și presiunea opiniei publice internaționale au fost suficiente de puternice pentru a forța corporațiile transnaționale să accepte că au obligația de a lua măsuri radicale de protecție ecologică și în țările unde legislația locală nu impune standarde foarte ridicate – atât prin suportarea unor costuri mai mari pe care le presupun tehnologiile nepoluante, cât și prin avertizarea și pregătirea mult mai serioasă a personalului și a populației.

În fața acestui gen de probleme, competitorii (în marea lor majoritate) au convenit tacit să procedeze cu toții mai responsabil față de pericolele ecologice, deoarece opinia publică din țările lor de origine manifestă o atitudine extrem de ostilă față de companiile cu o reputație dubioasă în ceea ce privește politica de protecție a mediului.

Datorită varietății culturale a valorilor și principiilor morale de-a lungul și de-a latul planetei și întrucât politicile acomodante au dus la numeroase efecte inacceptabile, s-a

conturat din ce în ce mai pregnant ideea elaborării unor coduri etice internaționale, prin acordul explicit al unor asociații guvernamentale sau non-guvernamentale, în care rolul principal revine marilor corporații transnaționale.

Institutul Internațional de Etică în Afaceri propune firmelor următoarele trei principii de bază:

- **INTEGRAREA.** Etica în afaceri trebuie să pătrundă în toate aspectele culturii organizaționale și să se reflecte în sistemele manageriale. Companiile trebuie să înceapă cu integrarea eticii în fixarea obiectivelor și în practicile de recrutare, angajare și de promovare a personalului.
- **IMPLEMENTAREA.** Comportamentul etic nu este doar o idee, ci reprezintă un efort de implementare a unui plan de schimbare de atitudine în diferitele compartimente de activitate ale unei corporații. Exemple: modificarea sistemelor de recompensare și de stimulare a personalului, promovarea unor practici superioare de protecție a mediului, consultarea unor experți atunci când este cazul etc.
- **INTERNAȚIONALIZAREA.** Deschiderea mereu mai extinsă către piața globală este necesară pentru orice afacere de succes din secolul XXI. Ea se poate realiza prin parteneriate internaționale, blocuri comerciale și prin implementarea acordurilor GATT sau a altor acorduri similare. Clarificarea propriei definiții a integrității morale, astfel încât aceasta să poată transcede granițele naționale, este necesară pentru orice corporație care operează pe piața globală, având drept rezultat un program de acțiune și un cod etic fără culoare specific culturală, ce nu solicită modificări de esență atunci când se aplică în contexte globale.

Concluzii:

Ultimul deceniu a cunoscut o adevărată explozie a codurilor etice de comportament al corporațiilor multinaționale în afacerile internaționale. Majoritatea sunt elaborate în conformitate cu principiile stabilite de OECD (Organization of Economic Cooperation and Development) și ICGN (International Corporate Governance Network). Din păcate, multe dintre aceste coduri de conduită enunță niște truisme destul de vagi, iar top managerii și analiștii economici recunosc faptul că aproape totul este încă de făcut în ceea ce privește implementarea efectivă a principiilor declarate în activitatea de zi cu zi a firmelor care operează pe piața globală.

Multe probleme își așteaptă încă o soluție solid argumentată teoretic și verificată în practică. Important este însă faptul că problemele cele mai presante au fost deja formulate și acceptate de comunitatea corporațiilor transnaționale, ceea ce nu este puțin lucru. Odată pus în mișcare, procesul de evoluție a eticii în afacerile internaționale va continua fără nici o îndoială, într-un ritm accelerat, cu rezultate, să sperăm, pozitive pentru cât mai multe și cât mai largi categorii de grupuri interactive în economia globală.

Referințe bibliografice

1. Chase, R. L. „The knowledge – based organization. An international survey” în *The Journal of Knowledge Management*, 1, 1997, pp. 38 – 49
2. Crane, A. and Matten, D. *Business Ethics. A European Perspective*, Oxford University Press, 2004
3. Dragomirescu, H. *Organizații bazate pe cunoaștere. Studiu tematic al Academiei Române. elaborat în cadrul proiectului prioritar “Societatea informațională – societatea cunoașterii”*

- București, 10 noiembrie 2001 http://www.academiaromana.ro/pro_pri/pag_com01socinf_tem.htm, 2001
4. Edvinson, L., Malone, M. S. *Intellectual capital: Realizing your company's true value by finding its hidden brainpower*, New York, Harper Business, 1997
 5. Liebowitz, J. *Building organizational intelligence: A knowledge management Primer*, London, CRC Press, 2000
 6. Mincer, J. „Human capital and the labour market: A review of current research”, în *Educational Research*, 18(4), 1989, pp. 27 – 34
 7. Sanchez, M. P., Chaminade, C., Olea, M. „Management of intangible: an attempt to built a theory” în *Journal of Intellectual Capital*, 1(4), 2000, pp. 312 – 328
 8. Senge, P. *The fifth discipline: the art and practice of learning organization*, New York, Doubleday Currency, 1990
 9. Sveiby, K. E. *The new organizational wealth: Managing and measuring knowledge-based assets*, San Francisco, Berrett-koehler Publishers, 1997
 10. Tuijnman, A., Boudard E. *Adult education in North America: An international comparative perspective*, Washington, D.C., U.S. Department of Education, Office of Vocational Adult Education, 2001

PAYROLL ACCOUNTING MANAGEMENT IN PUBLIC INSTITUTIONS

MANAGEMENTUL CONTABILITĂȚII DREPTURILOR SALARIALE ÎN CADRUL INSTITUȚIILOR BUGETARE

Bianca RUSU

Spiru Haret University

Ion-Iulian HURLOIU

Spiru Haret University

Rodica DRAGOMIROIU

Spiru Haret University

Abstract

Performance evaluation has a significant impact on the economic activity of a company, with immediate repercussions on efficiencies in general and productivity in particular. Consequently, the methods used in performance evaluation represent a very important component of management in general and human resources management in particular.

Rezumat

Evaluarea performanței se dovedește a avea o influență deosebită asupra activității economico-sociale și a climatului organizațional din cadrul unei firme cu repercusiuni nemijlocite asupra creșterii eficienței, în general și a productivității în special. Prin urmare, sistemele de evaluare a performanțelor constituie o parte extrem de importantă a sistemului de management în general și a managementului resurselor umane în special.

Keywords: *management, net salary, public institutions, human resources, productivity.*

Cuvinte cheie: *management, salariul net, institutie bugetara, resurse umane, productivitate.*

JEL Classification: M4, M5, H3

Introduction

When labour is offered in free competition conditions on a certain labour market, each labourer has to accept the wage level as it is and to decide how much should he work for such a wage. Each labourer has an offer curve which shows how much effort he will make for each wage level. The sum of these curves generate the offer curve for the entire market as a wage real rate function. Fixing the wage for an offer in competition conditions divides itself in three groups which differentiate among themselves by the fact that labour can be obtained by buyers who compete against each other.

The economic activity carried out in the capitalist system corresponds the wage regime because this system achieves a judicial and economic separation between work and capital on a large scale. Wage is the most common income form met because it has, by far, the biggest weight in the total primary income and is the sole income or the biggest part of the income for more than 80% of the active population of the developed countries; the wage population weight is very high in the other countries also.

Content

The term wage is of Latin origin. Salarium was the sum paid to each Roman for buying salt. The soldier was a dependent person and he was given a salarium due to this dependence. A free man was not given a salarium. The wage term kept in time and it now has the meaning of income of a man who depends on the other, being judicial or economic.

Trying a critical analysis of the neo-classical theory of wage, J.M. Keynes proved that the wage is more or less rigid, and the work demand and supply can be explained only as “derived products” of the personal consumer goods market and investment. Because labour is

a production factor, the labour demand and supply are determined by the demand and supply of such goods. Thus, the wage nature (especially the real one) not only reflects confrontation on the labour market but also on the other ones.

Meanwhile, the institutional approach starts to transform in a dual theory of the labour market, where the socialist tradition is continued in the radical economic science form. Both schools concentrate their attention on the poverty and unemployment phenomenon. They remark the cumulative effects of the various institutional inequalities, discrimination done on the labour market as well as their resistance at the impact of the competitive forces and of individual decisions.

Radical theories, unlike the labour market theory, use the class and chain loop labour stratification concept, associated with educational stratification.

The nature of the wage is treated in different manners, being in this way monist and dualist concepts.

The monist concepts explain the wage substance by a single factor. One of these factors is the cost of forming work resources in concordance with this, the wage represents the sum which assures the essential for the employee's existence and for supporting his family. It is the first explanation of the wage substance given by Turgot and Quesnay. Starting from here, Ferdinand Lassalle got to the copper law according to which "the medium wage does not surpass the worker's support and reproduction of species". At his turn, Ricardo states that the natural price of labour is the one which assures the workers the necessary means to live and to perpetuate their species without increasing and without diminution.

All these explanations are based on Robert Thomas Malthus' law (1766 - 1834) or the population development (rising) law which was considered as being natural. According to this law, when the population is not stopped by any obstacle, its number increases much faster than its means of subsistence which result from the development of the economy and thus, incapable of supporting itself, will diminish, getting to its starting point. The explanation of such evolution results from the decreasing productivity proper to the agriculture from that period.

If labour was a homogenous production factor and would manifest on markets with perfect competition.

When work is offered in free competition conditions on a certain labour market, each labourer must accept the wage level as it is and to decide how much will work for it. Each labourer has an offer curve which shows how much effort he will make for each wage level. The sum of these curves generate the offer curve for the entire market as a wage real rate function. Determining the wage for an offer in competition conditions divides itself in three groups which differentiate among themselves by the fact that labour can be obtained by buyers who are in a monopsony competition.

Case 1: a competitive market. Firstly, let's suppose there are so many buyers that none of them has any power to influence the wage level, in exchange, he can decide how much labour power to employ at the current price. Because both parts must accept the market price and can adjust only the quantity, this labour market is perfectly competitive. The demand and the supply determine the wage level and the volume of hiring.

Case 2: a monopsony with a unique wage – one buyer. We take into account a labour market which has only a few firms. To become simple, we will study the case where a few buyers form an association of employees and act as a single decision labour unit on the market of labour force. Here, the only buyer is obliged to pay the same wage for all the labourers who have the same qualification.

When there is only one buyer on the market, we have a market structure called monopsony, a monopsony can offer any wage level, and the labourers must work for that wage or to move to other markets, meaning changing their work or place.

Let's suppose a monopsony decides to hire a certain quantity of work. The curve of labour offer shows the wage it must offer. For a monopsony this wage represents the curve of the medium cost of labour force. In order to decide how much to hire, a monopsony is interested in the marginal cost of hiring. He wants to know how much his costs will increase if he hires more labourers.

Any time the offer curve is a positive one, the marginal cost of hiring supplementary units will surpass the medium cost (the wage) because the increased rate of the wage necessary to attract another labourer must be paid to each labourer.

The monopsony has as effect an inferior level of hiring labour power and a wage rate lower than when the labour force is purchased on a competitive market. The reason is that a monopsony is aware of the fact that if he buys more he will rise the price and this will turn against him. Therefore, he will stop before that point where the factor can be bought by more firms but none of them having enough power to influence the price.

Case 3: the monopsony that practices discrimination. The ability to discriminate has two effects: a monopsony which practices discrimination will hire more labour power and will have more profit than a monopsony which has to pay the same wage for each employee.

For this reason, the marginal cost of a monopsony when he hires more labour force surpasses the medium cost. If the monopsony manages to divide the labour force he has in groups, then he can hire a second one without increasing the wage of the first group.

There are two cases when the trade-unions influence the wages and the occupational degree when there is a competitive market and when there is a monopsony on the labour force market.

Case 4: a monopoly – one seller. Let's suppose that a trade-union enters a competitive labour force market and rises the wage level over the equilibrium one. By doing this he establishes a minimum wage below which nobody wants to work, the entire industry can hire as many labour units as there are at the wage level established by the trade-unions, but none below this one. Thus, the industry and implicitly each firm confronts with an offer curve which is horizontal at the wage level established by the trade-union to the available quantity of work for that wage.

When establishing the wage for this category of personnel the wage is calculated to the effective time worked to which a proper increase in wage is added. Wage payments is done on the 7th and 22nd of each month.

The documents which lay at the basis of calculating and paying wages are:

The collective check sheet which includes:

o The worked hours

o Extra hours

o The days of temporary invalidity

o Free of charge days

In the following pages of case study I presented:

◆ The synoptic table – it is a typed printed form which includes:

1. The gross schedule of payments synoptic table

The wage for the time worked cumulative on services;

All the afferent increase in wages cumulative on services;

Everything that contributes to the gross wage.

2. The net schedule of payments synoptic table

The total gross wage on services:

All the afferent contributions held to form the basic pay which will be taxed cumulative on services;

Tax – whole service;

Total earnest on services;

Holding back on total services.

♦ **The gross schedule of payments – detailed on the service and on each employed person to form a gross wage**

♦ **The net schedule of payments – the situation of each employee regarding the afferent contributions and the holding backs out of which the rest to be paid results.**

Further on I will present different cases and the manner of wage calculation effective time worked, formation of gross and net income (the rest to be paid) of the employees from the collective check sheet.

Rewards include both direct compensations (wages) and indirect compensations (profits) offered by *society* for the effort made in fulfilling the tasks from work. *Remuneration* (rewarding the employees for the work done) is an important motivational factor, it is the most at hand tool for the managers, and also the most appreciated by the employees. It is an essential element which contributes to attracting, maintaining and motivating the employees and which, in connection with the other aspects of management of human resources, contributes to the fulfilling of the organisation policies.

Remuneration is a very important element for:

- employer – it is the main production cost (30-60% from the total exploitation expenses);

- employee – it is the main source of income and has numerous influences related to the satisfaction of the physiological, security, esteem needs, etc;

- society – the level of remuneration is an important clue of the firm's development

Specific *indirect rewards* are represented by:

- ✓ retirement bonuses (amounting to: three times the individual wage)

- ✓ bonuses for the family in case the employee dies (amounting to: medium net wage in the firm)

- ✓ offering percentage bonuses between 10-25% at the basic wage if the results are exceptional (for example closing more than 100 new contracts with economic agents in three months, cashing the owed debts from the balance of the previous months, earning an auction which supposes new sanitation contracts in a new place, area),

- ✓ offering hot meals during lunch break at workplace by cooperating with catering firms,

- ✓ offering paid holidays for all the employees who have this right

- ✓ offering the right to paid and acknowledged sick leaves by the society according to the legislation in force

- ✓ offering holidays without pay to the employees who have personal problems (studies, exams)

- ✓ offering a daily fee for the representatives in the country and abroad

- ✓ paid off-days at legal holidays

- ✓ putting at a disposal the cars from work (5 Dacia logan) for the checking of accounts inspection and for the local representative inspectors for Brasov City Hall

- ✓ equipping with mobile phones from work where it is mandatory

- ✓ payments for the management courses for the persons in charge with the quality management with a view to doing the external audit,
- ✓ allotment of protection, seasoning equipment,
- ✓ supplying with work tools for exercising the specific activities to the employees from the street, domestic and green spaces sector,
- ✓ distribution of special parcels (sweets and fruit) for the employees who have children at Easter and at Christmas

Specific direct rewards contain:

- ✓ differential wages, individually negotiated, paid twice: on 15 and 30 of each month
- ✓ rises (fidelity, night) done in percentage at the basic or negotiated wage
- ✓ monthly, quarterly, annual merit bonus – at proposals
- ✓ prizes, commissions, bonuses applied in percentage or in fix sum to the individual wage

The wage must motivate the employees and correctly reflect their contribution to their work, this becoming a standard of the acknowledged value based on professionalism, involvement and work results.

The new ways of motivation must be based on clear correctness criteria, objectivity, legality, discipline, performance, professionalism, contribution to work, acknowledgement and realism, these totally revoking and excluding subjectivity, incoherence, superficiality, affiliation, dilettantism, indiscipline and illegality.

An important motivating factor of the employees is work in itself. Put it otherwise, there is a form of intrinsic motivation of task: people have a certain satisfaction when working to fulfil a task or solve problems.

Ways of diversification of labour:

1. combination of tasks: a sequence of tasks done previously by more people, is given to only one employer.
2. forming of work groups which to be responsible for carrying out a task or a logical group of tasks.
3. establishing direct contacts with the client: an employee who does a service or a product for a client will have the possibility of getting in direct contact with that client
4. allotment of managerial responsibilities: the employee will take over planning and control activities related to his work instead of being watched by a superior
5. opening of certain feedback channels: the labourer will have the possibility to find out about his work results easier and faster

Discounting with the employees, social insurances and social protection have an important place in the economic theory and practice, exercising a powerful influence on the work and life conditions of the population, on the quality of life.

Wages, social insurances, social protection are economic key factors which assure manipulating both the economic indicators and especially the population, these becoming political key factors.

Accounting of this discounting gives another dimension to the notion of wages, offering another point of view on the economic efficiency, point of view which is seen as expenses.

Market economy imposes respecting some economic rules, one of them which regards setting on real basis of income and expenses is impossible to avoid.

In order to correctly evaluate the human resources performances necessary adequate criteria are needed. Supposing the evaluators are motivated and competent we have to keep in mind the evaluation system in general and specifically the evaluation criteria. There are three types of criteria: personality traits, behaviour and result.

Evaluating the personality traits supposes evaluation of certain elements such: dynamism, intelligence, creativity, self-esteem, enthusiasm, sense of responsibility, loyalty, etc. these criteria are hard to define, to measure, but especially to communicate.

Some theoreticians say about behaviour and results that the results can be evaluated without being preoccupied how they were obtained. Others, on the contrary, highlight that the results rarely depend on a single employee and that the good results on short term can be achieved also by behaviour which on long term will harm the organisation.

Another reason for evaluating the behaviour and not just the results consists in the effort made by the employee. Thus, a less endowed employee can work hard obtaining only medium results, while his more endowed colleague can reach the same results without any effort. From here it results that these employees have the same result, but by different components. This is the reason why it is advisable that their evaluation to refer not only to the results, but also to components.

The establishment of the evaluation criteria must always be done with the help of the analysis of the position. If changes in the employees' behaviour are wanted, these must be related to important aspects of their work. What is appropriate for a position can be inappropriate for another.

On the basis of deciding between the employees it is necessary for the evaluation criteria of individual performance to be found. Generally, the criterion which defines the professional performance, partial or totally, is built by the manager from specific work place and position elements.

The dimensions on the basis which the appreciation of professional performance is done are: flexibility, adaptability, multilaterality, precision, ability of carrying out a work, fitting in the established terms. When evaluating a professional performance professional experience gained in time is extremely important and should not be neglected

The manager plays an important role in increasing the professional performance because he has the duty to assure the employees a proper socio-professional environment.

Incorrect evaluation of the individual professional performance by the manager leads to setting up of an unfavourable climate which has repercussions on labour productivity by not achieving the norms and attributions from work and by inadequate quality of products, works and services. The unfavourable climate from work is characterised by a high percentage of delays at the programme, absence, high fluctuating personnel rate, failure to fulfil the tasks at the dates settled, etc.

Conclusions

The professional failure of the employees rests entirely upon the manager, meaning he is not capable of having results with the people he runs. In this situation it is necessary for the manager to be replaced and not the group to be changed.

On the efficiency side of the economic activity also register the efforts made nowadays on the data processing line of the Romanian society, starting from the microeconomic level of the economic agent and tending to a macroeconomic one of the entire economy.

Making a balanced remuneration system is the essential condition for the well-being of a unit. The content of the main variable of such a system come to support this information:

- Establishing the wage fund level and foreseeing its evolution;
- Fixing the remuneration period for each type of job;
- Establishing the remuneration of a job and of the manner of occupying it;
- Modelling the increases and promoting depending on the years of service, qualification and performance.

A balanced remuneration system has as main objective motivating the organization personnel with the object of this performing a quality work and contributing to the increasing of productivity.

References

1. Dragomiroiu R., Preda B.F., Hurloiu I.I., Mihai G., *Organization management activity efficiency by planning internal audit*, The 20th international scientific conference Knowledge-Based Organization, “Nicolae Bălcescu” Land Forces Academy Publishing House, ISSN 1843-6722, Sibiu, 2014;
2. Hurloiu I.I., Burtea E., Meruță A, Mihai G., *Integrated supply and trading systems in the modern economy*, The 20th international scientific conference Knowledge-Based Organization, “Nicolae Bălcescu” Land Forces Academy Publishing House, ISSN 1843-6722, Sibiu, 2014;
3. Hurloiu L.R., Burtea E., Hurloiu I.I., Meruță A., Preda B.F., Șerban M., Ștefan R.M. *Documente contabile – management, control, audit, clasificare și securitate*, Editura Print-Caro, Chișinău, 2014.
4. Nonaka I., Hirotaka T., *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation*. Oxford: Oxford University Press, USA, 1995;
5. Șerban M., Hurloiu L.R., Ștefan R.M., Hurloiu I.I., *Situations referring to the organization, classification and management of economic data*, Annals of Spiru Haret University, vol. VI, București, 2015.

THE LOCAL BUDGETING PROCESS IN PUBLIC INSTITUTIONS – A METHOD OF PRESENTATION OF FINANCIAL RESOURCES

PROCESUL BUGETAR LOCAL – INSTRUMENT DE REFLECTARE A RESURSELOR FINANCIARE

Bianca RUSU
Spiru Haret University
Lăcrămioara HURLOIU
Spiru Haret University
Alexandrina MERUȚĂ
Spiru Haret University

Abstract

A low level of revenues indicates a warning – either the taxation or the tax evasion are too high. In both cases, an increase in taxation will not lead to a significant increase in amounts collected to the local budget. The budget must be set up by local authorities in accordance to their short-term, medium and long term objectives. The fiscal policy should remain relatively constant in time and should be in line with the local development policy of the public institution.

Rezumat.

Un nivel scăzut al veniturilor indică un avertisment - impozitarea sau evaziunea fiscală sunt prea mari. În ambele cazuri, o creștere a impozitării nu va duce la o creștere semnificativă a sumelor colectate la bugetul local. Bugetul trebuie stabilit de autoritățile locale în conformitate cu obiectivele pe termen scurt, mediu și lung. Politica fiscală trebuie să rămână relativ constantă în timp și ar trebui să fie în concordanță cu politica de dezvoltare locală a instituției publice.

Keywords: *budgeting process, public institutions revenues, budget execution, budgeting project, forecast*

Cuvinte cheie: *veniturile instituțiilor publice, execuția bugetului, proiectul de bugetare, prognoza.*

JEL Classification: M4, D5, A1

Introduction

The local budgeting process in public institutions is the ensemble of actions and measures taken by the local authorities with a view to the materialization of the financial politics applied by the government.

The local budgeting process implies the existence of some financial resources as well as their allocation for the purpose of supplying the citizens with public goods and services.

The local budget represents the reflection of all financial resources and also the public expenses of the local administrative unit.

The budget is a document where income and expenses are stipulated and approved every year or, depending on the case, only the expenses, according with the financing system of that certain public institution.

The local budgeting process is a planning and leading of financial activity tool and it reflects the flows of setting up the income and making the expenses, the method of financing the expenses on intended purposes and of covering the shortage respectively the self-government degree of the local administrative unit towards the main administrative unit.

Content

In order for the local budget to become operational it is necessary the setting up of the government's financial politics, the existence of a legal frame to settle the categories and the

levels of duties, taxes and contributions collected from natural and legal persons, as well as the intended destinations of budget allowances with a view to supplying public goods and services.

The Local Council can set up the local budgeting process if it has at its basis a certain legislative frame which has to correspond with the governing objectives.

The budgeting project is elaborated by the main chief accountant taking the following into account: the anticipation of the main macroeconomic indicators for the budgeting year which the budgeting project is set up, as well as for the next three ones; the national and local fiscal and budget policies; the local politics and strategies as well as the priorities established in drawing the budget proposals; the detailed expenses proposals of the subordinate chief accountants; the future economic-social development programmes of the local administrative unit in accordance with the local developing policies; the programmes set up by the main chief accountant for the purpose of financing some actions or a group of actions which are associated with precise objectives and result and efficiency indicators – the programmes are accompanied by the annual estimation of the performance of each programme which needs to state precisely the actions, the associated costs, the aimed objectives, the estimated and obtained results for the next years measured through precise indicators which choosing is justified.

The budgeting process is characterised by some specific traits: it is a determined and mainly political process, a complex, cyclic, strictly regulated one, of a huge political impact.

Due to the fact that the budgeting process is a long term one, it goes through some running stages which refer to:

- *Setting up the budgeting project and the approval of the local budget*
- *The execution of the local budget*
- *Ending the execution of the local budget*
- *Verifying the execution of the local budget*
- *Approval of the execution of the local budget*

a) The principles of drawing the local budget:

- the annual principle where the period referred to the budget exercise is established; this is between 1st of January and 31st of December each year. The budget must be voted once a year and amended each time changes in the income and/or expenses volume and structure appear, but not 30 days earlier from coming into force of the amended state budget and following different fundamental proposals of the main chief accountants;

- the generality principle which requires the inclusion of all community's financial resources in the local budget, as well as all the adherent expenses in order for all the institutions specific to the local administration to function;

- the oneness principle which consists in the obligatory character for all the income and expenses from a budgeting year to be described in a unique document;

- the real balance principle through which the authority that sets and approves the budgets is made to foresee a perfect balance between the income and the expenses volume;

- the anteriority principle according to which the local budget must be voted before 1st of January of the year which was set up for;

- the budget specialization principle according to which the budget income and expenses are noted and approved in the budget on coming sources, respectively on categories of expenses grouped on their economic nature and their destination according to the budget classification;

Apart of these principles the following budget regulations must be obeyed:

- the budget expenses have a precise and limited destination and they are determined by the authorization contained in the yearly and specific budget laws;

- making direct payments directly from the collected income is forbidden, excepting the case when the law stipulates otherwise;

- no expense can be noted in the budget and it cannot either be engaged and made from this budget if there is no legal base for it;
- no expense from the public funds can be engaged, ordered and paid if it is not approved according to the law and it does not have budget stipulations and financing sources;
- after the approval of the local budget normative acts having implication on it can be approved, but these have to state the covering sources of income diminishing or of rising the budget expenses adherent to the budget exercise for which the local budget was approved.

b) Substantiation of the local budget (laying solid foundations on a programme, proving with specific arguments)

The budget income represent monetary resources which the budget deserves on the grounds of certain legal provisions made up of: duties, taxes, contributions, other payments, other income, deduction shares from some income of the state budget, etc.

The public income is materialised in collection from duties, taxes, contributions, fines, payments from public institutions, income from renting the lands and other public property goods, loans, donations, benefits.

The public income sums up the state budget income, the state insurance budget, special funds and outside the budget income of public institutions, as well as the local budget income and the outside the budget income of local public institutions and services.

The system of budget classification of both income and expenses is obeyed in the local budget.

The budget classification is the tool through which the income of a budget are grouped in a compulsory order and after unitary and precisely determined criteria and it is used both in the drawing of the budget phase and in its fulfilment.

Duties, taxes and other income of the local budgets are settled by the local public Financial Law, these being brought up to date by annual budgeting laws connected to the improvement of fiscal laws and the rising of local financial self-governing programmes.

c) Obeying the legal terms for preparing the local budget

The stipulated character of the budget imposes for this to be ready before 31st of December of the current year. But this does not take place in our country due to the independence between the local and the state budget.

The mandatory stages in drawing the budgeting project until its approval are:

The main chief accountant of the local budget presents the local budgeting project in a balanced manner both to the Public Finances and the State Financial Control until the 15th May of each year.

- The Public Finances and the State Financial Control lay to the Ministry of Finance the local budget project of the entire district, respectively the city of Bucharest on the 1st of June the latest each year.

- the Ministry of Finance examines the proposals of the deducted sums from some income of the state budget and of special destination transfers, comprised in the local budgeting projects and with the Government's approval, communicate the limits of the deducted sums from some income of the state budget and special destination transfers to the General Public Finances Directions and the State Financial Control until the 1st of July as well as their allocation criteria on the local-administrative unit with a view to completing the local budgeting projects by the main chief accountants, the sum limits are transmitted in order for the district councils and the General Council of Bucharest to be informed.

- According to the received sums limits, the main chief accountants set up and submit the new proposals for the local budgeting project to the General Public Finances Directions and the State Financial Control until the 20th of July.

- The General Public Finances Directions and the State Financial Control transmit to the Ministry of Finance the local budgeting projects of the whole districts and of Bucharest until the 1st of August.

By the approving of the state budget annual law there is the duty of approving the local budgets in a maximum of 30 days from coming into force of the state budget law.

The local budget is approved by the Local Council.

A series of documents are the basis of setting up the budgeting project and they can offer certain extremely useful instruction in the local budgeting preparation process. These documents are:

- the budgets from the previous years
- the number of the approved personnel and the existing persons in the local public administration structure;
- evaluation of the volume of income collected from the achievements from the previous years;
- evaluation of the functioning expenses volume and of the capital expenses volume valued for the current year.

Together with the annual budgeting project the main chief accountants set up and present:

- an anticipation of the budget for the next three years
- an investment programme, having detailed objectives and years of execution, set up on certain substantiation notes made and approved according to the legal stipulations.

d) Publishing the local budget on time

According to the stipulations from art. 21 align (1) from the local public finances law, the local budget project is published in the local press or it is posted at The City Hall, and afterwards, within 15 days it is submitted to the Local Council in order to be approved.

Any natural or legal person can appeal, its content being brought to the knowledge of the Local Council as well as the possibility of its solving.

e) Legal approval of the local budget

The budget project presented to the Local Council has the following stages:

- presentation of the report concerning the budget project to the mayor in the Council plenum;
- examination by committees which are usually structured on different fields: education, health, culture, social assistance, services and public development and residence, economic activities (agriculture, transport);
- the analysis of the appeals received;
- approving or rejecting the amendments (changes) brought by those committees to the budgeting project;
- approving of the budgeting project by the adoption in the Local Council voted on chapters, articles and alignments having the vote of the two third of the number of present councillors at the meeting.

Thus, the approved local budget has in its structure the income and expenses assigned on trimesters depending on the income cashing legal terms and the period when making of expenses is necessary.

The local budget structure observes the budget classification structure established by the Ministry of Finance both in income and in expenses.

The main chief accountant divides the budget credits approved through the local budget on inferior hierarchical units in comparison with their tasks and approves making the expenses from own budgets.

The chief accountant has the duty to engage and use the budget credits only in the provisions limit and the approved destinations, for expenses strictly related to the activity of the institutions or the respective public services.

After being adopted, the approval of the local budget decision is published in the local press or it is posted at the City Hall, time when the budget becomes operational moving to its execution which is done all through the budgetary year.

The budgetary execution consists in assuring of income cashing and performing the expenses fulfilling the following rules:

- dividing the chief accountant's tasks from the accountant's;
- the register oneness principle;
- the obligatory character of making all the financial operations through treasury.

The budgetary execution is a complex process which involves the participation of numerous budgetary operators, such as: the fiscal device, public institutions of local subordination with all their structures, but the mayor is the only responsible for executing the budget.

The budget execution has the following stages:

- allocation of income and expenses of the budget on trimestres
- cash fulfilment of the budget
- paying of the budget income
- making the budget expenses

The allocation of budgetary income and expenses on trimestres is done depending on the legal income cashing terms and the period when the making of the expense is necessary. This operation comes within the Ministry of Public Finance jurisdiction together with allocating the deducted sums from the state budget income and of transfers for the local budget on the mayor's proposals. The allocation of income and expenses on trimestres ensures the balanced execution of the budget.

The cash fulfilment of the budget is done through the state's treasury. Some public expenses are also done through the commercial bank system on conventions regarding the carried out services between these and the Ministry of Finance.

In the cash fulfilment the following are emphasized in clear accounts:

- collected budget income on the structure of budgetary classification;
- making the payments disposed by the authorised persons of the public institution in the budgetary credits and the approved destination limit
- making other financial operations on City Hall's account.

The paying of the budget income represents cashing the income and it is done through the specialty departments from the City Hall.

In establishing the budget income accomplishments the following norms are fulfilled:

- no income, tax or other obligations of this kind can be caught and cashed at the budget if they have not been established by law;
- the annual budgetary law approves for each year the income, tax or other state income list which are due to be collected
- the gathering of any other contributions except for those established by law is forbidden

In the case of direct income, the budgetary execution phases are:

- finding and placement – the taxable subject of some natural or legal persons is identified and sized;
- the opening of the fiscal role of the natural or legal person where the owed sum (the debit) is written
- issuing the income collection title, respectively the cashing title issued when the tax payer pays of his own initiative the debt or cashing order used for announcing the debtor on his payment obligations and in the debtors' enforcement case who don't pay their debts to the budget in a legal term
- collection income – is cashing the debtor's owed sum. This stage also refers to following the tax payer if he does not fulfil his obligations, meaning: not respecting the payment deadlines, avoidance from paying the income of some part of the taxable object, the incorrect calculation of income.

Income presentation

The own income is defined as:

- current (fiscal and non-fiscal);
- from the capital;
- with specific destination.

The fiscal current income from duties and local taxes have suffered the following changes from the substantiation point of view:

- the local taxes and income have been brought up to date depending on the past years inflation;
- local authorities are allowed to permanently bring up to date, proportional to the annual inflation, the fix sum duties and taxes. This bringing up to date is made on the last 12 monthly inflation known indexes.
- The local fiscal politics can be done through the possibility the local authority has to establish certain local income between certain limits and to rise the local duties and income with 20% compared to the law stipulations.

The big weight income must be permanently monitorized and their substantiation is extremely important, these being:

- building tax from natural persons;
- land tax from natural persons;
- means of transport tax from natural persons;
- means of transport tax from legal persons;
- building authorization tax;
- payments from public institutions
- profit tax of local self-governing administrations and of commercial Societies set up by the local Council;

- payments from the net profit of the local self-governing administrations
- income from renting and concessions

For certain own current income a fiscal politics proper to the local authority cannot be made, their establishment being generally based on the results of the previous years (income tax, payments of some public institutions, profit income and payments from the net profit of the local administrations, etc).

The evolution of the total income of Huedin's local budget is rendered in table no. 1

Table no. 1

The evolution of Huedin's local budget and the inflation rate between 2008-2016

Indicator	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Thousand lei								
Total revenues	533,3	712	1077,5	2918,9	3744,1	4733,2	5455	6176,3	10366
Inflation rate	40,6%	54,8%	40,7%	30,3%	17,8%	14,1%	9,3%	8,6%	4,87%

Source: calculated on the data offered by the execution accounts of Huedin's local budget between 2008-2016

The nominal costs of the budget income have a rising evolution from year to year, from 533,3 thousand lei in 2008 to 10,366 thousand lei in 2016. The income rising is mostly determined by the inflation evolution and the deducted sums from VAT meant to finance the personnel expenses from education and agriculture. This fact is obvious if we take a look at the income's real values from this period. These maintained on a relatively equal scale between 2008-2010 when it followed a doubling of the local budget total income generated by the increasing contribution from the state budget in financing the education personnel expenses, nursery, agricultural consulting centre by deducted sums from VAT. In order to highlight the year to year total income variation we thought as being necessary the graphic representation of the growing rate of these income. Table no. 2 shows these rates.

Table no. 2.

Growing rate of the total income

Growing rate	Years								
	(%)								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Rate compared with 2008	0	33,51	102,04	447,33	602,07	787,53	922,87	1056,44	1891,18
Rate compared with last year	0	32,5	50,91	170,89	28,27	26,41	15,24	13,22	71,03

Source: calculated on the data offered by the execution accounts of Huedin's local budget between 2008-2016

The growing rate of the total income related to 2008 as the reference year was presented in table no. 2. We can clearly see from here that the growing rate of income, related to 2008 as the reference year presented a constant growth from one year to the other. It can be observed that the growing rates of income related to the previous years presented fluctuations,

thus, in the first year (2009) of taking from the State Finance Administration to the local one a 32,5% growth took place in comparison with 2008, this percent diminishing to 13,22% from 2012 to 2015, having an important leap in 2011 (170,89%), when deducted sums from VAT have been introduced as a novelty and, this year also certain income increased (for example the land tax doubled). In 2016 a 71,03% growth appears again compared with 2015 this time being owed to the deducted sums from VAT.

The total income of the local budgets is made up of:

- Own income
- Drawings from the state budget which are made up of:
 - Deducted sums from the value added tax;
- Shares and deducted sums from the income tax;
- Received subventions from the state budget;
 - Donations (starting with 1996)
 - Loans.

Donations and loans have no weight in the total budget income, this is why we will concentrate on analysing the own income, the deducted sums from the value added tax, deducted shares and sums from the income tax and their subvention. Table no. 3 shows their weight in the total budget income.

The financial autonomy of the local budget is expressed by the own income weight, by the deducted sums from the income wage as well as the deducted shares from the income tax in the total income from the analysed period. Table no. 3 presents the own income weight, the shares from the income tax and VAT related to the total income.

Table no. 3.

The weight of own income and of drawings from the state budget in the total local budget income

Indicators Years	Sum	Total income	Own income	Drawings from the state budget	
	Share			Shares from the income tax	Shares from VAT
2009	thousand lei	712	295,3	419,6	0
	%	100	41,49	58,9	0
2010	thousand lei	1077,5	376,7	649,5	0
	%	100	34,21	60,27	0
2011	thousand lei	2918,9	410,1	1091,01	1177,3
	%	100	14,11	37,37	40,33
2012	thousand lei	3744,1	628,7	1070,8	1442,5
	%	100	16,79	28,6	38,52
2013	thousand lei	4733,2	1190,6	1308,5	1730,9
	%	100	25,1	27,64	36,56
2014	thousand lei	5455	2997,1	1718	2033
	%	100	54,9	31,5	37,26
2015	thousand lei	6176,3	2326,4	1053,8	3274,1
	%	100	37,6	17,1	53,01
2016	thousand lei	10366	4365	2327,3	6001,6
	%	100	42,1	22,45	57,89

Source: calculated on the data offered by the execution accounts of Huedin's local budget between 2009-2016

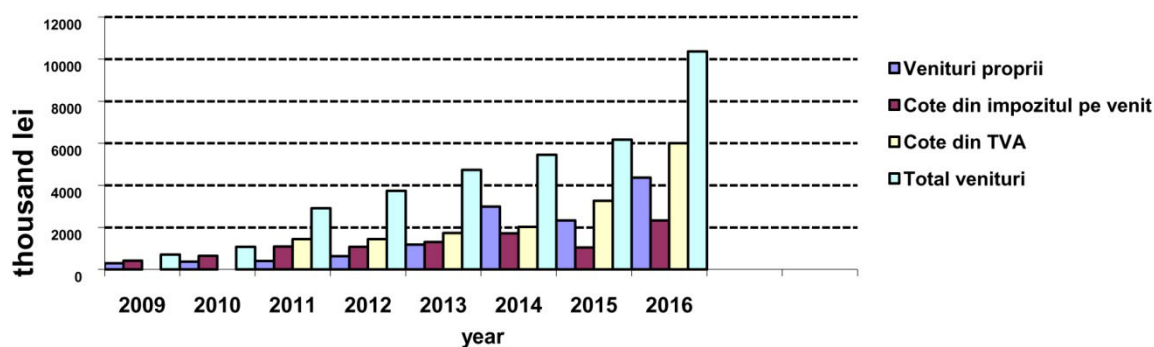

Figure no. 3. Financial self-government evolution

Between 2009-2016 the financial autonomy fluctuated from 41,49% in 2009 to 14,11% in 2011, and rise again to 42,1% in 2016.

The most important causes for the financial autonomy diminishing were:

- Bringing up to date of direct income which were not at the inflation level;
- The insolvency and official receivership of heavy economic units from Huedin had a powerful impact on the local income budget.

Generally, the local administration report cashing at the programmed level, not at debts. This thing is delusive because it does not show important aspects such as:

- The ability of collecting the local duties and taxes;
- The population and economical agents' ability to pay the established income;
- The deposits local administration has.

Thus, the diminution of the financial autonomy degree, the underfunding actions included in the local budget and especially in the public development services in the entire Huedin appears as a consequence.

The modifications brought to the Law 571/2003 produced major changes respectively in the substantial increase of the financial autonomy degree of the local authorities and of the sums they dispose for the local budget. This was done by moving certain taxes from the state budget to the local ones (traffic fines on public roads, stamp duty for notarial and judicial activities). Among the modifications brought by the Fiscal Code there is also applying progressive buiding tax for natural persons who own more buildings which have as aim living in them.

Taking into account the existence of local autonomy the setting up of budgets is done starting from the budgetary politics promoted by the executive and the legislative of the territorial administrative unit. Local authorities must set up a balanced functioning budget where expenses should not be underestimated nor the income overestimated.

But there is also the other part of the budgetary process, the expenses one, which represents the final reason and motivation of the collecting process of budgetary income which is directly and essentially related to. Given the impact which their volume and quality have on the local public services consumer, who is also the potential chooser, the local authority is motivated and interested to efficiently establish its objectives, actions, priorities and opportunities. Settling the budgetary expenses represents the result of the expenses substantiation process.

The anticipation of this indicator on several years is a very important factor in evaluating the sums collected at the local budget and in fixing the level of local duties and taxes. If the cashing degree is high, and the taxation system relatively low, this means there are supplies, which can be used in exceptional situations (high deficit, ambitious investment programmes). A low degree of cashing is a warning signal – either the taxation system is too

high or the tax evasion is too big. In both cases, a rising of the taxation system will not lead to a significant growth of the collected sums to the local budget, this being set up depending on the short, medium and long term objectives of the respective local authority. It is good for fiscal politics to be as constant as it can be in time and to reason with the local development politics which the local authority wishes to impose.

It should be noticed that the anticipation of the current income is easier to be done and it is closer to reality since the cashing of duties and local income is done through the City Hall's specialised services disposing the necessary data base of such an extremely complex operation.

The anticipation of deducted shares and sums from the tax income is harder to be done because many of the decisive elements slip the local public administrative decision.

From the analysis on Huedin city's budget it can be observed that the main current problem of the budgetary field is strengthening the functional and financial autonomy of the Huedin's local administrative unit and respectively of its budget. The functional autonomy based on a real financial autonomy supposes financing the actions only through own income.

Although necessary laws for functioning the budgetary system on the local autonomy principles have been set up, we cannot still talk about the existence of a real local autonomy in Huedin because the own income of the local budgets cannot cover the expenses. Thus, the own income of Huedin did not exceed in any of the years analysed 40% from the expenses of the local budget, only 2009 is an exception (41,49% from expenses) when duties and income were increased considerably (building tax was increased by 20% and other duties and taxes by approximately 10 times, the transport tax 4-6 times). The conclusion drew is that the local budget is still dependent on the deducted sums from the wage income and subventions. The years 2014 and 2016 present the same a pretty significant weight of the own income, but in 2014 the deducted shares from VAT were part of the total own income, and in 2016 the budgetary classification suffered important modifications, therefore, this year too, other income were part of the total own income.

Conclusions

Making an analysis of the own income of the Huedin's local budget, we notice that the majority is current income and, as part of them, as it was expected, the majority of fiscal income would lead to the failure of own income. As direct income has the biggest weight in the fiscal income as we have shown above, the income that adapt harder to the economy modifications, the own income are affected by the inflation growth, a phenomenon which characterises the Romanian economy.

For a better and quicklier income colleting using different modern means would be necessary: card, note. Using the same data for establishing more income would be a measure which would diminish the necessary time for imposing operation and the afferent costs. In order to capitalize the local financial resources available temporary, the setting up of a bank proper to the local community would be beneficial because it will create the possibility of financing certain investment works, gaining at the same time, an interest for the deposits, thing which does not find its place in the state treasury.

References

1. Dragomiroiu R., Preda B.F., Hurloiu I.I., Mihai G., *Organization management activity efficiency by planning internal audit*, The 20th international scientific conference Knowledge-Based Organization, "Nicolae Bălcescu" Land Forces Academy Publishing House, ISSN 1843-6722, Sibiu, 2014;
2. Hurloiu I.I., Burtea E., Meruță A., Mihai G., *Integrated supply and trading systems in the modern economy*, The 20th international scientific conference Knowledge-Based Organization, "Nicolae Bălcescu" Land Forces Academy Publishing House, ISSN 1843-6722, Sibiu, 2014;

3. Hurloiu L.R., Burtea E., Hurloiu I.I., Meruță A., Preda B.F., Șerban M., Ștefan R.M. *Documente contabile – management, control, audit, clasificare și securitate*, Editura Print-Caro, Chișinău, 2014.
4. Nonaka I., Hirotaka T., *The Knowledge-Creating Company: How Japanese Companies Create the Dynamics of Innovation*. Oxford: Oxford University Press, USA, 1995;
5. Șerban M., Hurloiu L.R., Ștefan R.M., Hurloiu I.I., *Situations referring to the organization, classification and management*.

UNIVERSITATEA *SPIRU HARET*
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE BUCUREȘTI
CENTRUL DE CERCETĂRI APLICATE ÎN ECONOMIE

CONFERINȚA ECONOMICĂ NAȚIONALĂ
CEN 2017

EUROPA ÎNCOTRO?
RISCURI ȘI OPORTUNITĂȚI PENTRU ROMÂNIA

BUCUREȘTI
18-19 MAI 2017

Comitetul științific

- Conf. univ. dr. Aurelian A. BONDREA, USH
- Prof. univ. dr. DHC Gheorghe ZAMAN, membru corespondent al Academiei Române, IEN
- Prof. univ. dr. Emil DINGA, Academia Română
- Prof. univ. dr. Maria ANDRONIE, USH
- Prof. univ. dr. Luminița PISTOL, USH
- Prof. univ. dr. Zenovic GHERASIM, USH
- Prof. univ. dr. Manuela EPURE, USH
- Prof. univ. dr. Cornel IONESCU, Academia Română, IEN, USH
- Prof. univ. dr. Daniela Artemisa CALU, ASE București
- Prof. univ. dr. Sorinel DOMNIȘORU, Universitatea din Craiova
- Prof. univ. dr. Gheorghe PISTOL, USH
- Prof. univ. dr. Ilie MIHAI, USH
- Prof. univ. dr. Eduard Ionel IONESCU, USH
- Prof. univ. dr. Daniela PAȘNICU, USH, INCSMPS
- Conf. univ. dr. Ramona Olivia MIHĂILĂ-ȘTEFĂNESCU, USH
- Dr. Mihaela GHENȚA, CSII, INCSMPS
- Conf. univ. dr. Mariana IATAGAN, USH
- Conf. univ. dr. Elena GURGU, USH
- Conf. univ. dr. Luminița IONESCU, USH
- Conf. univ. dr. Luise MLADEN, USH, INCSMPS
- Conf. univ. dr. Lucian Dorel ILINCUȚĂ, USH
- Conf. univ. dr. Raluca ZORZOLIU, USH
- Conf. univ. dr. Claudia BAICU, USH
- Conf. univ. dr. Daniel Adrian GÂRDAN, USH
- Conf. univ. dr. Mădălina MILITARU, USH
- Conf. univ. dr. Lăcrămioara Rodica HURLOIU, USH
- Conf. univ. dr. Aurelian Virgil BĂLUȚĂ, USH
- Conf. univ. dr. Eugen GHIORGHITĂ, USH
- Lect. univ. dr. Rocsana BUCEA MANEA ȚONIȘ, USH

Comitetul de organizare

- Prof. univ. dr. Zenovic GHERASIM, USH
- Conf. univ. dr. Luise MLADEN, USH, INCSMPS
- Conf. univ. dr. Mariana IATAGAN, USH
- Conf. univ. dr. Luminița IONESCU, USH
- Conf. univ. dr. Elena GURGU, USH
- Conf. univ. dr. Raluca ZORZOLIU, USH
- Conf. univ. dr. Lucian Dorel ILINCUȚĂ, USH
- Conf. univ. dr. Claudia BAICU, USH
- Lect. univ. dr. Rocsana BUCEA MANEA ȚONIȘ, USH
- Lect. univ. dr. Ramona Maria CHIVU, USH
- Lect. univ. dr. Marin CHIVU, USH
- Asist. univ. dr. Ana Maria MIHALI, USH
- Asist. univ. dr. Raluca Ana-Maria DUMITRU, USH

PROGRAM

Joi, 18 mai 2017

09.45 – 10.00 Primirea participanților

10.00 – 12.30 Sesiunea plenară, Sala A8

Moderatori: Prof. univ. dr. Ilie Mihai
Prof. univ. dr. Manuela Epure
Conf. univ. dr. Luise Mladen

Cuvânt de deschidere:

- Prof. univ. dr. Zenovic Gherasim, Decanul Facultății de Științe Economice București
 - Prof. univ. dr. Ilie Mihai, Facultatea de Științe Economice București
 - Prof. univ. dr. Maria Andronie, Prorector, Universitatea Spiru Haret
 - Ec. Aurel Andrei, Președinte CECCAR - Filiala București
1. *Zece ani de când România este membru al Uniunii Europene*, Conf. univ. dr. Eugen Ghiorghică, Lect. univ. dr. Cristian Uță, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
 2. *Economia neagră – factor de risc la adresa României*, Conf. univ. dr. Marinel Nedeluț, ANAF – Administrația Finanțelor Publice Sector 5
 3. *Evoluții recente în lumea bancară*, Prof. univ. dr. Ilie Mihai, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
 4. *Cartea Albă a viitorului Uniunii Europene - oportunitate sau barieră pentru România*, Conf. univ. dr. Roxana-Daniela Păun, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative București
 5. *Mecanisme de control al birocrăției în managementul public* - Conf. univ. dr. Luminița Ionescu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București

12.30 – 13.30 Pauză de prânz

13.30 - 18.30 Prezentarea lucrărilor pe secțiuni

Secțiunea 1: Finanțe și Contabilitate, Sala 1403

Moderatori: Conf. univ. dr. Luminița Ionescu
Conf. univ. dr. Mariana Cristina Cioponea
Conf. univ. dr. Mihai Andronie

1. *Decontul României în raport cu Planul de Investiții pentru Europa*, Conf. univ. dr. Dragoș Ungureanu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
2. *Riscurile și oportunitățile apartenenței la Uniunea Economică Europeană actuală*, Asist. univ. dr. Raluca-Ana-Maria Dumitru, Prof. univ. dr. Marin Dumitru, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
3. *Societatea bazată pe cunoaștere - tendințe și provocări pentru România*, Prof. univ. dr. DHC Gheorghe Zaman, membru corespondent al Academiei Române, Institutul de Economie Națională, Prof. univ. dr. Zenovic Gherasim, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București

4. *Modele de blended learning. Studiu de caz: învățământul superior, disciplina Finanțe internaționale*, Conf. univ. dr. Claudia Baicu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
5. *Reconfigurarea instituțiilor de învățământ superior din perspectiva finanțării și a responsabilității publice a acestora*, Conf. univ. dr. Mariana Iatagan, Conf. univ. dr. Raluca Zorzoliu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
6. *Aspecte privind eficiența și rolul contabilității în noul management public*, Conf. univ. dr. Luminița Ionescu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
7. *Elemente primare privind contabilitatea fondurilor europene*, Conf. univ. dr. Lucian Dorel Ilincuță, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
8. *Dezvoltări privind contabilitatea finanțării din fonduri europene*, Conf. univ. dr. Lucian Dorel Ilincuță, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
9. *Aspecte privind identificarea dezechilibrelor manifestate în derularea circuitului fiscal-bugetar*, Conf. univ. dr. Mariana-Cristina Cioponea, Asist. univ. dr. Raluca Ana-Maria Dumitru, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
10. *Auditul statutar al entităților de interes public. Reglementari europene*, Prof. univ. dr. Cilia Ionescu, Prof. univ. dr. Cornel Ionescu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București

15.45 – 16.00 Pauză de cafea

11. *Riscul de fraudă în asigurări - fenomen care afectează negativ activitatea asigurătorilor*, Conf. univ. dr. Titel Negru, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
12. *Teoriile inflației*, Lector univ. dr. Petre Deaconu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
13. *Procesul bugetar local - instrument de reflectare a resurselor financiare*, Conf. univ. dr. Bianca Florentina Rusu, Conf. univ. dr. Lăcrămioara Rodica Hurloiu, Ec. Alexandrina Meruță, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
14. *Comparații privind performanța sistemelor de pensii din statele membre ale Uniunii Europene*, Conf. univ. dr. Luise Mladen, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale
15. *Managementul contabilității drepturilor salariale în cadrul instituțiilor bugetare*, Conf. univ. dr. Bianca Florentina Rusu, Lect. univ. dr. Ion Iulian Hurloiu, Lect. univ. dr. Rodica Dragomiroiu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
16. *Contabilitatea creativă: instrument legal sau fraudă și ilegalitate?*, Lect. univ. dr. Maria Ramona Chivu, Lect. univ. dr. Marin Chivu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
17. *Sistem integrat de management al proiectelor bazat pe aplicații informatice de uz general*, Prof. univ. dr. Maria Andronie, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
18. *Abordări privind creșterea calității informațiilor în situațiile financiare*, Lect. univ. dr. Liana Gădău, Prof. univ. dr. Eduard Ionel Ionescu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
19. *Proceduri privind managementul organizării și conducerii contabilității*, Lect. univ. dr. Ion-Iulian Hurloiu, Conf. univ. dr. Lăcrămioara Rodica Hurloiu, Conf. univ. dr. Bianca Florentina Rusu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București

Secțiunea 2: Management și Marketing, Sala 1402

Moderatori: Prof. univ. dr. Daniela Pașnicu
Conf. univ. dr. Elena Gurgu
Conf. univ. dr. Mădălina Militaru

1. *Comerțul european încotro? Divertismentul în retail* - Conf. univ. dr. Viorica Jeleu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
2. *Constrângerile economice și iluziile politice ale Uniunii Monetare*, Conf. univ. dr. Raluca-Marilena Mihălcioiu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
3. *Tendențe în economia românească și influențe externe* - Conf. univ. dr. Elena Gurgu, Conf. univ. dr. Aristide Cociuban, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
4. *Modelul uman pentru dezvoltarea organizațiilor economice*, Conf. univ. dr. Mihai Andronie, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, Ec. Irina Elena Andronie, Școala Doctorală, Academia de Studii Economice București
5. *Motivarea în managementul școlar ca paradigma a sistemului educațional european*, Conf. univ. dr. Sebastian Chirimbu, Centrul de Studii Multiculturale și Interlingvistice, Universitatea Spiru Haret
6. *Educația încotro? Percepția liceenilor privind necesitatea și utilitatea studiilor universitare*, Prof. univ. dr. Manuela Epure, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, prof. Nicoleta Negoianu, prof. C. Veteanu, Colegiul Economic "Costin C. Kirițescu" București
7. *Stagii de practică în concordanță cu piața muncii. Bune practici ale proiectului ProMarket*, Conf. univ. dr. Aurelian Virgil Băluță, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, Ec. Dan Manolache, Cabinet Expert Contabil și Auditor Financiar Nica Dumitru
8. *Relația cunoaștere – inovare - dezvoltare și responsabilitatea socială a companiilor*, Prof. univ. dr. Marius Daniel Mareș, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, Conf. univ. dr. Valerica Mareș, Academia de Studii Economice București
9. *Dinamica întreprinderilor pe clase de mărime după numărul de salariați*, Prof. univ. dr. Daniela Pașnicu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale
10. *Tendențe în domeniul turismului balnear la nivel european și modalități de valorificare a potențialului românesc*, Conf. univ. dr. Mădălina Militaru, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
11. *Realitățile pieței turistice din România*, Asist. univ. dr. Ana-Maria Mihali, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București

15.45 – 16.00 Pauză de cafea

12. *Importanța cercetării calitative în relațiile publice pentru firmele din economia contemporană*, Conf. univ. dr. Mădălina Militaru, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
13. *Knowledge management as a strategic business resource*, Prof. univ. dr. Adam Grzegorzcyk, University of Promotion in Warsaw, Poland, Conf. univ. dr. Eugen Ghiorghiță, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București

14. *Some Assuptions on Promoting Innovation in a Circular Economy*, Prof. univ. dr. Luminița Pistol, Universitatea Spiru Haret, Lect. univ. dr. Radu Bucea-Manea-Țoniș, Universitatea Hyperion, Lect. univ. dr. Rocsana Țoniș (Bucea-Manea), Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
15. *Manifestarea economiei circulare și desființarea deșeurilor în zone urbane convenționale*, Dr. Ec. Ilie Ionel Ciuclea, Gen. Manag. Supercom, Universitatea din Petroșani, Conf. univ. dr. Ioan I. Gâf - Deac, Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative București, Universitatea Spiru Haret, Dr. Cristina Monica Valeca, Universitatea din Pitești, Institutul de Cercetări Nucleare (ICN), Conf. univ. dr. Elena Gurgu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
16. *Managementul și marketingul modelelor de afaceri pe piața globală Halal și oportunități pentru România*, Ec. Corina Gudei, Lect. univ. dr. Costin Lianu, USH Pro Business
17. *Implicații ale managementului cunoașterii în domeniul resurselor umane*, Prof. univ. dr. Marius Daniel Mareș, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, Conf. univ. dr. Valerica Mareș, Academia de Studii Economice București
18. *Servicii de monitorizare și control al operațiunilor de desfacere și distribuție în noua economie*, Lect. univ. dr. Ion-Iulian Hurloiu, Lect. univ. dr. Rodica Dragomiroiu, Ec. Alexandrina Meruță, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
19. *Economic Diplomacy, Communities of Practice between Universities and Industries in Macro-regional Perspective. The Case of Danube Region*, Costin Lianu, Corina Gudei, USH Pro Business
20. *Măsurarea activelor intangibile în zonele de exploatare și valorificare a resurselor naturale*, Conf. univ. dr. Ioan I. Gâf - Deac, Facultatea de Științe Juridice, Politice și Administrative București, Universitatea Spiru Haret, Dr. Cristina Monica Valeca, Universitatea din Pitești, Institutul de Cercetări Nucleare (ICN), Conf. univ. dr. Elena Gurgu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București, Adrian Bărbulescu, E.M. Lupeni, Universitatea din Petroșani
21. *Studiu privind analiza de nevoi a grupului țintă din Regiunea Sud-Muntenia*, Conf. univ. dr. Floarea Georgescu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București
22. *Practici folosite în coordonarea activităților în cadrul managementului de proiect*, Lector. univ. dr. Anca Ungureanu, Lector. univ. dr. Adrian Ungureanu, Universitatea Spiru Haret, Facultatea de Științe Economice București

Secțiunea destinată studenților și masteranzilor, Sala A8

Vineri, 19 mai 2017

10.00 – 10.30 Primirea participanților

10.30 – 15.30 Prezentarea lucrărilor

Moderatori: Conf. univ. dr. Mihai Andronie
Conf. univ. dr. Elena Gurgu
Conf. univ. dr. Daniel Adrian Gârdan

1. *Impactul prețului asupra comportamentului de cumpărare al mașinilor Dacia*, Bogdan Radu Ștefan, masterand MRPA, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Elena Gurgu
2. *Cercetarea pieței privind lansarea unui produs în cadrul SC Vodafone România S.A*, Roxana Lemnrău, studentă anul III Marketing, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Aristide Cociuban
3. *Cercetarea intențiilor de cumpărare asupra serviciilor de telecomunicații la compania SC XAVITEL SRL, partener al grupului Orange Romania*, Florina Lorena Raduca, masterandă MRPA, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Mădălina Militaru
4. *Cercetare privind imaginea S.C. Aquatim S.A.*, Elena Arseni, masterandă MRPA, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Eugen Ghiorghiță
5. *Elementele mixului de marketing al produsului cosmetic Doina realizat de compania S.C. Farmec S.A.*, Jianu Crenguța, studentă anul III Marketing, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Elena Gurgu
6. *Mediul de dezvoltare al freelancerului în contextul marketingului și al relațiilor publice*, Dorian Ciucă, Maria-Ioana Dobra, Sabina Preda, studenți anul II Marketing, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Prof. univ. dr. Luminița Pistol
7. *Cercetare privind mixul de marketing în cadrul Agenției de turism SC ALTOURS SRL*, Mihaela Raboj, masterandă MRPA, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Eugen Ghiorghiță
8. *Cercetare privind introducerea unui nou produs pe piața publicității din România*, Dan George Dragomir, student Marketing, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Lect. univ. dr. Rocsana Bucea Manea Țoniș
9. *Studiu de marketing pentru perfecționarea rețelei de distribuție a întreprinderii Supergraph Prest Com SRL*, Marius Viorel Movileanu, student anul III Marketing, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Daniel Adrian Gârdan
10. *Knowledge Management and Application in Globalisation*, Sean Seddon and Tariro Hove, University of Suffolk, United Kingdom
11. *SME's and Understanding of UK Situation*, Thomas Smith and Brand Shaquille, University of Suffolk, United Kingdom
12. *Finanțarea unui proiect de investiție*, Monica Enache (Marin), masterand MFPPP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Mariana-Cristina Cioponea

13. *Modernizare peisagistica si arhitecturala a Parcului Drumul Taberei din Sectorul 6, București*, Florin Popescu, masterand MFPPP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Mariana-Cristina Cioponea
14. *Implicațiile crizei economice mondiale asupra relațiilor comerciale cu produse metalurgice*, Georgeta Bulumac, studentă anul IV Drept, Facultatea de Științe Juridice, Politice si Administrative București, Coordonator Conf. univ. dr. Roxana Păun
15. *Structura și evoluția sistemului bancar românesc în perioada 2010-2016*, Mihaela Zafiu, studentă Finanțe Bănci, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Prof. univ. dr. Ilie Mihai
16. *Promovarea afacerilor cu site-uri web*, Alin Andrei Șarpe, student anul I Informatică, Facultatea de Inginerie, Informatică și Geografie, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Prof. univ. dr. Zenovic Gherasim
17. *Practicile actuale utilizate în contabilitatea firmelor din Germania*, Dana Andreea Ilie, masterandă CAEIP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Luminița Ionescu
18. *Evoluția sistemelor informatice în economie - aplicație EXCEL pentru elaborarea planurilor de amortizare, comparația cheltuielilor cu amortizările pentru fiecare metodă de amortizare*, Cristin Ionuț Ghihaniș, student anul III CIG, Coordonatori Conf. univ. dr. Lucian Dorel Ilincuță și Prof. univ. dr. Marius Daniel Mareș
19. *Caracteristicile, avantajele, dezavantajele și riscurile finanțării prin contractul de leasing*, Nicoleta Ciurescu (Buciu), masterandă CAEIP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Lăcrămioara Rodica Hurloiu
20. *Contabilitatea si analiza drepturilor salariale*, Iuliana Petronela Răcman, studentă anul III CIG, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Lăcrămioara Rodica Hurloiu
21. *Managementul modern al transportului aerian în România*, Daniel-Cristian Leonte, student anul III Management, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Lect. univ. dr. Marin Chivu
22. *Bugetul de investiții - instrument primordial în managementul investițiilor în România*, Liviu-Florin Stan, student anul III Management, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Mariana Iatagan
23. *Managementul modern al calității în asigurările sociale de sănătate*, Monica Nicolae (Moldoveanu), anul III Management, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Raluca Mihălcioiu
24. *Rolul formării și perfecționării profesionale în obținerea succesului organizației*, George-Constantin Rusu, student anul III Management, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Lect. univ. dr. Rodica Dragomiroiu
25. *Managementul serviciilor oferite de instituțiile financiare nebancare*, Ionica-Ramona Mihalache, studentă anul III Management, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Lect. univ. dr. Ion Iulian Hurloiu
26. *Auditul. Riscurile în audit. Pragul de semnificație*, Cerasela Maria Bucur (Nicolescu), masterandă CAEIP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Lăcrămioara Rodica Hurloiu

27. *Misiunea de audit public intern la centrul de plasament de tip rezidențial din cadrul Direcției Generale Județene de Asistență Socială și de Protecție a Copilului*, Anca Mihaela Raritoiu (Mocanu), masterandă CAEIP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Bianca Florentina Rusu
28. *Lucrările de închidere a exercițiului financiar și reflectarea lor în contabilitate*, Alexandra-Ștefania Sălcianu (Teodosescu), masterandă CAEIP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Lăcrămioara Rodica Hurloiu
29. *Codul Fiscal după Codul Fiscal. Modificări la modificări în legislația fiscală din România*, Carmen Lifu, George Tiberiu Banciu, studenți anul II CIG, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Aurelian Virgil Băluță
30. *Bilanțul - model de reflectare a poziției financiare a întreprinderii*, Georgiana Stănescu-Savu, masterandă CAEIP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Ion Iulian Hurloiu
31. *Elaborarea și prezentarea bilanțului, contului de rezultat patrimonial și execuția bugetară la Primăria Sectorului 3 București*, Țeanca Agapie, masterandă CAEIP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Luminița Ionescu
32. *Sistemul informațional al costurilor la o societate cu activitate complexă. Studiu de caz la Mass Media România de Mâine*, Elian Iancu, Adrian Cristian Băluță, masteranzi CAEIP, Facultatea de Științe Economice București, Universitatea Spiru Haret, Coordonator Conf. univ. dr. Lucian Dorel Ilincuță